

Проектот е
финансиран од
Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

EuropeAid/139891/DH/SER/MK

ProTRACCO
Promoting Transparency and Accountability in Public Administration

Концепт за интегритет на Северна Македонија

Овој извештај е изготвен од страна на конзорциум предводен од ПРАЈСВАТЕРХАУСКУПЕРС (PwC). Наодите, заклучоците и толкувањата изразени во овој документ се исклучиво на конзорциумот и не треба да се смета дека, на било кој начин ги одразуваат политиките односно мислењата на Европската комисија.

Проектот е имплементиран од:

ПРЕДГОВОР

Овој извештај е изготвен во рамки на проектот „Промовирање на транспарентност и одговорност во јавната администрација“ (ПроТРАКО) финансиран од Европската унија, во согласност со Активноста 1.2.1 „Поддршка при развивање на концепт за интегритет.“

Извештајот го изготви тим на експерти составен од:

Кристина Тарна (Лидер на задачата), и

М-р. Симона Х. Босигер

Целосниот надзор, координација и контрола на квалитет го изврши:

Пшемислав Мусиалковски, Тим лидер на Проектот и експерт за антикорупција.

Авторите изразуваат благодарност до државните институции и професионалци во Северна Македонија, особено до **Државната комисија за спречување на корупција** за нивниот придонес и соработка во изготвувањето на овој извештај.

Содржина

1. ГЛАВА I. Вовед во Концептот за интегритет	7
1.1 Историјат	7
1.2 Дефинирање на поимите употребени во Концептот за интегритет	8
1.3 Опсег на концептот за интегритет	10
1.4 Одговорности во рамките на концептот за интегритет	10
2. ГЛАВА II. Воспоставување на институционална клима за интегритет	14
Барања за интегритет за сите сектори	14
Барања за интегритет на јавниот сектор	15
2.1.1 Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди	15
2.1.2 Почитување на некомпатибилностите и ограничувањата	16
2.1.3 Поднесување изјава за имотната состојба и интересите	17
2.1.4 Управување со судир на интереси	17
2.1.5 Правила за подароци	18
2.1.6 Кодекси на етика	19
2.1.7 Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер	20
2.1.8 Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите	21
2.1.9 Ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)	22
2.1.10 Заштита на укажувачите	22
2.1.11 Нетолеранција на повреди на интегритет	23
Барања за интегритет на политичкиот сектор	25
2.1.12 Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи	25
2.1.13 Кодекс на етика за политички партии и парламентарци	26
2.1.14 Судир на интереси, изјави за имотна состојба и интереси за кандидати на избори и кандидати за политички назначувања	27
2.1.15 Почитување на правилата за лобирање од страна на политичарите	27
Барања за интегритет на приватниот сектор (поврзани со јавниот сектор)	28
2.1.16 Воздржување од вработување на поранешни јавни службеници за време на периодот на ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)	28
2.1.17 Почитување на правилата за јавни набавки	28
2.1.18 Почитување на правилата за лобирање од страна на деловните субјекти	28
3. ГЛАВА III. Поддршка на институционална клима за интегритет	29
Истражување, едукација и подигање на свеста за интегритет и борба против корупцијата	29
Упатства, методологии, софтвер за поддршка во спроведувањето на алатките за интегритет и антикорупција	30

4.	ГЛАВА IV. Контрола на интегритет	30
	Одговорности за контроли на интегритет	30
	Контроли на интегритет во институциите од страна на раководителите	31
4.1.1	Кодекс на етика.....	31
4.1.2	Проценка на ризик од корупција	31
	Контроли на интегритет во институциите од страна на специјални државни тела	31
4.1.3	Мандат на Државната комисија за спречување на корупција	31
4.1.4	Мандат на Државниот управен инспекторат.....	32
4.1.5	Мандат на Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации 32	
4.1.6	Мандат на Бирото за јавни набавки	32
4.1.7	Мандат на Државниот завод за ревизија	32
4.1.8	Мандат на Министерството за правда	32
4.1.9	Мандат на Управата за јавни приходи	32
4.1.10	Мандат на Државната изборна комисија.....	32
	Секторски и национални контроли на интегритетот од страна на Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК)	33
4.1.11	Проценка на ризик од секторска корупција (секторска проценка на интегритет)..	33
4.1.12	Докажување на корупција (антикорупциски преглед на законодавството)	33
5.	ГЛАВА V. Санкционирање на недостаток на интегритет	33
5.1.	Формулари за одговорност за повреди на интегритет	33
5.2	Механизми за санкционирање по сектори	34
5.2.1	Повреда на интегритетот во јавниот сектор	34
5.2.2	Повреда на интегритетот во политичкиот сектор.....	35
5.2.3	Повреда на интегритетот во приватниот сектор	36
6.	ГЛАВА VI. Препораки	36
6.1	Подобрување на системот за интегритет	36
6.2	Изработка на национални и / или секторски стратегии за интегритет	37
6.3	Изработка на секторска методологија за проценка на интегритет	37
6.5	Спроведување на истражување, анкетање и циклично испитување на интегритетот	38

АНЕКС 1: МАПИРАЊЕ НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЈАВЕН, ПОЛИТИЧКИ И ПРИВАТЕН ИНТЕГРИТЕТ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА.

АНЕКС 2: ПРЕГЛЕД НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА КОНЦЕПТОТ ЗА ИНТЕГРИТЕТ ВО ФРАНЦИЈА; СЛОВЕНИЈА И ЛИТВАНИЈА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ:

ДКСК	Државна комисија за спречување корупција
ПРК	Проценка на ризик од корупција
МФ	Министерство за финансии
МП	Министерство за правда
РСМ	Република Северна Македонија
ЗАС	Закон за административни службеници
ЗСКСИ	Закон за спречување на корупција и судир на интереси
ЗВЈС	Закон за вработените во јавниот сектор
ЗЗУ	Закон за заштита на укажувачи
ЗФПП	Закон за финансирање на политички партии
ЗКРСДСОС	Законот за користење и располагање со ствари во државна сопственост и со ствари во општинска сопственост
Кодекс на етика на Владата	Кодекс на етика за членовите на Владата и на јавните службеници назначени од Владата
ЗСПИЈК	Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер
ЗВСУК	Закон за воведување на систем за управување со квалитет и заедничка рамка за проценка на работењето и обезбедување услуги во државната служба

ЗЈН	Закон за јавни набавки
ДКЖН	Државна комисија за жалби по јавни набавки
ДЗР	Државен завод за ревизија
УЈП	Управа за јавни приходи
ДИК	Државна изборна комисија
МИОА	Министерство за информатичко општество и администрација
АПРАС	Академија за професионален развој на административни службеници

Концепт на интегритет

1. ГЛАВА I. Вовед во Концептот за интегритет

1.1 Историјат

Изработката на Концептот за интегритет на Северна Македонија (PCM) е активност која е дел од Државната програма за спречување и репресија на корупцијата, спречување и намалување на појава на судир на интереси, и претставува дел од Акциониот план за 2016 – 2019¹ година. Според овој План, елементите на Концептот за интегритет ги опфаќаат: кодексот на етика; оперативните стандарди и процедури; проценките на ризикот од корупција; политиката на интегритет; внатрешните контроли; обуки; внатрешните канали за пријавување; управувањето (судир) на интереси; пријавувањето и (транспарентноста). Тековниот Акционен план на Стратегијата за реформи во јавната администрација 2018-2022² година, има за цел да го зајакне интегритетот на институциите. За таа цел, Планот бара да се изврши анализа на спроведувањето на интегритетот и на етиката на политичко и професионално ниво, како предуслов за механизмот за управување со ризик, како и, ажурирање на политиките и мониторингот, врз основа на јасно дефинирани индикатори.

Во септември 2020 година, *Проектот за промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација во Северна Македонија*, финансиран од ЕУ, нарача да се подготват препораки за изработка на Концепт за интегритет (стратешки документ), заедно со компаративна анализа на концептите за интегритет во други земји (заедно со подготовка на анализата на националното законодавство, коешто ги уредува интегритетот и етиката)³.

Уште од почетокот на мисијата, претставниците на Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК) појаснија дека идејата за изработка на Концепт на интегритет е поврзана со опсежните дискусии од изминатата декада, во врска со плановите за интегритет, кои претставуваат заклучок од проценката на ризик од корупцијата (ПРК). Иако ПРК секогаш се сметаше како област на експертиза на ДКСК, ПРК беше вклучена како дел од процесот на управување со ризик пропишан за јавните институции, според законодавството со кое се уредува јавната внатрешна финансиска контрола (ЈВФК), чијашто имплементација требаше да ја врши Министерството за финансии (МФ). Сепак, овој пристап ја спречи ДКСК да се вклучи во работата на, како што се чинеше, нејзината очигледна област на надлежност. Затоа, ДКСК дојде до заклучок дека е потребен поширок приказ, во форма на концепт за интегритет, кој ќе му овозможи на ДКСК да изработи различни алатки, како што се: следење на обврските за интегритет на централно / локално ниво; програма за обука за интегритет; секторска проценка на интегритетот (како дополнување за институционалната ПРК).

Врз основа на проектните задачи на мисијата и очекувањата кои ги наведе ДКСК, овој труд претставува нацрт Концепт за интегритет со препораки како да се доразвие истиот концепт во иднина, како и образложение за неговата очекувана примена, во согласност

¹ Под стратешка цел 1: Зајакнување на институционалниот систем и законодавството за спречување на корупција и судир на интереси, 1.1. Област: Интегритет и етика во институциите на сите нивоа.

² Под приоритетна област 3: Одговорност, отчетност и транспарентност, Државна цел 3.3: Зајакнување на интегритетот на институциите, мерка 3.3.1. Зајакнување на интегритетот и етиката на политичко и професионално ниво.

³ Цел: „Зајакнување на етиката, интегритет, транспарентност и отчетност на јавната администрација“, Активност 1.2.1 „Изготвен Концепт на интегритет“

со националната политика за борба против корупцијата 2016-2019 година и политиката за реформа на јавната администрација 2018- 2022 година. Таа не е проценка, ниту компаративна анализа, туку систематизација на постојните и предвидените барања за интегритет во една логичка рамка, коишто во моментот се наоѓаат во различни закони. Повеќето од елементите на интегритет опишани во Концептот за интегритет веќе постојат и се во согласност со меѓународните стандарди. Сепак, идентификувани се и неколку празнини (нерегулирани области). Компаративниот преглед кој беше спроведен, може да се искористи како извор на инспирација за понатамошно равивање на Концептот за интегритет и за затворање на празнините.

1.2 Дефинирање на поимите употребени во Концептот за интегритет

Во **Препораката за јавниот интегритет на ОЕЦД од 2017 година**, терминот „интегритет“ ја појаснува дефиницијата на „јавен интегритет“ и дефиницијата за „јавен сектор“:

јавен интегритет се однесува на доследно усогласување и придржување кон заедничките етички вредности, принципи и норми за поддршка како и, давање на приоритет на јавниот интерес пред приватниот интерес, во јавниот сектор⁴.

Во согласност со меѓународните стандарди **Законот за спречување на корупција и судир на интереси од 2019 година** („Службен весник на Република Македонија“, бр.12 / 2019) содржи дефиниција за уште поширок поим, за терминот „интегритет“. Покрај ова, би било релевантно да се цитираат дополнителните дефиниции за „јавен интерес“⁵, „ризик од корупција“⁶, „службено лице“⁷ и „службена должност“⁸, предвидени со истиот закон, кои се користат во целиот концепт за интегритет:

интегритет означува законско, независно, непристрасно, етичко, одговорно и транспарентно вршење на активности, со кои службените лица го штитат својот углед и угледот на институцијата за која се одговорни, т.е. во која се вработени, ги отстрануваат ризиците и сомневањата за можна појава на корупција, со што обезбедуваат доверба кај граѓаните во вршењето на јавните функции и во

---

⁴Препораката на ОЕЦД за јавниот интегритет од 2017 година го дефинира јавниот сектор како „законодавни, извршни, административни и судски тела и нивните јавни службеници без оглед на тоа дали се назначени или избрани, платени или неплатени, на постојано или привремено работно место, на централно и субнационално ниво на Владата. Може да опфати и јавни корпорации, државни претпријатија и јавно-приватни партнерства и нивни службеници, како и службени лица и субјекти кои обезбедуваат јавни услуги (на пр. здравство, образование и јавен превоз), кои можат да бидат на договорна основа или приватно финансирани во некои земји ”

⁵ Член 8 став (8).

⁶ Член 8 став (6).

⁷ Член 8 став (2).

⁸ Член 8 став (10).

работата на јавните институции.

јавен интерес означува заштита на основните слободи и човекови права признати со меѓународното право и утврдени со Уставот на Република Македонија, спречување на ризици по здравјето, одбраната и безбедноста, заштита на животната средина и природата, заштита на имотот и слобода на пазарот и претприемништво, владеење на правото и спречување на криминал и корупција.

ризик од корупција означува било каков вид на внатрешна или надворешна слабост или процес, којшто претставува можност за појава на корупција во рамки на државните органи, јавните претпријатија и другите институции од јавниот сектор, и којшто ги вклучува прашањата за судир на интереси, некомпатибилност на функциите, примање подароци други недозволени плаќања, лобирање, недостаток на систем за заштита на укажувачи, измама, несоодветна употреба на овластувања, дискрециони овластувања, противзаконско финансирање на политички партии и кампањи, трговија и неовластено користење на информации, транспарентност на процедурите и документите, како и други релевантни прашања за интегритетот.

службено лице го означува секое избрано или именувано лице и лице вработено во јавниот сектор.

службена должност означува збир на обврски што едно лице е должно да ги преземе, а кои произлегуваат од вршење на одредена функција или професија или службената положба на лицето.

Покрај дефинициите дадени во меѓународните и националните правни рамки, за целите на овој Концепт за интегритет дополнително се дефинирани и поимите како: „професионален интегритет“, „институционален интегритет“, „клима за интегритет“ и „секторски интегритет“:

професионален интегритет означува извршување на службени должности со интегритет, преку постојано почитување на заедничките етички вредности, принципи и норми за поддршка и приоритет на јавниот интерес пред приватниот интерес, на работното место (јавна институција).

институционалниот интегритет ги подразбира сите службени лица во одредена јавна институција, раководители и вработени, кои постапуваат со професионален интегритет.

клима за интегритет е средина без корупција во која функционираат јавни и приватни институции, постигната преку спроведување на барањата за интегритет.

секторскиот интегритет претставува активност на сите институции во еден сектор, кој има развиен институционален интегритет (примери на поголеми сектори: јавни, политички, приватни; примери на помали

сектори: здравствена заштита, образование, спроведување на законот, судски итн.).

1.3 Опсег на концептот за интегритет

Според претходно споменатите документи за политики на РСМ, Концептот за интегритет има за цел да ги опфати јавната администрација и јавните институции.

Сепак, невозможно е да се развие култура на интегритет ширум нацијата, доколку со јавниот сектор се постапува издвоено од приватниот сектор и од политичкиот сектор. Политичкиот сектор делумно се поклопува со јавниот сектор, преку членовите на политички партии, кои се именувани и избрани на државни функции, а делумно се поклопува и со приватниот сектор, преку членовите на политичките партии, кои не се дел од функциите на државата, но користат или не користат државната финансиска помош.

Од овие причини, опсегот на Концептот за интегритет, според дефиницијата на ДКСК се проширува со цел да ги опфати барањата на:

- *јавниот сектор*
- *политичкиот сектор*
- *приватниот сектор (до онаа мера до која тој е поврзан со јавниот сектор)*

1.4 Одговорности во рамките на концептот за интегритет

Постојат различни одговорности вклучени во процесот на остварување на интегритет во јавниот, политичкиот и приватниот сектор: воспоставување на клима за интегритет во самата институција, поддржување на интегритетот на „пријателски“ начин, и негово понатамошно зајакнување преку построги средства како што се, контролата и санкционирањето. Овие четири типа на одговорности дополнително се прикажани во Концептот за интегритет:

<i>Воспоставување на институционална клима за интегритет</i>	Службени лица (раководители и вработени) во јавна институција, кои постапуваат со професионален интегритет, т.е. вработувања и унапредувања засновани на заслуги, пријавување на подароци, управување со судир на интереси, избегнување на некомпатибилности, почитување на ограничувања, заштитено пријавување, обезбедување на пристап до информации, транспарентни јавни набавки и сл.
<i>Поодршка на институционалната клима за интегритет</i>	Обука за интегритет Изработка на упатства, методологии и развивање на софтвер, насочени кон

	помош во исполнување на барањата за интегритет
<i>Контрола на интегритет</i>	Проценка на ризик од корупција Докажување на корупција кај правни акти Контрола на имотната состојба и интересите Контрола на судир на интереси Контрола на јавната потрошувачка Контрола на финансирањето на политичките партии Контрола на надзорот врз транспарентноста и слободниот пристап до информации итн.
<i>Санционирање на недостаток на интегритет</i>	Наметнување на дисциплински санкции за повреди на етиката и интегритетот, кои не се однесуваат на други видови на одговорност. Изрекување на прекршочни и кривични санкции за повреда на интегритет, како што е пропишано со закон.

Разграничувањето на одговорностите кое е прикажано погоре, може да се искористи за дополнително објаснување за креирање на Концептот за интегритет. Во суштината на Концептот за интегритет лежи *одговорноста за воспоставување на институционална клима за интегритет*, која ѝм припаѓа на службените лица во јавните институции: од една страна на вработените, кои треба да ги почитуваат барањата за интегритет, и од друга страна на раководителите, кои треба да создадат соодветни услови во институциите, за да ѝм овозможат на вработените да ги исполнат своите барања за интегритет, како и самите да станат пример за интегритет. Со други зборови, службените лица треба да постапуваат со професионален интегритет. Првичната одговорност е дополнително зајакната со *одговорноста за поддршка на институционалната клима на интегритет*, која ѝм е доделена на раководителите на јавните институции, но исто така и на надворешните чинители, како што се специјализирани државни тела како ДКСК и други, како и на граѓанските организации. На тој начин, доколку службените лица не се целосно способни да постапуваат со професионален интегритет поради недоволното разбирање на барањата за интегритет или поради нивната сложеност, можно е тие да бидат поддржани преку специјални сесии на обуки за интегритет, преку изработка на методологии, упатства и софтверски решенија. Одговорни за овие функции за поддршка повторно можат да бидат раководителот на институцијата и / или други субјекти со специфична експертиза.

Доколку не се исполни суштинската одговорност за воспоставување клима за интегритет од страна на раководителите и вработените и доколку тие не бараат

поддршка од останатите за воспоставување на институционален интегритет, друг начин за негово зајакнување е преку *одговорноста за контрола на интегритетот*, преку која јавноста или раководителот на институцијата треба да провери што не е во ред и што треба да се поправи, со цел да се спречи корупцијата (т.е. преку управување со ризици и внатрешна контрола на корупцијата) и / или надворешни специјализирани институции, кои ќе преземат контрола, надзор и мониторинг на различните аспекти на интегритетот: ДКСК го проверува имотниот статус и интересите, судирот на интереси, некомпатибилноста, рестрикциите и ограничувањата, врши докажување на корупција; Државниот управен инспекторат - проверува дали се почитува вработувањето и унапредувањето засновано врз заслуги; Агенцијата за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер – врши проверка на транспарентноста и отвореноста на јавната установа кон граѓаните; Бирото за јавни набавки и Државниот завод за ревизија – проверува дали се почитуваат правилата за јавни набавки и целокупното ефективно управување со јавните средства; Министерството за правда – проверува дали се почитува заштитата на укажувачите, итн.

Конечно, ако првите три слоеви на одговорност не се во можност да обезбедат воспоставување на професионален и институционален интегритет, ќе се интервенира со *одговорноста за санкционирање на недостаток на интегритет*, со помош на која се изрекуваат дисциплински, прекршочни или кривични санкции. Во оваа фаза раководителот на институцијата може да спроведе барања за интегритет помеѓу вработените само преку нивно дисциплинирање, а во случај кога прекршувањата се надвор од опсегот на дисциплинска одговорност -тогаш останува на раководителот или кое било друго лице да ја пријави повредата до надлежните тела за санкционирање (т.е.: ДКСК, обвинителство, судови итн.)

Подолу е дадена графичка илустрација за овие четири слоеви на одговорности во состав на Концептот за интегритет:

Слика 1.

Одговорности во рамки на Концептот за интегритет

2. ГЛАВА II. Воспоставување на институционална клима за интегритет

Барања за интегритет за сите сектори

Во логичката структура на Концептот за интегритет, заснован на горенаведената четирибројна листа на одговорности, важно е да се разбере дека одговорностите за воспоставување на институционалниот интегритет треба да се примарни, додека останатите одговорности се последователни. Затоа, во основата на концептот за интегритет треба да биде правилното дефинирање на обврските за исполнување на барањата за интегритет на службените лица, раководителите и вработените во јавните институции.

• Барања за интегритет на јавниот сектор

- 1) Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди;
- 2) Почитување на некомпатибилностите и ограничувањата;
- 3) Поднесување на изјава за имотната состојба и интересите;
- 4) Управување со судир на интереси;
- 5) Правила за подароци;
- 6) Кодекс на етика;
- 7) Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер;
- 8) Транспарентна јавна набавка и ефикасно управување со ресурсите;
- 9) Ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати);
- 10) Заштита на укажувачите;
- 11) Нетолерирање на повреди на интегритет.

• Барања за интегритет на политичкиот сектор

- 1) Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи;
- 2) Кодекс на етика за политички партии и парламентарци;
- 3) Судир на интереси, изјави за имотна состојба и интереси на кандидати за избори и кандидати за политички назначувања;
- 4) Почитување на правилата за лобирање.

• Барања за интегритет на приватниот сектор (поврзани со јавниот сектор)

- 1) Воздржување од вработување на поранешни јавни службеници за време на периодот на ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати);
- 2) Почитување на правилата за јавни набавки;
- 3) Почитување на правилата за лобирање.

Барања за интегритет на јавниот сектор

Извори на барањата за интегритет се законските и подзаконските акти, во зависност од тоа кои обврски за исполнување на барањата на јавниот сектор ќе бидат јасни или нејасни, во текот на спроведувањето. Во овој дел, ќе бидат презентирани правната рамка и обврските опфатени со истата, кои се поврзани со сите барања за интегритет во јавниот сектор.

2.1.1 Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди

Законска рамка:

*Законот за вработените во јавниот сектор (ЗВЈС)*⁹ ја утврдува општата законска рамка за управување со човечките ресурси во јавниот сектор. ЗВЈС е чадор-закон над другите конкретни-секторски закони, кои поодделно ги уредуваат деталите за одредена јавна активност. Членовите 4-13 ги уредуваат општите принципи или основата врз која се заснова работен однос во јавниот сектор. Членовите 20а-23 го уредуваат процесот на вработување. Спроведувањето на овие членови е дополнително разјаснето во *соодветните подзаконски акти*:

- Правилник за задолжителни елементи на јавниот повик за пополнување на работно место во јавниот сектор во текот на пријавувањето за работа, како и формата, содржината и начинот на водење на регистар на лица, кои дале лажни податоци за вработување во јавниот сектор;
- Методологија за планирање на вработувањето во јавниот сектор согласно принципот на соодветна и правична застапеност и содржината и формата на Годишниот план за вработување и Извештајот за спроведување на годишниот план за вработување.

*Законот за административни службеници (ЗАС)*¹⁰ е посебен закон, кој на поширок и попрецизен начин ги опфаќа сите аспекти на вработувањето на административните службеници (една од четирите групи на вработени во јавниот сектор). Членовите 30-47 го уредуваат процесот на вработување. Членовите 48-53 ги уредуваат унапредувањата. Членовите 85-97 го уредуваат системот на наградување. Спроведувањето на овие членови е дополнително појаснето во *соодветните подзаконски акти*:

- Уредба за спроведување на постапката за вработување на административни службеници;
- Правилник за формата и содржината на внатрешната белешка, начинот на поднесување на пријавата за унапредување, изборот на административниот

---

⁹Закон за вработени во јавниот сектор, Службен весник на РСМ бр. 27/14 и последователните дополнувања.

¹⁰Закон за административни службеници, Службен весник на РСМ бр. 27/14 и последователните дополнувања.

службеник и интервјуата, како и начинот на бодување и максималниот број на поени од процесот на избор, во зависност од категоријата на работно место;

- Правилник за полугодишно интервју за успешност, детални критериуми за оценка на административните службеници;
- Годишни одлуки за утврдување на вредноста на единечен бод за пресметка на платите на административните службеници.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Обврските поврзани со вработување, унапредување, професионален развој, евалуација и награда на вработените во јавниот сектор се утврдени на јасен начин, со јасно дефинирани временски рамки во ЗВЈС.

Вработувањата во јавниот сектор треба да се испланираат однапред, преку годишни планови за вработување, кои ги донесува секоја институција поединечно. Планот за вработување треба да биде одобрен и усвоен од државниот орган одговорен за буџетирање на институцијата.

Вработувањето и унапредувањата се засноваат на отворен конкурс, како и врз резултатите од постапката за избор.

Системот на заслуги за административните службеници воведен во ЗАС, прецизно ги дефинира должностите на јавната институција и на административните службеници.

Јавните институции, однапред го планираат вработувањето на административни службеници, во своите годишни планови,.

Процесот на вработување започнува со јавен оглас за испразнетото работно место и критериумите што се бараат од потенцијалните кандидати. Најдобриот кандидат за работното место треба да се избере во транспарентна, фер и конкурентна постапка за избор.

Процесот на унапредување започнува со внатрешна објава по што, во транспарентна, фер и конкурентна постапка на избор ќе се избере најдобриот кандидат, од постојните вработени во институцијата.

Агенцијата за администрација управува со процесот на вработување на административни службеници.

2.1.2 Почитување на некомпатибилностите и ограничувањата

Законска рамка:

Членот 38 од ЗСЈС ја поставува општата рамка на некомпатибилности во јавниот сектор. Член 45 од *Законот за спречување на корупција и судир на интереси (ЗСКСИ)*¹¹ ги уредува ограничувањата за именувани и избрани службеници при вршење на јавни функции.

---

¹¹Закон за спречување на корупција и судир на интереси. Службен весник на РСМ 12/19 и последователните дополнувања.

Членовите 44 и 49 од ЗСКСИ ги уредуваат некомпатибилностите на назначени или избрани службени лица од други професии.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

ЗСЈС утврдува дека работата на вработените во јавниот сектор е некомпатибилна со извршување на директни политички активности во текот на работното време и на работното место.

ЗСКСИ ги дефинира конкретните ситуации и активности, кои не се во согласност со улогата на јавната функција, заради јавната доверба во интегритетот, непристрасноста и личната незаинтересираност на службените лица. Назначените и избраните службеници се ограничени во вршењето на јавните функции во случај на (1) управување со компанија или институција, во својство на сопственик (2) поседување на управувачки права во Управен одбор на приватна компанија или институција.

Назначениот или избраниот службеник е должен да ја извести институцијата каде што е назначен или избран, за сите правни субјекти во негова сопственост, или во кои тој/таа има удели или управувачки функции. Назначениот или избраниот службеник треба да ги пренесе управувачките права на трети лица.

2.1.3 Поднесување изјава за имотната состојба и интересите

Законска рамка:

ЗСКСИ ги утврдува категориите службеници, кои се должни да го пријават својот имот и интерес до ДКСК. Членовите 82-86 го уредуваат начинот на пријавување. Членот 87 ја уредува јавноста на поднесените изјави. Членовите 89-91 го уредуваат Регистерот што го води ДКСК. Членовите 92-96 ја уредуваат постапката за контролни проверки и истрага врз имотот и интересите на службените лица.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Секое избрано или назначено лице, одговорно лице во одредено јавно претпријатие, јавна установа или друго правно лице со државен капитал, административни службеници од категорија А утврдени со закон или лице вработено во канцеларијата на претседателот на РСМ, Претседател на Собранието на РСМ, Потпретседателите на Собранието на РСМ, Премиерот на РСМ, Вицепремиерите на РСМ, Министрите и Генералниот секретар на Владата на РСМ, се должни да достават изјава за имотната состојба и интересите во рамките на строго утврдени рокови утврдени со ЗСКСИ.

Истите службени лица се должни да пријават какви било промени во нивната имотна состојба и интереси, коишто може да се појават за време на вршењето на функцијата.

2.1.4 Управување со судир на интереси

Законска рамка:

Со ЗСКСИ се уредува спречувањето на судирот на интереси, односно судирот помеѓу личните интереси на службениците и нивните должности како државни службеници.

Членовите 72-75 го уредуваат процесот во случај и пријавување на судир на интереси. Членовите 76-81 ја уредуваат постапката за утврдување на судир на интереси пред ДКСК.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

ЗСКСИ на доследен начин ги дефинира главните должности на службените лица (секое избрано или назначено лице и вработени во јавниот сектор) за управување со судир на интереси:

- да преземе мерки за избегнување на каков било потенцијален судир на интереси;
- да го известат својот претпоставен во случај на судир;
- да побараат изземање и да ги запрат своите постапки под одредени околности; итн.

Исто така, по пријавување на службените лица, раководното лице на институцијата каде што работат е должно да ги преземе сите мерки со цел да спречи појава на судир на интереси.

2.1.5 Правила за подароци

Законска рамка:

Членот 39 од ЗСЈС ги уредува подароците за службени лица. Спроведувањето на горенаведениот член е дополнително разјаснето во Уредбата за начинот на користење на примени подароци и управување со евиденцијата на примени подароци, како и други прашања во врска со примени подароци.

Исто така, подароците се уредени во член 58 од ЗСКСИ. Останатите одредби што се применуваат на подароци се содржани во членовите 55, 56 од *Законот за користење и располагање со ствари во државна сопственост и со ствари во општинска сопственост*¹² (ЗКРСДСОС).

Спроведувањето на горенаведениот член е повеќе разјаснето во Уредбата за критериумите, процесот на примање и давање подароци и пријавување на подароци.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

ЗВЈС предвидува дека вработените во јавниот сектор не треба да примаат подароци коишто се поврзани со нивната работа, освен протоколарни и повремени подароци со незначителна вредност. ЗВЈС го дефинира начинот на пријавување на подароците во институцијата и вредноста на подароците коишто се дозволени да се примаат.

ДКСК е одговорен за подготовка и објавување на каталог на подароци, врз основа на податоци добиени во согласност со законот.

Според ЗСКСИ, службениците во јавниот сектор не треба да примаат подароци поврзани со нивната работа, освен во одредени исклучоци утврдени со закон.

---

¹²Законот за користење и располагање со ствари во државна сопственост и со ствари во општинска сопственост, Службен Весник на РСМ бр. 78/15 и последователните дополнувања.

Институциите се должни да достават годишен извештај за примените подароци до ДКСК.

Според ЗКРСДСОС, службениците не треба да примаат подароци додека вршат функција, освен во случаи и под услови точно утврдени со закон. Исто така, законот, одредува кои подароци би се сметале за сопственост на државата, а не на поединецот што ги примил.

Јавните институции и државните органи можат да даваат подароци според правилата утврдени со закон.

2.1.6 Кодекси на етика

Законска рамка:

*Кодексот на етика за членовите на Владата и за јавните службеници назначени од Владата (Кодекс на етика на Владата)*¹³ го уредува начинот на нивното однесување и работа со цел да обезбеди зајакнување на нивниот интегритет и довербата на граѓаните во нивната работа. Членовите 3-11 ги утврдуваат основните принципи и стандарди за работа. Во член 12 се уредува избегнувањето на судир на јавни и приватни интереси. Членот 13 ја уредува поделбата на интересите помеѓу државата и политичките партии. Член 15 го уредува пристапот кон вработените поврзан со нивната непристрасност. Во членот 17 се уредува примањето подароци. Членот 18 го уредува интегритетот во однос на употребата и трошењето на материјални ресурси. Член 22 го уредува пријавувањето за судири на интереси.

*Кодексот на административни службеници*¹⁴ ги уредува етичките стандарди и правила на однесување на административните службеници. Со членовите 5-12 се утврдуваат основните принципи и стандарди за работа. Членот 13 предвидува забрана за административните службеници да го искористат својот работен статус.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Според Кодексот за етика на Владата, членовите на Владата и јавните службеници назначени од Владата се должни:

- да потпишат изјава со која ќе потврдат дека ќе се придржуваат кон Владиноот законик додека ги извршуваат своите должности;
- да избегнуваат каков било судир на интереси;
- да обезбедат механизми за усогласеност на сите вработени, со законските прописи во институцијата со која раководат;
- при учество во партиски активности, тие не треба да ја загрозуваат професионалноста и достапноста на јавната функција;

---

¹³ Кодекс на етика за членовите на Владата и за јавните службеници именувани од Владата, Службен весник на РСМ бр. 232/20.

¹⁴ Кодекс за административни службеници, Службен весник на РСМ бр. 183/14.

- да ја почитуваат професионалноста и непристрасноста на вработените во јавниот сектор и во никој случај да не ги упатуваат да постапуваат спротивно на законот; итн.

Кодексот за административни службеници предвидува обврски за административните службеници, како што се:

- при вработувањето, да потпишат изјава за прифаќање на Декларацијата за заедничка мисија на вработените во јавниот сектор;
- да не дозволат судир на личен и јавен интерес и секогаш да го застапуваат јавниот интерес;
- да не го искористат статусот на административен службеник; итн.

2.1.7 Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер

Законска рамка:

Општата законска рамка за транспарентност е утврдена со член 10 од ЗСЈС.

Посебната законска рамка е дефинирана со *Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (ЗСПИЈК)*¹⁵. Членот 8-11 од ЗСПИЈК ги уредува должностите на имателите на информации за обезбедување транспарентност и отвореност.

Членовите 4, 6, 12-28 од ЗСПИЈК го уредуваат процесот за пристап до информации од јавен карактер и трошоците за пристап.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

ЗСЈС предвидува дека должностите за вработените во јавниот сектор за обезбедување пристап до информации од јавен карактер се утврдени со закон.

ЗСПИЈК обезбедува неколку начини на воспоставување на транспарентен и отчетен јавен сектор: објавување на документи, информации и податоци на иницијатива на институцијата, како и објавување на документи, информации и податоци, на барање на трето лице.

Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап подготвува список и ги објавува имателите на информации од јавен карактер.

ЗСПИЈК им овозможува на физичките и правните лица да го остварат своето право за пристап до информации од јавен карактер обезбедувајќи детални чекори и временски рамки што треба да се следат во овој процес. Физичките или правните лица можат да започнат постапка, преку писмени, вербални или електронски барања.

Јавната институција што поседува информации за примено барање треба да одговори во рок од 20 дена.

Правните или физичките лица имаат право на жалба, во случај нивното барање да биде одбиено.

Пристапот до информации е бесплатен, освен кога се добиваат копии од документите, додека наплатата треба да биде еднаква на реалната цена за добивање на копиите.

---

¹⁵ Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер, Службен весник на РСМ бр.101/19 9

Членовите 38 and 57 of the ЗКСИ исто така забрануваат било каква привилегија, дискриминација или влијание врз постапката за јавни набавки.

2.1.8 Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите

Законска рамка:

Законот за јавни набавки (ЗЈН)¹⁶ ја дефинира правната рамка за постапките за јавни набавки, со цел да се обезбеди транспарентност и интегритет на процесот. Членовите 33-38 ги уредуваат општите мерки за спречување корупција и судир на интереси. Членовите 41-42 го уредуваат јавниот повик за набавка и достапност на тендерската документација до сите заинтересирани економски оператори. Членот 136 забранува влијание врз одлучувањето на Државната комисија за жалби по јавни набавки (ДКЖЈН). Членот 169 бара изземање на членовите на ДКЖЈН во случај на судир на интереси.

Членовите 38 и 57 од ЗКСИ исто така забрануваат секаков вид привилегија, дискриминација или влијание врз постапките за јавни набавки.

Членовите 5 и 6 од *Законот за воведување на систем за управување со квалитет и заедничка рамка за проценка на работењето и обезбедување услуги во државната служба* (ЗВСУК)¹⁷ го уредува воведувањето и употребата на меѓународни или македонски системи за стандарди за службените лица во самите институции, со цел да обезбеди подобар квалитет на услугите.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

ЗЈН ги утврдува должностите на вработените во јавниот орган, како членови на Комисијата за јавни набавки и назначените членови на ДКЖЈН. Главните должности се:

- сите упатства во врска со постапката треба да бидат доставени до вработените во писмена или во електронска форма;
- секое лице ангажирано во јавниот орган, кое има информации за предмет поврзан со корупција е должно да го извести ДКСК или Јавното обвинителство;
- членовите на Комисијата за јавни набавки, како и одговорното лице на јавниот орган потпишуваат изјава за непостоење на судир на интереси или, во случај на постоење, ќе се повлечат од работата во Комисијата;
- членовите на ДКЖЈН се ослободени од работа на предмети во кои има судир на интереси; итн.

Според ЗКСИ, службените лица се должни:

- да овозможат ДКСК да изврши увид во документацијата за јавните набавки; и
- да не вршат било какво незаконско влијание врз било кое друго лице, во постапката за јавна набавка.

---

¹⁶Закон за јавни набавки, Службен весник на РСМ бр. 24/19.

¹⁷Законот за воведување на систем за управување со квалитет и заедничка рамка за проценка на работењето и обезбедување услуги во државната служба, Службен весник на РСМ бр. 69/13 и последователните дополнувања.

ЗВСУК наметнува различни должности на различни категории вработени, како што се:

- воведување барем на основниот стандард ISO 9001;
- воведување на заедничка рамка за оценување со вклучување на вработените, самооценување, итн.

2.1.9 Ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)

Законска рамка:

Членовите 47 и 48 од ЗСКСИ наметнуваат одредени ограничувања на службените лица во врска со нивното понатамошно вработување, по престанок на мандатот.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Според ЗСКСИ, лицата на кои ѝм престанува функцијата на службено лице, дополнително се ограничуваат (според утврдени временски рокови) од:

- вработување во трговско друштво врз кое лицето извршило надзор;
- вработување во компанија, со која лицето воспоставило било какви договорни односи при вршење на јавни овластувања;
- застапување на организација, со која имал воспоставено договорни или деловни односи како службено лице;
- застапување на правно или физичко лице пред орган, во кој самиот учествувал во донесувањето одлуки како службено лице;
- вршење на активности на управување или ревизија кај правно лице, каде што извршувал надзор или мониторинг, како службено лице.

2.1.10 Заштита на укажувачите

Законска рамка:

Општите одредби за заштита на укажувачите се вклучени во членовите 30 и 35 од ЗВЈС. Понатаму, таквите одредби се вметнати и во член 43 од ЗСКСИ.

Државната законска рамка е содржана во *Законот за заштита на укажувачите (ЗЗУ)*¹⁸. Останатите одредби се содржани во подзаконскиот акт - Правилник за заштитено внатрешно пријавување во институциите од јавниот сектор.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Вработените во јавниот сектор се должни да ја извршуваат работата делегирана од нивниот претпоставен или овластеното лице во институцијата. Меѓутоа, кога извршувањето на таквата работа резултира во вршење на кривично дело, тие се должни истото да го пријават кај нивниот директен претпоставен, како и во ДКСК.

ЗВЈС обезбедува заштита за вработените во јавниот сектор, кои ќе откријат административни недоследности, кривични или коруптивни активности против службени должности, јавниот интерес, безбедноста и одбраната.

¹⁸Закон за заштита на укажувачите, Службен весник на РСМ бр. 196/15 и поделователните дополнувања.

ЗКСИ гарантира заштита на укажувачите од кривично гонење или каква било друга одговорност за откривање на информации коишто укажуваат на коруптивни дејства.

Процесот на заштитено откривање на информации, правата на укажувачите и должностите на надлежните институции се уредени со ЗЗУ.

Укажувачите се законски заштитени од одмазда и уживаат анонимност, како и доверливо ракување со доставените информации.

Заштитеното пријавување може да се изврши како:

- заштитено внатрешно пријавување (директно пријавување во институцијата од интерес),
- заштитено надворешно пријавување (пријавување во Министерството за внатрешни работи, ДКСК, Народен правобранител итн.)
- заштитено јавно пријавување (објавување на информациите во јавноста).

Укажувачите треба да бидат заштитени и да им се гарантира доверливост на пријавувањето. Идентитетот на укажувачите не треба да се открива без нивна согласност. Правото на доверливост може да се ограничи само со одлука на судот.

Институцијата што ја примила пријавата треба понатаму да ја проследи и да преземе активности опишани во ЗЗУ.

2.1.11 Нетолеранција на повреди на интегритет

Законска рамка:

Законите што се предмет на оваа анализа, предвидуваат санкции за страните што се впуштиле во коруптивни практики или други повреди на интегритетот. Во зависност од видот на повредата, сериозноста на последиците, санкциите може да бидат изречени како дисциплинска, прекршочна или кривична. Специфичното утврдување на санкциите, нивното траење, правото на правна заштита и слично, се дадени во сродниот закон и подзаконските акти.

ЗСЈС ги уредува прашањата за вработување, правата и обврските на вработените во јавниот сектор.

Овој закон воглавно предвидува дисциплинска и /или материјална одговорност за прекршување на аспектите поврзани со интегритет (член 40).

Имено, ЗСЈС не ја уредува постапката за утврдување на одговорност на вработените во јавниот сектор или за системот за санкционирање. Ова прашање е дополнително разјаснето во посебните закони.

Членот 64 од ЗАС го уредува следењето на работата на административните службеници и санкциите во случај на негативна проценка.

Членовите 70-80 од ЗАС го уредуваат дисциплинскиот режим за административните службеници.

Спроведувањето на горенаведените членови е дополнително разјаснето во соодветните подзаконски акти:

ПРАВИЛНИК за процесот на извршување на дисциплинската постапка за дисциплински прекршоци и за формуларот за тајно гласање.

Членот 4 од ЗСКСИ, го утврдува принципот на интегритет како еден од главните принципи, кон кои треба да се придржуваат сите службени лица, вклучително и именуваните или избраните лица, при преземање на активности поврзани со повреда на интегритетот;

Членовите 23, 24, 27, 94 ја уредуваат задолжителната соработка помеѓу институциите и ДКСК, во врска со мерките и дејствијата кои би се преземале во случај на утврдување на повреда поврзани со интегритетот;

Член 61 повикува на пријавување на кривични дела поврзани со корупција, од страна на секој службеник;

Членовите 77, 78 ги уредуваат мерките и дејствијата што институциите треба да ги преземат при утврдување на судир на интереси кај одредено службено лице.

Понатаму, сите горенаведени барања за интегритет содржат санкции во поединечните закони, имено во ЗВЈС, ЗАС, ЗСКСИ, ЗЈН, ЗСПИЈК, ЗВСУК и ЗЗУ¹⁹.

Обврски на раководителите и вработените во јавните институции

Повисоките административни службеници се должни да ја следат ефикасноста на административните службеници во текот на годината, преку годишни проценки. Доколку резултатот од двегодишни или тригодишни проценки по ред, во последните пет години, укажува на најнизок (негативен) учинок на административниот службеник, што значи на незадоволителен работен учинок и кршење на принципите на јавната служба, тогаш раководителот на институцијата, треба да го прекине тој работен однос. Може да се смета дека тоа ќе има исто влијание како одредена санкција.

Може да се покрене и дисциплинска постапка против административни службеници (административните службеници од категоријата секретари, се исклучени) за повреда на нивните службени должности.

Во согласност со законот, секој административен службеник или друго лице, има право да поведе (со писмен поднесок) дисциплинска постапка против одреден административен службеник.

Секретарот или раководителот на институцијата треба да ја проследи дисциплинската постапка на начин определен со ЗАС, во зависност од сериозноста на повредите (сериозни дисциплински прекршоци или помали дисциплински прекршувања).

ЗСКСИ предвидува одредени должности за јавните институции и вработените, како што се:

- институциите се должни, да ги достават до ДКСК сите потребни информации за одредена истрага, во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето од ДКСК.
- институциите треба да ѝ овозможат на ДКСК да изврши увид во нивната документација;

---

¹⁹Напомена: Списокот на закони со кои се уредуваат повредите поврзани со санкционирање на интегритетот не е сеопфатен, со оглед на тоа што посебните закони и колективните договори не се дел од оваа анализа.

- по известување на ДКСК, институциите треба да преземат соодветни мерки против службеното лице, кое го прекршило законот или е поврзано со судир на интереси, и да ја известат ДКСК за преземените мерки, во рок од 60 дена од денот на приемот на известувањето;
- секој службеник, кој има сознание за кривично дело поврзано со корупција од страна на друг службеник е должен да го пријави истото; итн.

Во случај кога дисциплинската повреда во исто време претставува и кривично дело/ прекршочно дело, во согласност со законот, дисциплинската постапка нема да спречи лицето да биде гонето кривично или прекршочно.

Не е прецизирано дали институцијата треба да ги пријави кривичните / прекршочните престапи на административниот службеник до овластените институции (воглавно до Јавниот обвинител и Министерството за внатрешни работи).

Назначените службеници, кои се раководни лица на институциите во јавниот сектор, и не спаѓаат под ЗАС, не одговараат дисциплински. Нивните должности и обврски се дефинирани со законот според кој тие се назначени.

Сепак, тие се изложени на политичка и кривична одговорност. Политичката одговорност значи дека тие можат да бидат разрешени од функцијата, од страна на органот (Владата) што ги назначил. Исто така, тие се кривично одговорни за секое кривично дело што го сториле, поврзано со вршењето на јавната функција.

Барања за интегритет на политичкиот сектор

2.1.12 Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи

Законска рамка:

*Законот за финансирање на политички партии (ЗФПП)*²⁰ го уредува начинот на обезбедување средства за работењето на политичките партии, како и контролата врз финансирањето од страна на надлежните органи. Членовите 4-5, 23 го уредуваат публицитетот и транспарентноста на изворите и трошоците за финансирање. Со членот 17 се уредува Регистарот на донации. Членот 25 го уредува објавувањето на Извештајот за примени донации и Годишниот финансиски извештај, на веб-страниците на Државниот завод за ревизија (ДЗР) и Управата за јавни приходи (УЈП).

*Изборниот законик*²¹ ја обезбедува правната рамка за финансирање на изборните кампањи. Во членот 71 се уредуваат задолжителните законски барања во врска со банкарската сметка на која можат да се собираат средствата. Членовите 83, 84 ги уредуваат дозволените и забранетите извори на средства, поставената крајна граница на дозволени донации, и ги утврдуваат бараните извештаи што ги изготвуваат политичките партии. Во членот 85 се уредува подготвувањето и доставувањето на

---

²⁰ Закон за финансирање на политички партии, Службен весник на РСМ бр.76/2004 год, и последователните дополнувања.

²¹ Изборен законик, Службен Весник на РСМ бр. 40/2006 год и последователните дополнувања.

комплетен финансиски извештај за изборната кампања и вршењето на ревизија врз истиот извештај од страна на ДЗР.

Обврски на политичките партии и членовите

Според ЗФПП, политичките партии се должни да:

- објавуваат регистар на донации и годишен биланс на своите веб-страници;
- доставуваат Извештај за примени донации и Годишен финансиски извештај до ДЗР;
- доставуваат извештај за примени донации до УЈП;
- доставуваат годишен биланс на состојба во ДЗР, УЈП и Централен регистар; итн.

За сите горенаведени должности, постојат строго утврдени услови и временски рамки што страните треба да ги исполнат.

Според Изборниот законик, политичките партии се должни:

- да добијат единствен даночен број и да отворат сметка во банка со назнака „за изборна кампања“, само заради собирање на средства за избори;
- да ја префрлат разликата од дозволената и донираната сума во Буџетот на РСМ, во случај кога донациите ја надминуваат дозволената сума (до 3.000 евра од физички лица и до 30.000 евра од правни лица);
- да ја префрлат донираната вредност во Буџетот на РСМ, доколку не може да се утврди потеклото на донацијата;
- да направат регистар на донации;
- да подготват и достават финансиски извештај, извештаи за примените донации до надлежните органи, и истите ги објавуваат на нивните веб-страници.
- Изборниот законик го специфицира начинот на кој политичките партии ќе ги исполнуваат горенаведените должности, во точно определен временски период.

2.1.13 Кодекс на етика за политички партии и парламентарци

Законска рамка:

Членот 8-в од Изборниот законик предвидува само една обврска за политичките партии и учесниците во изборниот процес, односно да потпишат Кодекс за фер и демократски избори.

По четвртата рунда за оценување на ГРЕКО, беше усвоен етички кодекс на пратениците. Во јануари 2019 година, Собранието усвои измени и дополнувања на Кодексот за етика со ревидирани правила за судир на интереси, подароци и санкции. Во јули 2019 година, надлежниот надзорен орган - Комитетот за постапки и мандат-имунитет на Собранието – ги усвои „Правилата за спроведување на постапката за утврдување на сторени помали и сериозни повреди на Кодексот, како и за изрекување на мерки предвидени со Кодексот на етика за пратениците“, кој исто така вклучуваше формулар за пријавување на подароци.

Обврски на политичките партии и членовите

Со Кодексот за етика, политичките партии се обврзани да ветат дека:

- нема да вршат притисок врз вработените во јавната администрација и институциите;
- ниту еден вработен или граѓанин нема да подлежи на било каков вид на закана врз нивното вработување и социјално осигурување како резултат на нивната поддршка на било која политичка партија или кандидат, или недостаток од нив.

2.1.14 Судир на интереси, изјави за имотна состојба и интереси за кандидати на избори и кандидати за политички назначувања

Законска рамка:

ЗКСКИ не предвидува обврска за кандидати на избори и за политички назначени лица, да пријавуваат судир на интереси или да доставуваат изјава за имот до ДКСК.

Обврски на политичките партии и членовите

Во моментот недостасуваат.

2.1.15 Почитување на правилата за лобирање од страна на политичарите

Законска рамка:

Во Законот за лобирање не постојат одредби што се однесуваат на политичките партии.

Обврски на политичките партии и членовите

Во моментот недостасуваат.

Барања за интегритет на приватниот сектор (поврзани со јавниот сектор)

2.1.16 Воздржување од вработување на поранешни јавни службеници за време на периодот на ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)

Законска рамка:

ЗКСИ не утврдува ограничувања, за кои треба да се придржуваат приватните компании или да обрнат внимание, за вработување на поранешни јавни службеници. Поранешниот службеник одлучува дали ќе се придржува до ограничувањата предвидени со ЗКСИ.

Обврски на деловните субјекти:

Во моментот недостасуваат.

2.1.17 Почитување на правилата за јавни набавки

Законска рамка:

ЗЈН обезбедува одредени права и обврски за економскиот оператор во врска со обезбедувањето на транспарентна постапка за јавни набавки. Членот 34 го уредува пријавувањето на корупција. Членовите 88 и 120 ги уредуваат основите за исклучување од постапка за набавка, или за раскинување на договор за набавка. Членот 136 забранува влијание на членовите на ДКРЈН, врз процесот на одлучување.

Обврски на деловните субјекти:

Економските оператори се должни:

- да го информираат ДКСК или Јавното обвинителство како заинтересирани лица во случај ако имаат информации за корупција;
- да не вршат никакво влијание врз одлуките на членовите на ДКЖЈН; итн.

2.1.18 Почитување на правилата за лобирање од страна на деловните субјекти

Законска рамка:

Законот за лобирање²² го уредува лобирањето за законодавната и извршната власт, на централно и општинско ниво, од страна на регистриран лобист. Во членот 6 се утврдува транспарентноста на лобирањето. Членовите 8 и 9 предвидуваат забрана за одредени категории луѓе да вршат лобирање.

---

²² Закон за лобирање, Службен весник на РСМ бр. 106/2008 год со последователните дополнувања.

Обврски на деловните субјекти:

Компаниите се должни:

- да се регистрираат во Регистарот на лобисти што се води во Собранието на РСМ;
- да дадат точни податоци за лицето за кое лобираат и целта на лобирањето;
- да ги почитуваат правилата за судир на интереси и спречување на корупција;
- да достават извештај за лобирањето до Генералниот секретар на Собранието на РСМ и ДКСК; итн.

3. ГЛАВА III. Поддршка на институционална клима за интегритет

Истражување, едукација и подигање на свеста за интегритет и борба против корупцијата

Вработените во јавниот сектор имаат право на постојано професионално усовршување, за што институциите носат соодветни програми²³. Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) подготвува годишна програма за генеричка обука за административните службеници, која ја усвојува најдоцна до 1 јули оваа година за следната година²⁴. Врз основа на обуките од индивидуалните Планови за професионален развој, секретарот, односно раководителот на институцијата во која не е назначен секретар, подготвува Годишен план за обука за сите административни службеници во институцијата.

Во согласност со рамката за општите надлежности се спроведуваат генерички обуки за професионален развој на административните службеници, а специјализираните обуки се изведуваат заради професионален развој за посебни надлежности. Специјализираните обуки може да ги организира Академијата за професионален развој на административни службеници (АПРАС), која е организациска единица во МИОА²⁵.

ЗАС предвидува менторство како метод за пренесување на знаења и вештини помеѓу административните службеници. Ментор може да биде секој административен службеник, кој е назначен за работа на повисоко ниво, отколку еден менториран административен службеник, и кој има завршено обука за ментор²⁶.

МИОА предвидува спроведување на генерички обуки на тема „Антикорупциски мерки и етика во државната служба“, во соработка со ДКСК. Во 2018 година, 64 административни службеници ги посетија ваквите обуки. Не постојат достапни податоци за обуки извршени во 2019 година.

---

²³ Закон за јавни службеници, член 28.

²⁴ Член 56 од Законот за административни службеници.

²⁵ Анализа на спроведувањето на прописите кои го уредуваат интегритетот и етиката на политичко и професионално ниво, Елена Димовска, август 2019 год, 18-19 стр.

²⁶ Член 60 од Закон за административни службеници.

Административните службеници имаат ограничени можности да научат за интегритетот и професионалната етика за време на обуките, како и за важноста на мерките за спречување на корупцијата во државната служба преку обуки, иако службениците имаат волја и потреба од конкретна обука за етички стандарди во службата²⁷.

Според член 17 точка 19 од ЗКСИ, дел од надлежноста на ДКСК е да презема активности во областа на образованието и подигањето на свеста за корупција и судир на интереси. Член 30 од ЗКСИ предвидува соработка на ДКСК со здруженија и фондации, научни институции и со приватниот сектор, во рамки на реализација на своите програмски активности, кои вклучуваат истражување, анализа, обуки, информирање и подигање на свеста на јавноста и на институциите во јавниот сектор и трансфер на добри практики, Државната комисија може да соработува со здруженија и фондации, научни институции и приватниот сектор во областа на спречување на корупција.

Упатства, методологии, софтвер за поддршка во спроведувањето на алатките за интегритет и антикорупција

При спроведување на барањата за интегритет, јавните, политичките или приватните институции можат сами да ги изработат или да побараат помош од ДКСК и од други специјализирани државни институции или граѓански организации, за поддршка при подготвување на упатства, методологии, софтверски решенија и други средства, кои ќе помогнат во примената на алатките за интегритет и антикорупција. На пример:

- упатства за управување со судир на интереси, упатства за пополнување на изјавата за имотна состојба и интереси, за обезбедување на бесплатен пристап до информации или за постапување при заштитено пријавување.
- методологии за проценка на институционалниот интегритет, за докажување на корупција во законодавството, за одржување на курсеви и обука за интегритет и антикорупција.
- софтверски решенија за анкети против корупција, за е-учење на теми поврзани со интегритетот, за следење на спроведувањето на одреден Акционен план од страна на вработените.

4. ГЛАВА IV. Контрола на интегритет

Одговорности за контроли на интегритет

Имајќи ја предвид законската рамка на институционалната клима за интегритет, одговорностите за вршење контрола над различните аспекти на интегритетот се припишуваат:

- во рамки на јавните институции – на раководителите на јавните институции;
- надвор од јавните институции – на специјализираните државни тела.

---

²⁷ Анализа на спроведувањето на Кодексот за административни службеници - Актуелна состојба, заклучоци и препораки, подготвени од Меѓународниот републикански институт (ИРИ), февруари 2019 година.

Контроли на интегритет во институциите од страна на раководителите

Раководителите имаат целосна улога врз вршењето контрола на спроведувањето на барањата за клима за интегритет на вработените, и имаат право да ги повикаат на дисциплинска одговорност лицата кои ги прекршуваат правилата.

Меѓутоа, ако повредата претставува прекршок или кривично дело - раководителот треба да го пријави тоа и надворешно, во другите специјализирани тела. Сепак, таквите тела можат да вршат контрола врз исполнување на барањата за интегритет во рамки на нивната надлежност, дури и без такви пријави од страна на раководителите.

4.1.1 Кодекс на етика

Одредбите што пропишуваат контрола врз барањата за интегритет само за раководителите, се одредбите што се однесуваат на контрола на примената на Етичките кодекси во јавните институции.

4.1.2 Проценка на ризик од корупција

Постојат посебни средства за контрола на воспоставувањето на етика и интегритет во јавните институции, кои се применуваат според Законот за јавна внатрешна финансиска контрола 2009 (ЗЈВФК)²⁸, како дел од целокупниот пристап за управување со ризик, т.е, Проценката на ризик од корупција, како резултат на она што треба да се изработи како План за интегритет на институцијата. Проценката на ризикот од корупција е дел од Упатството за управување со ризик, усвоено од Министерството за финансии. Во овој контекст, внатрешните ревизори во јавните институции имаат водечка улога во спроведување на управувањето со ризик, како и да го предупредат раководителот за ризиците, влучувајќи ги и ризиците од корупцијата во самата институција.

Спроведувањето на оваа контролна мерка е солиден показател за интересот на раководителот за штитење на интегритетот во јавната институција, преку проценка и управување со ризиците од корупција.

Контроли на интегритет во институциите од страна на специјални државни тела

Постоењето на различните елементи на климата за интегритет во јавните институции, а понекогаш – дури и во политичкиот и во приватниот сектор – го проверуваат специјализираните државни тела, како што се ДКСК, ДЗР, АЗПСИЈК, БЈН, ДУИ, МП, УЈП, ДИК.

Меѓутоа, поради својот мандат посветен на спречување на корупцијата, ДКСК не спроведува контрола на интегритетот само во институциите, туку и во целокупниот јавен сектор (*види дел 4.4 подолу*).

4.1.3 Мандат на Државната комисија за спречување на корупција

- Почитување на некомпатибилности и ограничувања
- Поднесување изјава за имотна состојба и интереси

---

²⁸ Закон за јавна внатрешна финансиска контрола (Службен весник бр. 90/2009 год, 12/2011 и 188/2013))

- Управување со судир на интереси
- Правила за подароци
- Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите
- Ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)
- Транспарентност во финансирање на политичките партии и финансирање на изборните кампањи
- Санкционирање на повреди поврзани со интегритет.

4.1.4 Мандат на Државниот управен инспекторат

- Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди
- Правила за подароци
- Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер
- Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите
- ДУИ врши ревизија на сите трансакции од денот на отворање на изборната сметка до нејзиното затворање. Освен тоа, трите горенаведени власти потпишуваат Меморандум за разбирање, со цел да се откријат неправилностите во финансирањето на кампањата и да се преземат мерки против партијата којашто е предмет на надзор.

4.1.5 Мандат на Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации

- Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер

4.1.6 Мандат на Бирото за јавни набавки

- Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите

4.1.7 Мандат на Државниот завод за ревизија

- Транспарентни јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите
- Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи

4.1.8 Мандат на Министерството за правда

- Заштита на укажувачите

4.1.9 Мандат на Управата за јавни приходи

- Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи

4.1.10 Мандат на Државната изборна комисија

- Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи

Секторски и национални контроли на интегритетот од страна на Државната комисија за спречување на корупција (ДКСК)

4.1.11 Проценка на ризик од секторска корупција (секторска проценка на интегритет)

Оваа мерка за контрола на интегритет која ја применува ДКСК претставува дел од управувањето со ризик и е слична на ПРК. Истата мерка ја применуваат и раководителите во јавните институции. Меѓутоа, во однос на ДКСК, новиот Закон за спречување на корупција и судир на интереси²⁹ од 2019 година, ја поставува надлежноста на ДКСК да *подготвува анализа на ризиците од корупција во различните сектори.*

4.1.12 Докажување на корупција (антикорупциски преглед на законодавството)

ДКСК спроведува мерка за контрола на интегритетот на национално ниво, во согласност со новиот Закон за спречување на корупција и судир на интереси од 2019 година,³⁰ во кој се утврдува надлежноста на ДКСК да *врши докажување на корупција во закони, подзаконски акти и други општи акти, во согласност со методологијата што ја донесува.*

5. ГЛАВА V. Санкционирање на недостаток на интегритет

Сите горенаведени барања за интегритет содржат санкции во своето законодавство, имено во ЗВЈС, ЗАС, ЗСКСУ, ЗЈН, ЗСПИЈК, ЗЈВФК и ЗЗУ³¹. Овие закони предвидуваат санкции за страните, кои се впуштиле во коруптивни практики или други повреди на интегритетот. Во зависност од видот на повредата, сериозноста на последиците, санкциите може да бидат изречени како дисциплинска, прекршочна или кривична санкција. Конкретното утврдување на санкциите, нивното времетраење, правото на правна заштита и слично, се дадени во соодветниот закон и подзаконските акти.

5.1. Формулари за одговорност за повреди на интегритет

Прекршувањето на интегритетот повлекува дисциплинска, прекршочна, деликтна и кривична одговорност.

Дисциплинската одговорност ја наметнуваат раководителите и во двете јавни институции. И покрај тоа што раководителите на приватните институции се во можност да воведат дисциплински санкции, законот не налага тие да применуваат дисциплински санкции за повредите на интегритетот предвидени во овој Концепт за интегритет.

---

²⁹Член 17 точка 17 од Законот за спречување на корупција и судир на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19)

³⁰Член 17 точка 2 од Законот за спречување на корупција и судир на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19)

³¹Напомена: Списокот на закони со кои се уредуваат прекршувањата поврзани со интегритетот не е сеопфатен, со оглед на тоа што посебните закони и колективните договори не се дел од оваа анализа.

Прекршочна одговорност ја утврдуваат ДУИ, Инспекторат за труд, Прекршочната комисија на ДКСК, Прекршочната комисија при Агенцијата за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер, судови.

За деликтната одговорност одлучува ДУИ и Инспекторатот за труд.

5.2 Механизми за санкционирање по сектори

5.2.1 Повреда на интегритетот во јавниот сектор

- 1) **Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди** - во случај на повреда на ова барање за интегритет, ДУИ и Трудовиот инспекторат издаваат прекршочни платни налози за доброволно плаќање на прекршочната санкција. Во случај кога не постои доброволно плаќање, Инспекторатот покренува постапка за деликт пред овластениот суд.
- 2) **Почитување на некомпатибилности и ограничувања** - се води прекршочна постапка. а санкциите ги изрекува Прекршочната комисија на ДКСК.
- 3) **Поднесување изјава за имотната состојба и интересите** - Комисијата за прекршоци при ДКСК ги води постапките и воведува санкции за прекршоци утврдени со ЗСКСИ. Покрај тоа, ако за време на истрагата на имотот на службеното лице, која ја спроведува ДКСК, се утврди дека потеклото на имотот е сомнително, ДКСК може да поведе кривична постапка, а судот може да изрече кривична санкција.
- 4) **Судир на интереси** - ДКСК спроведува постапка за утврдување на судир на интереси. Комисијата за прекршоци во рамките на ДКСК ги води прекршочните постапки и изрекува санкции. Исто така, на барање на ДКСК, органот што го избрал или го назначил службено лице или во којшто службеното лице стапило во работен однос, може да покрене постапка за негово/нејзино разрешување или дисциплинска постапка против тоа службено лице.
- 5) **Правила за подароци** - Институцијата кадешто работи едно службено лице, треба да спроведе дисциплинска постапка и да изрече дисциплинска санкција против службено лице кое добило подарок спротивно на законски предвидените одредби, во согласност со ЗАС. Комисијата за прекршоци во рамките на ДКСК води прекршочна постапка и воведува прекршочни санкции за службените лица на кои им е понуден противзаконски подарок и кои не ја одбиле таквата понуда.
- 6) **Кодекс на етика** - Владиониот законик не обезбедува надворешна контрола врз неговото спроведување. Имено, Владата именува еден член на Владата кој е одговорен за следење на спроведување на Владиониот законик и кој поднесува извештаи до Премиерот во точно определен временски период. Административниот законик не обезбедува надворешна контрола врз неговото спроведување. Имајќи ја предвид предвидената дисциплинска одговорност за непочитување, институцијата во која работи

административниот службеник е овластена да го спроведе Управниот законик. Неисполнувањето на одредбите од Управниот законик е основа за поведување и спроведување на дисциплинска постапка од страна на институцијата во која работи административниот службеник, во согласност со ЗАС.

- 7) **Транспарентност, отвореност и пристап до информации од јавен карактер** - Комисијата за прекршоци при Агенцијата за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер ги води постапките и воведува санкции.
- 8) **Транспарентна јавна набавка и ефикасно управување со ресурсите** - во зависност од повредата, различни институции се овластени да ги испитуваат потенцијалните повреди и / или да воведуваат санкции, како што се: БЈН; ДКРЈН; Управниот суд; Основниот суд надлежен за прекршоци; Јавното обвинителство; Основниот кривичен суд. ДКСК е овластен да ги извести надлежните органи како што се БЈН, Основниот суд надлежен за прекршоци или Јавното обвинителство за да бидат преземени мерки од нивните надлежности. Управниот инспектор е должен да издаде прекршочен платен налог на лицето одговорно за прекршокот во согласност со Законот за прекршоци. Надлежниот суд спроведува прекршочна постапка и изрекува прекршочна санкција за сторен прекршок според ЗЈВФК.
- 9) **Ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)** - Комисијата за прекршоци во рамките на ДКСК ги води постапките за прекршоци и воведува прекршочни санкции за лица, кои не се во согласност со предвидените одредби.
- 10) **Заштита на укажувачите** – Се спроведува прекршочна постапка, а надлежниот суд изрекува прекршочни санкции.
- 11) **Нетолерирање на повреди на интегритет** - Институциите во јавниот сектор изрекуваат дисциплински санкции за повреди врз нивните вработени; судот за кривични дела; додека Владата на Република Северна Македонија за политичка санкција на именуваните службени лица., Комисијата за прекршоци во рамките на ДКСК ги води постапките и воведува санкции за прекршоци утврдени според ЗКСИ. ДКСК е исто така овластена да покрене постапка за утврдување одговорност на раководители пред органите што ги избрале или назначиле и/или пред надлежното Јавно Обвинителство.

5.2.2 Повреда на интегритетот во политичкиот сектор

- 1) **Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи** - По предлог на ДЗР, Министерот за правда одлучува за правото за добивање средства од Буџетот на РСМ. Основниот суд е овластен да ја води прекршочната постапка и да одлучува за прекршочните санкции. ДИК ја штити законитоста на изборите во согласност со ИК. Од друга страна, ДКСК одлучува, по сопствена иницијатива или по поднесени претставки, за повреда на одредбите за финансирање

кампањи на ИК. Управниот суд е надлежен за решавање на случаите покренати по основ на тужба против одлуката на ДКСК.

- 2) Од друга страна, доколку ДЗР открие неправилности во финансискиот извештај на учесникот во изборната кампања, ДЗР поведува прекршочна постапка или ги пријавува неправилностите до соодветниот јавен обвинител.
- 3) Се спроведува постапка за прекршоци, додека судот изрекува прекршочна санкција.
- 4) **Кодекс на етика за политички партии и парламентарци** - недостасуваат санкции.
- 5) **Судир на интереси, изјави за имотна состојба и интереси за кандидатите на избори и кандидати за политички назначувања** - недостасуваат санкции, бидејќи кандидатите на изборите и кандидатите за политички назначувања не се обврзани да дадат изјави за судир на интереси и да поднесуваат изјави за имотната состојба.
- 6) **Почитување на правилата за лобирање** - недостасуваат санкции.

5.2.3 Повреда на интегритетот во приватниот сектор

- 1) **Воздржување од вработување на поранешни јавни службеници за време на периодот на ограничување по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати)** - недостасуваат санкции.
- 2) **Почитување на правилата за јавни набавки** - недостасуваат санкции.
- 3) **Почитување на правилата за лобирање** ДКСК врши истрага против прекршувања кои се извршени од лобисти, воведува санкции кон истите и за тоа го известува Генералниот секретар на Собранието на РСМ. Лобистите имаат право да покренат управен спор против одлуката на ДКСК, пред Управниот суд.

6. ГЛАВА VI. Препораки

Овој Концепт за интегритет ги обединува сите релевантни аспекти на антикорупција и интегритет во системот на РСМ, објаснувајќи како се раѓа интегритет во институциите од јавниот, политичкиот и приватниот сектор, и како да се поддржи интегритетот преку мерките за поддршка, контрола и санкционирање.

6.1 Подобрување на системот за интегритет

Опишаниот систем разоткри одредени елементи што недостасуваат. Затоа, се препорачува да се земе предвид воведување на:

- Кодекс на етика за политички партии и парламентарци, санкции за непочитување на истите и институционализирање на ефикасни внатрешни механизми за мониторинг;
- Прописи за судир на интереси, изјави за имотна состојба и интереси за кандидатите на избори и кандидати за политички назначувања, како и санкции за непочитување на истите и институционализирање на ефикасни механизми за

внатрешен мониторинг со употреба на информатичка комуникациска технологија;

- Обврски за почитување на правилата за лобирање на политичарите и санкции за непочитување на истите и институционализирање на ефикасни механизми за мониторинг со поддршка на информатичката технологија и комуникациите;
- Прописи и санкции за субјекти од приватниот сектор кои нема да се воздржат од вработување на поранешни јавни службеници за време на периодот на ограничувања по вработувањето (пантофлаж / вртежни врати).
- Преглед и јасно дефинирање на санкциите за приватниот сектор коишто нема да ги почитува правилата за јавни набавки;
- Санкции за деловните субјекти, коишто не ги почитуваат правилата за лобирање.

Во освртот кон овие препораки, ДКСК се охрабрува да се повика на добрите практики идентификувани во Анекс 2. Анализата која е приложена во прилогот, помага да се разберат процесот, добрите практики и очигледните слабости кај странските искуства од спроведувањето на елементите и институтите за интегритет. Исто така, анализата содржи предупредувања за можни неуспеси во текот на процесот на спроведување.

6.2 Изработка на национални и / или секторски стратегии за интегритет

Со разбирање на местото и улогата на сите елементи на Концептот за интегритет, станува појасно што е она што влијае врз растот на интегритетот во институциите, секторите, и сèвкупно во земјата.

Затоа се препорачува Концептот за интегритет да се искористи за да се развие Национална стратегија за интегритет поделена на сектори и/или да се изготват поединечни секторски стратегии за интегритет (т.е. за поголемите сектори - јавни, политички, приватни или за помалите сектори - здравствена заштита, спроведување на законот, спорт итн.).

Националните или секторските стратегии треба да имаат за цел зајакнување на отчетноста на институциите вклучени во извршување на својот мандат поврзан со интегритетот: воспоставување на клима за интегритет во институциите, поддршка на институционална клима за интегритет, контрола на интегритетот и санкционирање на недостатокот на интегритет. Стратегијата може да потврди дека нема да останат празнини во милјето за отчетност на институциите коишто се задолжени да придонесат, секоја на своето ниво, во градењето и одржувањето на интегритетот. Освен тоа, таквата стратегија би можела да придонесе кон пополнување на недостатоците (т.е. воспоставување на нови обврски и санкции коишто недостасуваат, планирање на сесии за обуки, креирање на упатства, софтвер итн.) Или пак, со стратегијата може да се предвиди тековното следење на правилното исполнување на обврските, со кои се задолжени различни засегнати страни во состав на Концептот за интегритет, што дополнително може да ги пополни недостатоците.

6.3 Изработка на секторска методологија за проценка на интегритет

Концептот за интегритет треба да ја постави основата ДКСК да креира секторска проценка на интегритетот. Тоа подразбира изготвување на конкретни прашалници за исполнување на различните улоги на засегнатите страни од одделен сектор, во смисла на интегритет, со цел да се разбере кои аспекти на интегритетот треба да се зајакнат во тој сектор.

6.4 Изготвување на упатства за интегритет и модули за обука

Честопати во РСМ, рамката за интегритет не се следи правилно, бидејќи е расфрлана во различни закони, подзаконски акти и прописи. Сепак, систематизацијата предвидена во Концептот за интегритет овозможува планирање на соодветни обуки, како и креирање на специјални упатства за различни професионални категории, во кои општите барања за интегритет опишани овде би биле испреплетени со посебните професионални барања за различни категории, т.е. Упатства за интегритет за судии, Упатства за интегритет за полицијата, Упатства за интегритет за локалната самоуправа, итн. Затоа се препорачува Концептот за интегритет да се користи како основа за изработка на различни упатства за професионален интегритет и да се користи како материјал за обука за соодветната категорија.

6.5 Спроведување на истражување, анкетирање и циклично испитување на интегритетот

Концептот за интегритет може да се користи и за истражување на нивоата и прашањата за интегритетот преку анкети и циклично испитување, во кои може да се постават прашања во врска со различните елементи на интегритетот, кои се опишани во овој концепт. Доколку се спроведуваат редовно, овие истражувања и анкети може да станат референтна точка и основа за креирање на национален Индекс на интегритет.

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

АНЕКС 1: МАПИРАЊЕ НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЈАВЕН, ПОЛИТИЧКИ И ПРИВАТЕН ИНТЕГРИТЕТ ВО СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Елемент на јавен интегритет	Закон, подзаконски акт, член со кој се регулира овој елемент на интегритетот	Дали обврските на работодавачот / вработениот во јавната институција се јасни во однос на овој елемент?	Кои институции практикуваат надворешно следење / контрола	Дали постои казна за сторен престап?	Кои институции истражуваат престапите / изрекуваат казни?
1. Вработување засновано на заслуги,	Законот за вработените во јавниот сектор (ЗВЈС) ³³ претставува општа законска рамка со која се утврдува управувањето со човечките ресурси во јавниот сектор преку систематски и општ пристап. ЗВЈС претставува чадор кој ги опфаќа другите конкретни секторски закони, во кои	Да, прашањата поврзани со вработувањата, унапредувањата, професионалниот развој, евалуацијата и наградувањето на вработените во јавниот сектор се јасно наведени со	Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА) го следи интегралното спроведување на законот.	Да	ДУИ и трудовиот инспекторат издаваат прекршочни платни налози за доброволно плаќање на прекршочната казна. Доколку нема доброволно плаќање, инспекторатот

³³ Закон за вработените во јавниот сектор, Службен весник на РСМ бр. 27/14 и сите понатамошни измени и дополнувања

Проектот е имплементиран од:

унапредување, лидерство и награди ³²	<p>посебно подетално се регулирани одредени јавни дејности.</p> <p><u>Во членовите 4-13 се регулирани општите принципи односно основот врз кој се засноваат вработувањата во јавниот сектор;</u></p> <p><u>Во членовите 20а-23 е регулиран процесот на вработување.</u></p> <p>Спроведувањето на горенаведените членови е подетално објаснето во соодветните правилници:</p> <p>- П Р А В И Л Н И К</p>	<p>дефинирани временски рамки.</p> <p>Вработувањата во јавниот сектор треба да се планираат однапред, преку годишни планови за вработување кои ги донесува секоја институција посебно. Планот за вработување треба да го потврди и прифати државниот орган одговорен за буџетирањето на институцијата,</p>	<p>Државниот управен инспекторат (ДУИ) врши контрола над спроведувањето на законските прописи и на усогласеноста на чинителите со соодветните законски прописи.</p>	<p>поведува прекршочна постапка пред надлежниот суд.</p>
---	---	--	---	--

³² Анализата на овој елемент на интегритет се заснова само врз ЗВЈС и ЗАС како основна законска рамка која се однесува на оваа проблематика и претставува основ за управување со човечките ресурси, врз основа на принципот на заслуги кој што треба да се следи во посебните закони. Вработените во јавниот сектор се поделени во четири категории во зависност од видот на работите кои ги извршуваат. Работниот однос на некои од категориите на вработени е регулиран во неколку посебни закони и колективни договори. Овие посебни закони и колективни договори не се дел од оваа анализа.

Имено, работните односи на (i) вработените во институциите на јавниот сектор во полето на безбедноста, одбраната и разузнавањето односно таканаречните службени лица со посебни овластувања; (ii) давателите на јавни услуги во полето на здравството, образованието и науката, трудот, социјалните работи, детската заштита, јавните информации, како и во областа на комуналните услуги и другите дејности за кои се основани јавни претпријатија и (iii) лицата задолжени за техничка поддршка се предмет на регулирање во посебни закони.

Меѓутоа, за да се утврди дали има доследен и прилагоден пристап во однос на политиките за управување со човечките односи во целокупниот јавен сектор, потребно е да се направи поширока анализа со која ќе бидат опфатени и посебните закони и колективните договори.

Според тоа, анализата на овој елемент на интегритет се однесува само на вработените во јавниот сектор, што значи дека именуваните односно избраните функционери не се дел од истата.

	<p>за задолжителните елементи на јавниот оглас за пополнување на работно место во јавниот сектор преку вработување и на пријавата за вработување, како и формата, содржината и начинот на водење на регистарот на лица кои дале лажни податоци при вработување во јавен сектор;</p> <p>- МЕТОДОЛОГИЈА за планирање на вработувањата во јавниот сектор согласно со начелото за соодветна и правична застапеност, како и формата, содржината и образецот на годишниот план за вработување и извештајот за реализација на годишниот план за вработување.</p>	<p>Вработувањата и унапредувањата треба да бидат засновани на отворен конкурс и на резултатите од постапката за избор.</p>			
	<p>Законот за административни</p>	<p>Да, системот на заслуги воведен за административните службеници</p>	<p>МИОА го следи интегралното</p>	<p>Да</p>	<p>Престапите ги истражува и ги пријавува првенствено ДУИ.</p>

	<p>службеници (ЗАС)³⁴ е посебен закон во кој пошироко и попрецизно се опфатени сите аспекти на вработувањата на административните службеници (една од четирите групи на вработени во јавниот сектор).³⁵</p> <p><u>Во членовите 30 -47</u> е регулиран процесот за вработување;</p> <p><u>Во членовите 48-53</u> се регулирани унапредувањата;</p> <p><u>Во членовите 54-60</u> е регулирана стручната обука;</p> <p><u>Во членовите 85-97</u> е регулиран системот на наградување.</p> <p>Спроведувањето на горенаведените членови</p>	<p>прецизно ги дефинира обврските од страна на јавната институција и обврските од страна на административните службеници.</p> <p>Јавните институции однапред го планираат вработувањето на административните службеници во своите годишни планови.</p> <p>Процесот на вработување започнува со јавен оглас за непополнетото работно место и критериумите</p>	<p>спроведување на законот.</p> <p>ДУИ врши контрола над спроведувањето на законските прописи и на усогласеноста на чинителите со соодветните законски прописи.</p>	<p>ДУИ издава прекршочни платни налози за доброволно плаќање на глобата. Доколку нема доброволно плаќање, инспекторатот поведува прекршочна постапка пред надлежниот суд.</p>
--	---	--	---	---

³⁴ Закон за административни службеници, Службен весник на РСМ бр. 27/14 и сите понатамошни измени и дополнувања

³⁵ Одредени прашања поврзани со вработувањето на административните службеници во судството и во јавното обвинителство, дипломатијата, царината и даночната управа, инспекторатите, државниот завод за ревизија, регулаторните тела и народната банка, може да се регулираат со посебни закони или со колективен договор на начин различен од ЗАС.

	<p>е подетално објаснето во соодветните правилници:</p> <ul style="list-style-type: none"> - УРЕДБА за спроведување на постапката за вработување на административни службеници; - ПРАВИЛНИК за изменување и дополнување на правилникот за формата и содржината на интерниот оглас, начинот на поднесување на пријавата за унапредување, начинот на спроведување на административната селекција и интервјуто, како и начинот на нивно бодирање и максималниот број на бодови од постапката на селекција, во зависност од 	<p>потенцијалните кандидати треба да ги исполнат. Најдобриот кандидат за работното место се бира со спроведување на транспарентна, правична и конкурентна постапка за избор.</p> <p>Постапката за унапредување започнува со интерен оглас, по што, од постојните вработени во институцијата, се бира најдобриот кандидат со спроведување на транспарентна, правична и конкурентна постапка за избор.</p> <p>Процесот за вработување на</p>			
--	---	--	--	--	--

	<p>категијата на работно место за кое е објавен интерниот оглас;</p> <ul style="list-style-type: none"> - ПРАВИЛНИК за начинот на спроведување на полугодишното интервју, поблиските критериуми за начинот на оценување на административниот службеник; - Годишни ОДЛУКИ за утврдување на вредноста на една единица за пресметка на платите на административните службеници. 	административните службеници го управува агенцијата за администрација.			
2. Почитување на неспоивоста и ограничувањата при вршењето на јавната функција	<u>Член 38</u> од ЗВЈС	Работата на вработените во јавниот сектор е неспоива со вршењето на непосредни политички активности во текот	Институцијата е утврдена во посебните закони.	Да	Институцијата е утврдена во посебните закони.

	<p>Во членовите 44, 49 од Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси (ЗСКСИ)³⁶ е регулирана неспоивоста на функцијата која ја вршат именуваните и избрани функционери со други функции и дејности;</p> <p>Во член 45 од ЗСКСИ се регулирани ограничувањата на именуваните и избраните функционери при вршењето на јавната функција.</p>	<p>на работното време и на работното место.</p> <p>Во ЗСКСИ се дефинирани конкретните ситуации и дејности кои се неспоиви со вршењето на јавна функција поради јавната доверба во интегритетот, и личната објективност на јавните функционери.</p> <p>Именуваните и избраните функционери, при вршењето на својата јавна функција, се ограничени во (i) управувањето со друштво или институција во</p>	<p>Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) го следи интегралното спроведување на законот.</p>	<p>Да</p>	<p>Прекршочна постапка спроведува и санкции изрекува прекршочната комисија во рамките на ДКСК.</p>
--	---	--	---	-----------	--

³⁶ Закон за спречување на корупцијата и судирот на интереси, Службен весник на РСМ бр. 12/19 и сите понатамошни измени и дополнувања

		<p>својство на сопственик (ii) поседување на управувачки права во управниот одбор на приватно друштво односно институција.</p> <p>Именуваниот односно избраниот функционер има обврска да ја извести институцијата во која што е именуван односно избран, за правните лица во негова сопственост, во кои што има акции односно управувачка улога. Именуваниот односно избраниот функционер треба да ги пренесе управувачките права на трети лица.</p>			
--	--	---	--	--	--

<p>3. Изјава за имотната состојба и приватните интереси</p>	<p>Во ЗСКСИ се утврдени категориите на службени лица кои имаат обврска да ја пријавуваат својата имотна состојба и своите интереси во ДКСК.</p> <p><u>Во членовите 82-86</u> е регулиран начинот на пријавување;</p> <p><u>Во членот 87</u> е регулирана јавноста на дадените изјави за имотната состојба;</p> <p><u>Во членовите 89-91</u> е регулиран регистарот кој го води ДКСК;</p> <p><u>Во членовите 92-96</u> е регулирана постапката за контролни проверки и испитување на имотот и интересите на носителите на јавни функции.</p>	<p>Да, секое избрано односно именувано лице, одговорно лице во јавно претпријатие, јавна институција или друго правно лице со државен капитал, административни службеници од категорија А односно лица вработени во кабинетот на претседателот на РСМ, претседателот на Собранието на РСМ, потпретседателите на Собранието на РСМ, премиерот на РСМ, замениците премиери на РСМ, министрите и генералниот секретар на Владата на РСМ имаат обврска да достават изјава за имотната состојба и за интересите во строго утврдени</p>	<p>ДКСК врши надзор над спроведувањето на одредбите поврзани со пријавувањето на имотната состојба и интересите.</p>	<p>Да</p>	<p>За прекршоците утврдени во ЗСКСИ, прекршочната комисија во рамките на ДКСК ја води прекршочната постапка и изрекува санкции.</p> <p>Освен тоа, доколку, за време на истрагата за имотот на функционерот, спроведена од страна на ДКСК, потеклото на имотот е сомнително, тогаш ДКСК може да поведе кривична постапка и во тој случај кривичен суд би можел да изрече кривична санкција.</p>
---	---	---	--	-----------	--

		рокови наведени во ЗСКСИ. Истите функционери имаат обврска да ги пријавуваат сите промени на нивната имотна состојба и интереси кои би можеле да настанат при вршењето на функцијата.			
4. Судир на интереси	ЗСКСИ го регулира спречувањето на судирите на интереси помеѓу личните интереси на функционерите и нивните должности како државни службеници. <u>Во членовите 72-75</u> е регулирана постапката во случај на пријавување на судир на интереси; <u>Во членовите 76-81</u> е регулирана постапката за	ЗСКСИ доследно ги дефинира главните должности на функционерите (сите избрани односно именувани лица и вработените во јавниот сектор) за управување со судирот на интересите: - да презема мерки за избегнување на потенцијални судири на интереси; - да го извести својот претпоставен	ДКСК врши надзор над спроведувањето на одредбите поврзани со спречување на судирот на интереси.	Да	ДКСК ја води постапката за утврдување на судир на интереси. Прекршочната комисија во рамките на ДКСК води прекршочни постапки и изрекува санкции. Исто така, по барање на ДКСК, органот кој го избрал односно

	утврдување на судир на интереси пред ДКСК.	во случај на судри на интереси; - да побара изземање и да прекине со активностите под одредени околности; итн. Исто така, по известувањето од страна на функционерот, раководното лице во институцијата каде што функционерот работи, има обврска да ги преземе сите мерки за спречување на настанување на судир на интереси.			именувал функционерот односно каде што функционерот има воспоставено работен однос, може да поведе постапка за разрешување или дисциплинска постапка против таквиот функционер соодветно.
5. Правила за подароци	<u>Во членот 39</u> од ЗВЈС се регулираат податоците за службените лица. Спроведувањето на погоре наведениот член е дополнително појаснето	Вработените во јавниот сектор не треба да примаат подароци кои се поврзани со нивната работа, освен протоколарни и	ДУИ врши надзор над спроведувањето на одредбите поврзани со подароците.	Да	Против службеното лице кое добило подарок спротивно на одредбите на законот, институцијата каде

	<p>во УРЕДБАТА за начинот на располагање со примените подароци, начинот на управување со евиденцијата на примените подароци и други прашања во врска со примањето на подароци.</p> <hr/> <p><u>Член 58</u> од ЗСКСИ;</p> <hr/> <p><u>Член 55, 56</u> од Законот за користење и располагање</p>	<p>повремени подароци од незначителна вредност.</p> <p>Во ЗВЈС е дефиниран начинот на кој подароците треба да се пријавуваат во институцијата и вредноста на подароците кои се допуштени да се примаат.</p> <p>ДКСК е одговорна за изготвување и објавување на каталог на подароци врз основа на податоците добиени во согласност со закон.</p> <hr/> <p>Службените лица во јавниот сектор не треба да примаат</p>	<p>ДКСК врши надзор над</p>	<p>што работи лицето треба да спроведе дисциплинска постапка и да изрече дисциплинска санкција во согласност со ЗАС.</p> <hr/> <p>Прекршочната комисија во рамките на ДКСК води прекршочни постапки и</p>
--	--	--	-----------------------------	---

	<p>со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост³⁷</p> <p>Спроведувањето на погоре наведениот член е дополнително појаснето во УРЕДБАТА за критериумите, процесот на примање и давање подароци и пријавување на подароци.</p>	<p>подароци кои се поврзани со нивната работа, со одредени исклучоци утврдени со закон.</p> <p>Институциите имаат обврска да поднесат годишен извештај за примените подароци до ДКСК.</p> <hr/> <p>Службените лица не треба да примаат подароци додека ја вршат службената должност, освен во точно утврдени случаи и околности утврдени со закон. Законот исто така утврдува кои би се сметале за сопственост на државата, а не на</p>	<p>спроведувањето на одредбите од ЗКСИ поврзани со подароците.</p> <hr/> <p>/</p>	<p>Да</p> <hr/> <p>Да, во рамките на ЗКСИ</p>	<p>изрекува прекршочни санкции против службените лица на кои им се понудени подароци спротивно на законот и кои не ја одбиле таквата понуда.</p> <hr/> <p>Прекршочната комисија во рамките на ДКСК</p>
--	--	---	---	---	--

³⁷ Закон за користење и располагање со стварите во државна сопственост и со стварите во општинска сопственост, Службен весник на РСМ бр. 78/15 и сите понатамошни измени и дополнувања

		лицето кои го примило подарокот. Јавните институции и државните органи можат да даваат податоци според правилата утврдени со закон.			
6. Кодекс на професионална етика/однесување	Кодексот за етичко однесување за членовите на владата и носителите на јавни функции именувани од страна на владата (Кодекс на владата) ³⁸ го регулира начинот на нивното однесување и работење со цел да се осигури зајакнувањето на нивниот интегритет и довербата на граѓаните во нивната работа.	Членовите на владата и јавните функционери именувани од страна на владата се обврзани: - да потпишат изјава со која потврдуваат дека ќе го почитуваат владиниот кодекс при извршувањето на своите должности;	Кодексот на владата не предвидува надворешна контрола над неговото спроведување. Имено, владата само назначува еден член од владата задолжен за следење на спроведувањето на кодексот на	Да	Членот на владата задолжен за спроведувањето на кодексот на владата, усно или во писмена форма му укажува на членот на владата односно на носителот на јавна функција кој го прекршил кодексот на владата да го поправи своето однесување во согласност со

³⁸ Кодекс за етичко однесување за членовите на владата и носителите на јавни функции именувани од страна на владата, Службен весник на РСМ, бр. 232/20

	<p><u>Во членовите 3-11 се утврдени основните принципи и стандарди на работата;</u></p> <p><u>Во членот 12 е регулирано избегнувањето на судирот помеѓу јавните и приватните интереси;</u></p> <p><u>Во членот 13 е регулирано одделувањето на државните од партиските интереси;</u></p> <p><u>Во членот 15 е регулиран односот на вработените во врска со нивната непристрасност;</u></p> <p><u>Во член 17 е регулирано примањето подароци;</u></p> <p><u>Во член 18 е регулиран интегритетот во однос на користењето на и</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> - да ги избегнуваат сите судири на интереси; - да обезбедат механизми со кои што сите вработени во институцијата со која што управуваат ќе бидат усогласени со законските прописи; - при учество о партиски активности дека нема да ги загрозат професионализмот и достапноста на јавните функции; - да го почитуваат професионализмот и непристрасноста на вработените во јавниот сектор и, во никој случај да не ги упатуваат да делуваат спротивно на законот итн. 	<p>владата кодекс и кој доставува извештаи за тоа до претседателот на владата во утврден временски период.</p>	<p>кодексот на владата.</p> <p>Врз основа на мислењето на членот на владата задолжен за спроведување на кодексот на владата, претседателот на владата може да одлучи да примени некоја од следниве мерки во однос на лицето кое не го почитувало кодексот на владата:</p> <ul style="list-style-type: none"> - официјална критика; - барање за поднесување на оставка односно предлог за негово разрешување; и или - покренување на иницијатива за информирање на
--	---	--	--	--

	<p>трошоците за материјалните ресурси;</p> <p><u>Во член 22</u> е регулирано пријавувањето на судир на интереси.</p>				<p>надлежни институции, особено ЗСКСИ, Законот за заштита на укажувачи и Законот за лобирање.</p>
	<p>Во кодексот за административни службеници (Административен кодекс)³⁹ се регулирани етичките стандарди и правилата на однесување на административните службеници.</p> <p><u>Во членовите 5-12</u> се утврдени основните принципи и стандарди за работа;</p> <p><u>Во членот 13</u> предвидена е забрана за злоупотреба на статусот на за</p>	<p>Административниот кодекс предвидува одредени обврски за административните службеници, како што се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да потпише Изјава за прифаќање на Декларацијата за заедничката мисија на вработените во јавниот сектор, при вработување - да не дозволи судир помеѓу личниот и јавниот интерес и секогаш да го застапува јавниот интерес; 	<p>Административниот кодекс не предвидува надворешна контрола над неговото спроведување.</p> <p>Со оглед на предвидената дисциплинска одговорност за непочитување, институцијата каде што работи административниот службеник е овластена да обезбеди</p>	Да	<p>Непочитувањето на одредбите на административниот кодекс претставува основ за поведување и спроведување на дисциплинска постапка од страна на институцијата каде што работи административниот службеник, во согласност со ЗАС.</p>

³⁹ Кодекс за административни службеници, Службен весник на РСМ бр. 183/14

	административните службеници.	- да не го злоупотребува својот статус на административен службеник; итн.	извршување на административниот кодекс.		
7. Транспарентност и отвореност на јавните институции	<p><u>Член 10</u> од ЗВЈС</p> <hr/> <p><u>Членови 8-11</u> од Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер (ЗСПИЈК)⁴⁰</p>	<p>ЗВЈС предвидува дека должноста на вработените во јавниот сектор да обезбедуваат пристап до информации од јавен карактер е утврдена со закон.</p> <hr/> <p>ЗСПИЈК е посебен закон за оваа проблематика, ги регулира обврските на носителите на информациите во врска со обезбедување на транспарентност и отвореност.</p>	<p>ДУИ врши контрола над ефективното спроведување на законскиот пропис и на усогласеноста на чинителите со соодветниот законски пропис.</p> <hr/> <p>Агенција за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер.</p>	<p>Не</p> <hr/> <p>Да</p>	<p>/</p> <hr/> <p>Прекршочната комисија во рамките на агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации ја води постапката и изрекува санкции.</p>

⁴⁰ Закон за слободен пристап до информации од јавен карактер, Службен весник на РСМ бр. 101/19

		<p>ЗСПИЈК предвидува неколку начини за обезбедување на транспарентност и отчетност на јавниот сектор, и тоа: откривање на документи, информации и податоци на иницијатива на институцијата и откривање на документи, информации по барање на трети лица.</p> <p>Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер изготвува список на носители на информации од јавен карактер и истиот го објавува.</p>			
--	--	---	--	--	--

<p>8. Пристап до информации од јавен интерес</p>	<p>Во членовите 4,6,12-28 од ЗСПИЈК е регулиран процесот за добивање на пристап до информациите од јавен карактер и трошокот за таквиот пристап.</p>	<p>ЗСПИЈК им овозможува на физичките и на правните лица да го остварат своето право на пристап до информации од јавен карактер.</p> <p>ЗСПИЈК предвидува детални чекори и рокови кои треба да се почитуваат во овој процес. Физичките или правните лица можат да го покренат процесот со поднесување на писмено, усно или електронско барање.</p> <p>Јавната институција – носител на информациите треба да одговори на добиеното барање во рок од 20 дена.</p>	<p>Агенција за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер</p>	<p>Да</p>	<p>Прекршочната комисија во рамките на агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации ја води постапката и изрекува санкции.</p>
--	--	---	---	-----------	--

		<p>Правното односно физичкото лице има право на жалба доколку барањето е одбиено.</p> <p>Пристапот до информациите е бесплатен освен кога се обезбедуваат копии од документи, надоместокот треба да биде во висина на реалните трошоци за обезбедувањето на копиите.</p>			
9. Јавни набавки и ефикасно управување со ресурсите	Законот за јавните набавки (ЗЈН) ⁴¹ ја дефинира законската рамка за постапките за јавни набавки со цел да се обезбеди	Да, ЗЈН ги утврдува обврските на вработените во јавниот орган, како членовите на комисијата за јавни набавки и	Бирото за јавни набавки (БЈН) врши надворешна контрола над	Да	Во зависност од пристапот, различни институции се надлежни за испитување на потенцијалните

⁴¹ Закон за јавните набавки, Службен весник на РСМ бр. 24/19

	<p>транспарентноста и интегритетот на процесот.</p> <p><u>Во членовите 33 - 38</u> се регулирани општите мерки за спречување на корупција и судир на интереси;</p> <p><u>Во членовите 41-42</u> е регулиран јавниот оглас за набавки и достапноста на тендерската документација до сите заинтересирани економски оператори;</p> <p><u>Во членот 136</u> се забранува било какво влијание во одлучувањето од страна на Државната комисија за жалби по јавни набавки (ДКЖЈН);</p> <p><u>Во членот 169</u> е предвидено изземање на членовите на ДКЖЈН во</p>	<p>именуваните членови на ДКЖЈН. Главните обврски се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сите инструкции во врска со постапката треба да им се дадат на вработени во писмена односно во електронска форма; - сите лица кои работат во јавниот орган и кои имаат информации за случаи на корупција, имаат обврска да ја информираат ДКСК и јавното обвинителство; - членовите на комисијата за јавни набавки, како и одговорното лице во јавниот орган потпишуваат изјава за непостоење на судир на интереси, или пак доколку постои судир на интереси, тогаш се 	<p>постапките за јавни набавки.</p> <p>Од друга страна државниот завод за ревизија (ДЗР) врши ревизија на користењето на средствата за јавни набавки од страна на јавните органи.</p>	<p>престапи и/или за изрекување на санкции, и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none"> - БЈН; - ДКЖЈН; - Управниот суд; - Основниот суд надлежен за прекршоци; - Јавното обвинителство; - Основниот кривичен суд.
--	---	--	--	--

	случај на судир на интереси.	повлекуваат од работата на комисијата; - членовите на ДКЖЈН се изземаат од работа по предмети каде што постои судир на интереси итн.			
	<u>Во членовите 38 и 57 од ЗКСИ</u> исто така се забрануваат било какви привилегии, дискриминација или влијанија во постапките за јавни набавки.	Да, службените лица имаат обврска да: - и овозможат на ДКСК да ја испита документацијата за јавни набавки; и - да не вршат било како незаконско влијание врз било кое друго лице во постапката за јавни набавки.	ДКСК е овластена да врши испитување на документацијата за јавните набавки.	Да	ДКСК е овластена да ги извести надлежните органи како што се БЈН, основниот суд надлежен за прекршоци односно јавното обвинителство за да преземат мерки во рамките на нивните надлежности.
	<u>Во членовите 5, 6 од законот за воведување на систем за управување со квалитетот и заедничката рамка за процена на работењето и давањето на услуги во државната</u>	ЗВСУК предвидува различни должности за различни категории на вработени, и тоа:	ДУИ врши контрола над усогласеноста на институциите со одредбите наведени во ЗВСУК.	Да	Управниот инспектор има обврска да издаде прекршочен платен налог на лицето одговорно за прекршокот во согласност со

	служба (ЗВСУК) ⁴² се регулира воведувањето и примената на меѓународни односно македонски системи на стандарди од страна на службените лица со цел да се обезбедат поквалитетни услуги.	- воведување на барем основниот стандард ИСО 9001; - воведување на заедничка рамка за процена со вклучување на вработените и преку методот на самооцена; итн.			Законот за прекршоци. Надлежниот суд спроведува прекршочна постапка и изрекува прекршочни санкции за сторен прекршок на ЗВСУК.
10. Ограничувања по вработувањето (или пантофлажа)	Во членовите 47,48 од ЗКСИ се предвидени одредени ограничувања за службените лица во врска со нивното вработување по завршувањето на нивниот мандат.	Да, лицата, по престанокот на вршењето на јавните овластувања или должности (во одреден рок) не можат: - да се вработат во трговско друштво каде лицето вршело надзор;	ДКСК е надлежна за следење на усогласеноста со одредбите поврзани со ограничувањата по вработувањето.	Да	Прекршочната комисија во рамките на ДКСК ги води прекршочните постапки и изрекува прекршочни санкции против лицата кои не ги почитуваат предвидените одредби.

⁴² Закон за воведување на систем за управување со квалитетот и заедничката рамка за процена на работењето и давањето на услуги во државната служба, Службен весник на РСМ бр. 69/13 и сите понатамошни измени и дополнувања

		<ul style="list-style-type: none"> - да се вработат во трговско друштво каде имал воспоставено каков било договорен однос при вршењето на јавните овластувања или должности; - да врши застапување како претставник на организација која со органот во кој претходно работел имаат или воспоставуваат договорен, односно деловен однос; - да застапува правно или физичко лице пред органот во кој вршел јавни овластувања во предмети за кои како службено лице учествувал во донесување на одлуки; - да врши работи на управување или			
--	--	--	--	--	--

		ревизија во правното лице во кое, неговата работа како јавен службеник била поврзана со супервизорска или надзорна функција.			
--	--	--	--	--	--

11. Заштита на укажувачи	<p>Членови 30, 35 од ЗВЈС</p> <p><u>Член 43</u> од ЗСКСИ</p> <p>Закон за заштита на укажувачите (ЗЗУ)⁴³.</p> <p>ПРАВИЛНИК за заштитено внатрешно пријавување во институциите во јавниот сектор</p>	<p>Вработените во јавниот сектор се обврзани да ги вршат работите кои ќе им ги додели нивниот претпоставен односно овластено лице на институцијата. Меѓутоа, доколку извршувањето на овие задачи доведе до сторување на кривично дело, тогаш тие се обврзани тоа да го пријават кај нивниот непосредно претпоставен службеник и во ДКСК.</p> <p>ЗВЈС предвидува заштита за вработените во јавниот сектор кои ќе обелоденат административни неправилности, кривични односно коруптивни активности против</p>	Министерството за правда врши надзор над спроведувањето на ЗЗУ.	Да	Прекршочната постапка ја води и прекршочни санкции изрекува надлежниот суд.
--------------------------	---	---	---	----	---

		<p>службените должности, јавниот интерес, безбедноста и одбраната.</p> <p>ЗКСИ ја гарантира заштитата на укажувачите од кривично гонење односно било каква друга одговорност поради тоа што обелодениле информации кои укажуваат на коруптивни активности.</p> <p>Процесот на заштитено обелоденување на информациите, правата на укажувачите и должностите на инволвираните институции се регулирани со ЗЗУ.</p> <p>Укажувачите со закон се заштитени од одмазда и им се овозможува</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>анонимност и доверливо постапување со дадените информации.</p> <p>Заштитеното пријавување се врши како:</p> <ul style="list-style-type: none"> - заштитено внатрешно пријавување (непосредно пријавување кај институцијата од интерес), - заштитено надворешни пријавување (пријавување во Министерството за внатрешни работи, ДКСК, народниот правобранител итн.) - Заштитено јавно пријавување (ставање на информациите на достап на јавноста). <p>Укажувачите треба да се заштитени и</p>			
--	--	--	--	--	--

		<p>да им се гарантира доверливоста на пријавувањето. Идентитетот на укажувачот не треба да се открива без негова согласност. Правото на доверливост може да се ограничи само со судска одлука.</p> <p>Институцијата кај која е извршено пријавувањето треба да постапи понатаму и да ги преземе активностите опишани во 33У.</p>			
--	--	--	--	--	--

<p>12. Санкционирање на престапи поврзани со интегритетот (дисциплински, административно и кривично)</p>	<p>Како што спомнавме во одговорите под точка 1, ЗВЈС ги регулира само вработувањето, правата и обврските на вработените во јавниот сектор.</p> <p>Овој закон, во принцип, предвидува дисциплинска и/или материјална одговорност за прекршувањата на елементите поврзани со интегритетот (<u>Член 40</u>).</p> <p>Имено, во ЗВЈС не е регулирана постапката за утврдување на одговорноста на вработените во јавниот сектор односно системот на санкционирање.</p> <p>Оваа проблематика е дополнително појаснета во посебни закони.</p> <p><u>Во членот 64</u> од ЗАС е</p>	<p>/</p> <hr/> <p><u>Следење</u></p> <p>Надредените административни службеници се обврзани да ја следат ефикасноста на административните службеници во текот на годината преку годишни евалуации.</p>	<p>/</p> <hr/> <p>- МИОА; - ДУИ; - Владата на Република Северна Македонија за именуваните носители на јавни функции.</p>	<p>/</p>	<p>/</p> <hr/> <p>- Институциите од јавниот сектор за дисциплинските престапи од страна на нивните вработени; - Судот надлежен за кривични дела; - Владата на Република Северна</p>
--	--	---	--	----------	---

	<p>регулирано следењето на работата на административните службеници и санкциите во случај на негативна оценка.</p> <p><u>Во членовите 70-80 од ЗАС е регулиран дисциплинскиот режим на административните службеници.</u></p> <p>Спроведувањето на горенаведените членови дополнително е појаснето во следиве сродни подзаконски акти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ПРАВИЛНИК за начинот на водење на дисциплинската постапка за дисциплински престап и образец за тајно гласање 	<p>Доколку исходот од две последователни оценувања односно од три во последните пет години укажува најниско (негативно) ниво на работа на административниот службеник, што значи незадоволително работење и прекршување на принципите на јавнат служба, тогаш раководното лице треба да го прекине работниот однос. Ова може да се смета дека го има влијанието на казна.</p> <p><u>Дисциплинска постапка</u></p> <p>Дисциплинска постапка може да биде поведена против административните службеници (административните</p>		<p>_____</p> <p>–</p> <p>Да</p>	<p>Македонија за политичко санкционирање на именуваните носители на јавни функции.</p>
--	--	---	--	---------------------------------	--

		<p>службеници на ниво на секретари се исклучени) за прекршување на нивните официјални должности.</p> <p>Секој административен службеник или друго лице во согласност со закон, има право да покрене (со писмен поднесок) дисциплинска постапка против административен службеник.</p> <p>Секретарот односно раководното лице на институцијата треба да ја спроведе дисциплинската постапка на начин предвиден во ЗАС во зависност од сериозноста на престапите (тешки дисциплински повреди или полесни</p>			
--	--	---	--	--	--

		<p>дисциплински престапи).</p> <p>Доколку дисциплинскиот престап во исто време претставува и кривично дело / прекршок во согласност со законот, тогаш дисциплинската постапка не ја попречува кривичната / прекршочната постапка против лицето.</p> <p>Не е наведени дали институцијата треба да ги пријавува кривичните дела / прекршоците на административниот службеник во надлежните институции (главно јавното обвинителство и министерството за внатрешни работи).</p>	<p>ДКСК врши надзор над спроведувањето на одредбите поврзани повреда на интегритетот.</p>		<p>За прекршоците утврдени во ЗСКСИ,</p>
--	--	--	---	--	--

	<p>Во членот 4 од ЗКСИ е наведен принципот на интегритет како еден од главните принципи кој треба да го почитуваат сите јавни службеници, вклучувајќи ги и назначените односно избраните лица, при преземањето на мерки поврзани со повредата на интегритетот;</p> <p>Во членовите 23, 24, 27, 94 е регулирана задолжителната соработка помеѓу</p>	<p><u>Назначени носители на јавни функции</u></p> <p>Назначените носители на јавни функции кои што се раководни лица на институции од јавниот сектор, не потпаѓаат по ЗАС и не се дисциплински одговорни. Нивната должност и одговорност се дефинирани со законот согласно кој се назначени.</p> <p>Меѓутоа, тие се изложени на политичка и кривична одговорност. Политичката одговорност значи дека можат да бидат разрешени од јавната функција од страна на органот (Владата) кој ги назначил. Исто така, тие се кривично одговорни за сите</p>			<p>прекршочната комисија во рамките на ДКСК ги води постапките и изрекува казни.</p> <p>ДКСК исто така е овластена да покрене постапка за утврдување на кривична одговорност на раководните лица пред органите кои ги избрале односно назначиле овие лице и/или надлежното јавно обвинителство.</p>
--	--	--	--	--	---

	<p>институциите и ДКСК во врска со мерките и активностите во случај на утврдени повреди на интегритет;</p> <p><u>Во членот 61</u> е предвидена обврска на службените лица за пријавување на казниви дела поврзани со корупција;</p> <p><u>Во членовите 77, 78</u> се регулирани мерките и активностите кои треба институциите да ги преземат доколку утврдат постоење на судир на интереси кај службено лице.</p>	<p>кривични дела кои ќе ги сторат во врска со вршењето на јавната функција.</p> <p>_____</p> <p>—</p> <p>ЗКСИ предвидува одредени обврски за јавните институции и вработените, како што се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - институциите се обврзани да ги достават сите информации потребни за одредена истрага до ДКСК во рок од 15 дена по добивањето на барањето од ДКСК; - институциите треба да ѝ 			
--	---	--	--	--	--

		<p>овозможат на ДКСК да ја испита нивната документација;</p> <p>- по известување од ДКСК, институциите треба да преземат соодветни мерки против службеното лице кое го прекршило законот односно кое е поврзано со судир на интереси и треба да ја известат ДКСК за преземените мерки во рок од 60 дена по добивањето на известувањето;</p> <p>- секое службено лице кое ќе дознае дека е сторено казниво дело поврзано со корупцијата има обврска истото да го пријави; итн.</p>			
--	--	---	--	--	--

				—	
				Да	

Елемент на политички интегритет	Закон, подзаконски акт, член со кој се регулира овој елемент на интегритетот	Дали обврските на политичките партии се јасни во однос на овој елемент?	Кои институции практикуваат надворешно следење / контрола	Дали постои казна за сторен престап?	Кои институции ги истражуваат престапите / изрекуваат казни?
1. Транспарентност на финансирањето на политичките партии и финансирањето на изборните кампањи	Законот за финансирање на политичките партии (ЗФПП) ⁴⁴ го регулира	Да, политичките партии се обврзани да:	ДЗР врши надворешна контрола над финансиското и материјалното	Да	На предлог од ДЗР, Министерот за правда одлучува за правото на

⁴⁴ Закон за финансирање на политичките партии, Службен весник на РСМ бр.76/2004 и сите понатамошни измени и дополнувања

	<p>начинот на обезбедување на средства за работата на политичките партии, како и контрола на финансирањето од страна на надлежните органи.</p> <p><u>Во членовите 4-5, 23</u> е регулирана јавноста и транспарентноста на изворите на финансирање и расходите;</p> <p><u>Во член 17</u> е регулиран регистарот на донации;</p> <p><u>Во член 25</u> е регулирано објавувањето на извештајот на примени донации и годишниот</p>	<p>- објавуваат регистер на донации и годишен биланс на состојба на нивните веб страници;</p> <p>- достават извештај за примените донации и годишниот финансиски извештај до ДЗР;</p> <p>- достават извештај за примените донации до УЈП;</p> <p>- достават годишен биланс на состојба до ДЗР, УЈП и централниот регистар; итн.</p>	<p>работење на политичките партии.</p> <p>Исто така, УЈП и централниот регистер вршат контрола во рамките на нивните овластувања и надлежности.</p> <p>Освен тоа, ДКСК по добивањето на известувањето од било кое лице, за незаконското собирање на средства, има право да ги извести надлежните органи за понатамошно истражување на случајот.</p>	<p>добивање на средства од буџетот на РСМ.</p> <p>Основниот суд е надлежен да води прекршочна постапка и да донесува одлуки за прекршочни санкции.</p>
--	--	---	---	--

	финансиски извештај на веб страницата на ДЗР и Управата за јавни приходи (УЈП).	За сите погоре наведени обврски постојат строго предвидени услови и временски рокови кои странките задолжително треба да ги почитуваат.			
	Изборниот законик (ИЗ) ⁴⁵ ја предвидува правната рамка за финансирањето на изборните кампањи. Во член 71 се регулирани задолжителните законски услови поврзани со банкарската сметка на која може да се	Да, политичките партии се обврзани да: - добијат единствен даночен број и да отворат сметка во банка наменета за „изборна кампања“, исклучиво за потребите на собирање на средства за избори;	Државната изборна комисија (ДИК) ја заштитува законитоста на изборите во согласност со ИЗ. Од друга страна, ДКСК одлучува, или на своја иницијатива или по поднесени претставки, за повреда на одредбите за финансирање на	Да	Управниот суд е надлежен за одлучување по предметите покренати по тужба против одлуката на ДКСК. Од друга страна, доколку ДЗР открие неправилности во финансискиот извештај на учесникот во изборната, ДЗР

⁴⁵ Изборен законик, Службен весник на РСМ бр. 40/2006 и сите понатамошни измени и дополнувања

	<p>собираат средствата;</p> <p><u>Во членот 83, 84</u> се регулирани дозволените и забранетите извори на средства, се утврдени граници за дозволените донации и се утврдени потребните извештаи кои ги изготвуваат политичките партии;</p> <p><u>Во членот 85</u> е регулирана подготовката и доставувањето на целосниот финансиски извештај за изборната кампања и спроведувањето на ревизијата на</p>	<p>- ја пренесат разликата помеѓу дозволениот и донираниот износ во буџетот на РСМ доколку донациите го надминуваат дозволениот износ</p> <p>(од физички лица до 3.000 ЕУР)</p> <p>и од правни лица до 30.000 ЕУР);</p> <p>- ја пренесат донираната вредност во буџетот на РСМ доколку потеклото на донацијата не може да се утврди;</p> <p>- води регистер на донации;</p>	<p>изборни кампањи од ИЗ.</p> <p>ДЗР врши ревизија на сите трансакции од денот на отворање на изборната сметка па сè до нејзиното затворање.</p> <p>Освен тоа, трите погоре наведени органи потпишуваат меморандум за разбирање на неправилностите во финансирањето на кампањата и преземање на мерки против партијата која е предмет на надзор.</p>	<p>покренува прекршочна постапка односно ги пријавува неправилностите во соодветното јавно обвинителство.</p> <p>Прекршочната постапка ја спроведува и прекршочните санкции ги изрекува судот.</p>
--	---	---	--	--

	истиот од страна на ДЗР.	<p>- да подготви и достави до надлежните органи, финансиски извештај, извештаи за примени донации и истите да ги објави на нивните веб страници.</p> <p>Во ИЗ е предвиден начинот на кој политичките партии треба да ги исполнат горенаведените должности во прецизно дефинирани временски рокови.</p>			
2. Судир на интереси, анкетни листови за имотна состојба на кандидати на избори и политички назначувања	Во ЗСКСИ не е предвидена обврска за кандидатите на изборите и	/	/	/	/

	политички назначените лица да пријавуваат судир на интереси односно да доставуваат анкетни листови за имотна состојба до ДКСК.				
3. Почитување на правилата за лобирање	Нема одредби во рамките на законот за лобирање кои се однесуваат на политичките партии.	/	/	/	/
4. Етички стандарди за политичките партии	Според јавните податоци, сè уште не е усвоен посебен акт во кој се предвидени етичките стандарди за политичките партии.	Според ИЗ политичките партии се обврзани да се обврзат дека: - нема да вршат притисок врз вработени во институциите на јавната администрација;	Не можевме да утврдиме со сигурност која институција врши надзор бидејќи на интернет страницата на ДИК не објавен соодветниот законик.	Не можевме да утврдиме со сигурност кои санкции се предвидени бидејќи на интернет страницата на ДИК не објавен	Не можевме да утврдиме со сигурност која институција изрекува казни бидејќи на интернет страницата на ДИК не објавен соодветниот законик.

	Според членот 8-в од ИЗ само политичките партии, учеснички во изборниот процес имаат обврска да потпишат кодекс за фер и демократски избори.	- ниту еден вработен или граѓанин нема да биде подложен на било какви закани по неговото вработување и социјалната заштита поради тоа што дал поддршка на одредена политичка партија односно кандидат, или пак никому не дал таква поддршка.		соодветниот законик.	
--	--	--	--	----------------------	--

Елемент на приватен интегритет	Закон, подзаконски акт, член со кој се регулира овој	Дали обврските на трговските друштва се јасни во однос на овој елемент?	Кои институции практикуваат надворешно следење / контрола	Дали постои казна за сторен престап?	Кои институции истражуваат престапите / изрекуваат казни?
--------------------------------	--	---	---	--------------------------------------	---

	елемент на интегритетот				
1. Почитување на политиките на вртливи врати (воздржување од вработувања лица кои претходно биле вработени во јавниот сектор, за одреден временски период)	Во ЗКСИ не се предвидени ограничувања во однос на вработување на лица кои претходно биле вработени во јавниот сектор, кои приватните трговски друштва треба да ги почитуваат и да им посветуваат внимание. Само поранешното службено лице од јавниот сектор треба да ги почитува ограничувањат а предвидени во ЗКСИ.	/	/	/	/
2. Почитување на правилата за јавни набавки	Во ЗЈП се предвидени одредени	Да, економските оператори се обврзани да:	БЈН и ДКСК се надлежни за вршење на	Не	/

	<p>права и обврски за економските оператори за да се обезбеди транспарентна постапка за јавни набавки.</p> <p><u>Во член 34</u> е регулирано пријавувањето на корупцијата;</p> <p><u>Во членовите 88 и 120</u> се регулирани основите за исклучување од постапката за набавки односно раскинување на договорот за набавки;</p> <p><u>Во членот 136</u> е предвидена забрана да се</p>	<p>- ја информираат ДКСК или јавното обвинителство како заинтересирани страни во случај да имаат информации за корупција;</p> <p>- не влијаат на одлучувањето од страна на членовите на ДКЖН; итн.</p>	<p>контрола над постапката за јавни набавки.</p>		
--	---	--	--	--	--

	влијае врз донесувањето на одлуки од страна на членовите на ДКЖЈН.				
3. Почитување на правилата за лобирање	<p>Законот за лобирање (ЗЛ)⁴⁶ го регулира лобирањето кај законодавната и извршната власт на централно и на општинско ниво, од страна на регистриран лобист.</p> <p>Во член 6 е регулирана транспарентноста на лобирањето;</p>	<p>Да, трговските друштва се обврзани да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - се регистрираат во регистарот на лобисти кој се води во собранието на РСМ; - да дадат точни податоци за лицето за кое лобира лобистот и целта на лобирањето; - ги почитуваат правилата за судир на интереси и спречување на корупцијата; 	ДКСК е надлежна да врши надзор над спроведувањето на ЗЛ.	Да	<p>ДКСК спроведува истраги за престапи сторени од страна на лобисти, изрекува казни на истите и за тоа го известува генералниот секретар на собранието на РСМ.</p> <p>Против одлуката на ДКСК, лобистите имаат право да покренат управен спор пред управниот суд.</p>

⁴⁶ Закон за лобирање, Службен весник на РСМ бр. 106/2008 и сите понатамошни измени и дополнувања

	<p>Во членовите <u>8, 9</u> е предвидена забрана за одредени категории на луѓе да вршат лобирање.</p>	<p>- да поднесат извештај за лобирањето до генералниот секретар на Собранието на РСМ; итн.</p>			
--	---	--	--	--	--

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

АНЕКС 2: Преглед на елементите на концептот за интегритет во Франција, Словенија и Литванија

- **ВОВЕД**

Меѓународниот преглед ги анализира концептот за интегритет на Литванија, Франција и Словенија преку антикорупциската рамка на земјите и спроведувањето на концептот и елементите за интегритет во пракса. Нашиот фокус е на јавниот интегритет, во врска со кој исто така анализираме елементи на политички и приватен интегритет.

Прегледот се заснова на искуството на експертите, врвно знаење, истражување и интервјуа со соодветни експерти и претставници на институциите. Тоа е алатка за усогласување на елементите на интегритет во земјата корисничка. Тоа вклучува презентација на практични решенија за концептот за интегритет и елементите на интегритетот кои се идентификувани од земјата корисничка и треба дополнително да се развиваат или подобруваат.

Прегледот на законите, политиките и постојната анализа го сочинува главниот извор на податоци за проценката. За да се соберат информации за добри и лоши практики беа спроведени и клучни интервјуа со информатори со познавања на лица од фокусот на антикорупцијата, јавниот сектор, граѓанското општество и академијата. За таа цел беше подготвен прашалник со водечки прашања за да се добие увид во состојбата на концептот за интегритет. Истражувачот беше одговорен за собирање на податоците и подготовка на општата анализа за да одговара на потребите на корисникот. Некои информации не беа достапни бидејќи беа расфрлани и тешко се анализираа за краткото време одвоено за истражување. Затоа, некои информации дадени во анализата се нецелосни или кратки. Обемот и комплетноста на информациите може да варираат во различни теми и земји - во зависност од времето што испитаникот може да го посвети на истражувачот и достапноста на онлајн официјалните информации. Прегледот е поддржан од референци, кои овозможуваат понатамошно испитување на елементи или теми од интерес за подобрување на културата на интегритет и институционалната клима.

Овој документ претставува општ преглед на добрите и лошите практики на националните напори за унапредување на интегритетот со фокус на прагматични решенија засновани на законски прописи. Се истакнуваат елементи и карактеристики кои јасно се издвојуваат од другите. Авторот ги идентификуваше најдобрите практики со позитивно и негативно искуство во спроведувањето и бараше практики кои не функционираа добро и се обиде да објасни зошто е тоа така.

Проектот е имплементиран од:

Овој документ е наменет како извор на инспирација за властите на Северна Македонија во решавањето на празнините во нејзиниот систем на интегритет и во дизајнирањето на неговите можни промени што може да се предвидат во иднина.

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

1. РАМКА ЗА КОНЦЕПТ ЗА ИНТЕГРИТЕТ

1.1 Регулативи и стратешка рамка

1. Каде е дефиниран, објаснет и воведен Концепт за интегритет во законска рамка и кога е официјално одобрен?

ЛИТВАНИЈА

„Концептот за интегритет“ е признат како „антикорупциска средина“ и е дефиниран во Законот за спречување корупција, во Националната програма за борба против корупција 2015-2025 и Акциските планови. Тој го дефинира целиот систем за справување со корупцијата на сите нивоа. Елементите на интегритет се идентификуваат низ регулативата. Имплементацијата на концептот е задолжителна. Се спроведува преку Водич за развој и имплементација на антикорупциска средина во јавниот сектор (2018 година)¹. Го објаснува концептот и предлага шаблони, решенија. Програмата исто така бара обука на претставниците на јавниот сектор за да им се обезбеди знаење за развој на концептот во областите каде што најверојатно се појавува корупција. Јавниот сектор е широко дефиниран². Концептот е исто така претставен во Антикорупцискиот прирачник за бизнис³ и во прирачникот - Антикорупциско образование на училиште - Методички материјал за училиштата за општо и за високо образование⁴.

ФРАНЦИЈА

Официјална рамка за борба против корупцијата за приватни и јавни субјекти од 2017 година - *Упатство на францускиот орган за борба против корупција за да им помогне на субјектите во приватниот и јавниот сектор спречување и откривање на корупција, влијание врз продажба, изнуда од јавни службеници, незаконско интересирање, злоупотреба на јавни средства и фаворизирањето*⁵ е засновано на *Упатства за помош на субјектите од приватниот и јавниот сектор за спречување и откривање на корупција, влијание врз продажба, изнуда од јавни службеници, незаконско интересирање, злоупотреба на јавни средства и фаворизирање на законот Сапин 2* и го дефинира концептот на интегритет - програма за борба против корупција преку конкретни активности.⁶ Новото упатство од 2020⁷ односно Нацрт-упатство⁸ претставено од Агенцијата А-Ц (АФА)⁹ ја носи првата нова точка - споделената рамка како „унитарна рамка за антикорупциска политика“ што може да ја применат сите приватни или јавни субјекти¹⁰. Законот Сапин 2 бара од француски компании и државни субјекти кои надминуваат одредени граници да спроведат ефективна програма за борба против корупција за спречување и откривање на корупција¹¹.

СЛОВЕНИЈА

Концептот за интегритет е дефиниран од 2010 година во целиот закон, антикорупциски планови и упатства за јавните службеници и јавните набавки. Словенија има двогодишна програма за мерки на Владата за интегритет и транспарентност 2017-2019¹² за јавниот сектор. Плановите се засноваат на старата Резолуција (2004) и Стратегијата што ќе биде обновена наскоро. Подигањето на свеста за градење на концептот за интегритет започна интензивно во 2010 година. Законот за интегритет и спречување на корупцијата од 2010 година ја воведува дефиницијата за интегритет и кршење на интегритетот: *»Интегритет«* значи однесување и одговорност што ги очекуваат поединци и организации во превенцијата и елиминирање на ризиците

Проектот е имплементиран од:

поврзани со употребата на кој било орган, функција, мандат или која било друга моќ на одлучување спротивно на законот, законски прифатливите цели и етичките кодекси¹³. Концептот на интегритет треба само да се дефинира во административна смисла во новиот закон. Судот неодамна го призна интегритетот како концепт. Комисијата за спречување на корупција (КСК) има овластување административно да ги санкционира повредите на интегритетот и етиката во јавниот сектор и повредите на другите елементи на интегритетот или да поставува мислења на различни нивоа. Интересно, самиот интегритет е, еден од елементите на концептот на интегритет, подеднакво решен. Целиот концепт на интегритет не е претставен во еден документ или упатство. Соработката со приватниот сектор треба да се зајакне. Интегритетот е дефиниран и во етичките кодекси.

2. Ве молиме опишете го концептот (општо - дали е дел од документ за политика, стратегија, акциски план, закон, подзаконски акт, визија и слично) и објаснете ги нивните кратки карактеристики, регулирајќи различни аспекти на интегритет.

ЛИТВАНИЈА

Целите на **Водичот за антикорупциска средина**¹⁴ како основа за изградба на антикорупциска средина се:

- 1) да помогне во идентификување и правилно управување со ризикот од корупција во јавниот сектор;
- 2) зајакнување на граѓанството и нетолеранција за корупција, промовирање на неизвршување дела поврзани со корупција;
- 3) воведување на транспарентни и фер стандарди на однесување;
- 4) да шири добра практика во развојот на антикорупциската средина;
- 5) да ја развиваат животната средина отпорна на корупција во државните и општинските институции со мотивација;

Водичот за антикорупциска околина му овозможува на јавниот сектор да ја процени ранливоста на вработените од потенцијална корупција, да ги идентификува факторите на ризик од корупција во законските норми и нивната примена, односно:

- 1) да се идентификува (не)толеранцијата на вработените за корупција и постепено да се постигне „нула“ толеранција;
- 2) да ги едуцира вработените за теми за борба против корупција;
- 3) поефикасно да организира активности на Антикорупциските комисии и лицата одговорни за спречување на корупцијата;
- 4) да организира, координира и спроведува антикорупциски програми и планови;
- 5) правилно да ги идентификува веројатностите за манифестација на корупција;
- 6) да спроведе квалитативни антикорупциски проценки на правни акти;
- 7) правилно да организира информации за лица кои сакаат да заземаат или заземаат позиција во државна или општинска институција или претпријатие;
- 8) да изготви кодекс на однесување за државните службеници и вработените;
- 9) ефикасно да организира декларација за приватни интереси, средства и приход;
- 10) да се обезбеди заштита на апликантите за да можат безбедно да пријавуваат случаи на корупција или какво било друго дело сторено или сторено во институција или орган;

Литванија има антикорупциска правна рамка, стратешки документи и релевантни институции¹⁵. Земјата вовеле законски измени во последните неколку години за да се усогласат со меѓународните стандарди и препораки.

Изменетиот Закон за спречување корупција (2019)¹⁶ претставува основа за концептот за интегритет. Сега ги обврзува државните службеници да пријавуваат

можни случаи на корупција кога ќе добијат веродостојни информации за извршено дело или да бидат сведоци на можен криминал¹⁷.

Националната програма за борба против корупција 2015-2025¹⁸ и во **Резолуцијата во врска со одобрувањето на Меѓуинституционалниот акциски план за имплементација во периодот 2015-2019 година** се главните документи што ја водат имплементацијата. Некои од предвидените мерки заостануваат, како што известува проценката за владеењето на правото.

Законот за главната официјална комисија за етика¹⁹ воведува декларации за судир на интереси и средства и обврски за лобирање врз надзорниот орган, заснован врз **Законот за прилагодување на јавни и приватни интереси²⁰** и новиот **Закон за лобирање²¹**. Концептите и обврските се воведени во Националната програма за борба против корупција 2015-2025²² ја подготвува и спроведува антикорупциски програми и планира спроведување на програмски мерки²³. Меѓуинституционалниот акциски план ја дефинира имплементацијата уште подетално.

Кодексот на однесување на државните политичари воведува правила за политичарите. Воспоставен е **Кодексот за јавни службеници** и тој ги води во извршувањето на нивната работа. **Кодексот на етика за судиите и етичкиот кодекс за обвинителите** го покриваат интегритетот во судскиот систем.

Секоја јавна државна, општинска и институциите под нив треба да имаат свој план и проценка на ризиците.

Релевантна легислатива: Национални кривични правни акти направени во согласност со меѓународните правни акти²⁴ (Конвенција на ООН за борба против корупција)²⁵; Закон за спречување корупција (2019); Закон за прилагодување на приватните и јавните интереси во јавната служба (2020)²⁶; Закон за лобирање (2020)²⁷ Закон за изјава за имот и приход на жителите; Закон за главната официјална комисија за етика (2020)²⁸ (2020)²⁹ Национална програма за борба против корупција на Република Литванија за 2015-2025 година (2015)³⁰; Кодекс на однесување на државните политичари³¹ (2006); Закон за укажување (2018)³²; Закон за јавна администрација; Закон за јавни набавки; Закон за финансирање на политички партии и политички кампањи и контрола на финансирање на политички партии и политички кампањи; други правни акти³³, конвенции (ОЕЦД, УНКАК; СЕ); Кодекси за етика.

ФРАНЦИЈА

Франција ја зајакна законодавната рамка и имаше интензивен реформски период од 2013 година³⁴ откако се појавија големи скандали во 2012 година³⁵. Комисијата за реновирање и етика во јавниот живот предводена од поранешниот премиер Лионел Жоспен го доведе во прашање интегритетот во јавниот живот и ја смени антикорупциската средина со пријавување и анализа на интегритетот и транспарентноста. Тие пријавија неколку интензивни прекршувања и законски недостатоци, предложија нова легислатива за судир на интереси и новото независно тело, потоа беше создаден Високиот орган за транспарентност во јавниот живот³⁶ (ХАТВП) во 2014 година. По законот Сапин 2, воспоставување на две нови независни антикорупциските институции, тековните реформи во јавниот сектор и инвестициите во активности за зајакнување на концептот на интегритет и во зајакнување на елементите преку обука и подигање на свеста резултираа во подобра перцепција на концептот на интегритет. Поради пристапот на меѓународната состојба на уметноста, **концептот за интегритет е силен во приватниот сектор и практиките се префрлаат на јавниот сектор во последниве години**. Легислативата е строга во однос на елементите за интегритет, следење и особено санкционирање.

Законот Сапин 2 (2016)³⁷ новиот француски закон за борба против корупција за транспарентност, борба против корупцијата и модернизација на економијата се однесува на елементи на концепт за транспарентност, антикорупција и интегритет,

директно³⁸ ги проширува овластувањата на ХАТВП и воведува нови одредби за да се постигне солидна концепт на интегритет. Високиот орган за транспарентност во јавниот живот³⁹ е:

- независна институција овластена да обезбедува интегритет на јавниот живот преку превенција и следење;
- одговорен за проверка на околу 14.000 јавни службеници (избрани службеници и високи државни службеници) изјавите за имотот и нивните декларации за интереси;
- проверка како тие ги почитуваат правилата за личните интереси да не се мешаат во нивните јавни одговорности;
- проверка на даночните состојби на членовите на владата за да ги почитуваат нивните фискални обврски;
- одговорен за следење на „вртливите врати“ на одредени јавни службеници;
- советување на јавни институции за етички работи. Одговара на прашања поврзани со етиката и им помага на институциите да спроведат внатрешни мерки за спречување на судир на интереси;
- задолжен за регулирање на лобито (задолжителен регистар на лобисти)
- придонесува за унапредување на транспарентноста при објавување на декларации за имот и интереси и регистар на лобисти во формат на отворени податоци;
- доделени истражни овластувања (може да добие пристап до информации на други администрации и, во најсериозните случаи, може да достави досиеја до судот за кривично гонење). Има право на забрана.⁴⁰

Законот Сапин 2 ја овластува француската агенција за борба против корупција (2016 година), *антикорупциската агенција Франс-агенс (АФА)*. Овластено е да ја проценува стабилноста на задолжителните програми за усогласеност на приватниот сектор и воведува санкции во случај на неусогласеност. АФА ги воведува официјалните француски упатства за борба против корупцијата. Интересно, тоа исто така вклучува јавни засегнати страни и ги подложува на ревизии на агенцијата. *Ги обврзува големите економски чинители - надвор од каква било ситуација со гонење и под казни на административни санкции - да спроведат превентивни мерки, со кои се бара од нив да усвојат механизми за спречување на корупцијата, како што е наведено во нивниот годишен извештај⁴¹.*

Со Законот за транспарентност во јавниот живот (2013)⁴² се обврзуваат членовите на владата, лицата кои имаат локална изборна јавна функција и лица на кои им е доверена јавна служба и членовите на независните административни органи и независните јавни органи.

Ги опфаќа следниве теми во три поглавја⁴³:

I. Спречување на судир на интереси и транспарентност во јавниот живот:

1. Дел 1: Обврски за воздржување,
2. Дел 2: Обврски за известување,
3. Дел 3: Финансирање на политичкиот живот;
4. Дел 3 бис: Транспарентност во односите помеѓу претставниците на интересите и јавните органи (влада)
  - а. Поддел 1: Утврдување и спроведување на правила за парламентарни собранија.
  - б. Поддел 2: Правила што се применуваат на владините и административните органи и локалните самоуправи.
  - в. Поддел 3: Кривични санкции (казни).

5. Високиот орган за транспарентност во јавниот живот:
6. Позиција на државните (јавни) службеници кои имаат пратенички мандат,
7. Заштита на укажувачи

II. Кривични одредби

III. Конечни одредби.

Француски официјални упатства за помош на субјектите од приватниот и јавниот сектор за спречување и откривање на корупција, влијание врз трговија со луѓе, изнуда од јавни службеници, незаконско интересирање, злоупотреба на јавни средства и фаворизирање (2017) (Упатства А-Ц) засновани на законот Сапин⁴⁴. Тие обезбедуваат основа за развој на антикорупциска усогласеност за компаниите со проценка на ризик и управување со угледот и деловните ризици. **Упатствата не се законски обврзувачки. Организациите сè уште мора да ги прилагодат овие стандарди во согласност со нивните сопствени ризици, деловни модели и проблеми.**⁴⁵ Упатствата имаат посебен дел за тоа како да се спроведе антикорупциската програма во јавниот сектор со појаснувања. Државните администрации, локалните власти и нивните јавни установи и полу-јавни претпријатија, како и здруженијата и фондацииите признати дека се од јавна корист, исто така, треба да спроведат мерки за спречување и откривање акти на корупција и други нарушувања на интегритетот.⁴⁶ Упатствата вклучуваат предлози за спроведување на антикорупциската програма, задолжителна за приватниот и јавниот сектор:

1. **Заложба на врвниот менаџмент за спречување и откривање на корупција**⁴⁷
2. **Антикорупциски кодекс на однесување**⁴⁸
3. **Систем за внатрешно укажување**⁴⁹
4. **Мапирање на ризик**⁵⁰
5. **Постапки за должно внимание на трети страни**⁵¹
6. **Постапки за контрола на сметководството за спречување и откривање на корупцијата**⁵²
7. **Обука за ризик од корупција**
8. **Систем за внатрешно следење и проценка**
9. **Појаснувања за јавниот сектор.**

Упатствата за првпат презентирани во 2017 година се ажурираат со нов нацрт во 2020 година⁵³ и структурираат антикорупциски програми околу три неделиви столба: посветеност на високото раководство за вклучување во мисиите на компанијата (области на вештини) или деловни активности без какво било нарушување на интегритетот ; свесност за ризиците од корупција со кои се соочува субјектот преку употреба на мапирање на ризици; управување со ризик со спроведување на другите мерки и процедури од програмата за борба против корупција. АФА наведува дека »антикорупциските програми се инхерентно „системски«⁵⁴. АФА, исто така, објави три нацрт-документи, кои ќе бидат консултирани во јавност во ноември 2020 година: **Рамка за борба против корупцијата, заедничка за сите засегнати страни** (може да се примени од сите приватни или јавни субјекти организирани според француски или странски закон, без оглед дали се активни во Франција или во странство и без оглед на големината, корпоративната форма или правниот статус, деловниот сектор или област, буџетот или приходите или бројот на вработени); **Рамка за антикорупциска политика специфична за субјектите од приватниот сектор и Рамка за антикорупциска политика специфична за организациите од јавниот сектор.**

Законот за трансформација на државната служба⁵⁵ е во сила од август 2019 година⁵⁶ и е дел од реформата на етичката рамка.⁵⁷ Законот опфаќа широк спектар на етички обврски и го зајакнува следењето и контролите.⁵⁸ ХАТВП е тело за набљудување. Генералниот директорат за администрација и државната служба (ГДАФП) подготви интересен преглед на обврските на јавните службеници⁵⁹. **Уредбата бр. 2020-69 (2020) и Законот за трансформација на државната служба (2019)** ги утврдуваат условите за етичката контрола што ја спроведува администрацијата или ХАТВП во врска со надворешните активности (работа со скратено работно време, деловна активност).⁶⁰ Дефинирани се новите постапки за проверка на имотот и приватните интереси во Франција кои се однесуваат на етички контроли во јавната служба⁶¹ што ја утврдува листата на работни места кои се најмногу изложени на етички ризици.

Уредбата бр. 2020-37⁶² за изменување и дополнување на **Уредбата бр. 2016-1967** (обврска за пренесување на изјава за интереси предвидена во член 25 од законот бр. 83-634 од 13 јули 1983 година за правата и обврските на службените лица) воведува нови методи за пренесување на декларации за интереси. Списокот на работни места кои се предмет на оваа обврска е завршен за локалната државна служба.

Уредбата од 4 февруари 2020 година во врска со етичките контроли⁶³ ги специфицира елементите што мора да се обезбедат при барање за акумулација на активности за создавање или преземање на деловна активност или заминување во приватниот сектор, како и елементите што мора да ги обезбедат администрација кога се однесува на ХАТВП во контекст на испитување на овие барања или контролата пред назначувањето.

а да се постигне јавна одговорност, Владата издаде **Јавна акција 2022**: за трансформација на јавните услуги⁶⁴ што вклучува клучни принципи на концептот на интегритет. Етиката преку доверба, а не контрола и транспарентност на трошоците, се две од именуваните цели. Министерите се директно одговорни.⁶⁵

Првиот досега национален повеќегодишен план за борба против корупција 2020 - 2022 година беше развиен од Агенцијата за борба против корупција (АФА) во консултација со сите администрации и засегнатите локални власти вклучува цел да се подобри анализата на податоците што ќе и помогне на АФА да процени и да ги разбере ризиците и случувањата. Националниот план опфаќа превентивни и репресивни мерки и предвидува подобра превенција и меѓународна соработка⁶⁶. Планот исто така проследува редовни системски обуки за вработените во јавниот сектор. АФА нуди поддршка на министерствата и локалните самоуправи за спроведување на А-Ц програми во нивната работа. АФА, исто така, одлучи да го промовира интегритетот преку спортот со поддршка на големи спортски настани. Тоа предвидува интензивно меѓународно дејствување.⁶⁷

Написите ЛО. 135-1 до ЛО. 135-6 од Изборниот законик (2013)⁶⁸ регулира изјава за интереси и активности и изјава за имотот на членовите на Националното собрание до ХАТВП (обрасци за изјава за обелоденување: примерок изјава за обелоденување на имотот и обврските⁶⁹ и примерок изјава за интересот и изјава за интереси и активности⁷⁰).

Кодексот за државна служба⁷¹ и **Законот за работни односи** ја дефинираат Заложбата на највисокото раководство на јавните субјекти за спроведување на антикорупциски систем за дисциплинска санкција и за спроведување на нулта толеранција кон корупцијата⁷².

Внатрешните кодекси на однесување за двете комори на парламентот (Sénat) и Националното собрание⁷³ (Assemblée nationale) се воспоставени. Секоја куќа има свои прописи и деловник за работа. Како и етички кодекси за судството. Судската независност ќе се зајакне бидејќи ќе се прошират надлежностите на Високиот совет за судство⁷⁴.

Повелбата за локални претставници⁷⁵ ги регулира етичките должности, правата и обврските на државните службеници.

Донесени се **два закона против извршување на повеќе функции** («non-cumul des mandats»⁷⁶) и етиката за функционерите⁷⁷.

Кривичниот законик го криминализира активното и пасивното поткупување на национални и странски службеници⁷⁸, олеснувачки плаќања, давање и примање подароци за влијание врз службени лица, перење пари, изнуда и злоупотреба на службената положба⁷⁹. Казните за корупција се избрани според законот со споредни одредби, кои содржат раздолжување до пет години од јавните тендери. Содржи обемни правила во врска со борбата против корупцијата и митото, вклучително и активна и пасивна корупција и влијание врз трговијата со луѓе, и во јавниот и во приватниот сектор, домашен или странски. Исто така, предвидува список на поврзани дела, како што се незаконско земање интереси, злоупотреба на јавни средства, изнуда од јавни службеници и фаворизирање.⁸⁰

СЛОВЕНИЈА

Словенија има законска и институционална рамка. Работната група на ОЕЦД за поткуп⁸¹ и ГРЕКО преку своите 4-ти и 5-ти извештај за евалуација и усогласеност⁸² ги изрази своите сериозни загрижености во врска со независноста, ресурсите и ефективност на КСК поради политички притисоци.

Новиот закон за изменување и дополнување на законот за интегритет и спречување на корупција донесен во октомври 2020 година претставува значаен чекор за решавање на недостатоците на антикорупциската рамка⁸³ што ја оневозможуваа компетентноста на КСК⁸⁴ во претходниот закон⁸⁵, но сепак некои релевантни прашања сè уште не се решени правилно⁸⁶. Тоа регулира судир на интереси, изјава за имот за членовите на јавната администрација, министерствата и парламентот, лобирање и „револвинг врати“ делумно, зајакнување на интегритетот во јавниот сектор и обезбедување на транспарентност. Сега се однесува на заштитни мерки според општите административни законски процедури бидејќи сега вклучува и информирање на испитаното лице за верификација на документите и наводите, дозволувајќи му да поднесе појаснувања и да биде застапено⁸⁷. Сега законот дава поголема моќ на превентивната улога на КСК и санкционирање на концептот на интегритет отколку порано како што го искажа своето мислење испитаникот Д од КСК. Проблемите со административните процедури од КСК што постоеја сега се појасни.

Приватниот бизнис нема соодветна национална и специфична легислатива против корупцијата. Закон за компании (ЗГД) - Законот за трговски друштва има еден мал дел за судир на интереси и ЗСДФ.⁸⁸

Резолуцијата за спречување на корупцијата е стара, таа не е ажурирана од 2004 година. Националната стратегија за спречување на корупцијата е дефинирана во Резолуцијата, но концептот за интегритет како целина не е дефиниран како таков.

Новата резолуција беше предложена од КСК, за поддршка на новите напори во управувањето со ризиците поврзани со интегритетот.

Националната стратегија за борба против корупцијата произлегува од резолуцијата и се спроведува преку Акцискиот план за спроведување на Резолуцијата за спречување на корупцијата⁸⁹. Таа не е ажурирана од 2004 година. Таа дури не го идентификуваше концептот за интегритет ниту терминот. КСК организираше состаноци во 2020 година за проследување на новиот предлог и иницираше соработка меѓу институциите за ажурирање на стратегијата.

Акцискиот план е усвоен од КСК во 2009 година заедно со одговорните институции - министерства. Веќе е застарен, но другите акции и активности сè уште траат преку двегодишните планови. Исто така, институциите не се придржуваат и мнозинството слабо известуваат, бидејќи плановите и резолуциите не се ажурирани.

Стратегијата за развој на јавната администрација 2015-2020⁹⁰ предвидува организирање на модерна јавна администрација, во однос на транспарентноста, интегритетот и спречувањето на корупцијата. Во двегодишната програма, Владата обезбедува специфични мерки за постигнување на гореспоменатите принципи и вредности, специфицирање на надлежните органи за спроведување на ваквите мерки, начинот на нивно спроведување и индикаторите за следење на напредокот во постигнувањето на поставените цели.

Програмата на владините мерки за интегритет и транспарентност 2017-2019⁹¹ постави цели за обуки, подигање на свеста, спроведување на повеќето препораки на меѓународните институции. Министерството за јавна администрација координира и собира извештаи за спроведувањето на мерките вклучени во Акцискиот план кои се насочени кон реализација на Резолуцијата за спречување на корупција во Република Словенија, подготвува преглед на планираните активности во соработка со министерства и за тоа да ја известат Владата.⁹² Таа се фокусира на мерки за зајакнување на интегритетот на институциите, јавните службеници, високите функционери и другите вработени во јавниот сектор, како и за зголемување на транспарентноста на работењето во јавниот сектор. Во двегодишната програма, Владата обезбедува специфични мерки за постигнување на Стратегијата за развој на јавната администрација, специфицирање на надлежните органи за спроведување на таквите мерки, начинот на нивно спроведување и индикаторите за следење на напредокот во постигнувањето на поставените цели.

Закон за јавна администрација, Закон за државни службеници (чл. 11, 100) и Закон за вработени во јавен сектор, уредбите⁹³ забрануваат државни службеници да вршат активности што би предизвикале судир на интереси.

Кодексот на однесување на вработени во јавен сектор⁹⁴ ја регулира етиката и интегритетот за сите вработени во јавниот сектор.

Кодексот за етика за владини претставници и министри (2015) ја регулира етиката за министри и службеници.

Етичкиот кодекс за пратеници во Националното собрание⁹⁵ (2020) прогласува етички принципи до кои пратениците мора да се придржуваат и поставува опомена за прекршувања.⁹⁶

Кодексот на однесување на Националниот совет беше донесен, но тој не ги третира правилно судирите на интереси, надзорот и санкциите.⁹⁷

Кодексот за судска етика и интегритет беше усвоен од Здружението на судии. Судскиот совет⁹⁸ ги едуцира судиите од областа на етика и интегритет, дава мислења, ги охрабрува судиите да ја следат независноста и непристрасноста на судството, како и општите етички принципи споменати во кодексот.

Кодексот за етика на државните обвинители⁹⁹ беше усвоен во 2017 година од страна на Комисијата за етика на државниот совет на обвинители¹⁰⁰ и претставува евиденција на етички и морални принципи што ќе ги следат сите државни обвинители во вршењето на должностите на државните обвинители.

Етички кодекс на словенечката полиција е имплементиран од Комисијата за интегритет и етика во полицијата.

Друга релевантна легислатива

Кривичниот законик инкриминира 8 кривични дела поврзани со корупција: попречување на слободата на избор (член 151), примање мито за време на избор или гласање (член 157), неовластено примање подароци неовластено прифаќање подароци (член 241), неовластено давање на подароци (член 242), примање мито (член 261), давање подароци за незаконска интервенција (член 264) и други. Инкриминира злоупотреба на јавни средства и предвидува кривично гонење за незаконска злоупотреба на јавни средства (член 257). Тоа вклучува казнување на службено лице, државен службеник или друго лице овластено од корисник на јавни средства, кое при набавка, добивање и управување со такви средства намерно ги крши прописите, се откажува од потребната контрола или предизвикува незаконска или ненамерна употреба на јавни средства во некои на друг начин, иако тие очекуваат или треба да очекуваат дека поради тоа може да дојде (и да дојде) до значителна парична загуба. Казната за ова кривично дело е затвор во траење од три месеци до пет години плус финансиска казна или во случај на значителна материјална загуба, затворска казна во период од една до осум години, вклучително и парична казна¹⁰¹.

Законот за пристап до информации од јавен карактер¹⁰² обезбедува транспарентност на јавните институции и органи и ги обврзува сите институции на транспарентност во постапките, документацијата и за повторна употреба на информациите.

-
- 3. Ве молиме споделете ги дефинициите за следново во концептот за интегритет: личен интегритет, институционален интегритет, јавен интегритет, политички интегритет, интегритет на приватниот сектор доколку е применливо.**
-

ЛИТВАНИЈА

Дефинициите како такви не се користат во правни документи или закони. Интегритетот како таков не е дефиниран во законот. Интегритетот на јавниот сектор е објаснет само во упатствата и прирачниците и опфаќа широк спектар на институции и јавни службеници. Се протега на приматели на директен државен и општински буџет во врска со декларациите за да се спречи судир на интереси, вклучувајќи го приватниот сектор

или НВО. Интегритетот на приватниот сектор е дефиниран на меѓународно ниво низ насоките за интегритет на приватниот сектор, кои Специјалната служба за истраги (СТТ) ги разви заедно со корпорации и компании.

ФРАНЦИЈА

Дефинициите како такви не се користат во правни документи или закони, туку само кривични дела. Деонтологијата е објаснета, но и етиката, како што истакна испитаникот Ц. Интегритетот на јавниот сектор е објаснет во упатствата и прирачниците и опфаќа широк спектар на институции и јавни службеници. Субјектите од јавниот сектор се дефинирани во Француските официјални упатства: Централна влада (уставни јавни власти, централни администрации, пренесени администрации на централни власти, оддели со национален обем, независни административни власти итн.); локални самоуправи и групи на локални самоуправи; 4 јавни установи; и групи од јавен интерес (ГИП). Интегритетот на приватниот сектор е дефиниран врз основа на меѓународната задолжителна легислатива и се пренесува во Франција преку законот Сапин 2. Официјалните А-Ц француски упатства ги дефинираат сите субјекти од јавниот сектор - без разлика дали се регулирани со јавно право или приватно право - кои имаат за задача да обезбедуваат јавни услуги, без оглед на нивниот правен статус и аранжманите за вработување на персоналот¹⁰³. Упатствата на агенцијата - унифицирана, неделива рамка за политика - треба да се применуваат од сите субјекти во јавниот сектор, на начин во согласност со големината и изложеноста на ризици на секоја организација.

СЛОВЕНИЈА

Како што споменавме претходно, интегритетот е дефиниран во законот: „Интегритет“ значи однесување и одговорност што се очекува од поединци и организации во спречување и отстранување на ризиците поврзани со употреба на кој било орган, функција, мандат или која било друга моќ на донесување одлуки спротивно на законот, законски прифатливите цели и етичките кодекси¹⁰⁴. Интегритетот на приватниот сектор не е специфично дефиниран и вклучен во мандатот или законот на КСК. Интегритетот на јавниот сектор е дефиниран во програмите, акциските планови и двегодишните планови, а јавниот сектор е широко дефиниран и има исто значење како јавниот сектор според законот за јавни службеници, вклучително и јавни претпријатија и приватни компании во кои има контролен интерес или доминантен влијанието го има државата или локалната заедница¹⁰⁵. КСК го користи и признава организацискиот интегритет.

4. На кој дел од системот не се однесува концептот за интегритет?

ЛИТВАНИЈА

Тоа се однесува на сите делови на системот. И јавниот и приватниот сектор се вклучени во Законот за спречување корупција. Дефиницијата на јавниот сектор е широка и вклучува политичари, државни службеници, судии, секој што е платен од државниот буџет или добива јавни средства директно од централниот или општинскиот буџет (видете ги на пример темите за изјава на имот и судир на интереси, кои беа проширени со нова легислатива), исклучени се само државните претпријатија (ДП). Доколку НВО добие дури и мала сума пари од јавните средства, Законот за прилагодување на јавни и приватни интереси¹⁰⁶ важи и за нив. Во случај на обелоденување средства, невладините организации ја доведуваат во прашање широката дефиниција за јавниот сектор.

ФРАНЦИЈА

Тоа се однесува на сите делови на системот. И јавното и приватното се вклучени во законот Сапин 2 и во друг закон. Јавен сектор кој е дефиниран е широк.

СЛОВЕНИЈА

Обврските од Законот за интегритет и спречување на корупција не се однесуваат на приватниот сектор. Државните претпријатија се дефинираат според овој акт како институција од јавен сектор. Според други, специјализирани словенечки закони за суверен холдинг¹⁰⁷ е должни да спроведат антикорупциски мерки, вклучувајќи го и самиот холдинг (програма за задолжителна усогласеност и интегритет и сите мерки). Други правни акти се применуваат за приватниот сектор, вклучително и посебен акт, така што е во согласност со меѓународните стандарди и актите на приватните субјекти. Приватниот сектор има само упатства и препораки. Законот за компании не го опфаќа интегритетот на компанијата. Предвидено е наскоро Владата да ја прекине целата легислатива врска со интегритетот на приватниот сектор и интегритетот на државните претпријатија и да вклучи политика за конфликт на интереси во законот за демографски акции, кој е критикуван од КСК и други институции, како што испитаникот посочи, како лоша практика.¹⁰⁸

5. Кои специјализирани стандарди за професионален интегритет се воспоставени и воведуваат најдобра практика и предизвици за спроведување?

ЛИТВАНИЈА

Релевантни се Кодексот на однесување на државните политичари¹⁰⁹, Кодексот за етика за јавните службеници, Кодексот за етика за судиите, Етичкиот кодекс за обвинителите. Законот е претежно фокусиран на санкции, а не на спречување и промовирање на добри антикорупциски практики. Литванија исто така има задолжителен етички кодекс за јавните службеници (изменет и дополнет во 2019 година). Тоа е регистриран документ, но не се применува во пракса.

Етичките кодекси/однесување се задолжителни и за сите широки институции во јавниот сектор, но се само официјално потпишани, но не се имплементирани. Во пракса, тие се само „копи-пејст“ и скоро никогаш не се подготвени од самата институција во соработка со вработените. **Идентификувавме заедничка слаба практика: недостаток на ефективна соработка и недостаток на постојана инклузивност на вработените во подготовката на етичкиот кодекс/кодексот за контакт. Исто така, координацијата внатрешно и надворешно беше идентификувана како лоша практика.** Шаблонот на владата секогаш се користи, копира. Ова не работи во пракса кај сите. Според мислењето на испитаниците, етичките кодекси се „празна работа, без никаква имплементација“ во Литванија. Постојат дискусии за тоа како оваа алатка е важна, но генерално тие не работат во пракса, одговорил испитаникот Б. На пример, образецот за етички кодекс беше обезбеден од Министерството за здравство како институција одговорна за спроведувањето на интегритетот и спречувањето на антикорупцијата пред сите јавни институции во рамките на Министерството и во сите нив беше само потпишана. Тие не изградија свои. Институциите се должни да имаат кодекс, но немаат ефикасно внатрешно уредување со соработка, правилно спроведување, промовирање и одржливост на долг рок - менување на културата.

Добрата практика е демонстрирана од државните претпријатија, како што истакнал испитаникот Б. На пример, јавното претпријатие ИГНИС (државно претпријатие за електрична енергија) имплементираше етички кодекс и луѓето навистина го применуваат во пракса. Директорот на ИГНИС воведо ефективен начин за спроведување на етичкиот кодекс кога е потребно во водењето деловни активности. Прво, тој само го „исклопирал“ шаблонот и го потпишал и го направил задолжителен за сите. По шест месеци, тој сфатил дека луѓето не знаат дека постои, па дури и по промоцијата на кодексот не го користеле, не поставувале прашања, воопшто не биле заинтересирани за него и не сакале да го следат. Потоа, тој одлучил дека пристапот „почни од горе“ може да проработи, бидејќи верувал во концептот за интегритет. **Тој**

иницирал дискусија, ги поканил луѓето да придонесат и да ги споделат своите дилеми. Тој ги вклучил повратните информации за тоа што работи, а што не, и тие заедно развиле сопствен етички кодекс. Повеќе не бил задолжително, напишано е и презентирано како упатство. Повратните информации покажуваат дека луѓето сега разбираат зошто е важен интегритетот и зошто се потребни мерки. Испитаникот Б, како искусен обучувач и виш експерт за механизми за интегритет и антикорупција, смета дека **овој пристап е многу потребен за сите нивоа на спроведување на антикорупциските активности** во Литванија - едукативна функција проследена со директна имплементација.

ФРАНЦИЈА

Внатрешните кодекси на однесување за двата дома на парламентот (Sénat) и Националното собрание¹¹⁰ (Assemblée nationale) се воспоставени. Секој дом има свои прописи и деловник за работа. Вршењето на мандатот од страна на пратениците од страна на националното собрание е вработено со етички правила и обврски за известување контролирани од страна на комесарот за етика на националното собрание¹¹¹. Судот на ревизори ги заверува сметките на Собранието. Претставниците на интересите мора да се регистрираат во регистар и да ги почитуваат правилата за транспарентност и етика под контрола на комесарот за етика. Создавањето отворена страница за податоци го потврди разгледувањето на ова барање за транспарентност.

Идентификувавме ефективна имплементација на кодексите преку на имплементација и механизмите за набљудување наметнати од комесарот за етика и како добра практика. Тоа не е само презентирање на документите - Кодексот на етика за членовите на двата дома. Субјективно заклучуваме дека културата за интегритет на парламентарците е сè уште слаба (врз основа на извештаите во медиумите, но земјата има солиден систем на правда за да обезбеди соодветни санкции за прекршување.

Секоја компанија дефинирана во чл.17 од законот Сапин 2 треба да го имплементира етичкиот кодекс. Коморите и другите организации, исто така, спроведуваат свои кодекси. Како добра практика, АФА ја признава Француската професионална асоцијација - Association Française des Marchés Financiers, бидејќи тие ги издадоа најдобрите практики за управување со ризиците од корупција во банкарската и финансиската индустрија. Според АФА, овие препораки *„го доведуваат француското законодавство до највисокиот стандард во оваа област и се дел од напорите на Франција да ги почитува своите меѓународни обврски“* и *„се барем строги како Водачот за ресурси на ФЦПА, Упатството на УКБА и Упатствата на Светска банка за борба против корупцијата“*¹¹².

Кодексот на однесување на вработените во јавен сектор е воспоставен покрај обврските што ги имаат јавните службеници врз основа на законот за трансформација на јавната функција¹¹³. Законот за етика на државните службеници предвидува правила.¹¹⁴

СЛОВЕНИЈА

Само „донесувањето на кодексот и согласувањето за него“ не е доволно, дури и парламентарците и националното собрание се фокусираа на ова. Субјективно заклучуваме дека етичкиот кодекс за пратеници во Словенија е донесен, но е слабо имплементиран. Добрата практика ќе биде не само донесување на кодексот, туку и ефикасно спроведување. Покрај тоа, содржината на кодексот беше

запоставена - кодексот не вклучува правилен механизам за следење и предвидува неетичко однесување на пратеникот. Добрата пракса треба да биде:

- секогаш проверувајте ја содржината на добриот кодекс,
- не правете само „копирај и залепи“ на одредби од кодексот на друга институција,
- развијте сопствен кодекс,
- Не барајте надворешни извори од агенцијата или компанијата да го направи тоа, ако сепак го направите бидете вклучени 120%.

Кодексот за етика за пратеници во Националното собрание¹¹⁵ (2020)¹¹⁶ прогласува етички принципи до кои пратениците мора да се придржуваат и поставува опомени за прекршувањата¹¹⁷, но тој е слаб и не се спроведува¹¹⁸. Содржината на Кодексот беше критикувана значително од Транспаренси Интернешнл Словенија¹¹⁹. Забраната за прифаќање подароци, услуги и добра што би влијаеле на процесот на донесување одлуки и одлуките на пратениците не е правилно дефинирана. Не го опфаќа управувањето со судир на интереси толку широко како ИПЦА. Санкциите се слаби. Кодексот не воведува одредби за изземање на членови на Советот на претседателот на националното собрание, бидејќи е тело за санкционирање. Луѓето кои можат да пријават повреда се ограничени на претседателот или потпретседателите на националното собрание (НА). Прекршувањата не се јавно достапни. Во моментот Советот на претседателот на не може да го спроведува Кодексот во пракса, бидејќи санкциите не се дефинирани во Деловникот за работа на националното собрание (НА)¹²⁰.

Кодексот на судска етика и интегритет беше усвоен од Здружението на судии. Внатрешното тело - Комисија за етика и интегритет усвои упатства за судир на интереси за судиите. Коментарот на Кодексот на судска етика вклучува упатства за однесувањето што се очекуваат од судиите и совети за нивно решавање на ситуации во судир на интереси. Исто така, усвоена е политика за откривање и управување со ризици од корупција и изложеност на судови и организирани сесии за обука на судии за етика и интегритет. Судскиот совет¹²¹ ги едуцира судиите од областа на етика и интегритет, дава мислења, ги охрабрува судиите да ја следат независноста и непристрасноста на судството, како и општите етички принципи споменати во кодексот.

Кодексот на однесување на вработените во јавен сектор¹²² ги регулира етиката и интегритетот за сите вработени во јавниот сектор.

Кодексот за етика за владини претставници и министри (2015) ја регулира етиката за министри и службеници.

Кодексот за етика за пратеници во Националното собрание¹²³ (2020) прогласува етички принципи до кои пратениците мора да се придржуваат и поставува опомени за прекршувањата.¹²⁴

Кодексот на однесување на Националниот совет беше донесен, но тој не ги третира правилно судирите на интереси, надзорот и санкциите.¹²⁵

Кодексот за етика на државните обвинители¹²⁶ беше усвоен во 2017 година од страна на Комисијата за етика на совет на државни обвинители¹²⁷ и претставува евиденција на

етички и морални принципи што ќе ги следат сите државни обвинители во вршењето на должностите на државните обвинители.

6. Кој е најтешкиот дел од концептот за интегритет за да се спроведе (луѓе, свест, отчетност и сл.)?

ЛИТВАНИЈА

Врз основа на мислењето на испитаникот А, најтешкиот дел е отчетноста. И да се постигне разлика во перцепцијата на интегритетот и да се разбере зошто е тоа потребно. Промената на умот на поединците кон концептот на интегритет штотуку започна со нови иницијативи, особено со проактивната и активна транспарентност со употреба на ИТ алатки презентирани од надворешни соработници на јавната етика. Добра практика идентификувана и заснована на интервјуа е **проактивна и активна транспарентност како алатка за менување на менталитетот.**

Легислативата е солидна, но националните и меѓународните извештаи покажуваат дека спроведувањето во пракса воопшто не функционира. На пример, Литванија имаше совршен и прв закон за лобирање во Европа - **извонреден пример за најлоша практика**, како што нагласи еден од испитаниците (А). Спроведувањето на правилата е само формално. **Службените лица сметаат дека штиклирање кутии е доволно и толку е потребно.**

Друг очигледен предизвик е можниот степен на ефикасно следење и слабите прегледи на практичната имплементација од надзорните органи. **Дури и да е сè детално и пропишано со закон, стратегии и документација, содржината на интегритетот или активностите на „антикорупциската средина“ и програми не се имплементираат.** Покрај тоа, тој воопшто не се разгледува систематски или се следи. И уште повеќе, како што законот се заоструваше во последните неколку години, како што спомена испитаникот Б, институциите одговорни да известуваат за СТТ **ги намалуваат задолжителните извештаи за проценка на ризик од корупција за самооценување, така што релевантните институции за надзор не можат да ја разгледаат содржината и да сугерираат подобрувања.** Сите јавни институции се должни да подготват проценка на ризик (видете во поглавјето за проценка на ризик за детали) и доколку институцијата открие област склона кон корупција, СТТ како надзорен орган треба да ја провери институцијата, нивната антикорупциска програма и спроведувањето. Значи, не е во интерес на институцијата да известува за каква било лоша практика или идентификувани проблеми. Тоа носи повеќе работа и можни идни санкции.

Од социјална и психолошка гледна точка за перцепцијата на корупцијата и спроведувањето на интегритетот, перцепцијата на луѓето се заснова на скандалите со политичка корупција. Затоа, тие реагираат во согласност со ова. Тие мислат, како што истакна испитаникот Б, *„ако политичарите се корумпирани (двојно сметководство, високо ниво на мито, злоупотреба на јавно финансирање, големи компании кои даваат мито на политичари итн.), Зошто да постапувам со интегритет, зошто да започнам да постапувам како што доликува, бидејќи тоа воопшто нема ефект?“*

По 2018 година, се појави нов предизвик. Институциите не дозволуваат пристап до информации и пристап до отворени мета-податоци. Тие се кријат зад регулативата за заштита на податоците на ГДПР, истакна испитаникот А. Институциите го злоупотребуваат овој елемент, иако декларациите за камата и средства се преку Интернет, не може да се добијат и пристапуваат до информациите како отворени податоци. Изборниот комитет и другите институции сега почесто користат

изговор за ГДПР. **Законот во Литванија вели дека сè е јавно, но тоа е приватно.** Секое барање треба да биде документирано со точни одредби од ГДПР и ова ги оневозможува луѓето, кои немаат знаење да испратат соодветно барање. Значи, политиката за пристап до информации, која е основа на концептот за интегритет, не работи. Тоа не значи, тоа систематски или суштински, но има голема пречка. Во пракса, како што испитаникот А истакнал зошто се важни отворените податоци и отворената влада, како и слободниот пристап: *на пример, кабинетот на владата минатата година - по барање на новинар, не само што ги избриша датотеките на состанокот од владините компјутери што ги бараше новинарот, но подоцна дури и од серверите, така што никој никогаш не можеше да пристапи до нив. Имаше судски спор, судот пресуди во корист на новинарот кој ја поднесе жалбата, но беше предоцна. Документите веќе ги немаше.* Литванија има голем проблем со пристапот до информации, посочи испитаникот.

ФРАНЦИЈА

Испитаникот Ц истакна дека според неговото мислење избраните службени лица во Франција ја загрозуваат независноста на институциите, но во исто време тие се отворени за регулирање на интегритетот во легислативата. Политичката волја е очигледна, но интегритетот на избраните службеници е сомнителен. Системот е ефикасен за јавниот сервис, но избраните службеници го злоупотребуваат често и ги игнорираат правилата - посочил испитаникот Ц.

На истражителите им е потребна соодветна обука за да стекнат вештини за истрага на корупција (финансии, етика, данок, итн.), како што истакнал испитаникот Ц. Треба да се подобрат обуките за полицијата, обвинителите и судиите. Дури и ако обуката постои, таа не е дел од редовната едукација и треба дополнително да се обучуваат една или две години. Нема доволно капацитет за човечки ресурси во судството и истражните сили на ПНФ и на ХТВП за да се потврдат декларациите.

Врз основа на собраните информации, може да предложиме следната добра практика:

- **вложување пари и ресурси во соодветна едукација и обука за вработените во аналитички и истражни вештини;**
- **обезбедување на доволни човечки ресурси за справување со сите обврски од законот;**
- **„следете ги парите“ - внимателно испитајте ги декларациите и доброто толкување се клучни;**
- **обезбедете ги ресурсите за развој на ИТ апликации за да ви помогнат да ги следите разликите.**

СЛОВЕНИЈА

Најпредизвикувачко нешто е одговорноста на поединците и институциите што не се спроведува во пракса, дури и ако законската рамка е стабилна. Врз основа на мислењето на испитаникот Д, најтешкиот дел е отчетноста и спроведувањето на правилата во пракса. Незнаењето на институциите е огромно.

Отчетноста и одговорноста на политичарите да се справат со корупцијата и да изградат солиден систем на интегритет се заснова на силни личности - етички лидери. Министерството за јавна администрација и Министерството за правда го надгледуваат промовирањето на интегритетот и антикорупциските практики, но би можеле да сторат повеќе во насока на обезбедување повеќе средства за активности и поддршка и да обезбедат соодветна обука за јавните службеници.

Плановите за интегритет се корисна алатка, но тонот од врвот треба да биде посилен за да се обезбеди алатката да биде корисна и ефективна во пракса. **Добрата практика**

е да се спроведе ефективно следење и системско користење на ИТ-алатките за да се обезбеди управување со ризици и управување во иднина, координација и соодветна комуникација околу идентификуваните ризици. Онаму каде што евидентно е заостанување во спроведувањето на плановите за интегритет и антикорупциските мерки и се спроведува слаб систематски пристап, ние идентификувавме простор за подобрување. Систематската координација на спроведувањето низ целата институција е идентификувана како добра практика. Онаму каде што активностите се расфрлани, плановите за управување со ризик не се корисни. Добро идентификуваната практика е системот што обезбедуваše цврст тон за важноста на плановите за интегритет и воведување на менаџерот за етика / усогласеност или лице посветено на имплементација на плановите, покрај тимот за извршување на планот за интегритет. Јавните институции, кои имаат менаџер на програма за усогласеност и интегритет (како РТВ Словенија, Агенција за животна средина - APCO) развија концепт за интегритет и ги имплементираа препораките за плановите за интегритет, придружувајќи го ИСО стандардот за управување со ризици и имаат подобар мониторинг. Кога тонот од врвот ги препознава планот за интегритет и програмата за интегритет како потребна и ефикасна алатка, антикорупциските мерки се спроведуваат побрзо и поефикасно.

Истражителите и судиите немаат соодветно знаење и им треба соодветна обука за стекнување вештини за истрага на корупција. Ова не е само проблем на посветени ресурси, туку и проблем на ситуацијата. Се повеќе случаи на корупција и случаи поврзани со кривични дела за корупција се носат пред судовите и се истражуваат во последниве години. Легислативата и управувањето со ресурсите, сепак, не се прилагодуваат на ситуацијата. Како што, на пример, просечната возраст на судија во Словенија е висока, а знаењето стекнато во образовниот систем не е доволно за да се справат со сериозни и комплицирани тековни шеми за кои е потребно повеќе и поконкретно знаење за да се разбере и за да се суди, а и пред тоа да се истражи.

Јавните институции и процесот на донесување одлуки треба да бидат потранспарентни. Дури и ако податоците се објавени и има отворени податоци со достапни мета-податоци, тие се расфрлани, неорганизирани и понекогаш недостапни.

На Словенија и недостасуваат практични упатства за јавниот сектор и соодветно образование, добро организирани и редовни обуки. Исто така, потребно е задолжително образование за етика на јавната администрација.

Испитаникот Д од КСК изјави дека еден од главните проблеми до 2020 година е перцепцијата на работата на КСК и процедурите пред КСК како што тврдат поединци, дека дефиницијата за интегритетот не е јасна и дефинирана правилно во Законот. Но, судот одлучи поинаку. Значи, прекршоците поврзани со интегритетот се санкционираат со постапките на административни истраги, а КСК одлучи да не гони други прекршоци поврзани со корупција, бидејќи КСК нема овластување за тоа, бидејќи случајот станува кривично дело, а другите институции се надлежни.

7. Воведување и елаборирање на добра практика во / за ИЦ што веќе била спроведена? Опишете решение што била / е добра практика во / за ИЦ? Зошто функционираше? Причина? Имплементација?

ЛИТВАНИЈА

Практични упатства.

СТТ вложи многу пари и ги изработи упатствата за интегритет во приватниот сектор / прирачник за борба против корупција за бизнис¹²⁸ заедно со големите корпорации и помалите компании. Водичот е обемен водич за деловно работење, не толку привлечен и не толку модерен, но значаен чекор напред за унапредување на деловниот интегритет. Тоа е иницијатива што добро ја перципира бизнисот и е додадена вредност.

Претставува упатства за важноста на концептот на интегритет, го покажува односот зад идејата за унапредување на интегритетот и нуди пример за кодекс на однесување и упатства за конфликт на интереси и за други внатрешни документи. Влогот од страна на компаниите има значително влијание врз поимот интегритет во приватниот сектор. Активностите за застапување беа полесни. Антикорупциската средина е практично објаснета и идентификувана во упатствата за концептот за корупција, обврски за деловно работење, мерки за транспарентност и примена, и анекси со примери на политика за интегритет за СМЕ и политика за подароци, анкети, прашалници, примери за кодекс на однесување, мито во странски трансакции, стандардни договори и корисни препораки.

СТТ исто така разви **Водич за развој и спроведување на антикорупциска околина во јавниот сектор**¹²⁹ во 2018 година. Во Дел 1 ја објаснува меѓународната правна рамка и националниот правен контекст, концептот, прекршоците, видовите и практичните примери. Во Дел 2, предлозите како да се развие и спроведе концептот за заштита од корупција, како да се подготват програми за образование, препораки за јавниот сектор за нулта толеранција, информации од јавен карактер, обрасци за веројатност за манифестација на корупција, антикорупциски планови и развој и координација на програмите, што е корисно, бидејќи институциите треба да градат свои, упатства за антикорупциска проценка на нацрт-законите, кои треба да бидат назначени за одговорни и институциите одговорни, обезбедување информации за поединци, упатства за изјаснување на приватни интереси, ефективен имот и декларација за приход, заштита на СБ, проценка на спроведувањето на антикорупциските барања во јавниот сектор. Дел 3 има примери за проценка на ризик, прегледи, извештаи, прашалници, анкети, алатки, брошури, итн. Тој е формален, но корисен водич за развој на сопствени алатки.

Употреба на информатичка технологија

Во моментот Електронскиот информативен систем на декларации од приватен интерес ИДИС¹³⁰ овозможува контрола на декларациите и полесен надзор, следењето е во функција. ИТ решението е добро, но во однос на надзорот и следењето, тоа го сметаат испитаниците А како алатка за политичко влијание на Главната официјална комисија за етика (ЦОЕЦ) која треба да биде независна како надзорна институција (пред да биде „претседателска институција“), но поради нејзините членови и именувани и истраги, некои тврдат дека не е.

Отворени податоци и транспарентност

Литванија беше слабо оценета од ОЕЦД во 2020 година, пред да започнат иницијативите за транспарентност. „Довербата и интегритетот доаѓаат со отвореност“, смета испитаникот А, така што отворените податоци, транспарентноста и обелоденувањето се основа за интегритет. **Идентификувавме многу добар пример за проактивна транспарентност во Литванија. Министерството за финансии проактивно ги отвори податоците. Сите јавни финансии се онлајн во формат на отворени податоци достапни бесплатно за сите.** Министерот за финансии предводеше иницијатива во 2020 година и ги отвори сите финансии на Литванија за прв пат досега во државата. Трошоците за државните и општинските буџети се јавни, како и приходите. Исто така, крајните корисници на јавните набавки на национално ниво се јавни. Сè е достапно во отворени податоци како големи колекции на податоци. Дури и за надзорните органи и телата за набудување ова беше откритие. Тие по анализата имаа толку многу откритија, бидејќи само што започнаа да работат со овие пакети податоци и самите да ги отворат податоците. Тие сега можат да ја измерат ефикасноста на институциите, она што никогаш порано не беа во можност да го направат. Испитаникот А предвидува, врз основа на неодамнешните дискусии со Министерството, дека тие сега започнале точно да разгледуваат како се распределуваат средствата до органите и другите институции. Телата за набудување и надзор сега можат да покренат

прашања во врска со отчетноста и да бараат отчет од одговорните луѓе. Ова никогаш досега не било направено во Литванија. Пакетите на податоци беа објавувани двапати во 2020 година и секој може да има пристап до овие колекции на податоци на јавната веб-страница. **Сепак, владата треба да направи повеќе за да ја промовира алатката пред јавноста.**

Порталот Отворени податоци беше пуштен во употреба во јуни 2020 година¹³¹. Интернет-платформата му овозможува на лицето да добие отворени податоци од различни институции¹³²). Нивната цел е да започнат да создаваат култура на отвореност преку обезбедување на отворени податоци¹³³. Државата не ја испланира правилно оваа иницијатива, така што само малкумина знаат за достапноста¹³⁴. Секој може да пристапи и да придонесе во складиште на отворени колекции на податоци.¹³⁵

Пактови за интегритет во спортот - Водечките владини тела во Литванија потпишаа нов договор за соработка за да помогнат во борбата против местење на натпревари и да се придвижи кон ратификување на Конвенцијата Маколин¹³⁶. Единицата за истражување на финансиски криминал (ФНТТ) и Специјалната истражна служба (СТТ) ќе помогнат да се заштитат коцкарите од местење на натпревари и да им се помогне на лиценцираните обложувалници во Литванија, обезбедувајќи фер конкуренција во спортот¹³⁷.

ФРАНЦИЈА

Почитувањето на законот се смета за најважно во општеството. Системот за интегритет во Франција функционира бидејќи контролата и следењето, вклучително и санкциите, се во функција и се ефикасни за сите нивоа, особено политичкото. Затоа, очигледни се неколку политички притисоци, но робусноста на системот и независноста на институциите успеваат да се воздржат од влијание. Повеќето државни службеници се однесуваат во согласност со законот, особено во јавната администрација. Политичарите и политичките избраници имаат големи предизвици да постапуваат со интегритет во последните неколку години. Политичкиот поредок покажа култура на неказниност. Ова е голема разлика помеѓу јавниот и политичкиот сектор. *„Политичарите се однесуваат како да се над законот и не се придржуваат кон него“*, како што истакна испитаникот Ц. Судството е ефикасно во гонење на непочитувањето од страна на функционери и политичари, но е под притисок. Ова се полека менува, бидејќи политичарите сфатија дека најновите судски одлуки во последниве години значат сериозно негативно спречување на корупцијата и носат строги санкции и крај на нечија политичка кариера, не само ако таа личност се гони и осудува, туку и кога се пријавува корупција и злоупотреба. **Независните институции ја менуваат средината. Ова е добра практика за следење и обезбедување и одржување на силни и независни институции.** *„Добро дизајнирани институции и силен закон“*, како што истакна испитаникот Ц. Добра пракса е **независност на институциите**, кои се добро дизајнирани и ефикасни, дури и тие се борат во последниве години со доделени средства поради нови задачи. Повеќето луѓе го почитуваат законот, освен политичарите. Но, како што беше речено, ова брзо се менува.

Традиционалната хиерархија на државната служба е силна наспроти политичките структури кои го кршат законот.

Силни и ефикасни истраги. Во јавните служби не е нормално да се кршат законите, етичките кодекси, но политичарите тоа го прават често. Премногу е ризично за државните службеници, а последиците се сериозни - може да се стави во затвор, да се гони. Добрата практика од страна на испитаникот Ц е превенција, но ефективно гонење и независно судство, конечни пресуди. Лошото однесување на државните службеници и политичарите се криминализира и се гони. И ова е најнефективниот и најтешкиот дел од системот за интегритет што треба да се спроведе. Главниот предизвик е

неказнивоста на политичарите. Но, работите интензивно се движат напред во последните неколку години и политичарите редовно ги гонат.

Задолжително онлајн пријавување на декларација обезбедува транспарентност во јавниот живот преку објавување на декларации на веб-страницата на повеќекратно начин, дури и пред законот Сапин 2. Но, ХАТВП мораше да ги скенира и анонимира декларациите добиени во хартиен формат, пред нивното објавување на веб-страницата. По 2016 година, онлајн објавувањето стана задолжително и сите декларации сега се поднесуваат на интернет, што овозможи да се објават нивните содржини во формат на отворени податоци, почнувајќи од 2017 година¹³⁸.

Онлајн регистарот на лобисти се смета како добра практика. Воспоставен е систем за отворени податоци за лобирање и системот за декларации на средства содржи детални информации за претходните и тековните активности и интереси. Објавен е преку интернет во формат на отворени податоци и е ефикасен. Но, проверката на декларациите и регистарот се сомнителни.

Комесарот за етика за пратеници е исто така добра практика. Франција ја воведува мрежата на **амбасадори / службеници за етика** на државната служба претставена од ДГАФП. Тие се назначени во рамките на различните министерства и се одговорни за советување на јавните службеници во однос на усогласеноста со обврските и етичките принципи. Оваа улога беше збогатена во 2019 година со следење и контрола на етичката обврска.

Системот за верификација на декларациите стана поефикасен и обезбедува високо ниво на квалитет, со употреба на ИТ.

Едукативниот систем за јавни службеници на сите нивоа и високи функционери е навистина силен и добра практика на администрација и унапредувања засновани на заслуги..

СЛОВЕНИЈА

Како добра практика во Словенија, ние ги идентификуваме независните институции за надзор и нивниот силен глас од врвот. Како добра пракса, ние исто така идентификуваме солидна и силна легислатива за отворени податоци за поддршка на антикорупциски мерки, како што е законот за пристап до информации (ЗДИЈЗ-Е) и силен глас од врвот - предводник на комесарот за информации.

Како добра практика ја идентификуваме судската одлука за интегритет. Судската практика се развива, според мислењето на испитаникот Д, бидејќи интегритетот е исто така признат како концепт. Прекршувањето на интегритетот е признаено од страна на судовите, бидејќи имало една пресуда во која се наведува дека врз основа на законот, интегритетот се дефинира навистина добро и прекршување на интегритетот, како што тврди обвинетиот, воопшто не било идентификувано. Судот одлучил дека посебна дефиниција не е неопходна. Тоа е неодамнешната судска пресуда¹³⁹.

Проектот за **пакт за интегритет на ТИ Словенија** е добра практика во подигнување на свеста за јавните трошоци и следење на процесот на донесување одлуки, вклучувајќи воведување можности за барање пристап до информации за процесот на донесување одлуки на пошироката јавност. Проектот овозможува посилен приватен сектор во спроведувањето поголема транспарентност и во јавните набавки¹⁴⁰.

ИТ алатките се ефикасни во постигнување поголема транспарентност.

ИТ алатките се ефикасни во постигнување поголема транспарентност.

EPAP - КСК разви алатка (претходно наречена „Супервизор“) која овозможува пребарување до договори на јавни претпријатија¹⁴¹ и овозможува увид во трансакциите направени од институциите од јавниот сектор.

Kdo vpliva (Koj vlijae) развиен од Транспаренси Интернешнл Словенија објави информации за лобисти во интерактивна визуелизација и со употреба на информатичка технологија.¹⁴²

Zakonodajni monitor (легислативен монитор)¹⁴³ развиен од Транспаренси Интернешнл Словенија ги разгледува одлуките за легислативата и гласањето. Тоа се појави како резултат на следењето на лобистичките односи, а потоа се прошири во алатка што помага да се следат сметките додека тие поминуваат низ парламентот. Иако во моментот дава детали за пратениците, нивните гласови и говори, тој е најсилен во двете горенаведени области: лобистички односи и следење на законите¹⁴⁴.

Интернет порталот за електронски набавки (E naročanje)¹⁴⁵ им овозможува на јавноста да види одлуки, договори, концесии и јавно-приватно партнерство со детали од договорните органи¹⁴⁶;

СТАТИСТ (STATIST)¹⁴⁷ е сеопфатна апликација на Министерството за јавна администрација (2016) е отворена за јавноста за повторна употреба на податоците за договори за јавни набавки од 2013 година.

Имплементирана е **платформа за електронски аукции**¹⁴⁸.

Националниот портал за отворени податоци (ОПСИ – веб отворени податоци на Словенија) им овозможува на сите податоци да бидат јавни и во мета, отворена верзија.

Мониторинг на интегритет (Varuh Integritete) претставен од Транспаренси Интернешнл Словенија во 2020 година е нова интерактивна платформа. Содржи алатки што и овозможуваат на јавноста да ги следи контактите за лобирање помеѓу Владата и Националното собрание и деловните активности. Исто така, вклучени се ограничувања на деловно работење заради личните интереси на службените лица.¹⁴⁹ Веб-страницата им овозможува на корисниците интерактивен избор и филтрирање на лобисти и лобирани лица, додека самата алатка ги прикажува посакуваните податоци во форма на дијаграми. На овој начин, корисниците можат брзо да забележат извонредни податоци, што може да биде основа за понатамошно истражување, верификација и анализа.⁴⁶

Бројачот за прекршување на резолуцијата¹⁵⁰ што го спроведува невладината организација ЦНВОС покажува како владата сè уште не ја почитува Резолуцијата за законодавната регулатива¹⁵¹ за да се овозможи јавна расправа за легислативата што се усвојува¹⁵².

Онлајн регистарот на декларации во КСК овозможува поефикасна контрола на декларациите, но содржината останува недостапна за јавноста.

Апликација за државен буџет и апликација за општински буџет: Во проект за соработка на Министерството за јавна администрација со невладината организација Транспаренси Интернешнл Словенија (во јуни 2016 година) беа развиени апликациите за прикажување и споредба на општинските буџети и за споредба на државните проекти¹⁵³

Парламетар беше развиен од невладиниот институт **Danes je nov dan**. Тој овозможува јавноста лесно да ја следи работата на членовите на Националното собрание (нивното присуство на седниците на Националното собрание; детално гласање итн.).¹⁵⁴

Испитаникот Д укажува на **активности за интегритет на училиштето и приказната за деца** што КСК ја објави во претходниот мандат, а претседателот на КСК им читаше приказни на децата во училиштата. Значи, идејата е да се учи од почеток. Тој исто така

ја посочува добрата практика на **анти-корупциските клаузули во договорите и системот за спречување вршење деловни активности во согласност со ограничувањето на водењето деловни активности.**

8. Опишете решение што беше/е ЛОША ПРАКТИКА во/за ИЦ? Зошто не успеа? Причина? Имплементација?

ЛИТВАНИЈА

Испитаникот А посочи дека едукацијата за СТТ и обуките за борба против корупција се добра работа и со употреба на ИТ може да бидат уште покорисни. Сепак, овие обуки не се задолжителни, па затоа е тешко да се вклучат луѓе. Исто така, бидејќи некои методологии се „старомодни“, потребни се инвестиции во соодветни обуки со современите методологии. Друга слабост е што некои од институциите со мал буџет само покануваат експерти да зборуваат, екс катедра, така што ретко се прави соодветна обука. Соодветно решение за решавање на овие недостатоци би било добра наставна програма и обука и спроведување на солидна методологија за обука и едукација на обучувач.

Една од добрите практики со употреба на ИТ е исто така онлајн јавен регистар на лобисти. Лобирањето во сенка е очигледно. Системот на лобисти за регистрирање работи, но не сите лобисти се регистрираат. Регистрирани се околу 60-70 лобисти. Но, бизнисот се прави надвор од официјалните канали, во сенка. Контактите за пријавување на МП се зголемуваат и тоа може да работи, доколку институциите за набудување ЦОЕЦ и СТТ во пракса извршат проверки.

Наградите за интегритет за деловна активност од страна на ТИ Литванија е позитивна практика, но е незгодна и претставува ризик за репутацијата. Една од компаниите веднаш откако беше наградена како една од најдобро оценетите компании, со високо ниво на интегритет, имаше многу голем корупциски скандал. Значи, угледот на која било институција што доделува награди за „интегритет“ може да биде загрозен. Оценките на ТИ Литванија за општините, најголемите државни компании и компаниите добија поплаки, исто така, во однос на методологијата.

ФРАНЦИЈА

Дури и јавната администрација е делумно достапна, како што истакна испитаникот Ц, транспарентноста на јавната администрација треба да биде подостапна. Системот за отворени податоци е воспоставен, но е идентификуван како не толку ефикасен.

Значи, транспарентноста на сè е проблемот.

Пристапот до информации е слаб.

Употребата на ИТ е слаба.

СЛОВЕНИЈА

Веб-страницата GOV.SI, која беше обновена и објавена во 2019 година, е слабо спроведена. Министерството за јавна администрација, во соработка со владиниот кабинет за комуникација и сите органи на државната управа, прегледаа над сто веб-страници и ги поставија на единствена веб-страница.¹⁵⁵

Една од добрите практики со употреба на ИТ е исто така онлајн јавен регистар на лобисти. Но, тоа не функционира во пракса, бидејќи јавните службеници не известуваат за контакти, а лобистот не се регистрира.

Порталот за отворени податоци сè уште не е структуриран.

Не е унифициран пристап до информации на сите јавни субјекти.

КСК известува, врз основа на испитаникот Д, дека тие ќе имаат корист од добра поддршка на информатичката технологија и пристап до сетови на податоци, што понекогаш не е можно.

КСК нема правна основа за јавно „именување и засрамување“ како Литванија и публикации на јавни отворени податоци на декларации, како што е на пример во Хрватска (povjerenstvo za sukob interesa), бидејќи изјавите за имот на јавните службеници се јавно достапни КСК може да ја објави само промената на средствата во мандатот. КСК не може да ја објави првичната декларација и тоа не го контролира КСК воопшто не ги следи изјавите за имотот, само ако е направен официјален извештај за прекршувањето и тие вршат само систематски прегледи, фокусирани на категории, но никогаш 17.000 од сите пополнети декларации.

Судството не затвора ниту еден случај на корупција.

9. Кое е најефикасното ИТ решение или идејата за проект А-Ц имплементирана за поддршка на ИЦ (во кој било сектор или државна институција или извршено, спроведено решение, вклучително и ИТ за подобар интегритет на јавниот сектор од јавен субјект, приватна или невладина организација)?

ЛИТВАНИЈА

Литванија има развиено неколку иницијативи.

„Жешки стапала“ (Karštas pėdas) е најсеопфатна јавна база на податоци во Литванија воведена во 2020 година - алатка за транспарентност што секој може да ја користи. Секој може брзо и лесно со неколку кликања да види како политичарите, високите државни службеници и бизнисот се меѓусебно поврзани, како и како се користат буџетските средства и инвестициите во ЕУ. Платформата Линкуриус (Linkurious), отворена за секого, овозможува анализа на податоци со голема количина и визуелизација на комуникација. Вклучува податоци од декларации за интерес, јавни набавки и инвестиции во ЕУ и со употреба на оние што едно лице може да ги визуелизира на едноставен начин и да ги користи генерираните визуелизации во понатамошните активности. „Жешки стапала“ придонесува за транспарентност на јавните финансии и спречување на корупција, како и помош при решавање на потенцијални судири на интереси или нивниот изглед. Во моментот вклучува: Над 1.500 декларации за интерес направени од политичари и високи државни службеници. Над 200 000 договори за набавка, во вредност од над 94 милијарди евра. Околу 22 800 проекти финансирани од ЕУ со вкупна вредност - повеќе од 2,7 милијарди евра. Иницијативата за транспарентност „Жешки стапала“ ја спроведува Media4Change во соработка со центарот за истражувачко новинарство во Сиена.¹⁵⁶ Ако напишете нечие име и презиме, добивате сè од таа личност, сите информации на една страница, без потреба да пребарувате во различни регистри.

ФРАНЦИЈА

Врз основа на интервјуто, можеме да идентификуваме неколку добри практики од невладиниот сектор и **онлајн порталот за декларации**. Поради недостаток на време за интензивно истражување, ве молиме повикајте се на другите поглавја на овој извештај на јавните извештаи за борба против корупцијата.

СЛОВЕНИЈА

ЕРАР- КСК разви алатка (претходно наречена Супервизор кој ја доби наградата за јавни услуги на ООН во 2013 година) - апликација направена врз основа на повторна употреба на информации од јавниот сектор со цел зајакнување на интегритетот и

транспарентноста на јавниот сектор. Овозможува пребарување на договори на јавни компании¹⁵⁷ и овозможува увид во трансакциите направени од институциите на јавниот сектор. Тоа е онлајн апликација што ја подобрува транспарентноста на трошењето на јавните средства бидејќи на пошироката јавност и овозможува лесен пристап до информации за деловни трансакции на тела на јавниот сектор. Овозможува надзор во просек од 4,7 милијарди евра на годишни јавни расходи. Покрај податоците за расходите, апликацијата ги споредува финансиските трансакции со евиденцијата на компанијата од деловниот регистар, вклучувајќи ги списоците на директори и раководството на компанијата, со што се обезбедува понатамошен увид во врските помеѓу јавната и приватната сфера.¹⁵⁸ Овозможува увид во пошироката јавност, медиумите, деловните и државните тела во работењето на јавните институции и државните претпријатија и општините кои се однесуваат на стоки и услуги, плати, социјални бенефиции, пензии, субвенции, стипендии итн. Јавно познатиот проток на пари меѓу јавниот и приватниот сектор ги прави носителите на јавни функции поодговорни за ефикасно користење на јавни средства, ја олеснува дебатата за усвоени и планирани инвестиции, го намалува ризикот од лошо управување и злоупотреба на овластување и, особено ограничува системска корупција, нелојална конкуренција и покровителство. Заради својата модуларна структура, новата апликација овозможува поголема слобода со екстензии и надградби.¹⁵⁹

Националниот портал за отворени податоци (ОПСИ - веб отворени податоци на Словенија) им овозможува на сите податоци да бидат јавни и во мета-отворена верзија.

Корисна сопственост од страна на ТИ Словенија.

Регистар на лобисти.

10. Кое е највозбудливото и планирано решение во кој било сектор или држава, јавна институција или извршено, планирано решение за подобар интегритет на јавниот сектор од страна на невладината организација за во иднина?

ЛИТВАНИЈА

Регистарот на приватни интереси (ПИР) ќе ги обедини државните, општинските регистри и базите на податоци и ќе го зајакне спречувањето на корупцијата и управувањето со приватните интереси значително. Новиот регистар предвидува брзо електронско вкрстено испитување на податоците од различни регистри и бази на податоци. Алатката им овозможува на телата за набудување однапред да предвидат потенцијален конфликт и да дадат соодветни препораки насочени кон спречување и избегнување на конфликтот¹⁶⁰. Надзорните институции исто така наскоро ќе имаат увид во сите мета-податоци и колекции на податоци од сите институции, кои не ги користеле или не биле во можност да ги користат досега. Тие ќе ги примат и вкрстено испитуваат сите колекции на податоци (декларации, вклучително и членови на семејство, даночен регистар, регистар на земјиште, регистар на сопственост, земјоделски активности итн.). Анализата на колекциите на податоци на јавните регистри на едно место ќе им овозможи да ги видат трошоците, средствата, протокот на пари, врските што никогаш порано не ги препознале или не биле во можност. Значи, со еден клик властите ќе можат да прегледаат едно лице. Намерата е да ги има сите достапни информации од јавните регистри на едно место. Идејата е дека доколку ЦОЕЦ идентификува проблеми, тие можат да го известат раководителот на институцијата, каде што работи поединецот, а раководителот може да преземе мерки за внатрешна контрола и да воведат санкции. После тоа, ЦОЕЦ ги контролира раководните лица и институциите внатрешни мерки.

Друг интересен нов концепт е дефиниран во законот - воведување на „Рејтинг на институциите според нивните антикорупциски програми и активности“ гледано како метод за градење на угледот на институцијата, не се спроведува како супресивен механизам.

ФРАНЦИЈА

Јавните достапни податоци и испитаникот Ц не можеа да одвојат толку време да одговорот на ова прашање. Но, читателот може да претпостави од други информации собрани под други прашања што може да биде добра практика и за во иднина.

СЛОВЕНИЈА

Изработка на нова Резолуција и план за акција заснована на концептот за интегритет, кој ќе биде ново развиен. Воведување на интегритет во образовниот систем. Обука и унапредување на интегритетот како задолжителен концепт за сите јавни службеници. Развивање на соодветен систем за обука.

КСК чека добро ИТ решение за добра алатка за истрага што ќе ги вклучува сите бази на податоци. Сега тие го прават тоа усно и по е-пошта со хартиена трага. Предолго чекаат на одговор. Ефикасност на процедурите и употреба на ИТ за истрага.

Grega: ime orodja poglej online....

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

1.2 Отчетност и одговорности (градење култура на интегритет)

1. Кои специјализирани институции се одговорни за обезбедување на различни аспекти на интегритет и антикорупција и кои се нивните надлежности?
2. Ве молиме, дефинирајте ги институциите со кратко образложение за нивната улога и компетенции.
3. Како и каде се дефинирани отчетноста и одговорноста во стратешката и правната рамка?
4. Кој е одговорен за градењето на концептот за интегритет во вашата земја?
5. Кој е одговорен за градењето на одржлива култура на интегритет?
6. Кој е одговорен за спроведување на културата на интегритет?

ЛИТВАНИЈА

Отчетноста и одговорноста се дефинирани во законот, Националната антикорупциска програма и Акциските планови и неформалните документи за надрдавање. Меѓуагенциската координација и соработка во спроведувањето на законите за борба против корупцијата може да бидат подобри.¹⁶¹

Изменетите закони беа воведени во 2020 година: Закон за спречување на корупција, Закон за главна службена комисија за етика¹⁶² и Закон за прилагодување на јавни и приватни интереси¹⁶³ и помеѓу 2015 и 2017 година новиот Закон за активности за лобирање¹⁶⁴ и Националната програма за борба против корупцијата на Република на Литванија за 2015-2025 година¹⁶⁵. Кодексот на однесување на државните политичари¹⁶⁶ од 2006 година сè уште е на сила. Литванија исто така има задолжителен етички кодекс за јавни службеници, кој беше изменет и дополнет во 2019 година, тој е регистриран документ, но не се употребува во пракса.

Надлежноста е споделена помеѓу повеќе органи..

Владината комисија за координација на борбата против корупција е составена од 19 члена¹⁶⁷ под премиерот и е одговорна за подготовка, координација и спроведување на Националната програма за борба против корупција во соработка со СТТ, како и за координацијата и контрола на активностите на државните институции во борбата против корупцијата¹⁶⁸ (по препорака на Владата одобрена од парламентот (Seimas). Акцискиот план се спроведува и координира заедно со СТТ. Како што е наведено во извештајот на Европскиот семестар, треба да се засили спроведувањето на мерките на програмата за борба против корупција¹⁶⁹.

Институциите одговорни за нејзината имплементација се дефинирани во Националната програма за борба против корупција за 2015-2025 година, која исто така утврдува сеопфатен акциски план. Претседателите на институциите се одговорни за спроведување на одобрената програма утврдена во член 7 од Законот за спречување на корупција¹⁷⁰.

Секторските, институционалните и другите антикорупциски програми ги развиваат државните и општинските власти и невладините организации од кои се бара да

Проектот е имплементиран од:

развијаат такви програми во согласност со Националната програма за борба против корупција и друг закон и одобрени од Владата или Парламентот.

За други антикорупциски програми е потребно одобрување од шефот на државата или општинска или невладина институција кои биле предмет на анализа на ризик од корупција и на кои им било препорачано да развијат таква програма.

Одговорноста за координација и следење на спроведувањето на ваквите програми е на менаџерите на такви субјекти или на нивните структурни единици или лица задолжени за спроведување на спречување и контрола на корупцијата во субјектот. 171 Претседателот на институцијата носи лична одговорност за спроведувањето на одобрената програма.

Органи со мандат¹⁷² се:

1. Парламентарни комисии:
  - СТТ
2. Меѓуресорски комисии:
  - Меѓуресорска комисија за борба против корупцијата претставена од министерот за внатрешни работи, владиниот канцелар, директорот на Специјалната служба за истраги, кабинетот на јавниот обвинител, одделот за државна безбедност, Министерството за правда, Министерството за финансии, Министерството за економија, главната официјална комисија за етика.
3. Министерства и оддели, органи за спроведување на законот:
  - структурни единици одговорни за внатрешни истраги (имунитети), внатрешна ревизија и персонал;
  - Главна комисија за управни спорови;
  - Главна институционална комисија за етика;
  - Канцеларија за јавни набавки;
  - други институции.

Специјалната служба за истраги (СТТ) основана во 1997 година е главен антикорупциски орган за спроведување на законот, одговорен пред претседателот на Републиката и Парламентот (Seimas). Тој е клучен орган за превенција и истражен орган. Тој е одговорен за кривични истраги и криминално разузнавање поради злосторства поврзани со корупција, спречување на корупција, едукација за борба против корупција и аналитичко разузнавање за борба против корупција.¹⁷³ Органот е институција за спроведување на законот и извршува полициски функции. Општо е одговорен за градење на концептот на интегритет, преку подигање на свеста, проценка на ризик, контрола и следење на спроведувањето на активностите за превенција и извршување на истраги. СТТ го следи спроведувањето на оценките за ризик од корупција, Националната програма за борба против корупција и други национални, институционални и други програми и активности (чл. 7 од законот). Тие ја вршат антикорупциската проценка на постојните правни акти и нивните нацрти самоиницијативно или на предлог на претседателот, Сеимас, премиерот, Комитетот на Сеимас, комисијата, фракцијата. Заклучокот од оценката за антикорупција) се доставува до државната или општинската институција што го донела правниот акт, го покренала неговото донесување или до нацрт-нацртот на нацрт-правниот акт, кој одлучува дали е возможно да се подобрат истите (чл. 8). Има надлежности да прегледува и доставува информации за лице кое бара да има или зазема позиција во државна или општинска институција или компанија. Аналитичко разузнавање за борба против корупција значи аналитичка активност спроведена од СТТ која вклучува собирање, обработка и собирање на информации за корупција и сродни појави со други јавни или класифицирани информации достапни на СТТ, како и примање, користење и обезбедување квалитативно нови податоци што се резултат на обработка на овие

информации до Владата и општинските органи и службеници овластени да донесуваат одлуки значајни во смисла на намалување на ширењето на корупцијата¹⁷⁴.

Главна официјална комисија за етика (ЦОЕЦ)

Парламентот (Seimas) го постави независното тело за етика во јавните служби. Овозможува јавните институции и лицата кои работат во нив да им служат на луѓето на етички начин. Јавниот кабинет е утврден со нов закон широко дефиниран отколку порано. Тој е одговорен пред парламентот. Тој задолжен за надзор над почитувањето на стандардите за институционална етика, регулирање на јавни и приватни интереси во државната служба и контрола на активностите на лобистите¹⁷⁵. Додека ги извршува своите должности и донесува одлуки, комисијата е независна и постапува во рамките на овластувањата утврдени во законот. На државните политичари, државни службеници, политички партии, државни службеници, здруженија, други правни или физички лица им е забрането да се мешаат во активностите на ЦОЕЦ. Претседавачот на ЦОЕЦ, членовите на Комисијата, вработените во Секретаријатот се независни во исполнувањето на своите должности.¹⁷⁶ Испитаниците А и Б ја доведуваат во прашање независноста при донесувањето одлуки, бидејќи одлуките на Комисијата може да бидат компромитирани или пристрасни, бидејќи членовите се назначени од Парламентот на Република Литванија.¹⁷⁷ Како и да е, ЦОЕЦ своите активности ги темели на принципите на почитување на поединецот и државата, законитост, непристрасност, политичка неутралност, независност, колегијалност, транспарентност, отвореност и отчетност. Состаноците на ЦОЕЦ се јавни. Таа има за цел транспарентност на активностите и одлуките на државната служба, спречување на кршење на институционалната етика и градење јавна доверба во националните и општинските институции.¹⁷⁸ Се занимава со следење на декларации за судир на интереси, изјави за имот на јавни функции, но следењето е сомнително поради недоволно распределено финансирање, бидејќи е препознаено во нивните извештаи за активност. Особено тие тешко можат да ја надгледуваат усогласеноста со законите за судир на интереси и лобирање и да истражуваат прекршувања без поголемо учество на други национални и општински институции¹⁷⁹.

Парламентарната комисија за етика и процедури ги анализира декларациите доставени од пратениците и ги советува како да се избегне судир на интереси. Парламентарците можат да бидат предупредени доколку не ги следат препораките дадени од Комисијата. Нема ефикасен механизам за следење на потенцијалните прекршувања¹⁸⁰.

Обвинителската служба спроведува и ги координира предистражните истраги извршени од одделот за истрага на организиран криминал на криминалистичката полиција и Специјалната служба за истраги¹⁸¹. Секој обвинител има автономија во одлучувањето дали ќе започне или ќе преземе кривична истрага. Комисијата за спречување корупција на Обвинителската служба има надлежности за спречување на корупција во рамките на Обвинителската служба и е одговорна за воспоставување ефикасен систем на мерки за спречување на корупција и контрола.¹⁸²

Службата за имунитет, известувајќи го генералниот комесар на полицијата, е одговорна за спречување и истрага на корупцијата во рамките на полицијата¹⁸³.

Комисијата за судска етика и дисциплина одлучува за дисциплинска постапка против судиите.

Комисијата за етика на обвинители е исто така задолжена да дава совети за етички прашања на барање. Комисијата ги испитува барањата за совет на своите состаноци, обезбедува писмен одговор до предметниот обвинител и обезбедува објавување на анонимни случаи на веб-страницата на обвинителството (освен за случаите што ги разгледува Комисијата пред камери, од кои само оперативниот дел од заклучоците на Комисијата е објавен во јавноста), како што покажува извештајот на Греко.¹⁸⁴

Државните службеници според новиот Закон за спречување на корупција се должни да пријават можни случаи на корупција кога ќе добијат веродостојни информации за прекршок или да сведочат за можно кривично дело.¹⁸⁵

Државниот даночен инспекторат врз основа на Законот за изјава за имот и приход на жителите врши увид во декларациите што се доставуваат преку системот ЕДС.

Институциите во широкиот јавен сектор се отчетни и одговорни врз основа на Законот за спречување на корупција и Националната програма за борба против корупција од 2015-2025 на Република Литванија.¹⁸⁶

- за спречување на корупција;
- за развој и имплементација на антикорупциски програми и планови за спроведување на програмски мерки;
- за спроведување на Политиката за спречување корупција во институцијата и во другите подредени институции;
- одговорни за развој, имплементација и контрола, следење на политиката за спречување корупција во институцијата и каде што е потребно, во други агенции подредени на институцијата (на пример, секое Министерство има Комисија за спречување на корупција, која редовно се состанува и подготвува записник од состаноците на јавноста,¹⁸⁷) како и за развој на ефикасен систем за спречување на корупција и контрола на системот за спречување на корупција;
- спроведување на антикорупциска проценка на нацрт-правни акти;
- должност да ги процени областите со голема веројатност за манифестација на корупција и спроведува утврдување на веројатноста за корупција, подготвува мотивирани заклучоци за веројатноста за корупција („Веројатност за манифестација на корупција“);
- одговорни за развој на основано мислење за откривање на области со најголема склоност кон корупција и доставување до Специјалната служба за истраги (СИС) која може да изврши анализа на ризик од корупција во институцијата;
- да известуваат за спроведувањето на мерките за спречување корупција;
- да подготват анализа на ризик од корупција;;
- да развијат постапка за испитување извештаи за можни случаи на корупција и измама;
- има воспоставен систем за пријавување (извештаи за корупција, на пример, Министерството за култура
- има одделен систем за пријавување на случај на корупција поврзан со инвестиции во Европската унија, Известување за забележана корупција¹⁸⁸ или Известување за сомневање за измама / ОЛАФ¹⁸⁹)

ФРАНЦИЈА

Високиот орган за транспарентност во јавниот живот¹⁹⁰ (ХАТВП) е одговорен за обезбедување на интегритетот на јавните институции. Тој е независен административен орган¹⁹¹ кој го промовира интегритетот на јавниот живот во Франција од 2013 година¹⁹². Неговата независност¹⁹³ се гарантира со функционирањето на неговиот извршен одбор¹⁹⁴ и неговата финансиска и административна автономија¹⁹⁵. Тој надгледува:

- спроведување на контрола на декларациите на имотот и интересите *(контролирање на комплетноста, точноста и правичноста на декларациите за имотот и интересите на носителите на мандат или јавните службеници, пријавување сомнителни случаи до Националното финансиско обвинителство и обезбедување етички совет до јавните службеници*¹⁹⁶. Системот на декларации за имот содржи детални информации за претходните и тековните активности и интереси. Објавено е онлајн во формат на отворени

- податоци¹⁹⁷, членови на Парламентот кои не се јавно достапни.¹⁹⁸ Декларациите за имот се пренесуваат или до нивниот орган за назначување или до ХАТВП).
- спречување судир на интереси - поим дефиниран за прв пат во француското право¹⁹⁹;
  - советување и советување на јавни службеници или администрации и
  - промовирање на транспарентност во јавниот живот²⁰⁰.

Неговиот мандат исто така опфаќа:

- управувањето со јавниот онлајн регистар на лобисти за да ги информира граѓаните за односите меѓу лобистите и јавните органи (2016 година) (закон Сапин 2)
- регулирање на административната етика (преземени одговорности на комисијата за етика на јавната служба);
изјава за интерес од кандидатите за претседателски избори до нејзините власти (Закон за „доверба во политичкиот живот“). Кога член на Владата или локален избран службеник вработи член на неговото пошироко семејство (сега е забрането вработување член на потесно семејство), треба да биде информиран ХАТВП.
- во 2019 година ХАТВП има продолжен мандат за регулирање на таканаречените „вртливи врати“²⁰¹.

Законот Сапин 2 воведува обемни одредби и рамка за укажувачи.²⁰²

ХАТВП има многу повеќе овластувања од Агенцијата за борба против корупцијата (ФАА) бидејќи овластувањата на ФАА се потесни од КСК во целиот свет. Нејзината задача е главно да ја спречи корупцијата во корпоративниот сектор и делумно во јавниот сектор.

Генералниот директорат за администрација и државната служба (ГДАФП), дирекцијата за човечки ресурси за сите вработени во владата и тесно соработува со Дирекцијата за буџет и Генералниот секретаријат за модернизација на Владата подготвија интересен преглед на обврските на јавните службеници²⁰³. Има советодавна улога, обезбедува стручност, тој е лидер, регулатор и „чувар на регулативата“²⁰⁴. Обезбедува Заеднички совет на државната служба (ЦЦФП) за сите три ограноци на француската државна служба²⁰⁵.

Агенција за борба против корупција (2016) е национална агенција предводена од судија под заеднички надзор на Министерството за финансии и Министерството за правда, со широки административни овластувања²⁰⁶. АФА исто така вклучува и Комисија за извршување, која може да изрече разни санкции во случај на непочитување на законот Сапин 2.²⁰⁷ Ги координира и проверува големите напори за спроведување на концептот за борба против корупција²⁰⁸:

- задолжен е за изготвување препораки за превенција;
- задолжен е за развој на план за спречување на корупција;
- поддржува и обезбедува помош на јавниот и приватниот сектор во откривањето на корупцијата;
- одговорен е за помагање на администрациите и локалните и регионалните власти во спречувањето на корупцијата;
- дадена е вистинска моќ за контрола и мониторинг преку моќ да истражува во приватни компании, јавни претпријатија и администрации (истрагите можат да бидат иницирани по приемот на информации дадени од укажувач; агенцијата може да испита на лице место, да бара документи и да интервјуира кое било лице во компанијата; неуспехот да се соработува со агенцијата резултира со казна од 30.000 € по опструкција²⁰⁹;
- издава предупредувања²¹⁰

- Го известува јавниот обвинител: Доколку АФА стане свесна за факти што може да се квалификуваат како кривични дела, може да ги пријави до релевантниот јавен обвинител²¹¹
- Воведување санкции: Доколку АФА утврди дека субјект не успеал да спроведе соодветна програма за усогласување против корупцијата, нејзиниот директор може да ја извести Комисијата за извршување на АФА²¹²
- има комисија за санкции со различни овластувања²¹³;

Врз основа на упатствата на АФА и нацрт-документите за интегритет, одговорноста за спроведување на интегритетот избирајќи кои опции и методи од предложените упатства и нацрти се најсоодветни за постигнување на законските цели на Сапин 2 им припаѓаат на **високите менаџери наведени во член 17(1) од законот Сапин 2** додека ги извршуваат своите управни овластувања.²¹⁴ Француските официјални А-Ц упатства ги обврзуваат приватниот и јавниот сектор²¹⁵.

Приватните субјекти опфатени со членот 17 од законот Сапин 2 се одговорни за интегритетот во приватниот сектор за „правилно спроведување на методите препорачани во упатствата на АФА“ или мора да покажат дека користените мерки и постапки се „релевантни, со добар квалитет и ефективни“, со "придружен доказ дека методот слободно избран и следен" од субјектот е валиден.²¹⁶

Секој ентитет од јавниот сектор треба да спроведе антикорупциска програма и внатрешни системи за мониторинг и проценка што се применуваат експлицитно на нив: француски указ 2011-775 од 28 јуни 2011 година за внатрешна ревизија во администрацијата, сметководствени правила и сл.²¹⁷ Во 2016 година, мрежата на амбасадорите за етика / службениците на државната служба беше имплементирана од страна на ДГФАП Тие се назначени во рамките на различните министерства и се одговорни за советување на јавните службеници во однос на усогласеноста со обврските и етичките принципи. Оваа улога беше надградена во 2019 година со следење и контрола на етичката обврска. Администрациите мора да бидат поодговорни, а *амбасадорите за етика / службениците се еден од столбовите на системот за контрола на етичките обврски. Со цел да ги поддржи овие администрации, ДГФАП сака, заедно со Високиот орган за транспарентност на јавниот живот, да го зајакне ширењето на етичката култура на сите вработени и секоја администрација*²¹⁸.

СЛОВЕНИЈА

Според законот за интегритет на ИПЦА, институциите и поединците се одговорни, вклучително и раководителите на институции (Закон за јавни службеници чл.100) и овластувањата. Санкциите ги воведува инспекторатот. КСК има мандат да ја следи оваа отчетност и одговорност.

Комисијата за спречување на корупцијата е автономен и независен државен орган и не е подредена и не добива упатства за работа или насоки од Владата или Националното собрание. Комисијата не е орган за спроведување на законот во претходна постапка или кривична постапка; сепак, има одредени извршни, надзорни и истражни овластувања. Конституирано е од Сенатот на Комисијата, секретаријатот Бирото за истраги и надзор и Центарот за превенција и интегритет на јавната канцеларија.²¹⁹

Комисијата е одговорна за спроведување програми, упатства и да дава своја експертиза. Има превентивна улога, подигање на свеста за улогата и важноста на етиката, како и за личниот и организацискиот интегритет. Има надзорна улога врз сомневањата за корупција, судир на интереси, лобирање, непотребно влијание и други повреди во наша надлежност, како и идентификување на ризик за такви прекршувања.

Има мандат да ја подигне свеста на сите нивоа на општеството - на сите нивоа на општеството, од највисоки службеници во јавниот сектор до децата во училиштата и градинките. Соработува со надлежни институции и организации од јавниот сектор, невладини организации, медиуми и сите други засегнати страни кои играат улога во зајакнувањето на интегритетот, етиката и владеењето на правото, со што се спречува корупцијата во општеството и се развива и носи разновидни форми на образование и обука, организирање стручни панели. Настојува да се пренасочи акцентот од борбата против корупцијата кон зајакнување на интегритетот и владеењето на правото. Настојува да развие системски пристап за зајакнување на интегритетот и етиката, управување со ризици и усогласеност. Развива софтверски алатки за поедноставување на пријавувањето на лица со обврски согласно законот за интегритет и спречување на корупција и со имплементација на ИТ поддршка за сопствените работни процеси, како што е наведено во нивната нова мисија од 2020 година²²⁰.

КСК како главно тело за интегритет и антикорупција има навистина широк спектар на надлежности, од спречување на корупција и зајакнување на интегритетот на јавните функции до надзор и проверка на сомневањата за наводно коруптивно однесување и други неправилности. Надлежностите на КСК се првенствено дефинирани во ИПЦА, а дополнително се утврдени во Деловникот за работа на Комисијата за спречување на корупција²²¹: спречување на корупција, интегритет на јавни функции, лобирање, судир на интереси; некомпатибилност на функцијата и забрана за членство и активности; надзор над имотот на службените лица; ограничувања на деловните активности; подароци; надзор и истрага на наводни случаи на корупција; соработка на меѓународни проекти; го анализира и истражува феноменот корупција; едукација, обука, подигање на свеста и други мерки и проекти за превенција; прекршочни постапки; проценка на предлозите на законите и другите правни документи во однос на ризиците од корупција и ризиците од повреда на интегритетот. КСК не ги надгледува кодексите за спроведување на етика. Но, таа е единствената институција што е овластена за кршењето на интегритетот, но не работи на кршењето на интегритетот на јавните службеници.

Врз основа на Стратегијата за развој на јавната администрација 2015–2020²²² и Програмата на владините мерки за интегритет и транспарентност 2017-2019²²³ програмата ги **специфицира надлежните органи** за спроведување на антикорупциските мерки, начинот на нивно спроведување и индикаторите за следење на напредокот поставените цели. Министерството за администрација е координативно тело за подготовка на извештајот. Секое Министерство треба редовно да известува.

Врз основа на ИПЦА, сите субјекти од јавниот сектор треба да развијат и спроведат План за интегритет и да именуваат внатрешно одговорно лице. Но, системот воопшто не работи во пракса. Комисијата во рамките на секој јавен орган треба да го развие и унапреди планот и дејствијата и да воведо редовно годишно известување до КСК и, се разбира, да извршува редовно следење и проценка на годишно ниво. Во пракса, КСК не ги контролира овие поради недостаток на ресурси.

Министерство за правда.

Министерство за јавна администрација - Канцеларија за транспарентност, интегритет и политички систем²²⁴ при Министерството е одговорна за изборната легислатива и легислативата во врска со пристапот до информации од јавен карактер и за зајакнување на транспарентноста на работата и интегритетот на јавните службеници и високите службеници. Службата подготвува владини мерки за зајакнување на интегритетот и транспарентноста. Целта на ваквите мерки е да се зголеми интегритетот на институциите, јавните службеници и високите функционери. Услугата подготвува различни упатства и обезбедува обука за унапредување и зајакнување на интегритетот. За да се обезбеди отворено и транспарентно работење на сите тела на јавниот сектор,

Службата извршува промотивни и развојни задачи, особено при проактивно објавување на информации од јавен карактер во отворени формати (отворени податоци) на порталот за отворени податоци на Словенија.

СДХ²²⁵ се заснова на законот за словенечки суверен холдинг, пропишани антикорупциски проверки и гаранции за сопственост на државни компании и постапки за приватизација. Ова вклучува одредби за транспарентно управување, судир на интереси, одредби за интегритет и отчетност, мерења на ризици од корупција и злоупотреба на внатрешни информации²²⁶.

Судскиот совет има мандат да управува со судската етика.

Државниот обвинителен совет е независно државно тело кое ги извршува задачите на државно обвинителство за самоуправување и административни задачи утврдени со Законот за државно обвинителство и учествува во обезбедување на униформност на goneње и заштита на независноста на државните обвинители.²²⁷

Министерствата и сите јавни тела се одговорни за развивање и спроведување на планот за интегритет и акциите против корупцијата.

Академијата за јавна администрација преку обуки и едукација.

Инспекторат за јавен сектор за прекршување на актите на државните службеници (интегритет, подароци, судир на интереси).

Самите компании.

1.3 Зајакнување на културата на институционален интегритет - внатрешна и надворешна

1. Која институција е одговорна и точно која функција е одговорна за подигање на свеста и каде е ова дефинирано во законската рамка?

ЛИТВАНИЈА

Законот за спречување на корупција на Републиката во чл. 6 дефинира кои институции и кои позиции се одговорни и одговорни за спречување на корупција или нејзина контрола²²⁸. Но, во однос на образованието, тоа не прецизира кој треба да ја спроведува програмата за интегритет и антикорупциска едукација²²⁹, но таа е предвидена како *составен дел од јавното образование со цел да се поттикне личниот морал, да се развие граѓанството, концептот на индивидуални права и обврски на општеството, литванската држава и да се обезбеди спроведување на целите за спречување на корупција*. Законот дава основа, но недостасуваат обврски за спроведување: *Антикорупциското јавно образование се спроведува во образовни институции од сите видови и нивоа според подготвените образовни програми, преку медиуми и на други начини*. Обврската за информирање на јавноста лежи само во државните и општинските институции.

Специјалната служба за истраги на Република Литванија (СТТ)²³⁰ е одговорна за подигање на јавната свест и зајакнување на спречувањето на корупцијата. Преку медиумите и другите канали, СТТ ја информира јавноста за спроведување на програмите и мерките за контрола и спречување на корупцијата и антикорупциските активности спроведени од институциите и агенциите на централната и локалната власт. СТТ ја охрабрува (меѓународната) соработка, ги споделува најдобрите практики и ги презема најдобрите практики. Разменува искуство и информации во областа на истрагата за корупција, едукација за спречување на корупција и антикорупција и ги зајакнува институционалните капацитети.²³¹ СТТ исто така подготви едукативни

материјали за спречување на корупција и работеше со училиштата²³² за да ги вклучи во наставната програма²³³.

Секое Министерство и секоја општина и јавна институција.

Литванија има методолошки препораки за начинот на спроведување на антикорупциската едукација²³⁴ во јавниот сектор, обезбедени од Министерството за образование и наука на Република Литванија, со коментари за развој и имплементација на интегрирана програма од 2005 година²³⁵. Беше презентирана методолошката алатка за антикорупциска едукација „Можности за антикорупциска едукација во училиште за општо образование“ заедно со препораки поврзани со нејзината имплементација²³⁶.

СТТ иницира и организира одбележување на Денот на ООН за борба против корупција во литванските училишта за општо образование за да се стимулираат антикорупциските иницијативи на учениците. Веќе четири години на тој ден се спроведува кампања „Едукација против корупција“, во текот на која учениците учествуваат во дискусиите за штетата на корупцијата и одржуваат креативни натпревари. Тоа вклучуваше часови по наставна програма од 2005 година²³⁷.

ФРАНЦИЈА

Високиот орган за транспарентност во јавниот живот²³⁸ за јавни службеници.

Агенцијата за борба против корупција (АФА) е одговорна за спроведување на антикорупциска информација, едукација и обука, особено во приватниот сектор врз основа на интернационалното законодавство и законот Сапин 2. Тој разви Масовен отворен онлајн курс (МООЦ) за спречување на корупција на локално ниво. Неодамна подготви прирачник за јавни набавки и други упатства²³⁹. Воспостави партнерства за соработка со неколку јавни администрации и агенции, како што се ХАТВП, орган надлежен за конкуренција, орган за финансиски пазари, полициски оддел одговорен за економски и финансиски криминал и Тракфин (орган за спречување на перење пари). Покрај објавувањето на материјали за упатства, АФА обезбедува совети и упатства за субјектите што подлежат на законот Сапин 2, вклучително и активности за обука и подигање на свеста и одговара на специфични технички прашања.²⁴⁰

Генералниот директорат за администрација и државната служба (ГДАФП).

Француското национално финансиско обвинителство (Parquet National Financier) (ПНФ)²⁴¹ се бори против финансискиот криминал, но и криминалот во јавната сфера.

СЛОВЕНИЈА

Комисијата за спречување на корупција Словенија е одговорна за подигање на свеста заснована врз ИПЦА. Промовирањето на правилата и наметнатите обврски на КСК на јавните службеници е очигледно преку нејзината веб-страница, но прегледот на нејзините активности покажува дека содржината е повеќе од реактивна природа. Нивната нова веб-страница носи нова и покорисна платформа за пристап до наметнатите обврски и правила што важат за јавните службеници.

Министерство за јавна администрација - Канцеларија за транспарентност, интегритет и политички систем при Министерството и Владата треба да направат повеќе во оваа насока, особено во управувањето со судир на интереси. Не постојат ефикасни внатрешни механизми за промовирање и подигање на свеста за прашањата на интегритетот, вклучително и доверливо советување и обука во редовни интервали на лица на кои им се доверени врвни извршни функции, како што препорачува ГРЕКО. Во пракса, дури и ПТЕФ се информирани за своите должности во врска со изјавите за имот, лобирање и подароци за преземање на функцијата, многумина не се придржуваат (министрите положуваат заклетва и ја потпишуваат изјавата за интегритет пред НА). ГРЕКО препорачува Словенија да обезбеди следење на усогласеноста и да наметне

последници и санкции. Кога ПТЕФ се предмет на неетичко однесување, владата не воведува „санкции“ според деловникот.

Министерство за правда.

Академија за јавни службеници.

Секое Министерство и општина и јавна институција - законскиот застапник и самите вработени.

Инспекторат за јавни службеници.

2. Која институција и поточно која функција е одговорна за спроведување на обука?

ЛИТВАНИЈА

Специјалната служба за истраги на Република Литванија (СТТ) е одговорна за спроведување на едукација и обука за борба против корупција (методолошка помош за развој на специјализирана обука).

Постои платформа за обука на Централното биро за борба против корупција²⁴².

Администрацијата на националните судови е независна од извршната власт, надлежна е за обезбедување обука на судиите.²⁴³

Институцијата за професионална обука на полицијата е делумно одговорна за обука за интегритет во полицијата.

Канцеларијата на јавниот обвинител и канцелариите на регионалното обвинителство редовно вршат обука за етика, интегритет и судир на интереси за етиката на обвинителите, релевантни прашања за етиката на обвинителите, професионална етика во државната служба и идентификување, управување и спречување на конфликти на интерес. Постојано ажурираниот распоред на обуки е објавен на интранетот (затворената мрежа) на обвинителството, како и материјалите. Материјалот од овие обуки е исто така објавен на интранет, обезбедувајќи им на обвинителите кои не можат да присуствуваат на обука можност да се запознаат со материјалот за обука.²⁴⁴

ФРАНЦИЈА

Субјектите од јавниот сектор треба да обезбедат обука за борба против корупција. Задолжително е по Сапин со акти за приватниот сектор.

Антикорупциската агенција (АФА) разви масовен отворен онлајн курс (МООЦ) за превенција од корупција на локално ниво. Неодамна подготви прирачник за јавни набавки и други упатства²⁴⁵. АФА се обидува да спречи корупција во корпорациите, па затоа соработува со постојан француски образовен систем за јавни услуги за да предложи МООЦ за спречување на корупцијата. Редовно обучува деловни активности, од неодамна и јавен сектор.

Националната школа за магистрати (ЕНМ) е единствената установа во Франција која ги обучува сите идни магистрати на сите нивоа. Особено единствената што обучуваше на највисоко ниво, вклучувајќи конзуларни судии, магистрати кои работат на привремена основа, работнички советници, судски помирувачи и делегати на обвинители. Тој е независен орган и регрутира и обезбедува професионална обука на претставници на судскиот орган (судии и обвинители). Регрутира околу 500 лица годишно, од кои половина се преквалификувани професионалци (поранешни адвокати, директори на државни служби, правници, итн.). Нивната почетна обука им овозможува пристап до функциите судија, магистрат, судија за малолетници, истражен судија, судија за извршување казна и заменик-обвинител по напуштањето на ЕНМ. ЕНМ организира задолжителна континуирана обука за околу 8.000 службени француски

судии. Се нудат скоро 500 сесии секоја година: тие редовно нудат места за професионалци во правниот и судскиот сектор. Јавните службеници би требало да учат етика. Доколку некој сака да се приклучи на јавната администрација или јавниот сервис, треба да се подложат на конкурсни испити за секое ниво за јавни услуги на неговиот / нејзиниот правец во кариерата.

Мрежата на училишта за јавни услуги (РЕСП) обезбедува таргетирана обука за антикорупција за:

- луѓе кои се сметаат за најизложени на ризик од корупција заради нивната позиција и должности, идентификувани во мапирањето на ризикот на субјектот (цели со највисок приоритет);
- луѓе со помалку изложени позиции и должности;
- луѓе во надзорни, ревизорски или контролни улоги;
- нови регрути (несоодветната почетна обука е честа поплака во јавниот сектор, бидејќи многу помлади вработени очигледно не се свесни за основните етички принципи што се однесуваат на јавните функции и немаат основно знаење како да постапуваат со несоодветни барања на правилниот начин);
- нови избрани претставници (кои честопати се наоѓаат избрани на функција без соодветна обука); - сите луѓе кои се занимаваат со трети страни (на доле рок)²⁴⁶.

Идеално, сите јавни субјекти треба да имаат план за обука за борба против корупција со различни видови и формати на испорака (континуиран професионален развој, специјални годишни сесии, обука за лице, е-учење и материјали за самостојно учење).

Генералниот директорат за администрација и државната служба (ГДАФП), дирекцијата за човечки ресурси за сите вработени во владата, ги воведува обврските на јавните службеници.²⁴⁷ Обезбедува регрутирање и обука²⁴⁸ (ГДАФП гарантира дека вработувањето и обуката е поспецифична за позицијата и поттикнува разновидност и еднакви можности) и претставува професионализација на политиките. Има меѓународна надлежност за човечки ресурси и е административен орган за ЕНА и ИРА (да ги регрутира и обучува идните високи функционери на Владата).

Школата за менаџмент и човечки ресурси (EMPX)²⁴⁹ (порано École de la GRH²⁵⁰), има за цел да ги обучи јавните службеници да споделуваат знаење и најдобри практики за да се поттикне пристапот до оперативните МЧР и ресурсите за обука.²⁵¹ Тоа е интерминистерска мрежа на човечки ресурси и професионалци за обука, со цел да ги здружат своите знаења и практики со цел да се олесни пристапот до оперативни ресурси во МЧР или обука. Тоа е трансверзален пристап насочен кон зголемување на придонесите на различните канцеларии за управување. ДГАФП со искуствата и иницијативите на министерските оддели, на централно или територијално ниво, во МЧР и управување. Обуките се задолжителни и без испити јавниот службеник не може да ја смени позицијата. Системот има законска рамка за стручна обука во јавниот сервис²⁵².

СЛОВЕНИЈА

Комисијата за спречување на корупција на Словенија е одговорна за обука на јавни службеници и избрани службеници врз основа на ИПЦА (види погоре). Таа соработува со Академијата за јавна администрација за јавни службеници и Министерството за јавна администрација. КСК не успеа да организира обуки за високи функционери, како и за РТЕФ во последните неколку години.

Редовната и обемна обука на службеници за антикорупциска, лидерска и други стручни теми е координирана од **Канцеларијата за транспарентност, интегритет и политички систем, извршена од Дирекцијата за јавен сектор** во Министерството за јавна администрација и КСК и ТИ Словенија. Се заснова на Стратегијата за јавна

администрација и во Програмата на владините мерки за интегритет и транспарентност 2017-2019²⁵³ и други акциски планови спроведуваат интегритет на фокусирани теми, како што се јавните набавки и етиката во одборите на јавните институции.

Административната академија при Министерството за јавна администрација организираше неколку систематски семинари за обука на вработените во државната администрација за спречување на корупција и интегритет. Тие развија специјална програма за обука за корупција за врвни менаџери, како што се министри и државни секретари во 2018 година. Во 2018 и 2019 година, академијата издаде прирачник за интегритет во јавните набавки и го испрати до сите министерства и институции.

Релевантните органи за спроведување на законот (на пр. истражители, полиција, обвинители и судии) немаат доволно обука и свесност за ефикасно спроведување на законодавството, вклучително и легислатива за укажувачи.

Полицијата има задолжителен модул за етика и човекови права во својата Академија за развој на личен и организациски интегритет и има редовни обуки за високи функционери во полицијата. Тие имаат Комитет за интегритет и етика во полицијата. Тие подготвија имплементација на препораките на ГРЕКО.

Центар за едукација на судството при Министерството за правда обучува судии-кандидати и подготовки за национален правосуден испит и тие треба да го положат модулот за етика во правните професии. Изврши работилници на АИАКОС ЕЈТН за етички дилеми во судството. Оваа тема беше предвидена и за други службеници, како и за етиката и интегритетот на судијата, етиката и интегритетот на државниот обвинител и други. Етиката е вклучена во специјална обука за претседатели и управители на судови и лидери и директори на државни обвинители: Интегритет и ризици во судовите и во обвинителството и лични етички и правни одредби на државниот обвинител.²⁵⁴

Судскиот совет редовно ги информира судиите за работата на комисијата за етика и кодексот.

3. Која институција е одговорна за подготовка на прирачници, правила, методологии, софтверски решенија итн. во земјата?

ЛИТВАНИЈА

Специјална служба за истраги на Република Литванија (СТТ)²⁵⁵ (прирачник за интегритет во јавниот и приватниот сектор, материјали за училиштата и за другите корисници, етички кодекси, прашалници, проценки на ризик за обрасци итн.)

Министерството за надворешни работи дистрибуира информации за странско мито до странски дипломатски претставништва.

Министерства и општини и секоја јавна институција посебно.

Министерство за финансии за финансиски регистри и други министерства

ФРАНЦИЈА

Антикорупциска агенција (АФА) за сите сектори.

ХАТВП за јавниот сектор.

СЛОВЕНИЈА

Министерството за јавна администрација/Канцеларија за транспарентност, интегритет и политички систем, извршено од Дирекцијата за јавен сектор, е надлежно за

регулирање на статусот, правата и обврските на службените лица и има улога во унапредувањето на интегритетот.

Академија за јавна администрација.

Институт Јозеф Стефан.

Комисија за спречување на корупција.

На пример, РТВ Словенија има менаџер за етика и усогласеност, а Министерството за животна средина имаше еден, но го прекина мандатот во 2020 година. Значи, тие доброволно го имплементираат системот..

4. Кои надворешни чинители (НВО, агенции, приватен сектор) се вклучени во зајакнувањето на културата на институционален интегритет?

ЛИТВАНИЈА

Транспаренси Интернешнл Литванија²⁵⁶ основана во 2000 година соработува и ги координира своите активности со владини и невладини институции. Ја зајакнува соработката со јавниот сектор, со лидери во јавни, приватни и невладини организации. Тие ги охрабруваат јавните институции да бидат отворени за јавноста и да даваат информации и податоци на поудобен начин, вклучително и ветувања за интегритет за рангирање на политичари²⁵⁷ и компании од приватниот сектор.²⁵⁸ Тие исто така воведоа проект за заложба за интегритет во училиштата²⁵⁹ и одржаа меѓународно наградена летна школа „Интегритет“²⁶⁰ за да се обезбеди долгорочна цел за градење интегритет преку други системи на образование.²⁶¹

Литванскиот форум за инвеститори има група за деловна етика и поддржува иницијатива за деловен интегритет под името „Чист бран“ (Clear Wave). „Чист бран“, кој е пуштен во употреба во 2007 година²⁶², сега брои околу 60 члена, ги охрабрува компаниите да обезбедат транспарентно деловно работење (употреба на етикета во бизнисот), но со увидот погледот повеќе се однесува на сивата економија. Тие го охрабруваат приватниот сектор да го кренат својот глас охрабрувајќи го приватниот сектор да ги плаќа сите даноци за да биде сигурен партнер во општеството. „Чист бран“ придонесе за прирачникот за борба против корупција на СТТ за деловни активности и компании. Сега тие ја проценуваат транспарентноста на секоја компанија. Ова е нивна сопствена волја, да започнат да го градат овој интегритет и одговорност во приватниот сектор. Форумот на инвеститори работеше со ТИ Литванија на ниво на транспарентност на сите компании-членки на иницијативата „Чист бран“ и даде препораки за транспарентност на информациите на нивните веб-страници²⁶³.

Асоцијацијата на иновативна фармацевтска индустрија (ИФПА), членки на **Здружението на производители на фармацевтски производи (ВГА)** усвоија етички кодекс надгледуван од **Комисијата за етика за фармацевтски маркетинг**.²⁶⁴

ФРАНЦИЈА

Транспаренси Интернешнл Франција.

Здружението за директна демократија.

Антикор.

СЛОВЕНИЈА

Граѓанското општество се залага за промена на законската рамка и подигнување на свеста за корупцијата (www.transparency.si и www.cnvos.si).

Транспаренси Интернешнл Словенија е национално поглавје на меѓународната Транспаренси Интернешнл²⁶⁵. Се залага за подобрување на законот, развива иновативни практики за спроведување на интегритет и транспарентност во процесот на донесување одлуки. Соработува и ги координира своите активности со владини и невладини институции на национално и меѓународно ниво. Ја зајакнува соработката со јавниот сектор, со лидери во јавни, приватни и невладини организации. Тие ги охрабруваат јавните институции да бидат отворени за јавноста и да даваат информации и податоци на поудобен начин, вклучително и ветувања за интегритет за политичарите и транспарентност на јавното финансирање. Имплементирани пактови за интегритет со владата за енергетска санитација на болниците и даваат решенија за јавноста побрз пристап до податоците. Тие го воведоа Форумот за деловен интегритет во 2017 година и обезбедија редовни обуки за јавни службеници за Академијата за јавна администрација. Тие го промовираат системот за подобрувања на СБ и управуваат со центар за правни совети АПАЦ за застапување за поддршка на укажувачи.

ЦНВОС (CNVOS) која служи како национален центар за информации на НВО, национален центар за застапување на НВО, национален центар за обука на НВО, национален советодавен центар, национален центар за проекти и постојан промотор на транспарентно и квалитетно работење на НВО.²⁶⁶

Непрофитниот медиум Pod črto project – „Крајна линија“ опфаќа приказни со длабинска анализа на злоупотреба на јавни средства, судир на интереси, проблеми со добро управување, итн.²⁶⁷ Некои самостојни новинари откриваат и големи приказни, но ситуацијата во Словенечкото новинарство е загрижувачко бидејќи нема многу професионални истражувачки новинари. Исто така, сопственоста на политичките групи и контролата врз местата и концентрацијата на медиумскиот пазар го попречуваа развојот на автономното и одговорно новинарство²⁶⁸.

1.4 Надзор/контрола/мониторинг

5. Кои специјализирани внатрешни институции се одговорни за надзор/контрола/следење на правилното исполнување на барањата за интегритет кон постигнување култура на институционален интегритет? Ве молиме, објаснете ја секоја нивна надлежност.

ЛИТВАНИЈА

Секој внатрешен орган на државата, општината или институцијата од јавниот сектор. Секоја институција има тело за надзор над исполнувањето на барањата за интегритет - Комисија. На пример, Министерството за култура има „Комисија за спречување на корупција“ и друго тело за надзор. Во пракса не работи.

СТТ²⁶⁹, Главната официјална комисија за етика Литванија (ВТЕК), Судски совет за судството.

ФРАНЦИЈА

Секоја организација од јавниот сектор треба да има и внатрешен систем за следење и проценка што се однесува експлицитно на нив (француски декрет 2011-775 од 28 јуни 2011 година за внатрешна ревизија во администрацијата, сметководствени правила и сл.), Вклучувајќи ги мерките за интегритет - антикорупциска и спроведувањето на програмата, како што е утврдено во официјалните А-Ц упатства (2017).²⁷⁰

АФА го следи квалитетот на превентивните системи во јавните тела, и на централно државно и на локално ниво, во јавни интереси непрофитни организации и фондации и во јавни и приватни компании под нејзина надлежност, како и усвојување на програми за усогласеност според судски одлуки.²⁷¹

Службеникот за етичка усогласеност на националното собрание е должен да ги следи кодексите на однесување на НА и декларациите, имотот, патувањата, подароците итн.

Приватни компании кои спаѓаат во чл. 17 од Сапин II се должни да имаат службеник/функција за усогласеност со целата а-програма, што се оценува внатрешно и од АФА и мора да биде ефективна во пракса (во согласност со меѓународната легислатива). Исто така, развиениот ефикасен систем за внатрешно следење е една од обврските на А-Ц програмата со законот Сапин 2 за компаниите.

СЛОВЕНИЈА

Секоја организација од јавниот сектор треба да има внатрешна комисија за следење и проценка на ризик и одговорно лице. Внатрешно нема санкции, но КСК може да издаде административна парична казна. Но, институциите имаат внатрешни дисциплински постапки.

КСК.

ТИ Словенија.

СОИ само финансии, не интегритет.

Министерство за јавна администрација и неговиот инспекторат.

Судот за ревизија е највисокото тело за надзор на државните сметки, буџетот и јавните трошоци. Тој ги извршува своите овластувања за ревизија целосно независно и тие не можат да бидат оспорени пред судовите или другите државни тела.²⁷²

Националната комисија за преглед на постапките за доделување на јавни набавки е независен специјализиран трибунал кој обезбедува правна заштита на понудувачите.

Претседателот на националното собрание е должен да ги следи кодексите на однесување на НА.

Судски совет.

1.5 Санкционирање на повреда на барањата за интегритет.

6. Кои институции се надлежни за спроведување на санкциите? Ве молиме, објаснете ја секоја нивна надлежност за санкционирање.

ЛИТВАНИЈА

Специјалната служба за истраги (СТТ) има мандат²⁷³ да ги открие и истражи најсериозните кривични дела поврзани со корупција. Врши оперативни активности, открива и открива кривични дела поврзани со корупција, како што се корупција, мито, злоупотреба на службена положба, тргување со влијанија, мито и други прекршоци извршени во секторот на јавната администрација или додека обезбедува јавни услуги со цел да добие придобивки за себе или други лица: злоупотреба на овластување или злоупотреба на моќ, злоупотреба на службено овластување, измама со документи и уреди за мерење, измама, злоупотреба или проневера на имот, откривање на службена тајна, откривање на трговска тајна, погрешно прикажување на информации за приход, профит или имот, легитимирање на приходите од кривично дело, мешање во активностите на државен службеник или лице кое извршува функции на јавна администрација или други кривични дела, доколку се сторени со цел барање или барање мито, нудење мито и прикривање или прикривање чинот на примање или нудење поткуп²⁷⁴ (исто така според Кривичниот законик и Законот за кривична постапка). Тие спроведуваат предистражни истраги, од кои многумина се темелат на пополнети извештаи за корупција (вклучително и анонимни)²⁷⁵. Главно за приватниот сектор тие играат помала улога (претходна постапка и истраги). Превентивно мал дел од нивното портфолио.

Обвинителската служба има мандат да спроведува и координира предистражни истраги извршени од одделот за истрага на организиран криминал на криминалистичката полиција и Специјалната служба за истраги.

Службата за истрага на финансиски криминал (ФЦИС) е институција за спроведување на законот, одговорна пред Министерството за внатрешни работи, со цел откривање и истражување на злосторства против националниот финансиски систем и учествува активно во Националната програма за борба против корупцијата. Активностите на ФЦИС се регулирани со Законот за служба за истражување на финансиски криминал.

ФРАНЦИЈА

Франција има силен систем на санкции, но политичкиот притисок врз истражните тела, особено обвинителските служби претставува сериозна закана за независноста на гонењето.

Правните лица можат да бидат кривично одговорни за какво било дело сторено во нивно име, од страна на нивното раководство или од нивните законски застапници. Таквата одговорност не ја исклучува кривичната одговорност на поединците кои се сторители или соучесници на истото дело²⁷⁶. Неприменувањето на соодветна програма за борба против корупција заснована врз основа на приватниот сектор претставува административна повреда заснована на Законот за Сапин 2 и може да доведе до административни санкции наметнати од Комитетот за извршување на АФА. Во исто време, не претставува кривично дело само по себе, но АФА може да проследи *факти што може да се квалификуваат како кривично дело при извршување на своите должности и да ги пријави до јавниот обвинител, што резултира во кривично гонење*²⁷⁷. Прекршувањето на антикорупциското законодавство може да доведе до воведување на кривични санкции од страна на кривичните судови и/или административни санкции од страна на Комитетот за извршување на АФА за субјектите кои се предмет на условите на Законот за Сапин 2²⁷⁸.

Агенцијата за борба против корупцијата (2016) има широки административни овластувања. Таа вклучува комитет за извршување, кој може да изрече разни санкции во случај на непочитување на законот Сапин 2.²⁷⁹ Дадена е вистинска моќ за контрола и мониторинг преку овластување да истражува во приватни компании, јавни претпријатија и администрации (истрагите можат да бидат иницирани по приемот на информации дадени од укажувач; агенцијата може да истражува на лице место, да бара документи и да интервјуира секое лице во компанијата; неуспехот да се соработува со агенцијата резултира со казна од 30.000 € по опструкција²⁸⁰. Доколку АФА стане запознаена со факти што може да се квалификуваат како кривични дела, може да ги пријави до релевантниот јавен обвинител²⁸¹. Доколку АФА утврди дека субјектот не спроведе соодветна програма за усогласување против корупцијата, нејзиниот директор може да го извести Комитетот за извршување на АФА²⁸². АФА има Комитет за санкции со различни овластувања²⁸³ и може да ги упатува случаите до Комитетот за санкции.²⁸⁴

Француското национално финансиско обвинителство ги зголеми своите човечки ресурси во 2020 година со зголемувањето на случаите на корупција и има 50% од сите случаи во 2019 година, бидејќи кршењето на интегритетот (*Parquet National Financier*) (ПНФ)²⁸⁵ е надлежно за истрага на случаи на корупција на високо ниво²⁸⁶ и се бори против финансискиот криминал, но исто така и со криминалот во јавната сфера и има пошироки овластувања од АФА за гонење и истражување на корупцијата. Воспостави добра евиденција за обезбедување на пресуди за случаи на високо ниво, вклучително и политичари и претставници на меѓународни компании за корупција и проневера на јавни средства.²⁸⁷ **Централната канцеларија за борба против корупцијата и**

даночните престапи (ОЦЛЦИФФ) е посветена специјално на истрагата за корупција и мито на странски јавни службеници (ОЦЛЦИФФ). Работи под раководство на ПНФ. Сите полициски ограноци можат да истражат и корупциски злосторства²⁸⁸. Националниот финансиски обвинител воспостави добра евиденција за обезбедување пресуди за случаи на високо ниво на корупција и проневера на јавни средства.²⁸⁹ Има надлежност да гони три вида дела:

- прекршоци за интегритет (корупција, трговија со влијание, проневера на јавни средства и сл.);
- сериозна финансиска измама, перење пари и затајување данок;
- прекршоци кои вклучуваат финансиски пазари (внатрешно тргување, манипулација со цена/стапка, споделување лажни/погрешни информации, итн.).²⁹⁰

За време на истрагата, **јавните обвинители** се придружени од судската полиција и Централната канцеларија за борба против корупцијата и финансиските и даночните престапи (ОЦФЛЦИФФ). Обвинителите исто така можат да пристапат до истражните судии за да спроведат целосни истраги. Јавниот обвинител²⁹¹ може да изврши теренски претреси, да конфискува предмети, да спроведува интервјуа со сведоци и да сослуша осомничени лица, а исто така може да ги овласти полициските службеници да користат специјални истражни постапки користени во борбата против организираниот криминал (инфилтрација, псевдонимни истраги, следење на телефонски разговори и употреба на меѓународни фаќачи на идентитет на мобилни претплатници). Делата за корупција мора да бидат гонети пред **кривичните²⁹² судови.**²⁹³ Кривичните судови можат да изречат разни санкции, вклучувајќи парични казни и затворски казни, како и споредни казни²⁹⁴. Судските договори од јавен интерес (ЦЈИП) обезбедуваат алтернатива на гонењето во Франција со Законот Сапин 2. Ги овластува јавните обвинители да предложат компанија што е предмет на истрага за корупција или сродни дела да склучи договор за спогодба.²⁹⁵

Годишниот извештај на ХАТВП предлага институцијата да има поголеми овластувања за санкции за пропусти во декларациите и за недоволно оценување на богатството од страна на службените лица, бидејќи тоа е проблемот во последните години. За да биде ефективен, ХАТВП, исто така, предлага подобра регулација за судир на интереси и лобирање.

СЛОВЕНИЈА

Комисијата за спречување на корупција санкционира повреди на интегритет, судир на интереси, регистар за лобирање и сл. со административни казни. КСК прави име и срам, како што испитаникот Д истакна КПК - име и срам. Во правна смисла, интегритетот е поделен од барањата за интегритет. Тие го казнуваат поединецот, институцијата и раководителот на институцијата, зависно од случајот.

За прекршувања на законот за државни службеници (чл. 11, 100)²⁹⁶ со кои им се забранува на државните службеници да вршат активности што би предизвикале судир на интереси, инспекторатот на јавниот сектор е тело за санкционирање.

Министерството за правда е одговорно за повеќето законски рамки за спречување и гонење на корупцијата, вклучително и Законот за интегритет и спречување на корупција и Кривичниот законик.²⁹⁷ Инспекторатот врши надзор над спроведувањето на регулативите со кои се регулира управната постапка и работењето и регулативите што го регулираат јавниот сектор - спроведувањето на регулативите што се во надлежност

на Министерството за јавна администрација, но мандатот за надзор може да биде даден и со други прописи.²⁹⁸

Специјализираното јавно обвинителство (СЈО) ја гони корупцијата, која се смета за приоритет на политиката од 2017 година.²⁹⁹ Неколку случаи на високо ниво траат или се застарени, а завршувањето на случаите е, наводно, под влијание на неефикасноста на полицијата при поставување приоритети на случаи и пренесување на информации поврзани со случајот. Словенија воведо закон за одземање на граѓански средства во својот национален закон во 2011 година, кога беше донесен законот за конфискација на приходи од криминал.³⁰⁰

Полиција.

Делот за корупција, кој се наоѓа во рамките на Одделот за економски криминал при Генералната полициска управа (ГПУ), е одговорен за справување со криминал со корупција. Ги следи, управува и насочува работата на сите полициски дирекции и истражува сомневања за корупција пријавени преку е-известувања.

Основано во ноември 2009 година, **Националното биро за истраги (НБИ)** е единица во рамките на Дирекцијата за криминалистичка полиција на Генералната полициска управа. Специјализирана е за сериозни и сложени кривични дела, вклучувајќи финансиски криминал, организиран криминал и корупција.

Државно гонење - Кривичен законик.

За прекршувања на СоЕ - **словенечкиот суверен холдинг** врз основа на законот за компании.

Индивидуални раководители за прекршоци во самата институција.

7. Каков вид на систем е воспоставен општо за пријавување на корупција?

ЛИТВАНИЈА

Правната заштита на укажувачите е воспоставена во посебен закон донесен во 2017 година³⁰¹. Лицата кои пријавуваат кривични дела од коруптивна природа можат да бидат предмет на мерки за помош, заштита и унапредување во согласност со постапката утврдена со Законот за заштита на укажувачи и други правни акти.

Секој може да пријави случаи на корупција (исто така анонимно)³⁰² во СТТ³⁰³ што има посебен образец преку Интернет и други различни начини за пријавување на корупција (директно во седиштето на СТТ во Вилнус или на теренска канцеларија, по е-пошта, факс или телефон на дваесет и четири часовна основа³⁰⁴).

Според чл.10-1 од Законот за спречување на корупција, државниот службеник (или лице кое му е изедначено) додека ја извршува својата должност е должен да достави извештај за кривично дело, ако му е познато³⁰⁵, ако го примил податоци кои сведочат за извршувањето на овој акт или ја забележале или на друг начин ја снимиле извршувањето на овој акт и доколку нема ограничувања за откривање.

Може да се направат извештаи за евентуално кривично дело кое е подготвено, сторено или сторено, административно дело, лошо однесување, сериозно прекршување на задолжителните правила на професионална етика или какво било друго кршење на законот што го загрозува или нарушува јавниот интерес, за кое едно лице дознава од нејзината сегашна или идна услуга, работен однос или договорна врска. Извештајот може да се достави до обвинителството. Луѓето можат да пријават прекршувања и какви било кривични дела што се подготвуваат, сторат или се извршуваат.

ФРАНЦИЈА

Законската заштита на укажувачи е воспоставена. Пријавување може да се направи до ХАТВП, АФА, полицијата или обвинителите преку различни канали.

СЛОВЕНИЈА

Правната заштита на укажувачите е воспоставена во ИАЦА, а во 2020 година ќе се спроведе специјализираниот закон.

Лицата кои пријавуваат кривични дела од коруптивна природа можат да бидат предмет на мерки за помош, заштита и унапредување во согласност со постапката утврдена со ИАЦА, КСК обезбедува помош. Секој може да пријави случаи на корупција (исто така анонимно) во полиција или во КСК, кој има посебен онлајн формулар и други различни начини за пријавување корупција (директно во седиштето, преку е-пошта, факс или телефон).³⁰⁶

Пријавите можат да се доставуваат до полицијата и КСК; ТИ Словенија АЛАЦ итн.

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

2. ПРОЦЕНКА НА РИЗИЦИ

ЛИТВАНИЈА

Законот за спречување корупција на Република Литванија во чл. 6 дефинира кои институции и кои позиции се одговорни и одговорни за спречување на корупција или нејзина контрола. Вклучувајќи управување со ризиците од корупција и идентификување на областите склони кон корупција во активностите што ги спроведуваат претходно споменатите институции³⁰⁷.

Раководителите, структурните единици на државните или општинските институции (вклучително и јавните институции под тие тела³⁰⁸) - министрите, управувањето со субјектите одговорни пред претседателот, парламентот и Владата и градоначалниците или лицата овластени од раководителот на државната или општинската институција (вклучително и јавните институции) под тие тела) се одговорни и одговорни за „Веројатноста за манифестација на корупција“. Тие се должни да ги проценат областите со голема веројатност за манифестација на корупција, да развијат основано мислење за откривање на области со најголема склоност кон корупција и да го достават до СТТ што може да изврши анализа на ризик од корупција во институцијата.

Област на активности на споменатите институции ќе биде особено склон кон корупција доколку исполнува барем една тема:

- *спорено дело поврзано со корупција;*
- *нејзините главни функции се контрола и надзор;*
- *не постои детално регулирање на функциите и задачите, оперативните процедури и процедурите за донесување одлуки или одговорноста на одделните јавни службеници;*
- *активностите се поврзани со доделување или ограничување на одобренја, иземања, привилегии или какви било други дополнителни права;*
- *повеќето од донесените одлуки не бараат одобрување од која било друга државна или општинска институција;*
- *постапување со информации што претставуваат државна или службена тајна;*
- *при претходните проверки на анализата на ризик беа идентификувани случаи на неправилно однесување.*

Според СТТ, анализата на ризикот од корупција вклучува државни или општински органи, како и во јавни институции:

- антикорупциска анализа на активностите на една држава или општинска институција следејќи ја Постапката за анализа на ризикот од корупција пропишана од Владата³⁰⁹;
- презентација на развојот на антикорупциска програма и предлози за содржината на програмата;
- препораки за мерки за превенција до сите институции кои се одговорни за нивно спроведување³¹⁰.

Проектот е имплементиран од:

Анализата на ризик заснована на Законот за спречување на корупција³¹¹ се состои од:

- основано мислење за веројатноста за корупција и поврзани информации;
- наоди од социјални истражувања;
- можност за еден вработен да донесе одлука во врска со јавните средства и другите средства;
- оддалеченост на вработените и структурните единици од седиштето;
- независност и дискреција на вработените при донесување одлуки;
- ниво на мониторинг над вработените и структурните единици;
- барања за усогласување со нормалната оперативна постапка;
- ниво на ротација на персоналот (циклична промена);
- барања за документација што се применуваат на работењето и склучените трансакции;
- надворешна и внатрешна ревизија на државните или општинските субјекти;
- рамка за усвојување и проценка на легислативата³¹²;
- други информации потребни за да се изврши анализа на ризик од корупција³¹³.

СТТ е одговорна да спроведе проценка на ризици. Се спроведува во областите на активности на претходно споменатите институции склони кон корупција, како и во системите за надзор на овие области. Врз основа на тоа, ќе се подготви заснованиот извештај (образецот го дефинира СТТ) за изготвување на програма за борба против корупција за соодветната институција и (или) треба да се изнесат предлози во врска со содржината, како што е утврдено во Постапката на Владата за анализа на ризикот од корупција. Втемелениот извештај опфаќа и препораки поврзани со други мерки за спречување на корупција. Во рок од 3 месеци од денот на приемот на извештајот и предлозите, институцијата ќе ја извести Специјалната служба за истраги за реализацијата на мерките за спречување на корупција утврдени во извештајот, како што е предвидена Постапката за анализа на ризикот од корупција.

Проценката на ризик вклучува идентификување на области склони кон корупција (спроведено во третиот квартал на секоја година), овластени тела за идентификување на областите на активности подложни на корупција: шефови на државни или општински агенции и структурни поделби на државни или општински агенции, или лица во нив кои се овластени од шефот на соодветната државна или општинска агенција да вршат спречување и контрола на корупцијата. Овие тела треба да поднесат извештај до раководителот на министерството што врши надзор над предметната агенција или кај градоначалникот на соодветната општина. Министрите и градоначалниците на општините ги разгледуваат информациите, ги идентификуваат областите на активностите и го подготвуваат и потпишуваат основаниот извештај подготвен од овластените тела пред крајот на периодот. Извештаите со документација со кои се оправдува веројатноста за корупција, потоа се испраќаат доброволно до СТТ, која донесува одлука за анализа на ризик од корупција или спроведува проценка на ризик врз основа на еден или повеќе критериуми.³¹⁴:

- имало обиди да се влијае на службените лица на државната или општинската агенција или на одлуките донесени со тоа, на начин на кршење на процедурите пропишани со закон;
- откриени се кривични дела поврзани со корупција во другите државни или општински органи, чии функции се слични на функциите на предметниот орган;
- подобрен е системот за надзор на активностите на предметниот државен или општински орган;
- донесувањето одлуки е поврзано со материјална или друга корист на лицето што го опслужува предметниот орган.
- откриени се прекршувања на пропишаната постапка (на пример, при распределување на буџетските средства, нарачки и донесување други одлуки);

- државниот или општинскиот орган е независен администратор на буџетските алокации;
- откриени се прекршувања во активностите на државниот или општинскиот орган од страна на Државната контрола, Народниот правобранител или друга контролна или надзорна институција;
- има и други информации што укажуваат на знаци на корупција во активностите на државниот или општинскиот орган (разузнавачки информации, поплаки и извештаи од јавноста, информации обезбедени од медиуми или достапни на друг начин).

Лицата кои ги прекршиле одредбите предвидени во Постапката за анализа на корупција одговараат според законската регулатива.

СТТ по сопствена иницијатива, или предложен од претседателот, спикерот на Сеимите, премиерот, комитетот на Сеимас или парламентарната група, спроведува антикорупциска проценка на законодавството и нивните нацрти. Ова потоа му се презентира на државната или локалната власт која е изготвена, усвоена или иницирана предлог-закон или на развивач на нацрт-закон кој одлучува дали треба да се подобри релевантната регулатива или не.³¹⁵ Постапката за проценка на антикорупцијата на постојното или нацрт-законодавството во СТТ³¹⁶ е достапна, како и примери за проценка на антикорупцијата³¹⁷.

ФРАНЦИЈА

Мапирањето на ризиците од корупција ги идентификува ризиците што ќе ги одредат содржината и нивото на детали на програмите за усогласување на организациите со антикорупција, забележуваат француските официјални упатства. Ова значи дека напорите за усогласеност на организациите треба да имаат приоритет на мапирање на ризик..

Имплементацијата на антикорупциска рамка воведена од АФА во 2020 година, вклучително и мапирање на ризици може да се примени како „унитарна рамка за антикорупциска политика“ од страна на „сите приватни или јавни субјекти организирани според француски или странски закон, без оглед дали се активни во Франција или во странство и без оглед на големината, корпоративната форма или правниот статус, деловниот сектор или област, буџетот или приходите или бројот на вработените“, дури и ако тие не подлежат на членот 17 од Законот Сапин 2. Новиот нацрт документ предвидува рамка за антикорупциска политика заедничка за сите засегнати страни, една специфична за субјектите од приватниот сектор и рамка за антикорупциска политика специфична за организациите од јавниот сектор.

Задолжителната проценка на ризикот е предвидена и дефинирана во Сапин 2 за приватниот сектор и следејќи ги Упатствата за АФА за 2017 година. На субјектите од јавниот сектор им се препорачува да се вклучат во мапирање на ризици.

Приватните субјекти (член 17) од законот Сапин 2 мора правилно да ги имплементираат упатствата, вклучително и проценката на ризикот. Проценка на ризици - мапа на ризици, според Нацрт-упатството, мора да биде потврдена од „неизвршното тело“ доколку врши надзор над високото управување на приватниот субјект.³¹⁸ АФА го дефинира мапирањето на ризикот од корупција како „камен-темелник“ и „системскиот пристап“, како што е дефинирано во упатството, како централизиран пристап кон мапирање на ризик врз кој се дефинирани „другите мерки за управување со ризици“. АФА известува дека откриена е повреда на обврските за мапирање ризици, другите столбови според член 17 (II) од законот Сапин II обично „паѓаат“. Мапирањето на ризици мора да ги покрие ризиците од корупција, вклучувајќи го и ризикот од вршење влијание³¹⁹. АФА препорачува да се погледне подалеку од ова толкување за да „се сфатат, преку

мапирање на корупцијата, и другите ризици по интегритетот (како што е скриено фаворизирање)³²⁰. Мапа на ризик од корупција „е резултат на испитување на сите процеси на компанија што ја тера да комуницира со трети лица“, како што АФА го става во Упатството. АФА сугерира дека во пракса треба да се користи пристапот „оддолу нагоре“ при мапирање на ризици, вклучително и членови на персоналот на сите хиерархиски нивоа и од сите функции на компанијата. АФА изготви список на фактори на ризик. АФА забележува дека „воспоставувањето, формализацијата и следењето на [акцискиот план [дизајниран врз основа на мапирање] е услов мапирањето на ризикот од [корупција] да биде ефективно“.321 Мапирањето мора да биде „ревидирачко“ и да дозволи да се оцени видливоста на антикорупциската програма како целина³²².

СЛОВЕНИЈА

Словенија има добра задолжителна алатка за проценка на ризик - План за интегритет за јавните институции³²³ но нема имплементација. Тоа е алатка за утврдување и проверка на интегритетот на организацијата. Главната цел на планот за интегритет е зајакнување на интегритетот и антикорупциската култура во јавниот сектор преку идентификување на ризиците, планирање и спроведување соодветни мерки. Тоа е документиран процес за проценка на нивото на ранливост на една организација и нејзината изложеност на неетички и коруптивни практики. Тоа им помага на одделните институции да ги проценат ризиците од корупција и да управуваат со нив ефикасно. Ризиците од корупција се идентификуваат преку општа проценка на изложеноста на институцијата кон корупција и опис на областите на институцијата и начините на донесување одлуки со проценка на изложеноста на ризици од корупција. Со цел да се постигне најдобра проценка треба да учествуваат сите лица вклучени во различни оперативни процедури во рамките на институцијата. Ова овозможува подобар увид и поквалитетно идентификување на ризиците од корупција, проследено со подобри мерки за минимизирање или елиминирање. Општата проценка и сместувањето на институцијата во одредена група врз основа на изложеност на ризици од корупција (најмалку, средни и најизложени) овозможува подобро решавање на факторите на ризици од корупција.³²⁴

ИПЦА ги обврзува сите државни органи, локалните заедници на самоуправање, јавните агенции, јавните институти, јавните комунални институти и јавните средства да изготват и усвојат план за интегритет и да ја известат Комисијата за спречување на корупција на Република Словенија со испраќање на копија од нивниот план за интегритет. Спроведувањето го следи КСК преку Националниот електронски регистар на ризици од корупција, но содржината ретко се следи. Годишните извештаи на КСК покажуваат³²⁵, дека квалитетот на извештаите е слаб, а некои планови лошо ги идентификуваат релевантните ризици или воопшто не се³²⁶.

Најпроблематичното прашање дефинирано со проценката на КСК беше „давање подароци“ и „јавни набавки“, наместо судир на интереси. Најпроблематичните откриени проблеми од страна на службениците во плановите за интегритет беа јавни набавки и управување со јавни средства, судир на интереси, ограничувања и контакти со лобирање. Интересно, самите општини воопшто не детектираа ризици од појава на кронизам и непотизам³²⁷. Самата влада сè уште не го усвои планот за интегритет како структура, посочува ГРЕКО.

Предизвик на оваа алатка е занемарување на плановите за интегритет од страна на институциите откако ќе бидат усвоени. Планот за интегритет се смета како административен товар отколку како можност за подобро управување со ризиците. Податоците содржани во плановите за интегритет и во именуваниот регистар не се јавни. Комесарот за информации издаде неколку конечни одлуки и му нареди на КСК да дозволи проактивен пристап до документацијата заснована на акт за пристап до

информации. Врз основа на планот за интегритет, сите институции се должни да ги спроведуваат а-ц активностите, но тоа не се следи.

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

3. ЕЛЕМЕНТИ ЗА ЈАВЕН ИНТЕГРИТЕТ

Прописи и стратешка рамка

1) Кои се обврските на менаџерите и на вработените во јавните институции за обезбедување на овој елемент?

1.1.1.1 Каде се дефинирани и објаснети?

1.1.1.2 Кои стандарди за професионален интегритет се воспоставени?

Отчетност и одговорности

- Како е дефинирана одговорноста за градење и спроведување на културата на јавен интегритет за овој елемент и на која функција е доделен? Кои специјализирани институции се одговорни за обезбедување на стандарди за интегритет? Ве молиме, дефинирајте ги институциите со кратко објаснување за нивната улога и надлежности.

Зајакнување на културата на институционален интегритет - внатрешна и надворешна

1.1.1.3 Кои субјекти (внатрешни и надворешни) се одговорни за зајакнување на овој елемент (подигање на свеста, обука, упатства, правила, методологии, софтверски решенија и сл. во јавните институции?) Елаборирајте за секој од горенаведените.

Надзор/контрола/мониторинг

1.1.1.4 Кои институции се одговорни за надзор/контрола/мониторинг на правилното исполнување на овој елемент од јавните институции? Како се исполнети овие функции?

Санкционирање

1) Кои институции се надлежни за спроведување на санкции за овој елемент? Ве молиме, објаснете ја секоја нивна надлежност за санкционирање.

1.1.1.5 Кои санкции се изрекуваат за овој елемент?

1.1.1.6 Каков систем постои за пријавување корупција за овој елемент?

1.1. Вработување засновано на заслуги, унапредување, лидерство и награди

ЛИТВАНИЈА

Проектот е имплементиран од:

СТТ врши таканаречени „Проверки на интегритетот“ на кандидати за позиции во државни или општински институции и претпријатија и позиции во ЕУ.³²⁸ Проверките на интегритетот се задолжителни за сите кандидати назначени од претседателот, собранието и неговиот претседател, Владата или премиерот, како и за високи позиции.³²⁹ Критериумите за скрининг зависат од природата на официјалната позиција. Законот за спречување на корупција предвидува испитување на кривичното досие на кандидатот, информации за отпуштање од функција или дисциплински казни поради лошо однесување, даночни инспекции и други класифицирани информации што СТТ ги собрала или добила од органите за спроведување на законот и другите јавни тела (чл. 9) СТТ, исто така, спроведува „проверки на интегритетот“ на кандидатите на барање на Претседателот³³⁰.

Измените во Законот за судови во 2020 година ја зајакнаа улогата на Судскиот совет во Комисијата за избор на кандидати за судски канцеларии,³³¹ а критериумите за избор на кандидати за судски функции³³² сега ги одобрува Судскиот совет (СС)³³³. Мислењето на Комисијата за избор останува необврзувачки. Во случај на значителна процедурална повреда, кога таквата повреда може да влијае на објективната проценка на кандидатите, новиот закон воведува можност кандидатите да го оспорат мислењето на Комисијата за избор пред Врховниот суд (тој може да го суспендира назначувањето на судија на одреден суд и може да ѝ наложи на комисијата за избор да го прецени апликантот или да ги поништи наодите)³³⁴.

Судскиот совет (СС) како извршно тело на судската самоуправа обезбедува независност на судовите и судиите³³⁵. Истражувањето³³⁶ покажа дека компаниите сметаат дека митото и нередовната исплата често се разменуваат за да се добијат поволни пресуди. Собранието е надлежно да ги разрешува судиите на Врховниот суд, по предлог на претседателот на Републиката. СС и во 2019 година врз основа на барањето за мислење на претседателите издадоа позитивно мислење за разрешување на пет од осум судии вклучени во случаи на корупција како повреда на угледот на професијата. Транспарентноста на назначувањата на судиите и независноста на судството беа под знак прашалник бидејќи Судскиот совет тврди во врска со разрешувањето од позициите.³³⁷

ФРАНЦИЈА

Системот (од Наполеон наваму) е строг во однос на вработувања, унапредување, лидерство и награди и заснова на заслуги. Не може да се надмине одредено ниво без селективни испити. Ако некој сака да биде унапреден, треба секојпат да полага нов испит. Нема проценка Селективните испити за државната служба, вклучително и влезот во системот се задолжителни и за судиите. Образованието е исто така задолжително за јавните службеници, административниот персонал и високите службеници, судиите. Француската државна служба има различни нивоа на испити: државно ниво, суб-национални и регионални испити за локална администрација.

СЛОВЕНИЈА

Јавната администрација заснована на заслуги се заснова на стратегијата³³⁸ и акциските планови³³⁹. Стратегијата³⁴⁰ предвидува иновативни практики за управување со вработените и подобрување на ефективността на јавната администрација³⁴¹. Словенија има амбициозна агенда за професионална администрација заснована на заслуги и посилна јавна администрација³⁴² што вклучува обука на државни службеници, перформанси, мониторинг и систем на награди засновани на заслуги. Организацијата е поефикасна од порано, управувањето со ресурсите останува слабо во пракса, но евидентно е одредено подобрување во законодавната средина и значителен чекор напред во отворен и транспарентен јавен сектор. Нулта толеранција за нарушување на

интегритетот сè уште не е постигната. Но, интероперабилноста на ИТ решенијата носи успех во подобро следење и внатрешен поглед на предизвиците.³⁴³ Принципите за заслужни цели, воведување системи за проценка на перформансите и преглед на реалните потреби на персоналот сè уште чекаат.³⁴⁴ Во 2018 година, Министерството за јавна администрација издаде детален преглед на спроведувањето на Стратегијата и Акциските планови, достапни се прегледи кои вклучуваат кратки прегледи на донесените мерки.³⁴⁵

Актот за судска служба му даде поизразена улога на Судскиот совет во процес на избор, гарантирајќи поголема униформност и предвидливост на критериумите за избор. Судскиот совет е независно тело. Тој е одговорен за избор на кандидат за судиски позиции. Судските кандидати се избираат од Судскиот совет, а потоа се предлага за назначување од Националното собрание - првата комора на парламентот). Судија кандидат, кој не е назначен, не може да бара судски преглед против одлуката на Собранието. Доколку Судскиот совет избере кандидат кој е веќе избран за судиска функција, самиот кандидат го унапредува во новата судиска позиција³⁴⁶.

- 1.2. Почитување на ограничувањата на некомпатибилноста/хиерархијата во вршењето на позицијата
- 1.3. Воздржување од злоупотреба на позицијата за приватна корист;
- 1.4. Декларација за имот и приватни интереси

ЛИТВАНИЈА

Сите јавни службеници треба да обелоденат приватни интереси, дури и приватни субјекти кога добиваат јавно финансирање директно од буџетот.

Изменетото законодавство донесе леснотија на постапките за изјаснување за интереси. И сега се става поголема одговорност на оние што се на власт да ги проценат и да ги споделите со нив да проценат дали поврзаноста што би можела да предизвика конфликт во она што го прават. Испитаникот А го доведува во прашање овој потег, бидејќи декларациите сега се посиромашни со помалку информации отколку пред романот. Јавните службеници не ставаат стари припадности, пријавени претходно во нивните извештаи, бидејќи тие би можеле да бидат во судир на интереси. Значи, тие не го изјаснуваат она што беше декларирано претходно.

Механизмот за спроведување на Законот за прилагодување на интересите е споделен помеѓу ЦОЕЦ и раководителот на релевантните државни или општински тела. Но, исто така, СТТ, Комисијата за етика и постапка на Литванскиот парламент (Сеимас), постојани комисии за етика на општински совети и комисии за етика во рамките на институциите³⁴⁷.

Литванија има два начина³⁴⁸ на обелоденување кои имаат за цел да спречат судир на интереси и незаконско збогатување во државната служба³⁴⁹:

1. обелоденување на приватни интереси во согласност со Законот за прилагодување на интереси (ЛАГПИ) (под контрола на ЦОЕЦ)³⁵⁰:

Законот за прилагодување на интересите се применува на многу широк список на јавни службеници и други лица кои работат во државна служба за откривање на нивните приватни интереси и со нови одредби дури ги прошири и обврзаните лица (чл. 2)³⁵¹.

Секое лице кое е должно да ја достави Декларацијата за личен интерес мора да открие информации за себе (за себе) и за неговиот/нејзиниот сопруг/а (или животен партнер). Содржината на Декларацијата е наведена во член 6³⁵². Засегнатото лице исто така

треба да даде други податоци или да прецизира други околности што, според него, може да предизвикаат судир на интереси. Образецот на Декларацијата за приватен интерес беше ажуриран³⁵³.

Декларацијата за личен интерес се одвива само во електронска форма³⁵⁴ и треба да се достави во рок од 30 календарски дена од датумот на избор, вработување или назначување во канцеларија во државната служба. Доколку податоците дадени во декларацијата се променети или се појавиле нови околности, лицето мора да ја ревидира изјавата во рок од 30 календарски дена од денот на промената на податоците. Но, ако се појават нови околности што можат да доведат до судир на интереси, лицето мора веднаш да ја измени изјавата, но не подоцна од 7 календарски дена откако оваа околност излезе на виделина. Така, податоците за приватниот интерес на лицето треба да бидат реални скоро ажурирани.

Податоците за приватниот интерес на лицата вработени на највисоките позиции, како што се државни политичари, судии, раководители и заменици шефови на државни и општински институции, раководители на структурни поделби, државни службеници со политичка доверба, се јавни за општеството и се објавени на веб-страница на ЦОЕЦ. Делумните податоци за имотот може да бидат објавени од Државниот даночен инспекторат на начин пропишан со законите.

2. обелоденување на средствата и приходите на физички лица во согласност со Законот за изјава за имот и приход на жители (под контрола на Државниот даночен инспекторат)³⁵⁵.

Покрај тоа, јавните службеници треба да доставуваат декларации за судир на интереси годишно до Главната официјална комисија за етика, а повредите може да доведат до разрешување. Сепак, овие декларации бараат подобар надзор. Некои декларации се објавени на веб-страницата на ЦОЕЦ. ЦОЕЦ нема доволно капацитет да ја исполни својата мисија во однос на следењето, анализата и мониторингот на наодите.

Таквиот публицитет, како и другите алатки за отчетност и унапредување на стандардите за интегритет (т.е. обуки за државни службеници, широко распространети едукативни антикорупциски проекти, кои стануваат сè попопуларни, соодветните медиумски кампањи) го поттикнуваат вклучувањето на граѓанското општество во заштитата на од јавен интерес. Покрај тоа, таа ја подигнува свеста и кај општеството и кај јавните службеници, ја зајакнува нивната свест, нетолеранција кон злоупотреба на службените овластувања и помага во обновата на јавната доверба.

Електронскиот информативен систем на декларации од приватен интерес ИДИС³⁵⁶ им овозможува на раководителите на институциите да ги разгледаат сите декларации на лица кои ја извршуваат функцијата и да го водат лицето за тоа како да управуваат со интересите за да се усогласат со законодавството. Сè уште постои време за отворена дискусија, ЦОЕЦ може да ги надгледува декларациите и ефикасно да ги проверува бидејќи ИДИС сè уште бара широко рачно внесување. Системот не идентификува автоматски дека недостасуваат информации во обелоденувањето, па затоа не извршува обележување со црвено знаменце.

Многу добра практика е Регистарот на приватни интереси (ПИР) кој ќе ги обедини државните, општинските регистри и базите на податоци и ќе го зајакне спречувањето на корупцијата и значително управувањето со приватните интереси. Системот предвидува лесна алатка за откривање интереси со претходно генерирана декларација. Од друга страна, телото за набудување - КОЕЦ и внатрешната контрола - раководителите на соодветните институции ќе добијат поефикасна и побрза ИТ алатка за проверка на обелоденетите и откривање на неоткриени интереси. Новиот регистар предвидува брзо електронско вкрстено испитување на податоците од различни регистри и бази на податоци. Алатката им овозможува на телата за следење однапред да предвидат

потенцијален конфликт и да дадат соодветни препораки насочени кон спречување и избегнување на тој конфликт³⁵⁷.

Правилата се засноваат во закон и кодекси (етички кодекси за јавни служби, етички кодекс на државни политичари, етички кодекс за судии, кодекси на секоја институција - бидејќи тие се должни да ги имаат).

Постојат неколку институции кои истражуваат лошо однесување и неетичка активност во јавниот сервис и тие работат на своја законска основа:

- ЦОЕЦ,
- Комисијата за етика и постапка на Сеимас (надгледување на усогласеноста на пратениците со правилата за судир на интереси и институционална етика)
- постојани етички комисии на општинските совети и
- Етички комисии во рамките на институциите³⁵⁸;

Постојат различни постапки и различни последици за прекршителите на соодветните закони. Постапките за истраги што треба да ги спроведе ЦОЕЦ се пропишани со Поглавје четири, Закон за ЦОЕЦ; истрагите што ги спроведува етичката комисија на општинските совети се пропишани со Кодексот на однесување на државните политичари и Законот за локална самоуправа; процедуралните правила за истраги спроведени во други институции се пропишани со соодветни правни акти, на пр. Резолуција бр. 977, 25 јуни 2002 година, на Владата на Република Литванија за постапката за изрекување дисциплински санкции за државните службеници, итн..

*И покрај тоа што раководителите на државни/општински институции се должни да ја известат ЦОЕЦ за нивните истраги и одлуки, не сите ја исполнуваат оваа обврска, така што ЦОЕЦ нема целосни податоци за повредите. Покрај тоа, ЦОЕЦ не собира информации за санкциите што биле воведени врз соодветните прекршители. Ова значи дека ЦОЕЦ е во состојба да доставува само фрагментарни информации. Во согласност со Стратешкиот план за активност за 2017-2019 година, ЦОЕЦ има намера да развие постојан мониторинг врз спроведувањето на своите одлуки и санкциите изречени за соодветните прекршители.*³⁵⁹

Постојат различни постапки и различни последици за прекршителите на соодветните закони:

- спроведени од ЦОЕЦ и се пропишани со Законот за ЦОЕЦ.
- спроведени од етичка комисија на општинските совети се пропишани со Кодексот на однесување на државните политичари и Законот за локална самоуправа.
- спроведени во други институции се пропишани со соодветни правни акти, на пр. Резолуција бр. 977, 25 јуни 2002 година, на Владата на Република Литванија за постапката за изрекување дисциплински санкции за државните службеници итн.

Постои општо и внатрешно известување за повреда на елементот на интегритет на раководителот.

ФРАНЦИЈА

Органот за примање, регулирање и следење на декларации, работни места пред и потоа и интереси е ХАТВП, кој се обидува да добие поголеми овластувања за санкции за пропусти во декларациите и за недоволно оценување на богатството од страна на службените лица. Добива декларации од сите назначени и избрани јавни службеници. Тие имаат строг систем за контрола и ако некој не успее да се изјасни искрено, поимот се испраќа до судскиот систем за гонење.

Написите ЛО. 135-1 до ЛО. 135-6 од Изборниот законик (2013)360 регулира изјава за интереси и активности и изјава за имотот на Националното собрание до ХАТВП (обрасци за изјава за обелоденување: примерок изјава за обелоденување на имотот и

обврските³⁶¹ и примерок изјава за објавување на интереси и изјава за интереси и активности³⁶²).

Новите процедури за проверка на имотот и приватните интереси во Франција се дефинирани во Уредбата бр. 2020-69 од 30 јануари 2020 година, во врска со етичките контроли во јавниот сервис³⁶³ со кои се утврдува списокот на работни места кои се најмногу изложени на етички ризици.

Уредбата бр. 2020-37 од 22 јануари 2020 година³⁶⁴ за изменување и дополнување на Уредбата бр. 2016-1967 од 28 декември 2016 година (обврска за пренесување на изјава за интереси предвидена во членот 25 од законот бр. 83-634 од 13 јули 1983 година за правата и обврските на службените лица) воведува нови методи за пренесување на декларации за интереси. Списокот на работни места кои се предмет на оваа обврска е завршен за локалната државна служба.

Уредбата од 4 февруари 2020 година во врска со етичките контроли³⁶⁵ ги специфицира елементите што мора да се обезбедат при барање за акумулација на активности за создавање или преземање на деловна активност или заминување во приватниот сектор, како и елементите што мора да ги обезбедат администрација кога се однесува на НАТVP во контекст на испитување на овие барања или контролата пред назначувањето.

Овластувањата на Комисијата за етика во државната служба (ЦДФП) во однос на испитување на барањата за комбинација на активности за создавање или преземање бизнис и за заминување во приватниот сектор се пренесени на Високиот орган за транспарентност на јавниот живот (ХАТВП) во 2020 година. Сепак, упатувањето на ХАТВП од страна на администрацијата ќе биде задолжително само за најекспонираните работни места. За сите други работни места, администрацијата ќе ја спроведе оваа контрола самостојно, потпирајќи се на својот референт за етика, чија улога е зајакната и со тоа што ќе може да се обрати до ХАТВП доколку не може да се реши сериозно сомнение. Новиот систем вклучува и проверка пред назначувањето на најекспонираните работни места кога лицето што треба да се назначи работел во приватниот сектор во изминатите три години.³⁶⁶

Од владините службеници се бара да ги пријават своите средства при преземањето и по напуштањето на функцијата.³⁶⁷

СЛОВЕНИЈА

ИПЦА дефинира и определува кои службени лица се должни да поднесуваат декларации до КСК (високи, локални, избрани и именувани службени лица како што се: професионални високи функционери, непрофесионални градоначалници и заменици градоначалници, високи државни службеници, управители, лица одговорни за јавни набавки, државни службеници на Националната комисија за преглед за разгледување на постапките за јавни набавки).

Декларациите треба да се достават до КСК по преземањето на функцијата, една година по престанокот на функциите и при секоја промена на функцијата, активностите, сопственоста или имотот што надминува 10.000 евра. КСК користи ад хок проверки и води евиденција за лица кои подлежат на должности за изјава на имот. Декларациите за имотот се отворени за јавноста за време на мандатот на секој службеник и до една година подоцна. Сепак, изјавите за имот на врвните извршни функции ниту се објавени, ниту се предмет на особена проверка.³⁶⁸ Обемот на изјавите за имотот од членовите на

семејството на министрите и државните секретари треба да се решат во новата ИПЦА.³⁶⁹

Декларациите не се јавни.

1.5. Управување со судир на интереси

ЛИТВАНИЈА

Кога лице кое работи во јавна служба е осомничено за можен судир на интереси, истрагата мора да ја спроведе:

- раководителот (или органот) на соодветната државна или општинска институција по сопствена иницијатива; или
- ЦОЕЦ; или
- ЦОЕЦ има право да му наложи на раководителот (или органот) на државна или општинска институција да спроведе внатрешна истрага, да донесе одлука, да ја достави до ЦОЕЦ и, доколку ЦОЕЦ не се согласува со заклучокот на спроведената истрага, ЦОЕЦ може да даде инструкции да се спроведува истрага постојано или самата да спроведе истрага и да донесе своја одлука³⁷⁰.

Во случај на повреда (на пример, прекршување на етичкиот кодекс), применливите дисциплински санкции варираат во зависност од тежината на повредата:

- многу сериозни прекршувања може да бидат санкционирани со отстранување од работа,
- додека помали прекршувања ќе резултираат само со предупредување.

По законот за државна служба³⁷¹ може да се изрече разрешување од функцијата како дисциплинска санкција за службено лошо однесување на функцијата - бес на законите, утврдени должности на државните службеници, како и правила за етика, на пример, злоупотреба на службената положба и кршење на барањата од Законот за законот за прилагодување и државни служби, такво однесување поврзано со одговорностите на јавните службеници што го навредува човечкото достоинство или го дискредитира авторитетот на државна или општинска институција или агенција, итн.³⁷²

Според законот за прилагодување на интересите, последиците се:

- **јавните службеници и другите лица во јавна служба кои биле препознаени како прекршители (врз основа на обелоденување на нивните приватни интереси), не може да добијат стимулации во рок од 1 година од денот кога е утврдено прекршувањето. Доколку такво лице прекршило други обврски или ограничувања поврзани со прилагодување на интересите, на едно лице не може да му се дадат стимулации, не може да биде унапреден, назначен или избран на повисоко место за 1 година (во случај на грубо прекршување - 3 години) од денот кога прекршокот излегол на виделина. Во случај на истекување на службените должности по која било основа, ова лице не може да биде прифатено во јавниот сервис три години по денот на објавување на повредата. Треба да се нагласи дека правилата од член 15 треба да се применуваат во сите случаи, т.е. за секое поединечно лице кое е означено како прекршител на соодветниот закон³⁷³**
- лицето означено како прекршител може да биде **дисциплински санкционирано**³⁷⁴ (со опомена; строга опомена; отпуштање од функцијата) - дисциплинска истрага и изрекување на дисциплински санкции не зависат од

ЦОЕЦ туку од извршните службеници (раководителите на соодветните институции) И покрај тоа што ЦОЕЦ нема надлежност да изрекува дисциплинска санкција, таа има право да му предложи на шефот на државата или органот на општината или на државната или општинската институција или орган на повисоко ниво на подреденост да му изрече дисциплински казни на лице кое извршило повреда на Законот за прилагодување на интереси или на Законот за лобистички активности;

- **Административна одговорност.** Според членот 533, Кодекс за административни прекршоци (кој стапи во сила само од 1 јануари 2017 година), кршењето на Законот за прилагодување на интереси доведува до казна од 140 до 300 евра (доколку прекршокот е сторен за прв време), од 300 до 580 евра (доколку делото е сторено постојано). Во тој случај, ЦОЕЦ прави соодветен извештај и сама изрекува санкција.³⁷⁵

Одлуките за дисциплински мерки и известувањата за разрешување можат да бидат оспорени пред управните судови.

Според член 505, Кодекс за административни прекршоци, попречување на активноста на ЦОЕЦ (на пр. Одбивање да се достават информации потребни за извршување на должностите на СОИС, итн.) Може да доведе до парична казна од 60 до 600 евра за физички лица, и од 300 до 1500 за глави на правни лица. Во таков случај, ЦОЕЦ има право да поднесе извештај за административна повреда и да се жали до управниот суд во врска со изрекување на административни казни за лицето кое извршило прекршок.

- ЦОЕЦ има право да предложи колегијална државна или општинска институција, шеф на државно или општинско тело или државна или општинска институција или орган на повисоко ниво на подреденост да ги укине, суспендира или измени законските акти или одлуки и трансакции кои не ги исполнуваат условите од Законот за прилагодување на јавните и приватните интереси во јавниот сервис или Законот за лобистички активности или предлагаат преземање мерки со кои би се спречило кршење на други правни акти во иднина;
- Нема граѓански и кривични санкции за кршење на прописите за судир на интереси. Како и не пријавување познат судир на интереси на соработник или кое било друго лице. Но, ЦОЕЦ има право да го упати собраниот материјал до истражното тело или обвинител, кога се утврдени елементите на кривично дело, или да му предложи на обвинителот да се жали во согласност со постапката утврдена со закон до суд во врска со одбрана на јавниот интерес;
- Политичката одговорност се однесува најмногу на политичари и јавни службеници со политичка доверба. Обично таквата одговорност е поврзана со губење на беспрекорна репутација и во тој случај соодветниот службеник треба да си даде оставка или да биде отстранет од канцеларијата. Имаше некои ситуации кога министрите поднесоа оставки заради кршење на прописите за судир на интереси; или Претседателот на Република Литванија го отстрани раководителот на државната институција од неговата канцеларија поради губење на политичката доверба од соодветна причина.

Понатаму, одговорноста за политичарите е наведена во Кодексот за етика за државните политичари. Во согласност со член 6, надзорно тело за членовите на парламентот е Комисијата за етика и процедури на Сеимите; за членови на општински совети - општински етички комисии. Овие комисии донесуваат една одлука, наведена во член 9, Кодекс на однесување на државните политичари:

- потврдуваат дека некое лице ги прекршило (или не ги прекршило) одредбите на етичките политики (вклучително и прописи за судир на интереси);
- даваат препорака за прилагодување на однесувањето на лицето со етички принципи и барања (вклучително и прописи за судир на интереси);
- даваат препорака јавно да се извинат поради неетичко однесување;
- во случај на сомневање во кривично однесување – ги пренесува информациите во институции за претходна постапка или до обвинителството.

ФРАНЦИЈА

Концептот за судир на интереси беше само воведен како таков. ХАТВП контролира судир на интереси, постоење и проверка на изјавите за интереси и имот на политичарите. Претседателот на Франција може пред одлуката за номинирање нови министри да побара од повеќе органи да разјаснат и да проверат каков било потенцијален судир на интереси, одложувања или кршење на фискалните обврски и какво било престапување во минатото (ХАТВП, фискалната администрација и судството).

Бидејќи етиката во спортот е проблематична, некои пратеници предложиле надлежноста на ХАТВП да се прошири и на контролата врз членовите на националните управни одбори и независните тела задолжени за контрола на спортските финансии.³⁷⁶

СЛОВЕНИЈА

Закон за интегритет и спречување на корупција (ИПЦА) е основниот правен акт со кој се уредуваат декларациите на имотот за судир на интереси и нивниот надзор, ограничувањата за вршење на други активности и забраните во врска со подароци за службените лица од јавниот сектор.³⁷⁷ Тоа се однесува на премиерот, министрите, државните секретари, членовите на кабинетот и генералниот секретар на Владата и одредбите за декларација на имотот и ограничувањата по вработувањето, исто така важат и за поранешните службеници. Управување со судир на интереси и механизми не се во пракса.

Секој јавен службеник мора да избегне судир на интереси и веднаш да ги извести писмено своите претпоставени или Комисијата за спречување на корупција (КСК) доколку се појави конфликт. ИПЦА се однесува на службените лица одговорни за јавни набавки одделно.

Правилата на однесување се содржани и во законот за јавна администрација, во законот за државни службеници и во ИПЦА. Во исто време, министрите и државните секретари се предмет на Кодексот на етика за владини и министри, но нема механизам за негово спроведување и нема контрола на усогласеноста на владино ниво.

Одредбите од Законот за вработени во јавен сектор, декретите³⁷⁸ и Кодексот на однесување на државните службеници³⁷⁹ важат и за другите јавни службеници и институции, вклучително и министри и високи функционери. Законот за јавни вработени забранува државни службеници да вршат активности што би предизвикале судир на интереси. Исто така, предвидува одредени ограничувања и должности на државните службеници (и членовите на нивното семејство) поврзани со прифаќање подароци³⁸⁰. Дисциплински мерки се применуваат на членовите на кабинетот кои ги кршат одредбите на овој акт, вклучително и правилата за однесување.

Дополнителни правила за некомпатибилност на функциите и ограничување на деловните активности, исто така, имаат за цел да спречат судир на интереси во јавниот сектор.

Предлогот на новата ИПЦА (штотуку усвоен во октомври 2020 година) ја подобрува постапката за обелоденување на имотот. Постапката утврдена за справување со сомневање за корупција и други прекршоци кои вклучуваат откривање на факти, испраќање на лицето нацрт на наодите, проследено со усвојување на наодите и нивно презентирање пред јавноста, заедно со одговорот на засегнатото лице, беше предмет до неважење на судовите. Врховниот суд утврди дека правата на засегнатите лица не биле доволно загарантирани во текот на постапката пред КСК, бидејќи постапката не се спроведува со истите заштитни мерки како и според општите управни законски процедури³⁸¹.

ПТЕФ немаат имунитет или процесни привилегии во кривична или административна постапка. Во последните години, постапката на КСК како независно тело, надзорот над спроведувањето на овие правила од страна на ПТЕФ е сериозно попречена од јасно недоволни ресурси за надзор на изјавите за имот на ПТЕФ, конфликт на интереси, лобирање и планови за интегритет, како што пренесува ГРЕКО. КСК се соочува и со процедурални недостатоци кои не се санираат. Декларациите за имотот на ПТЕФ не се објавени ниту се предмет на значителна контрола. Предложените одредби на новата ИПЦА, доколку бидат усвоени во НА, наводно ќе поправат некои недостатоци³⁸².

Средствата на членовите на семејството не треба да се пријавуваат. Но, под сомневање за трансфер на приход или имот на членови на семејството, КСК може да побара од поединецот за кој станува збор (ПТЕФ) да обезбеди дополнителни информации. ГРЕКО во извештајот од 5-от круг и препорачува на Словенија да вклучи информации за сопружниците и зависните членови на семејството на ПТЕФ.

Во пракса, јавноста нема пристап до изјава за имот, иако тие треба да бидат јавни според ИПЦА и Законот за пристап до јавни информации.

Нема верификација на изјавите за декларација испратени до Комисијата и нема систем за проверка на точноста на пријавените средства. Повеќето од документите за дојдовни декларации се неточни или вклучуваат премногу лични податоци³⁸³. КСК ги испраќа барањата до засегнатите службеници, кои потоа одлучуваат дали ќе објават свои декларации или не, бидејќи Комисијата не одобрува барања за пристап до изјавите за имотот согласно Законот за пристап до јавни информации³⁸⁴. Следењето на точноста на податоците вклучени во декларациите за имотот не е извршено. Воспоставени се санкции за поединци, функционери и јавни тела³⁸⁵ што се изречени од КСК и Инспекторат на Министерството за јавна администрација.³⁸⁶ КСК извршува административни истраги и изрекува казни.

1.6. Етички кодекси во јавниот сектор/кодекси на професионално однесување (т.е. етички кодекс за јавни службеници, судии итн.)

ЛИТВАНИЈА

Кодексот за етика на судиите на Република Литванија е практичен водич³⁸⁷ подготвен во 2015 година, како и материјали подготвени за изготвување кодекси на однесување³⁸⁸ во 2002 година и други корисни информации³⁸⁹ може да послужат како такви примери и корисни алатки за изготвувачите на кодекс на однесување³⁹⁰. Судскиот совет е тело за надзор.³⁹¹

Судскиот совет како извршно тело на судската самоуправа обезбедува независност на судовите и судиите³⁹².

Кодексот за етика на обвинители е придружен со практични упатства, што е добра практика, бидејќи на обвинителите им треба насочена обука со примери и објаснување на дилемите за судир на интереси и етика. Како што известува ГРЕКО (2019), властите дизајнираа повеќе насочена обука, заснована на повратни информации добиени од обвинители и направија значителен чекор напред со активности за подигање на свеста за судир на интереси и етички прашања. Во правосудниот систем³⁹³ Судскиот совет е

целосно составен од судии назначени од нивни колеги и е извршно тело за судско самоуправање. Тој обезбедува независност на судовите и судиите. Администрацијата на националните судови е независна од извршната власт и е надлежна за обезбедување обука на судии.³⁹⁴

Комисијата за етика на обвинители е исто така задолжена да дава совети за етички прашања на барање.³⁹⁵

СЛОВЕНИЈА

Закон за јавна администрација, Закон за државни службеници и Закон за јавни вработени, со декрети³⁹⁶ забранува државните службеници да вршат активности што би предизвикале судир на интереси.

Кодексот на однесување на вработени во јавен сектор³⁹⁷ ги регулира етиката и интегритетот за сите вработени во јавниот сектор.³⁹⁸

Кодексот за етика за владини и министри (2015) ја регулира етиката за министри и службеници.

Кодексот за етика за пратеници во Националното собрание³⁹⁹ (2020) прогласува етички принципи до кои пратениците мора да се придржуваат и поставува опомена за прекршувањата.⁴⁰⁰ НА го спроведе кодексот на однесување во 2020 година. Во однос на пратениците и членовите на Националниот совет, НА треба да назначи службеник за етика, со мандат да им обезбеди на пратениците насоки и совети за практичните импликации на нивните законски должности во специфични ситуации. Исто така, не се спроведуваат одредбите за специфични и периодични информации и обуки за етика и интегритет. НК го усвои етичкиот кодекс. Сепак, Кодексот не се смета за доволно детален во однос на судирот на интереси и нема механизам за надзор и санкции, посочува ГРЕКО. ТИ Словенија се залага овие документи⁴⁰¹ да се спроведат веќе неколку години⁴⁰².

Кодексот на однесување на Националниот совет беше донесен, но тој не ги третира правилно судирите на интереси, надзорот и санкциите.⁴⁰³

Кодексот за судска етика и интегритет беше усвоен од Здружението на судии. Судскиот совет⁴⁰⁴ ги едуцира судиите од областа на етиката и интегритетот, дава мислења, ги охрабрува судиите да ја следат независноста и непристрасноста на судството, како и општите етички принципи споменати во кодексот.

Етичкиот кодекс на државните обвинители⁴⁰⁵ е усвоен во 2017 година од страна на Комисијата за етика на Државниот обвинителен совет⁴⁰⁶ и претставува евиденција на етички и морални принципи што ги следат сите државни обвинители во вршењето на должностите на државните обвинители.

Кодекс за етика на словенечката полиција имплементиран од Комисијата за интегритет и етика во полицијата.

1.7. Транспарентност и непристрасност на процесот на донесување одлуки

ЛИТВАНИЈА

Транспарентноста на законодавниот процес е обврзана со закон и вклучувањето на засегнатите страни е задолжително. Навременоста на јавните консултации и објавувањето на нивните резултати се задолжителни и бара проценка на коментарите и предлозите добиени од субјектите на кои им е доставен нацрт-правниот акт⁴⁰⁷.

Задолжително е да се процени ефектот на предвидената законска регулатива⁴⁰⁸. СТТ врши: преглед на законодавството насочено кон антикорупција. Добра практика е пратениците да ги пријавуваат своите контакти. И покрај тоа што Судскиот совет и Обвинителските служби немаат законодавна иницијатива, тие учествуваат во законодавниот процес преку консултации во текот на фазата на изготвување, или како експерти во соодветните парламентарни комисии⁴⁰⁹. Адвокатската комора може да изготви и достави правни акти, а исто така мора да се консултира кога е релевантно⁴¹⁰.

Учеството на граѓанските организации во процесот на донесување одлуки е редовно и новиот Закон за развој на НВО е донесен во 2019 година⁴¹¹. Парламентарната група за развој на граѓанското општество им овозможува на граѓанските организации да дискутираат за законодавни теми со членови на Парламентот. Националниот совет на невладини организации, составен од 10 претставници на невладини организации, национални чадори, министерства и Здружението на локалните власти во Литванија, извршува функции како советодавно тело, а општините исто така имаат општински совети на невладини организации и општински совети на заедниците кои служат како советодавни тела на локалните администрации.

Институциите не дозволуваат пристап до информации и пристап до отворени мета-податоци и ова ја поткопува транспарентноста на донесувањето одлуки. Тие се кријат зад ГДПР - регулативата за заштита на податоците, а институциите го злоупотребуваат овој елемент, иако декларациите за камата и средства се онлајн, не се добиваат и пристапуваат до информациите како отворени податоци: *кабинетот на Владата минатата година по барање на новинар, на пример, не само што ги избришал датотеките од владиниот компјутер од состанокот што го побарал новинарот, но дури и од серверите, така што никој никогаш не би можел да пристапи до тие информации. Имаше судска постапка, судот донесе пресуда во корист на новинарот кој ја поднесе жалбата, но беше предоцна. Документите веќе ги немаше. Литванија има голем проблем со пристапот до информации, посочи таа.*

ФРАНЦИЈА

Засегнатите страни често се консултираат со законодавството и процесот за донесување закони вклучува проценка на влијанието. Но, јавната консултација зависи од законот. Државниот совет придонесува за обезбедување на квалитетот на законодавството, како што покажува извештајот за владеење на правото⁴¹². Има советодавна гранка која дава мислења за нацрт-законодавството и има задача да управува со административните трибунали и апелационите судови. Неодамнешната иницијатива за Конвенцијата на граѓаните истражува еден иновативен начин за вклучување на граѓаните во законодавниот процес. Уставниот совет, Државниот совет и другите независни органи имаат клучна улога во системот на контроли и рамнотежи, се нагласува во извештајот.

Отворени податоци сами по себе, што е задолжително во Франција врз основа на донесениот Закон за дигитална Република во 2016 година, не се спроведува како што треба. Главниот предизвик е дека сите јавни документи треба да поминат низ недоволно екипираната Комисија за пристап до административни документи (КПАД). Француските власти често не ги објавуваат сите податоци, податоците се расфрлани и не се структурирани. Законот дефинира дека мета-податоците треба да бидат јавни, особено податоци што имаат влијание врз општеството, но не се стандардизирани. Но, според

мислењето на испитаникот Ц, транспарентноста не е традиција во Франција. Постои лоша практика на објавување на сè. Дури и достапна и регулирана, транспарентноста е слаба, пристапот. Одлуките што имаат правно влијание се објавуваат, но други не. Нема формален процес за да се направи ова, како што истакнува испитаникот Ц.

Новата регулатива за лобирање носи потранспарентно донесување одлуки, како и улогата на комесарот за етика во транспарентноста на пратениците.

СЛОВЕНИЈА

Непристрасноста и транспарентноста во донесувањето одлуки се проблематични како што истакнува КСК⁴¹³. Нема лекторирање на легислатива, како што посочи испитаникот. Исто така, не е јасен законскиот статус.

Словенија има солидна нормативна рамка за транспарентност⁴¹⁴. Законот предвидува санкции за оневозможување на повторна употреба и одбивање на употреба на информации⁴¹⁵. Институциите не се придржуваат и се обидуваат да избегнат проактивна транспарентност. Тие често практикуваат право на молчење и избегнуваат да даваат информации од јавен карактер на барање.

Словенија има проактивен пристап до отворени податоци⁴¹⁶ преку единствена точка за употреба и повторна употреба на информациите⁴¹⁷. Беа направени чекори напред во зголемувањето на транспарентноста на јавните набавки, вклучително и достапноста до целосната документација за доделените јавни набавки и статистичките податоци за доделените договори⁴¹⁸.

Документите што ја оправдуваат донесената одлука и транспарентноста на записникот⁴¹⁹ на состаноците на извршната власт и другите одлуки не се достапни на сите нивоа на донесување одлуки⁴²⁰. Неизбалансиран состав на советнички и работни групи е најслабата точка во процесот на донесување одлуки. Често е невозможно да се обезбеди широко учество на акционерите во донесување јавни одлуки заради широка употреба или злоупотреба на вонредни законски процедури.

Соодветните државни институции⁴²¹ се исклучени од задолжителната постапка за изготвување на словенечкото законодавство. КСК е должен да изврши докажување на корупција или таканаречен анти-корупциски преглед на секој предлог, изготвен акт (преглед и прилагодување на одредбите за борба против корупција и конфликт на интереси) пред одлуката на Владата. Издава задолжително мислење за ризиците од корупција поврзани со документите.

Консултациите со јавноста за нацрт-законите се организираат преку посветена онлајн алатка наречена портал Е-демократија. Но, во пракса јавната консултација не се спроведува правилно и регулативата има системски недостатоци, вклучувајќи лоши нацрти и измени и дополнувања⁴²². Врз основа на Резолуцијата, консултациите треба да траат од 30 до 60 дена и процесот треба да биде сумиран во извештајот. Но, за време на посебни или вонредни законодавни процедури, јавните консултации не се прават воопшто⁴²³ или периодот на консултации е премногу краток.⁴²⁴ Покрај тоа, КСК, исто така, привлекува внимание на должината на јавната дебата, која треба да биде доволно долга за да се овозможи учество на засегнатите страни⁴²⁵. Коментарите не се ни земени предвид.⁴²⁶ НВО ЦНВОС го спроведе бројачот за кршење на резолуцијата⁴²⁷ бидејќи владата сè уште не ја почитува Резолуцијата за законодавната регулатива⁴²⁸ а да се овозможи јавна расправа за регулативата што се усвојува⁴²⁹. КСК ги извести Министерството за јавна администрација и Владата веднаш да ги решат овие прашања. Како и да се отворат закони и веднаш да се овозможи законодавен план.

Законодавното тело на Владата го вовеле МОПЕД⁴³⁰, нова алатка за ИТ поддршка при изготвувањето на регулативите, но во пракса сè уште не ги обезбедува сите документи и бази на податоци. Исто така, тест за СМЕ (МСП) - алатка за проценка на влијанијата на регулативите врз економијата, достапен на јавноста преку е-демократија е воспоставен, како и законодавниот отпечаток во изготвувањето на општинските регулативи, овозможувајќи и на јавноста да го следи работењето на постапките од страна на државните органи⁴³¹.

Законодавната стапка е регулирана, но не се спроведува. Беше направен значителен чекор напред со создавање на јавно достапна листа (но не и исцрпна) на експерти консултирани за нацрт-законодавството и регулативата.

Влијанието на лобирањето во сенка врз административните одлуки е сè уште голем проблем⁴³² дури и на мрежниот јавен регистар на лобисти. Трети страни кои влијаат на донесување одлуки од владата не се вклучени во постојниот Закон за интегритет и спречување на корупција (ИПЦА). Нетранспарентното и неетичко лобирање има негативно влијание врз донесувањето одлуки⁴³³.

1.8. Ограничувања по вработувањето (вртливи врати) + ограничувања во приватниот сектор

ЛИТВАНИЈА

Законот за прилагодување на јавни и приватни интереси (ЛАППИ) беше ажуриран и предвидува ограничувања по истекот на мандатот на државната служба. Вработувањето во правно лице, без оглед на формата на правното лице, е забрането за физички лица по напуштање на државната служба. Оваа одредба се применува доколку поединец има во период од една година непосредно пред да ја напушти државната служба директно изготвена, разгледана и донесена одлука во врска со надзорот или контролата на предметното правно лице Исто така, се применува ако поединец донел одлуки што одобриле финансирање од буџетот на државата или општината на ова правно лице и други одлуки во врска со имотот на именуваното лице⁴³⁴.

ФРАНЦИЈА

Во 2019 година, ХАТВП има продолжен мандат за регулирање на „вртливите врати“⁴³⁵. Од 2020 година, новата уредба бр. 2020-69⁴³⁶ и Законот за трансформација на државната служба⁴³⁷ ги утврдуваат условите за етичката контрола што ја спроведува администрацијата или ХАТВП. ИТ ги спојува Етичката комисија на државната служба⁴³⁸ и ХАТВП.

Законодавството утврдува услови кога едно лице аплицира за овластување за вршење на работа со скратено работно време, за основање или преземање деловна активност или кога некое лице аплицира за престанок на функциите (трајно или привремено), да изврши профитабилен приватен активност. Со Уредбата се воведува списокот на работни места за кои е задолжително упатување до ХАТВП. Декретот дефинира процедури за претходна контрола на назначување на одредени работни места на оној што вршел приватна активност во претходните три години⁴³⁹.

ХАТВП дава мислење пред вработувањето за јавна позиција на високо ниво на лице претходно вработено во приватниот сектор од кое ќе зависи вработувањето. Пред

назначувањето на кој било член на Владата и во врска со лицето чие назначување е предвидено, Претседателот на Републиката може да побара од Претседателот на ХАТВП информација што укажува на датумот на барањето и земајќи ги предвид информациите достапни на ХАТВП, без разлика дали ова лице е во ситуација што може да претставува судир на интереси, како и мерките неопходни за спречување или преземање итни мерки за да се стави крај на овој судир на интереси.⁴⁴⁰

СЛОВЕНИЈА

Ограничувањата по вработувањето се однесуваат на сегашните и поранешните службеници.⁴⁴¹ Со ИТ треба систематски да се постапува, но не е така.

ИПЦА обезбедува период на „разладување“ од две години за високи функционери. Ним им е забрането да лобираат или да дејствуваат како претставник на деловен субјект кој имал деловни контакти со институцијата во која тие ја извршувале функцијата две години по заминувањето. Јавно тело може исто така да не работи со субјект во кој поранешен службеник има интерес, за период од една година од неговото заминување од функцијата.⁴⁴²

Органот во кој носител на јавна функција имал функција не може да работи со субјект во кој поранешниот службеник има 5% удел во правата на основачите, управувањето или капиталот, или со директно учество или преку учество на други правни лица, се додека не истече една година од престанокот на функцијата. Органот во кој имал функција носителот на јавна функција треба без одлагање, а најдоцна во рок од 30 дена, да ја извести Комисијата за состојбата од став 1.⁴⁴³

На барање на Комисијата, службени лица и раководители на или одговорни лица во организации кои се надлежни за јавни овластувања, присуствуваат на седница на Комисијата и во оваа прилика лично одговараат на прашањата на Комисијата. Оваа обврска се применува на гореспоменатите лица уште две години по престанокот на статусот што го имаа за време на настанот или однесувањето што го разгледуваше Комисијата.⁴⁴⁴

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

4. ЕЛЕМЕНТИ НА ПРИВАТНИОТ ИНТЕГРИТЕТ

ЛИТВАНИЈА

СТТ ги разви насоките за интегритет на приватниот сектор заедно со големите корпорации и помалите компании. Водичот е обемен водич за деловно работење, не толку привлечен и не модерен, туку значаен чекор напред за унапредување на деловниот интегритет. Тоа е иницијатива што добро ја перципира бизнисот и е додадена вредност. Претставува упатства за важноста на концептот на интегритет, го покажува односот зад идејата за унапредување на интегритетот и нуди урнек за кодекс на однесување и упатства за судир на интереси, други внатрешни документи. Внесувањето од страна на компаниите има значително влијание врз поимот интегритет во приватниот сектор. Активностите за застапување беа полесни.

Поради меѓународните деловни компании имплементираа стандард ISO31001 и меѓународни обврски, вклучително и функција за усогласеност, програма за усогласеност и интегритет, вклучително и етички кодекс и така натаму.

ФРАНЦИЈА

Во Франција, АФА штотуку го објави (Октомври 2020 година) очекуваното Нацрт-ажурирање на Упатствата (2017 година) „со цел да им помогне на сите јавни и приватни субјекти да спроведат процеси за спречување и откривање на антикорупција“ („Нацрт упатствата“) ⁴⁴⁵ и објави три нацрт-документи:

- 1) Рамка за борба против корупцијата, заедничка за сите засегнати страни;
- 2) рамка за антикорупциска политика специфична за субјектите од приватниот сектор; и
- 3) Рамка за антикорупциска политика специфична за организациите од јавниот сектор.

Француските професионални здруженија, како што е Здружението Франсизеј на Маркеш финансиери, исто така издадоа најдобри практики за банкарската и финансиската индустрија да ги разгледуваат и управуваат со ризиците од корупција во рамките на нивните активности. Според АФА, овие препораки „го доведуваат француското законодавство до највисокиот стандард во оваа област и се дел од напорите на Франција да ги почитува своите меѓународни обврски“ и „се барем строги како Упатството за ресурси на ФЦПА, Упатството на УКБА и Упатства за борба против корупцијата на Светска банка“ ⁴⁴⁶.

СЛОВЕНИЈА

Словенечкиот КСК нема надлежност над приватниот сектор, имено само кога се вклучени државни претпријатија. Другото законодавство го регулира приватниот сектор.

Прописи и стратешка рамка

Проектот е имплементиран од:

- *Кои се обврските на раководителите и на вработените во приватните институции за да го обезбедат овој елемент?*
5. *Каде се дефинирани и објаснети?*
  6. *Кои стандарди за професионален интегритет се воспоставени?*

Отчет и одговорности

- 1) *Како е дефинирана одговорноста за градење и спроведување на културата на приватниот сектор за овој елемент и на која функција е доделена?*
- 2) *Кои специјализирани институции се одговорни за обезбедување на стандарди за интегритет на приватниот сектор? Ве молиме, дефинирајте ги институциите со кратко образложение за нивната улога и надлежности.*

Зајакнување на културата на институционален интегритет - внатрешна и надворешна

7. *Кои субјекти (внатрешни и надворешни) се одговорни за зајакнување на овој елемент (подигање на свеста, обука, упатства, правила, методологии, софтверски решенија и сл. во приватни институции?) Елаборирајте за секој од горенаведените.*

Надзор/контрола/мониторинг

8. *Кои институции (приватни и јавни) се одговорни за надзор/контрола/мониторинг на правилното исполнување на овој елемент од приватни институции или јавни институции? Како се исполнети овие функции?*

Санкционирање

9. *Кои институции се надлежни за спроведување на санкциите за овој елемент? Ве молиме, објаснете ја секоја нивна надлежност за санкционирање.*
10. *Кои санкции се изрекуваат за овој елемент?*
11. *Каков вид на систем е воспоставен за пријавување корупција за овој елемент?*

- 6.1. **Набудување на политиките на вртливите врати (воздржување од вработување поранешни јавни службеници во утврдениот временски период)**

ЛИТВАНИЈА

Законот за прилагодување на јавни и приватни интереси (ЛАППИ) беше ажуриран и предвидува ограничувања по истекот на мандатот на државната служба⁴⁴⁷. Според мое знаење, нема ограничувања или нема контролни механизми за да се воздржат од вработување поранешни јавни службеници во утврдениот временски период. Тоа зависи од внатрешните деловни правила и интегритетот на поранешниот функционер.

- 6.2. **Почитување на правилата за јавни набавки**

ЛИТВАНИЈА

Јавната набавка е идентификувана од СТТ како проблематична област и на национално и на локално ниво. Според СТТ, бизнисите во Литванија продолжуваат да ја идентификуваат корупцијата како голем проблем во јавните набавки. Дополнителни области на загриженост идентификувани од Националниот завод за ревизија

вклучуваат несоодветен мониторинг и неказливост за повреди на постапките.⁴⁴⁸ Правилата за јавни набавки ја следат Директивата на ЕК и системот ги следи барањата за транспарентност за да се обезбеди ефикасност и соодветна конкуренција.⁴⁴⁹ Постои значително намалување на релативната вредност на директните награди без тендер.⁴⁵⁰ Канцеларијата за јавни набавки⁴⁵¹ го зголеми фокусот на спречување на неправилности, врз основа на анализа на ризик и концентрирање на договори со висока вредност и оние финансирани од структурните фондови на ЕУ.⁴⁵²

Поткупот во договорите за набавки дадени на високи општински службеници беа казнети со затворска казна.

Е-набавките се сметаат за добра практика, бидејќи Литванија објавува повеќе отколку што е должна. Задолжителен процент на електронски набавки на јавни добра го зголеми учеството на е-набавки. Овозможува онлајн пристап до комбинирани податоци за јавните набавки, со институции потребни за објавување планови за набавки и извештаи на интернет. Од добавувачите се бара да наведат подизведувачи во нивните понуди⁴⁵³.

Како што сугерира извештајот на ЕУ за борба против корупција, не постојат заеднички упатства за механизмите за обележување на црвената боја во набавките. Идентификувани добри практики се дека членовите на тендерските одбори се должни да потпишат декларација за непристрасност. Интересно е што нема последици ако потенцијален судир на интереси не се одредил. Една година по дадената административна казна, прекршителите можат да учествуваат во одлуки за други договори за набавка во истата организација.⁴⁵⁴

Широката дефиниција на доверливост во документацијата за јавни набавки може да ја ограничи транспарентноста и да ја олесни злоупотребата. Прописите за јавни набавки им овозможуваат на договорните органи да ги променат барањата за тендер откако ќе се потпише договорот, доколку неговата вредност падне под националниот праг.

ФРАНЦИЈА

Агенцијата за борба против корупција (АФА) и Државната канцеларија за набавки⁴⁵⁵ развија водич за јавни набавки за управување и спречување на ризици од корупција за сите засегнати страни, понудувачи и купувачи⁴⁵⁶.

СЛОВЕНИЈА

Договорите за картели, договорни наддавања, мesteње на понуди и злоупотреба на процедури за ПП, вклучително и измени и дополнувања на договорите, се проблем во Словенија во врска со јавните набавки. Предфазниот експертски дијалог и анализата на пазарот се слаби и не се користат за спречување на корупција во други фази. Спецификациите направени по мерка се евидентни, а понудувачите се вклучени во дизајнирањето на спецификациите. Бројот на единечни наддавања се зголемува. Властите и институциите за набудување го идентификуваат судирот на интереси при евалуација на понудите, договорни наддавања, неотворени тендери и единечни понуди како најочигледни прашања⁴⁵⁷. Амандманите на условите на договорот по склучувањето на договорот се чести. Обично се злоупотребуваат процедури со преговори и се злоупотребува итна постапка⁴⁵⁸. Постои прекумерна употреба на постапки за директно доделување, како што покажува Дирекцијата за анализа на јавни набавки⁴⁵⁹ и статистичка анализа.⁴⁶⁰ Министерството за јавна администрација побара од ЦОА, Националната комисија за преглед за разгледување на постапките за доделување на

набавки и Канцеларијата за надзор на буџетот (ОБСО) внимателно да ги проценат отворените прашања во постапките⁴⁶¹.

КСК во своите годишни извештаи идентификува:

- документацијата за набавка не е во согласност со потребите на договорниот орган, но е напишана за способностите на конкретниот понудувач,
- досието за тендер содржи технички барања прилагодени само на еден од играчите на пазарот (т.е. привилегиран понудувач);
- давателот е запознаен со содржината однапред, пред објавувањето на тендерските документи;
- договорниот орган и понудувачот однапред се согласуваат за постапката за избор;
- тендерската документација содржи слични (или еквивалентни) барања, како што беше наведено во претходните јавни постапки на налозите за ПП;
- делумно или целосно тендерската документација (технички барања, критериуми итн.) е подготвена од давателот/понудувачот или консултантот (консултантска фирма) и е по мерка;
- тендерската документација или критериумите се лабави (без барање за банкарска гаранција, казни за квалитет итн.) така што тие одговараат на бонусите на понудувачот;
- утврден е најкраток можен рок за доставување понуда;
- набавката на стоки/услуги не е во согласност со тендерската документација;
- понудувачот не ги почитува договорените рокови, договорниот орган не презема соодветни активности;
- договорниот орган изврши исплата на стоките/услугите пред вистинската испорака/извршување на компанијата;
- датумот на објавување на ПП е за време на годишниот одмор.

КСК понатаму забележува дека понудувачите влијаат на договорните органи, имено:

- понудувачите предлагаат поврзани трансакции;
- давателот нуди материјални/нематеријални придобивки на договорниот орган (одговорно лице);
- доколку привилегираниот понудувач не е избран за најповолен, честопати се бара (се обидува да ја побара) причината за жалбата по разгледувањето на конкурентската понуда;
- привилегиран понудувач го известува договорниот орган кои услови за понуда не ги исполнува или не може да ги исполни конкурентски понудувач;
- давателот ги потенцира неговите предности и недостатоци на конкурентот.

КСК откри злоупотреби на законодавството за јавни набавки во локалната самоуправа и издава посебно мислење⁴⁶². Одговорните лица во општините имаа процес на преговарање и откако побараа од понудувачот да го обезбеди точниот материјал на точниот добавувач.

Антикорупциската програма на Владата за 2017-2019 година не се однесува на јавните набавки преку предложената специјализирана инспекција, која може да ги санкционира прекршителите на локално и национално ниво и за која се залагаше КСК⁴⁶³.

Упатствата за јавни набавки за службени лица беа презентирани пред сите службени лица во 2018 година. Програмата предвидува и чекори напред во областа на

информатичката технологија и градежништвото и пошироката употреба на електронските аукции⁴⁶⁴.

6.3. Лобирање

ЛИТВАНИЈА

Законот за лобирање бара сите лобисти да се регистрираат на јавно достапна листа. Законот не ги опфаќа фондациите и здруженијата, а од парламентарците не се бара да откриваат контакти со лобисти⁴⁶⁵.

Регистарот на лобисти е достапен онлајн, но во пракса тој не работи. Бидејќи природата на лобирањето е скриена под лобирање во сенка, функционира системот на лобистички регистри, но не и сите регистрирани лобисти. Регистрирани се околу 60-70 лобисти. Но, деловното работење се прави надвор од официјалните канали, во сенка, како што е специфицирано од испитаникот А.

Како солидна и добра практика во врска со политичкиот интегритет, испитаникот А идентификувал известување за состаноците на пратениците со групи со различни интереси (регистрали и нерегистрали лобисти, НГОС, компании итн.)⁴⁶⁶. Ова брзо се менува во последните пет години. Политичката волја за унапредување на интегритетот се менува со притисок на граѓанското општество, ТИ Литванија. Тие започнаа да ги декларираат своите состаноци, некои опширно потоа други, а сега се повеќе членови на политичките партии ги декларираат своите контакти, особено пратенички, но и на општинско ниво. Ова се промени доста брзо во споредба со пред 5-10 години, бидејќи тие би имале само официјални агенди, но немаат содржина. Сега тие објавуваат и состаноци со експерти, компании, официјални агенди, информации за контакти и активности надвор од парламентот. Минатата пролетна сесија покажа дека 2/3 од сите членови на парламентот објавија барем некои состаноци што ги имаа. Како што рече испитаничката А, има неколкумина од различни политички партии кои го прават тоа редовно, честопати и нивните списоци со состаноци се многу обемни и информативни. Иницијативата станува посилен и се повеќе и повеќе политички членови го прават тоа. Испитаничката изразува загриженост, дека процесот е сè уште бавен, а откриената документација може да биде попрецизна и поинформативна, со цел на состанокот и доколку тоа доведе до некаков правен акт, нацрт и слично, влијанието е непознато, а ова е главниот проблем според нејзиното мислење.

Корисната сопственост не е откриена, како што истакнала испитаничката А.

ФРАНЦИЈА

Законот Сапин 2 ја зајакна регулативата за лобирање во Франција со обезбедување на дефиниција за лобисти, барања за откривање и етика и санкции во случај на непочитување. Лобистите треба да се воздржат од предлагање или нудење на нивните контакти какви било подароци или други придобивки од значителна вредност и да се воздржат од поттикнување на нивните контакти за кршење на нивните правила за добро однесување.

Французите имаат регистар на лобисти од 2017 година. Списокот на објавени изјави е достапен на веб-страницата на ХАТВП, но исто така и на платформата <https://www.data.gouv.fr/fr/>, под отворена лиценца за да се обезбеди повторна употреба на информации, комерцијални прилагодување и искористување на податоците и промовирање на квалитетот на изворите. ХАТВП известува за ограничување во

спомнување на извозите⁴⁶⁷. Во 2020 година ХАТВП го објави изворниот код на апликацијата АГОРА. Апликацијата е развиена за подобрување на интересот и лобирање на групи за регистрација во системот⁴⁶⁸.

Франција има отворен регистар на лобисти, додека некои организации, како што се верските, се исклучени од обврската за регистрација⁴⁶⁹. Сепак, ГРЕКО ја забележа потребата да се обезбеди целосна точност на регистарот, бидејќи се бара да бидат регистрирани само оние лобистички организации кои започнуваат контакт со високи функционери⁴⁷⁰

СЛОВЕНИЈА

Лобирањето е регулирано во ИПЦА⁴⁷¹. Регистрацијата на лобисти е задолжителна и воспоставен е механизам за следење на активностите за лобирање. Одредбите вклучуваат:

- дефиниции за лобирање, лобирана личност, лобист и дефинира исклучоци, здруженија на лобисти
- Задолжително запишување во регистарот (исто така, документи за влез и постапка, донесување одлука на КСК за упис, отстранување од регистарот),
- обврски за известување за лобистите (содржина, проверка на пополнувањето, точноста на податоците и изјавите),
- обезбедување на информации (право на лобисти за информации, информирање на лица што лобираат и лобирање, должност на лобистот за идентификација),
- забрана (забранети активности на лобисти, пријавување забранети активности на лобисти, право на изјава во врска со извештајот) и
- санкции (за непочитување на одредбите од Законот, за прекршување на должноста за идентификација и забраната за лобистички активности).

Забрането е лобирање за прашања предмет на судска и административна постапка, а активности за лобирање може да ги врши само физичко лице заведено во регистарот на лобисти, поставен од КСК.⁴⁷²

Јавните службеници може да се согласат на лобирање само доколку лобистот е запишан во регистарот и мора да го одбијат контактот доколку има судир на интереси.⁴⁷³ Јавните службеници ретко пријавуваат контакти за лобирање и се согласуваат на состаноци со нерегистрирани лобисти⁴⁷⁴. Контролата и следењето на лобирањето е слаба. ГРЕКО сугерира дека Словенија треба да ги процени правилата за контакти со лобисти од страна на членовите на Националното собрание (НА) и на Националниот совет (НЦ).⁴⁷⁵

КСК започна со електронско известување за лобирање контакти во февруари 2018 година⁴⁷⁶. КСК годишно го објавува списокот на лоби-записи добиени со опис на контактите и содржината, но квалитетот на тие извештаи е сомнителен⁴⁷⁷. Сите записи за лобирање се вклучени апликација ЕРАР (ERAR)⁴⁷⁸. Во пракса не се соодветно пријавени сите контакти со трети страни кои сакаат да влијаат врз донесувањето одлуки на Владата, вклучително и оние од правни и овластени претставници на компании и групи на интереси.⁴⁷⁹

ИПЦА обезбедува период на „разладување“ од две години за високи функционери. Ним им е забрането да лобираат или да дејствуваат како претставници на деловен субјект кој имал деловни контакти со институцијата во која тие ја извршувале функцијата две години по заминувањето. Јавно тело може исто така да не работи со субјект од кој

поранешен службеник има интерес во период од една година од неговото заминавање од функцијата.⁴⁸⁰

Регистарот на корисна сопственост ѝ овозможува на јавноста да има структурен увид во реални физички лица сопственици на компании и други правни лица е формиран во јануари 2018 година. Тој е достапен на АЈПЕС (АЈПЕС)⁴⁸¹. ТИ Словенија Фокус и Еквилиб Институт (Ekvilib Inštitut) организираа работилници за да и овозможат на јавноста најефективно користење на регистарот бесплатно.⁴⁸²

Проектот е финансиран од Европската Унија

Промовирање на транспарентност и одговорност на јавната администрација

5. ЕЛЕМЕНТИ ЗА ПОЛИТИЧКИ ИНТЕГРИТЕТ:

7.1 **Управување со судир на интереси, декларации за интереси и средства**

7.2 **Стандарди за политичка етика (етички кодекс/кодекс на однесување на членови на политичка партија и пратеници)**

Прописи и стратешка рамка

- *Кои се обврските и одговорностите за управување со судир на интереси, декларации за интереси и средства и стандарди за политичка етика?*
- *Каде се дефинирани и објаснети?*
- *Кои стандарди за професионален интегритет се воспоставени (стандарди за политичка етика (кодекс за етика/кодекс на однесување на членовите на политичките партии, кодекс за етика/кодекс на однесување на пратениците)?*

ЛИТВАНИЈА

Избраните функционери се должни да пријавуваат и управуваат со судир на интереси, декларации за интереси и средства. Пратениците имаат кодекс за етика, но политичките партии воопшто не го очекуваат тоа од нив.

Законот за прилагодување на интересите опфаќа членови на политички партии, државни политичари. Одговорноста за политичарите е наведена во Кодексот за етика за државните политичари. Друга регулатива: Закон за финансирање на политички партии и политички кампањи и контрола на финансирање на политички партии и политички кампањи.

Законот за главна службена комисија за етика⁴⁸³ воведува декларации за судир на интереси и средства и обврски за лобирање врз надзорниот орган, заснован врз Законот за прилагодување на јавните и приватните интереси⁴⁸⁴ и новиот Закон за лобирање⁴⁸⁵.

Изборната комисија ги опфаќа сите проблеми со интегритетот на изборите, изјавите за прекршувања на кандидатите за време на изборите итн.

Кодекс за етика за државните политичари.

ФРАНЦИЈА

Проектот е имплементиран од:

Со Законот за транспарентност во јавниот живот (2013)⁴⁸⁶ ги опфаќа членовите на Владата, лицата кои имаат локална изборна јавна функција и лица на кои им е доверена јавна служба и членовите на независните административни органи и независните јавни органи.⁴⁸⁷ Следењето го врши високиот орган за транспарентност во јавниот живот.

Членовите ЛО. 135-1 до ЛО. 135-6 од Изборниот законик (2013)⁴⁸⁸ регулира изјава за интереси и активности и изјава за имотот на Националното собрание до ХАТВП (обрасци за изјава за обелоденување: примерок изјава за обелоденување на имотот и обврските⁴⁸⁹ и примерок изјава за објавување на интереси и изјава за интереси и активности⁴⁹⁰).

Уредбата од 4 февруари 2020 година во врска со етичките контроли⁴⁹¹ ги специфицира елементите што мора да се обезбедат при барање за акумулација на активности за создавање или преземање на деловна активност или заминување во приватниот сектор, како и елементите што мора да ги обезбедат администрација кога се однесува на ХАТВП во контекст на испитување на овие барања или контролата пред назначувањето.

Повелбата за локално избрани претставници⁴⁹² ги регулира етичките должности, правата и обврските на државните службеници.

Донесени се два закона против извршување повеќе функции («non-cumul des mandats»⁴⁹³ и етиката за функционери⁴⁹⁴.

Националното собрание на Франција има Кодекс на однесување⁴⁹⁵ и од 2019 година предвидува регистрација на одлуките на парламентарците да се повлечат од дебати и гласови. Регистарот е објавен на веб-страницата на Националното собрание.

Правилата за етика и обврските за известување за членовите на Француското национално собрание ги контролира комесарот за етика на Националното собрание. Судот на ревизори ги заверува сметките на Собранието. Претставниците на интересите мора да се регистрираат во регистар и да ги почитуваат правилата за транспарентност и етика под контрола на Комесарот за етика. Создавањето отворена страница за податоци го потврди разгледувањето на ова барање за транспарентност. Годишните извештаи⁴⁹⁶ покажуваат усогласеност со етичките стандарди. НА има целосен систем на усогласеност со етичките правила и спречување на судир на интереси под контрола на Комесарот за етика, независно лице именувано од Бирото за време на траењето на законодавниот дом. Комесарот за етика ги контролира донациите и придобивките добиени од заменици, патувањата на покана на трети лица во врска со нивниот мандат, користењето на распределбата на трошоците за мандатот итн.⁴⁹⁷

Францускиот сенатски парламентарен комитет за етика (2009)⁴⁹⁸ е одговорен за парламентарната етика во врска со функционирањето на парламентарните собранија⁴⁹⁹. Заедно со Претседателот и Бирото на Сенатот, Комитетот има советодавна улога во спречувањето и третирањето на судирот на интереси на сенаторите, како и за секое етичко прашање во врска со извршувањето на мандатот на сенаторите и функционирањето на Сенатот⁵⁰⁰. Заради независност, функциите на член на парламентарниот комитет за етика не се во согласност со оние на членот на Бирото на Сенатот. Исто така, член на Комитетот не може да служи повеќе од два мандати. Членовите на Комитетот не добиваат никаква корист или надомест од нивните функции во рамките на него. Комитетот има советодавна улога во рамките на Сенатот. Затоа, мора да се консултира за измените во регулаторните текстови - предлог за резолуција и нацрт извршна наредба - во врска со парламентарната етика, особено во врска со спречување и прекинување на судир на интереси на сенатори; системот на плаќање и

контрола на мандатните трошоци и списокот на подобни трошоци. При извршувањето на својата етичка мисија, Бирото на Сенатот - како претседателот на Сенатот - може да побара мислење од парламентарниот етички комитет со цел да го просветли во етички прашања и спречување на судир на интереси или општо прашање, или за личната состојба на сенаторот. Во исто време, сенатор може да побара совет од Парламентарниот етички комитет за неговата лична состојба ако смета дека веројатно открива судир на интереси или за кое било етичко прашање поврзано со извршувањето на неговиот мандат. Одговорот го дава претседателот или потпретседателот на Комитетот штом прашањето не претставува никаква тешкотија или не поставува принципиелно прашање. Комитетот исто така доби овластувања за спроведување или контрола на етичките правила дефинирани од Бирото. Затоа е одговорно - да обезбеди усогласеност со правилата што се однесуваат на претставниците на интересите, контактирајќи го, доколку е потребно, со претседателот на Сенатот за да му даде официјално известување на претставникот за интерес кој ги прекршил правилата и со испраќање на не-јавни набљудувања до контактираното лице од овој претставник на интерес и да се контролира дека трошоците на сенаторите поддржани од Сенатот одговараат на трошоците за мандат.

ХАТВП и судството и истражните сили немаат доволно ресурси за да ги проверат декларациите за избрани службеници.

СЛОВЕНИЈА

Новиот закон за изменување и дополнување на законот за интегритет и спречување на корупција регулира декларации, средства и судир на интереси⁵⁰¹ на избрани службеници, вклучително и пратеници.⁵⁰² Одредбите од ова поглавје не се применуваат на постапките во кои исклучувањето на службено лице е регулирано со друг закон. Комисијата за спречување на корупција го следи известувањето, но не ефикасно. Алатката ЕРАР им помага да ги видат и врските и трошоците.

Кодексот за етика за пратеници во Националното собрание⁵⁰³ (2020) прогласува етички принципи до кои пратениците мора да се придржуваат и поставува опомени за прекршувањата.⁵⁰⁴ Но, тоа е лошо и не се спроведува⁵⁰⁵. Содржината на Кодексот беше критикувана значително од Транспаренси Интернешнл Словенија⁵⁰⁶. Забраната за прифаќање подароци, услуги и добра што би влијаеле на процесот на донесување одлуки и одлуките на пратениците не е правилно дефинирана. Не го опфаќа управувањето со судир на интереси толку широко како ИПЦА. Санкциите се слаби. Кодексот не воведува одредби за изземање на членови на Советот на претседателот на НА, бидејќи е тело за санкционирање. Луѓето кои можат да пријават повреда се ограничени на претседателот или потпретседателите на НА. Прекршувањата не се достапни јавно. Во моментот Советот на претседателот на НА не може да го спроведува Кодексот во пракса, бидејќи санкциите не се дефинирани во Деловникот за работа на НА⁵⁰⁷.

КСК има ограничени ресурси за надзор над спроведувањето на декларациите за имот, судир на интереси, лобирање и планови за интегритет, како што известува ГРЕКО. Декларациите за имотот на ПТЕФ не се објавени ниту се предмет на значителна контрола⁵⁰⁸.

Националниот совет го воведо во 2015 година⁵⁰⁹ Кодексот за етика на замениците на државниот совет, но тој не се спроведува правилно со контролните механизми и

санкциите. И не беа воведени мерки во врска со нивните членови и лобирање, како и за етика и интегритет.⁵¹⁰

Зајакнување на културата на институционален интегритет - внатрешна и надворешна

7. Кои субјекти (внатрешни и надворешни) се одговорни за зајакнување на управувањето со судир на интереси, изјавите за интереси и средства, стандардите за политичка етика преку подигање на свеста, обука, упатства, правила, методологии, софтверски решенија и сл. Ве молиме, елаборирајте за секое од горенаведените.

ЛИТВАНИЈА

За декларации ЦОЕЦ, Комисија за етика и процедури на Сеимас; за членови на општински совети - општински комисии за етика.

ФРАНЦИЈА

ХАТВП, АФА, секоја јавна институција. Парламентарниот комитет за етика, комесар за етика на Националното собрание..

СЛОВЕНИЈА

КСК, секоја јавна институција. Советот на претседателот на НА и одделен за НЦ.

Отчет и одговорности

- 8. Како е дефинирана одговорноста за градење и спроведување на културата за интегритет на политичката партија и на која функција е доделена?*
- 9. Кои специјализирани институции се одговорни за обезбедување на различни аспекти на интегритет и антикорупција и кои се нивните надлежности? Ве молиме, дефинирајте ги институциите со кратко образложение за нивната улога и надлежности.*

ЛИТВАНИЈА

Парламентарната комисија за етика и процедури и ЦОЕЦ (за образложение видете погоре) за НА и Сенатот.⁵¹¹ Споменатите институции. Но, не за политичките партии. Само малкумина имаат некои мерки што ги следат.

ФРАНЦИЈА

НА и НЦ. Нема за политичките партии..

СЛОВЕНИЈА

Совет на претседателот на НА и посебно тело за НЦ. Нема за политичките партии.

Надзор/контрола/мониторинг

10. Кои институции се надлежни за надзор/контрола/мониторинг на правилното исполнување на обврските? Како се исполнети овие функции?

ЛИТВАНИЈА

Собраниската комисија за етика и процедури ги анализира декларациите доставени од пратениците и ги советува како да се избегне судир на интереси. Парламентарците можат да бидат предупредени доколку не ги следат препораките дадени од Комисијата⁵¹².

ФРАНЦИЈА

ХАТВП (Види погоре)

СЛОВЕНИЈА

Комисијата за спречување на корупција за декларации. (Види погоре) засновано врз ИПЦА. Претпоставениот или комисијата одлучуваат за судир на интереси во рок од 15 дена и ја соопштуваат одлуката до службеното лице.

Комисијата на НА и претседателот за етички кодекс. (Види погоре)

Претседателот на НЦ за етички кодекс. (Види погоре)

Санкционирање

11. Кои институции се надлежни за спроведување на санкциите? Ве молиме, објаснете ја секоја нивна надлежност за санкционирање.

ЛИТВАНИЈА

Собраниската комисија за етика и процедури и ЦОЕЦ.⁵¹³

Постојат различни постапки и различни последици за прекршителите на соодветните закони. Постапките за истраги што треба да ги спроведе ЦОЕЦ се пропишани со Поглавје четири, Закон за ЦОЕЦ; истрагите што ги спроведува етичката комисија на општинските совети се пропишани со Кодексот на однесување на државните политичари и Законот за локална самоуправа; процедуралните правила за истраги спроведени во други институции се пропишани со соодветни правни акти, на пр. Резолуција бр. 977, 25 јуни 2002 година, на Владата на Република Литванија за постапката за изрекување дисциплински санкции за државните службеници итн.

Во согласност со член 6, надзорно тело за членовите на парламентот е Комисијата за етика и процедури на Сеимас; за членови на општински совети - општински комисии за етика.

ФРАНЦИЈА

ХАТВП, АФА, секоја јавна институција. Парламентарниот комитет за етика, комесар за етика на Националното собрание.

СЛОВЕНИЈА

Комисијата за спречување на корупција за декларации. (Види погоре)

Комисијата на НА и Претседателот за етички кодекс. (Види погоре)

Претседателот на НЦ за кодекс за етика. (Види погоре)

12. Кои санкции се изрекуваат?

ЛИТВАНИЈА

Не постои ефикасен механизам за следење на потенцијалните прекршувања⁵¹⁴.

Комисијата за етика и процедури на Сеимите; за членови на општински совети - општинските етички комисии донесуваат една одлука, наведена во член 9, Кодекс на однесување на државните политичари:

- да потврди дека некое лице ги прекршило (или не ги повредило) одредбите на етичките политики (вклучително и прописи за судир на интереси);
- да даде препорака за прилагодување на однесувањето на лицето со етички принципи и барања (вклучително и прописи за судир на интереси);
- да даде препорака јавно да се извините заради неетичко однесување.
- во случај на сомневање во кривично однесување – да ги пренесе информациите до институции за претходна постапка или до обвинителството⁵¹⁵.

ФРАНЦИЈА

Дисциплинска постапка од страна на внатрешното тело. Обвинителство - кривично дело на влијание од страна на органите за спроведување

СЛОВЕНИЈА

Дисциплинска постапка од страна на внатрешното тело. Обвинителство - кривично дело на влијание од страна на органите за спроведување.

13. Каков систем постои за пријавување корупција во политичките партии?

ЛИТВАНИЈА

Редовни официјални канали за известување.

ФРАНЦИЈА

Редовни официјални канали за известување и до Комисијата и до ЦОЕЦ.⁵¹⁶

СЛОВЕНИЈА

Редовни официјални канали за известување и до КСК, полицијата и обвинителството.

6. ЛИТЕРАТУРА

¹ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiujų tyrimų tarnyba- STT (2018) A Guide Of Development And Implementation Of An Anti-Corruption Environment In The Public Sector : https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/aav_viesajam_2018_09_05_viesinimui_pdf_en_2.pdf 25.10.2020

² “Public-sector” in a context of the Guide of an Anti-Corruption Environment should be understood as state and municipal institutions (Article 2(3)4 of the Law on the Prevention of Corruption), as well as other entities of public administration (Article 2(4)6 of the Law on Public Administration) Legal regulation contains broader concepts of a Public-sector and its subjects (Public Governance Improvement Program for 2012-2020 approved by Resolution No. 171 of the Government of the Republic of Lithuania on 7 February 2012 “On Public Governance Improvement Program for 2012-2020”: public administration authorities – entities are state politicians, state and municipal institutions, agencies, officials, civil servants, state or municipal enterprises, public institutions, the owner or stakeholder of which is the State or municipal, associations, joint stock companies and private companies, where the state or municipal owns more than 50 percent of the votes at the general meeting of shareholders). The Anti-Corruption Guide for Business shall be applied to enterprises.

- ³ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2018) Anti-corruption handbook for Business <https://www.stt.lt/en/doclib/wln41crg3tmvszezuchrvrtz9ehuam8f> 25.10.2020
- ⁴ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2006) Anti-Corruption Education At School Methodical material for general and higher education schools. Modern Didactics Centre. Garnelis Publishing, Klaipėdos St. 6, LT-01117 Vilnius: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_anti-corruption_education_at_school.pdf on 25.10.2020
- ⁵ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking of interest, misappropriation of public funds and favouritism https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2018-10/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf 2.10.2020
- ⁶ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking of interest, misappropriation of public funds and favouritism https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2018-10/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf 2.10.2020
- ⁷ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the French AFA guidelines New features and first impressions: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a> 30.10.2020
- ⁸ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the French AFA guidelines- New features and first impressions (2020) <https://sites-herbertsmithfreehills.vutirevx.com/126/23927/landing-pages/e-bulletin-l-publication-of-the-draft-update-of-the-afa-guidelines-l-october-2020.pdf> 30.10.2020
- ⁹ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) has released the expected draft update of its guidelines published in the French Official Journal on 22 December 2017 (the "Draft Guidelines) in October 2020 and public feedback is expected in November.
- ¹⁰ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the AFA guidelines New features and first impressions <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a> 3.10.2020
- ¹¹ French companies with at least 500 employees and a turnover above €100 million; French companies belonging to a group with a French parent company, at least 500 employees in total and a consolidated turnover above €100 million subsidiaries, whether French or foreign, of the French companies referred to above that publish consolidated financial statements; and French state-owned industrial and commercial entities with at least 500 employees or belonging to a state-owned group with at least 500 employees in total and a consolidated turnover above €100 million. As a result, any French entity belonging to a group with French parent company with at least 500 employees in total and a consolidated turnover above €100 million is subject to the Sapin II Act: France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/> 3.10.2020
- ¹² Ministry of public administration and the Slovenian Government (2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015- 2020 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf 3.10.2020
- ¹³ Commission for the prevention of Corruption Slovenia (2020) Integrity and prevention of corruption: <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/06/ZintPK-ENG.pdf.pdf> 3.10.2020
- ¹⁴ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2018) A Guide Of Development And Implementation Of An Anti-Corruption Environment In The Public Sector : https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/aav_viesajam_2018_09_05_viesinimui_pdf_en_2.pdf 25.10.2020
- ¹⁵ UNDOC. Effective anti-corruption system in Lithuania: <https://www.unodc.org/documents/corruption/Best%20Practices/Lithuania.pdf> 20.10.2020
- ¹⁶ The Parliament (Seimas) (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> 25.10.2020
- ¹⁷ The Parliament (Seimas) Lithuania (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> and Law on Corruption prevention (only in Lithuanian) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/74ea6d80bb5b11ea9a12d0dada3ca61b?jfwid=nq76mxxi5> 25.10.2020
- ¹⁸ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2015) National Anti-Corruption Programme <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/anti-corruption-programmes/4985> 25.10.2020
- ¹⁹ The Parliament (Seimas) Lithuania (2020) Law on the Chief Official Ethics Commission: https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_the_Chief_Official_Ethics_Commission_2020.docx 20.10.2020
- ²⁰ The Parliament (Seimas) Lithuania (2020) Law on the Adjustment of Public and Private Interests : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_Adjusting_Public_and_Private_Interests_2020.docx 20.10.2020
- ²¹ The Parliament (Seimas) Lithuania (2017) Law on Lobbying Activities: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9473b770a2a311e7a65c90dfe4655c64?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 20.10.2020
- ²² The Parliament Seimas Lithuania (2015) National Anti-corruption Programme of the Republic of Lithuania for 2015-2025: https://www.vtek.lt/images/Duomenys/en/NKKP_eng.docx 22.10.2020

- ²³ Lithuanian National Anti-Corruption Programme of 2015–2025 (2015) Approved by Resolution No. XII-1537 of the Parliament (one dome Seimas): <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c529d0cbcd11e4aaa0e90fce87968122.10.2020>
- ²⁴ Lithuania's legislative framework criminalises corruption (active and passive bribery, trading in influence, extending to officials operating abroad).
- ²⁵ Criminal Law on Convention Of Corruption, Civil Law Convention Of Corruption, Law ON The SPECIAL Investigations Service OF The Republic OF Lithuania, Law ON Funding OF, And Control Over Funding OF, POLITICAL Parties And POLITICAL Campaigns OF The Republic OF Lithuania
- ²⁶ The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Adjustment of Public and Private Interests: <https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The Law on Adjusting Public and Private Interests 2020.docx> 20.10.2020
- ²⁷ The Parliament Seimas Lithuania (2017) Law on Lobbying Activities : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9473b770a2a311e7a65c90dfe4655c64?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 20.10.2020
- ²⁸ Chief Official Ethics Commission: <https://www.vtek.lt/index.php/en> 20.10.2020
- ²⁹ The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Chief Official Ethics Commission: <https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The Law on the Chief Official Ethics Commission 2020.docx> 20.10.2020
- ³⁰ The Parliament Seimas Lithuania (2015) National Anti-corruption Programme of the Republic of Lithuania for 2015-2025: https://www.vtek.lt/images/Duomenys/en/NKKP_eng.docx 22.10.2020
- ³¹ The Parliament Seimas Lithuania (2006) Law on the approval, entry into force and implementation of the code of conduct for state politicians. 19 September 2006 No X-816 Vilnius: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.287040?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 22.10.2020
- ³² The Parliament Seimas Lithuania (2018) Law on Whistleblowing: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2986b360db3611e7910a89ac20768b0f/LkUuyHmlnl> 25.10.2020
- ³³ Law on the Central Electoral Commission OF the Republic OF Lithuania. Law ON Charity and Sponsorship OF The Republic OF Lithuania. Law ON The Seimas Ombudsmen OF The Republic OF Lithuania, Law ON STATE Control OF The Republic OF Lithuania.
- ³⁴ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020
- ³⁵ France is a signatory to several anti-corruption conventions including the UNCAC, the OECD Anti-Bribery Convention, the Council of Europe Criminal Law Convention on Corruption, the Council of Europe Civil Law Convention on Corruption and is a member of the Council of Europe Group of States against Corruption: Day, Jones, The French Anti-Corruption Agency Publishes Its 2019 Annual Activity Report (2020): <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=5e7fceed-1902-4a1a-bf18-1fa702c8af76>
Annual Report of the AFA (2019): https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/RA%20Annuel%20AFA_web.pdf
- Latham & Watkins LLP (2020) France Reforms Lobbying Rules: Government to Impose Criminal Penalties: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=df56cdae-14c4-4d3a-a1cf-2c44034c5504>; August Debouzy (2019) The "Sapin II Act": strict transparency imposed by the draft decree on the register of interest representatives: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9f293a74-2a94-4330-ab8e-12138de077b4> 2.10.2020
- ³⁶ The High Authority for Transparency in Public Life France (HATVP): <https://www.hatvp.fr/en> 10.10.2020.
- ³⁷ French Sapin II law (2016) <https://www.gouvernement.fr/en/transparency-anti-corruption-and-economic-modernisation-bill> 5.10.2020
- ³⁸ The base was the anti-corruption law passed in 2007 which included integrity concept elements following the recommendations from the Council of Europe's Group of States against Corruption (GRECO) and from the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) but composed of mostly criminal provisions (Loi no. 2007-1598 du 13 novembre 2007 relative à la lutte contre la corruption: <http://www.textes.justice.gouv.fr/lois-et-ordonnances-10180/loi-relative-a-la-lutte-contre-la-corruption-13707.html> and ANNEX FRANCE to the EU Anti-Corruption Report. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 10: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_france_chapter_en.pdf 2.10.2020
- ³⁹ DLA Paper (2014) High authority for transparency in public life – a new anti-corruption body: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=86d81ada-21d4-4505-9bfc-0cc857cc1b64> 5.10.2020
- ⁴⁰ The network for integrity (2020) The High Authority for Transparency in Public Life HATVP <http://www.networkforintegrity.org/continents/europe/the-high-authority-for-transparency-in-public-life/> 5.10.2020
- ⁴¹ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Annual report 2017: https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/AFA_rapportAnnuel2017GB.pdf 5.10.2020
- ⁴² High Authority for Transparency in Public Life Act no. 2013-907 dated 11 October 2013 : <https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Act-no.-2013-907-dated-11-October-2013-on-transparency-in-public-life.pdf> 2.10.2020
- ⁴³ LAW n ° 2013-907 of October 11, 2013 relating to the transparency of public life (1) France: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/IORFTEXT000028056315/2020-10-30/> 2.10.2020
- ⁴⁴ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking

- of interest, misappropriation of public funds and favouritism https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2018-10/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf 5.10.2020
- ⁴⁵ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking of interest, misappropriation of public funds and favouritism https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2018-10/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf
- ⁴⁶ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020
- ⁴⁷ Definition and Purpose of Top management's Commitment, Contents of Top management's Commitment-Adopting a zero-tolerance policy for corruption risk; Mainstreaming anti-corruption measures in policies and procedures; Governance of the corruption prevention and detection programme, Communication policy.
- ⁴⁸ Contents of the Anti-Corruption Code of Conduct, Scope of the Anti-Corruption Code of Conduct, Form and Dissemination of the Code of Conduct, Updating the Anti-Corruption Code of Conduct, The Code of Conduct and Employment Regulations.
- ⁴⁹ Objectives of the Internal Whistleblowing System, Operational Implementation of the Internal Whistleblowing System, Possible Alignment with Legal Provisions Applying to Whistleblowers including Summary of Legal Provisions on Whistle-blowers: definitions, procedures, protection
- ⁵⁰ Corruption Risk Mapping, Definition and Objectives, Characteristics of Corruption Risk Mapping, A Six-Step Method
- ⁵¹ Due Diligence Definition Due Diligence Objectives, Scope of Due Diligence: the Third Parties Concerned, Due Diligence Procedures, Due Diligence Content, Assessing the Level of Third-Party Risk, Conclusions, Auditing the Third-Party Due Diligence Process, Third-Party Due Diligence System Indicators, Third-Party Due Diligence Record Retention;
- ⁵² What Are Accounting Control Procedures? What Purpose Do Accounting Controls Serve? The Relationship between Accounting Controls and Audits, How Accounting Controls Are Performed, First level control, Second level control, Third level control, What Accounting Controls Entail
- ⁵³ Sapin II Law France (2016) Article 3(2) of Law 2016-1691 of 9 December 2016 <https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/fr/mise-jour-des-recommandations-lafa-ouverture-consultation-publique> 2.10.2020
- ⁵⁴ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the AFA guidelines New features and first impressions <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a> 31.10.2020
- ⁵⁵ French LOI n° 2019-828 du 6 août 2019 de transformation de la fonction publique (1) <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038889182/> 2.10.2020
- ⁵⁶ The law on the transformation of the civil service LOI n° 2019-828 du 6 août 2019 de transformation de la fonction publique (1). : <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2019/8/6/CPAF1832065L/jo/texte;> <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038889182/> 2.10.2020
- ⁵⁷ Public service (2019) Reform of the ethical control framework in the public service. : <https://www.fonction-publique.gouv.fr/reforme-cadre-de-contrôle-deontologique-dans-la-fonction-publique> 2.10.2020
- ⁵⁸ Public service (2019) Reform of the ethical control framework in the public service. : <https://www.fonction-publique.gouv.fr/reforme-cadre-de-contrôle-deontologique-dans-la-fonction-publique> 2.10.2020
- ⁵⁹ Évolution du cadre déontologique dans la fonction publique (2019) https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/carrieres_et_parcours_professionnel/com_deontologie/20200121-fiche-entree-en-vigueur-reforme-deontologie.pdf
- ⁶⁰ Décret n° 2020-69 du 30 janvier 2020 relatif aux contrôles déontologiques dans la fonction publique <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decret/2020/1/30/CPAF1931922D/jo/texte> for the application of Article 34 of Law no. 2019-828 of 6 August 2019 on the transformation of the civil service. 2.10.2020
- ⁶¹ Decree No. 2020-69 of January 30, 2020 relating to ethical controls in the public service <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000041540142&dateTexte=20200211>
- ⁶² Decree No. 2020-37 of January 22, 2020 <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000041450962/2020-02-12/>
- ⁶³ The decree of February 4, 2020 relating to ethical controls
- ⁶⁴ The French Government (2020) Public Action 2022: for transformation of public services: <https://www.gouvernement.fr/en/public-action-2022-for-transformation-of-public-services> 2.10.2020
- ⁶⁵ The French Government (2020) Public Action 2022: for transformation of public services: <https://www.gouvernement.fr/en/public-action-2022-for-transformation-of-public-services> 02.10.2020; *The three objectives: For users: improving public service quality, by moving from a control culture to a trust culture, and by working on simplification and digitisation of administrative procedures. For public servants: providing them with a modernised working environment, by fully involving them in definition and monitoring of transformations. For taxpayers: accompanying the decrease in public expenditure, with a stated objective of -3 GDP points by 2022. / The six key principles: Full consideration of all public administrations: the State and its operators, social security administrations and local authorities. Accountability of ministries: they will be the "frontrunners" of the public policies they carry out. Priority given to digital transformation of administrations, with the aim of having 100% of public services dematerialised by 2022. Major resources for public transformation, with a dedicated €700-million fund over the next five years, including €200 million in 2018. Involvement of public servants and public service users throughout the initiative, in order to collect their proposals. Top-level political backing by the President of the Republic and the Prime Minister.*

- ⁶⁶ ANNEX FRANCE to the EU Anti-Corruption Report. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 10: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_france_chapter_en.pdf 2.10.2020
- ⁶⁷ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2020) National multi-year plan to fight corruption 2020-2022 (published in January 2020) <https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/PlanVAnglais.pdf> 2.10.2020
- ⁶⁸ High Authority for Transparency in Public Life France : Articles L.O. 135-1 to L.O. 135-6 of the Electoral Code interests and activities <https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Articles-LO-135-1-to-135-6.pdf> Amended by Organic Law no. 2013-906 dated 11 October 2013 - Art. 1 Amended by Ordinance no. 2016-307 dated 17 March 2016- Art. 4
- ⁶⁹ High Authority for Transparency in Public Life France (2016) Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of assets and liabilities : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_sample-disclosure-statement-of-assets-and-liabilities.docx 2.10.2020
- ⁷⁰ High Authority for Transparency in Public Life France (2016) Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of interests and statement of interests and activities : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_Updated-feb-2018-Sample-disclosure-statement-of-interests-or-interests-and-activities.docx 2.10.2020
- ⁷¹ French Civil Service Code <https://www.fonction-publique.gouv.fr/statut-general-des-fonctionnaires>
- ⁷² Article 25 of French Act 83-634 of 13 July 1983 on the rights and obligations of civil servants states that "civil servants shall fulfil their duties with dignity, impartiality, integrity and probity [...]. Heads of department shall ensure that these principles are upheld in the departments under their authority. Heads of department may, after consulting employee representatives, devise a set of department-specific ethical principles that apply to all officials under their authority."
- ⁷³ French National Assembly Code of conduct <http://www.assemblee-nationale.fr/dyn/transparence-et-deontologie> 30.10.2020
- ⁷⁴ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France. : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020
- ⁷⁵ The Charter for Local Elected Representatives created by article 2 of French Act 2015-366 of 31 March 2015 to help them carry out their duties, and codified in article L.1111-1-1 of the French Local Authority Code), or French Act 2016-483 of 20 April 2016 on the ethical duties, rights and obligations of civil servants https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?sessionId=002C8131CF0B72EC427C30E1D7179D4C.tplgfr21s_3?idArticle=LEGIARTI000030424099&cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20171020&categorieLien=id&oldAction=&nbResultRech=
- ⁷⁶
- ⁷⁷ Projet de loi relatif à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires Ministère de la fonction publique. http://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/statut_et_remunerations/statut_general/pdf/deontologie-projet-de-loi.pdf and Les points clés de la loi relative à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires - 29/06/2016 available here: <https://www.fonction-publique.gouv.fr/points-cles-de-la-loi-relative-a-la-deontologie-et-aux-droits-et-obligations-des-fonctionnaires> 2.10.2020
- ⁷⁸ With the punishment for bribery reaching 10 years' imprisonment and a fine of up to EUR 150,000 for individuals and EUR 750,000 for legal entities.
- ⁷⁹ The Penal Code of France: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006070719/2020-10-05/ 2.10.2020
- ⁸⁰ Financial Crimes Times (2019) France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- ⁸¹ OECD (2016) *Statement of the OECD Working Group on Bribery on Slovenia's limited implementation of the Anti-Bribery Convention - OECD* <http://www.oecd.org/corruption/public-statement-on-slovenia-s-implementation-of-the-anti-bribery-convention-2016.htm>
- ⁸² GRECO (2018) FOURTH EVALUATION ROUND Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors SECOND COMPLIANCE REPORT SLOVENIA Adoption: 23 March 2018 Public Publication: 5 July 2018 GrecoRC4(2018)3. Adopted by GRECO at its 79th Plenary Meeting (Strasbourg, 19-23 March 2018) <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/16808c1a9c> and GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public 08/03/2018; **Adoption** (in plenary / en plénière): GRECO 78 <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8>
- ⁸³ Transparency International Slovenia (2020) SPREJEM NOVELE JE LE PRVI KORAK K CELOVITI PRENOVI PROTIKORUPCIJSKEGA OKVIRJA : <http://www.transparency.si/8-novice/455-sprejem-novele-je-le-prvi-korak-k-celoviti-prenovi-protikorupcijskega-okvirja> Accessed 3.10.2020
- ⁸⁴ Commission for the prevention of Corruption Slovenia (2020) Sprejem novele Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije je potrditev dela in pomena komisije : <https://www.kpk-rs.si/2020/10/21/sprejem-novele-zakona-o-integriteti-in-preprecevanju-korupcije-je-potrditev-dela-in-pomena-komisije/> Accessed 3.10.2020
- ⁸⁵ Commission for the prevention of Corruption Slovenia (2020) Integrity And Prevention Of Corruption Act: <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/06/ZintPK-ENG.pdf> Accessed 3.10.2020

- ⁸⁶ Transparency International Slovenia (2020) Stališče ti slovenia do nekaterih predlaganih amandmajev k noveli zakona o integriteti in preprečevanju korupcije : <http://www.transparency.si/8-novice/451-stalisce-ti-slovenia-do-nekaterih-predlaganih-amandmajev-k-noveli-zakona-o-integriteti-in-preprecevanju-korupcije> 3.10.2020
- ⁸⁷ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>
- ⁸⁸ ZGD (2006) Companies act Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS in 158/20 – ZIntPK-C) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4291> 15.10.2020
- ⁸⁹ Akcijski načrti uresničevanja Resolucije o preprečevanju korupcije v RS Slovenia : https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/02/Preciscen_akcijski_nacrt_2.pdf 15.10.2020
- ⁹⁰ Ministry of Public Administration Slovenia (2015) *Public Administration Development Strategy 2015–2020*. http://www.mju.gov.si/en/areas_of_work/public_administration_2020/ <https://www.ip-rs.si/en/legislation/access-to-public-information-act/>
- ⁹¹ Ministry of public administration and the Government Slovenia (2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015 2020 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf 15.10.2020
- ⁹² **Ministry of public administration Slovenia (2017) The Programme of Government Measures for Integrity and Transparency 2017-2019** http://www.mju.gov.si/en/media_room/news/browse/1/article/12447/8592/ **15.10.2020**
- ⁹³ PISRS (2015) Uredba o darilih Slovenia. Decree on restrictions and duties of public employees as regards acceptance of gifts: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2822> 15.10.2020
- ⁹⁴ PISRS (2001) Code of conduct for public officials Slovenia: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG1022> 15.10.2020
- ⁹⁵ National Assembly Slovenia (2020) **Etični kodeks za poslanke in poslance Državnega zbora Republike Slovenije** https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks/lut/p/z1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KCC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjQLGBM0w_Hgui8BtfkBsacGdc20TO/dz/d5/L2dBISevZ0FBIS9nQSEh/ 15.10.2020
- ⁹⁶ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>
- ⁹⁷ GRECO Fourth Evaluation Round – Interim report. Slovenia
- ⁹⁸ Judicial Council Slovenia (2020) Code of Judicial Ethics and Integrity <http://www.sodni-svet.si/#/english>
- ⁹⁹ Code of ethics of State Prosecutors (2017) <https://www.drzavnotozilski-svet.si/code-of-ethics-of-state-prosecutors> 15.10.2020
- ¹⁰⁰ State Prosecutorial Council (2020) Pojasnila kodeksa državnotožilske etike Slovenia: https://www.drzavnotozilski-svet.si/files/Komisija%20za%20etiko%20in%20integriteto/Pojasnila_Kodeksa_drzavnotozilske_etike.pdf 15.10.2020
- ¹⁰¹ Criminal Code Slovenia (2012) Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20 in 91/20) <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5050> 15.10.2020
- ¹⁰² Public Information Access Act Slovenia (2006): www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3336 3.10.2020
- ¹⁰³ French "Public sector entities" defined in the A-C Guidelines means: - central government (central administrations, devolved central government administrations, departments with national scope, independent administrative authorities, etc.); - local governments and groups of local governments; - public establishments (other than EPICs with more than 500 employees and turnover in excess of €100 million, which are covered by article 17 of French Act 2016-1691 of 9 December 2016); - public interest groups; - publicly owned companies (including local publicly owned companies and semi-public companies); - non-profit organisations with a public service role.
- ¹⁰⁴ Commission for the prevention of Corruption Slovenia (2020) Integrity And Prevention Of Corruption Act: <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/06/ZintPK-ENG.pdf.pdf> 3.10.2020
- ¹⁰⁵ "Public sector employees" means officials, public servants, and employees in public undertakings and private companies in which the controlling interest or a dominant influence is held either by the State, a local community, or other employees working in the public sector; 3. "Officials" means deputies of the National Assembly, members of the National Council, the President of the Republic, the Prime Minister, ministers, state secretaries, judges of the Constitutional Court, other judges, state attorneys, officials in other self-governing local communities (hereinafter: local communities), members of the European Parliament from the Republic of Slovenia, unless their rights and obligations are stipulated otherwise by the regulations of the European Parliament, and other officials from Slovenia working in European and other international institutions, the Secretary-General of the Government, former officials while receiving wage compensation pursuant to the law, and officials of the Bank of Slovenia, unless their rights and obligations are stipulated otherwise by the Act governing the Bank of Slovenia and other regulations binding thereon. Commission for the prevention of Corruption Slovenia (2020) INTEGRITY AND PREVENTION OF CORRUPTION ACT : korupcije <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/06/ZintPK-ENG.pdf.pdf> Accessed 3.10.2020

- 106 The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Adjustment of Public and Private Interests : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_Adjusting_Public_and_Private_Interests_2020.docx 20.10.2020
- 107 Zakon o Slovenskem državnem holdingu (ZSDH-1) (2014) Zakon o Slovenskem državnem holdingu (pisrs.si)
- 108 Vlada pošilja predlog zakona o demografskem skladu v DZ (2020) <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/271584>
- 109 The Parliament Seimas Lithuania (2006) Law On The Approval, Entry Into Force And Implementation Of The Code Of Conduct For State Politicians: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.287040?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 25.10.2020
- 110 French National Assembly Code of conduct <http://www.assemblee-nationale.fr/dyn/transparence-et-deontologie>
- 111 *Déontologie de l'Assemblée nationale*,
- 112 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 113 Évolution du cadre déontologique dans la fonction publique (2019): https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/carrieres_et_parcours_professionnel/com_deontologie/20200121-fiche-entree-en-vigueur-reforme-deontologie.pdf
- 114 The law n° 2016-483 of 20 April 2016 relating to the conduct and the rights and obligations of officials was published in the Official Journal of 21 April, 2016. <https://www.fonction-publique.gouv.fr/loi-relative-a-la-deontologie-des-fonctionnaires>
- 115 National Assembly (2020) **Etični kodeks za poslanke in poslanke Državnega zbora Republike Slovenije** https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks!/lut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KKC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjqlGBM0w_Hgui8BtfkBsacgDc20TO/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/ 15.10.2020
- 116 National Assembly (2020) Etični kodeks za poslanke in poslanke Državnega zbora Republike Slovenije, https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks!/lut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KKC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjqlGBM0w_Hgui8BtfkBsacgDc20TO/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/
- 117 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>
- 118 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) Sprejem etičnega kodeksa poslancev korak v pravo smer. <https://www.kpk-rs.si/2020/06/12/sprejem-eticnega-kodeksa-poslancev-korak-v-pravo-smer/>
- 119 Transparency International Slovenia (2020) Sprejetje kodeksa je korak v pravo smer, potrebna bodo tudi dejanja. <http://transparency.si/8-novice/442-sprejetje-kodeksa-je-korak-v-pravo-smer-potrebna-bodo-tudi-dejanja> 15.10.2020
- 120 National Assembly Slovenia (2020) Poslovnik Državnega zbora: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=POSL34> 15.10.2020
- 121 Judicial Council (2020) Code of Judicial Ethics and Integrity <http://www.sodni-svet.si/#/english> 15.10.2020
- 122 PISRS (2001) Code of conduct for public officials <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG1022> 15.10.2020
- 123 National Assembly (2020) **Etični kodeks za poslanke in poslanke Državnega zbora Republike Slovenije:** https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks!/lut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KKC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjqlGBM0w_Hgui8BtfkBsacgDc20TO/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/ 15.10.2020
- 124 European Commission (2020) Commission staff working document 2020 rule of law report; Country Chapter on the rule of law situation in Slovenia Accompanying the document: Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions 2020 Rule of Law Report. Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 323 final: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 14.10.2020
- 125 GRECO Fourth Evaluation Round – Interim report.
- 126 Code of ethics of State Prosecutors (2017) <https://www.drzavnotozilski-svet.si/code-of-ethics-of-state-prosecutors> 15.10.2020
- 127 State Prosecutorial Council (2020): https://www.drzavnotozilski-svet.si/files/Komisija%20za%20etiko%20in%20integriteto/Pojasnila_Kodeksa_drzavnotozilske_etike.pdf 15.10.2020
- 128 Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2018) Anti-corruption handbook for Business : <https://www.stt.lt/en/doclib/wnl41crg3tmvszezuchrvrtz9ehuam8f> 25.10.2020
- 129 Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2018) A Guide Of Development And Implementation Of An Anti-Corruption Environment In The Public Sector : https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/aav_viesajam_2018_09_05_viesinimui_pdf_en_2.pdf 25.10.2020
- 130 COEC Electronic information system of declarations of private interest Lithuania: <http://vtek.lt/IDIS> 25.10.2020

¹³¹ The Government (2020) Open data portal Lithuania. The portal is been developed by the Information Society Development Committee in partnership with the National Paying Agency, the National Education Agency, the Agricultural Information and Rural Business Centre and the Employment Service and National Labour Inspectorate. : <https://data.gov.lt/> 25.10.2020

¹³² Now they have 957 data sets (Environment; Economy and Finance; Energy; Culture; Science and Technology; Regions and cities; Social security; Health; International relations; Law enforcement; Transports and communications; Public administration; Education; and Economic activity and business.

¹³³ *The portal aims to enable public sector and businesses to create a catalogue of their own open datasets, plan open data production of datasets, use the data transformation tools provided on the portal and create open datasets for publication and reuse. The current beta version of the portal presents open data from five public sector institutions and already gathers 92 datasets in machine-readable format. According to Mr. Julius Belickas, from the Information Society Development Committee, the current beta version of the portal presents open data from five public sector institutions and already gathers 92 datasets in machine-readable format. Soon, the data.gov.lt portal will integrate datasets published in local governments' portals. Open data users of the portal will be able to easily find the right datasets, comment on additions or revisions to datasets already published, record the need for new open datasets, share innovative data application and analysis solutions, as well as have access to real-time and frequently updated sets of data.*

¹³⁴ Lithuania is launching an open source-powered open data portal : <https://joinup.ec.europa.eu/collection/open-source-observatory-osor/news/lithuanian-open-data-portal> 25.10.2020

¹³⁵ CKAN, the world's leading Open Source data portal platform (2020): <https://ckan.org/> 25.10.2020

¹³⁶ The move is a step towards ratification of the Council of Europe's (CoE) Convention on the Manipulation of Sports Competitions. : <https://igamingbusiness.com/council-of-europes-macolin-convention-comes-into-force/> 25.10.2020

¹³⁷ Lithuanian authorities agree new sports integrity pact (2019) Each organisation involved has agreed to take specific actions within its own scope to fight match-fixing. Lithuania's Gambling Supervisory Authority announced that 24 football matches in Lithuania were suspected of having been affected by match-fixing in 2019. The Gambling Supervisory Authority also reminded operators that under the country's Gambling Act, it is illegal – and punishable with up to four years' imprisonment – for individuals to place bets on events in which they participate : <https://glms-sport.org/news/lithuanian-authorities-agree-new-sports-integrity-pact/> 25.10.2020

¹³⁸ HATVP (2020) An open institution <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#an-open-institution> 25.10.2020

¹³⁹ The rulling is available at the CPC

¹⁴⁰ TI Slovenia (2018) Integrity pact project [pakt.transparency.si/](http://www.transparency.si/) and <http://www.transparency.si/8-novice/387-dobra-praksa-pri-javnih-narocilih-nastaja-v-trbovljah-s-paktom-integritete> 17.10.2020

¹⁴¹ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) ERAR: <https://www.kpk-rs.si> , <https://erar.si/davcni-dolzniki/> 17.10.2020

¹⁴² TI Slovenia (2017) Who influences- lobby contacts database. <http://www.kdovpliva.si> 17.10.2020

¹⁴³ TI Slovenia (2017) Legislation monitor <http://www.zakonodajni-monitor.si> 17.10.2020

¹⁴⁴ Techsoup Europe; Monitoring and engaging with democratic processes: <https://www.techsoupeurope.org/monitoring-and-engaging-with-democratic-processes/> 17.10.2020

¹⁴⁵ Official Gazette (2015) E NAROCANJE portal PP. <http://www.enarocanje.si/?podrocje=portal> 17.10.2020

¹⁴⁶ Pravno-informacijski sistem (2017) *Pravilnik o objavah pogodb s področja javnega naročanja, koncesij in javno-zasebnih partnerstev*: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV12200> 17.10.2020

¹⁴⁷ The Government Of The RS (2016) *Statist – eJN* <http://www.ejn.gov.si/statist> 17.10.2020

¹⁴⁸ Ministry of public administration (2015) E drazba- electronic public procurement, <http://ejn.gov.si/edrazbe> 17.10.2020

¹⁴⁹ Transparency International Slovenia (2020). Varuh Integritete, <http://varuhintegritete.transparency.si/> 17.10.2020

¹⁵⁰ CNVOS (2020) Resolution violations counter: <http://www.stevce-krsitev.si/>

¹⁵¹ PIRSS (2015) Resolution on Legislative Regulation Uradni list RS, št. 95/09). <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5516>

¹⁵² CNVOS (2018) Resolution violations counter <http://www.stevce-krsitev.si/>

¹⁵³ State budget app and Municipality budget app: <http://www.transparency.si/projekti/proracuni-obcin/> and <http://www.transparency.si/projekti/drzavni-projekti/> 17.10.2020

¹⁵⁴ Parlameter (2020) <https://parlameter.si/> 17.10.2020

¹⁵⁵ GOV.si. (2020) <https://www.gov.si/novice/2020-07-31-osrednje-spletno-mesto-drzavne-uprave-gov-si-prejelo-nagrada-netko-2020/>

¹⁵⁶ Media4Change and Siena investigative journalism centre (2020) Hot Feet A transparency tool for everyone : https://karstospedos.lt/?fbclid=IwAR3Pu5uO3XoE3g77zm1ufYZkjc9kyyPDgsBmJnOX7_u6z55n1U6Mcs1IG8 25.10.2020

¹⁵⁷ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) ERAR <https://www.kpk-rs.si> , <https://erar.si/davcni-dolzniki/>

¹⁵⁸ UNODC Supervisor= erar an indispensable Open Government application for enhancing transparency of expenditure of public funds https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_9_Public_procurement/Slovenia.pdf

- 159 NIO (2020) ERAR
<https://nio.gov.si/nio/asset/erar+aplikacija+za+prikaz+porabe+javnega+denarja+v+republiki+sloveniji?lang=en>
- 160 UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020
- 161 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 162 The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Chief Official Ethics Commission : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_the_Chief_Official_Ethics_Commission_2020.docx 20.10.2020
- 163 The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Adjustment of Public and Private Interests : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_Adjusting_Public_and_Private_Interests_2020.docx 20.10.2020
- 164 The Parliament Seimas Lithuania (2017) Law on Lobbying Activities : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9473b770a2a311e7a65c90dfe4655c64?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 20.10.2020
- 165 The Parliament Seimas Lithuania (2015) National Anti-corruption Programme of the Republic of Lithuania for 2015-2025 : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/en/NKKP_eng.docx 22.10.2020
- 166 The Parliament Seimas Lithuania (2015) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.287040?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> 25.10.2020
- 167 Decree No. 21 of the Prime Minister of the Republic of Lithuania on approving the composition of the Government Commission of the Republic of Lithuania for the coordination the fight against corruption, 31 January 2019
- 168 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 20.10.2020
- 169 European Commission, Country Report Lithuania (SWD(2020) 514 final), p: 43. And Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2020) Anti-Corruption Programmes : <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/anti-corruption-programmes/4985> 26.10.2020
- 170 The Parliament (Seimas) Lithuania (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019 : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> 25.10.2020
- 171 Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT (2020) Anti-Corruption Programmes : <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/anti-corruption-programmes/4985> 26.10.2020
- 172 UNDOC Effective anti-corruption system in Lithuania. : <https://www.unodc.org/documents/corruption/Best%20Practices/Lithuania.pdf> 20.10.2020
- 173 OSCE POLIS (2020) Lithuania- country profile : <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 22.10.2020
- 174 OSCE POLIS (2020) Lithuania- country profile : <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 22.10.2020
- 175 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 25.10.2020
- 176 Chief Official Ethics Commission Lithuania (VTEK) (2020) <https://www.vtek.lt/index.php/en> 20.10.2020
- 177 Chief Official Ethics Commission Lithuania (VTEK) (2020) <https://www.vtek.lt/index.php/en> 20.10.2020
- 178 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 179 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 180 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 181 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 182 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020

¹⁸³ European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020

¹⁸⁴ Council of Europe (2019) 4th Evaluation Round : <https://rm.coe.int/grecorc4-2019-18-fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-resp/168096d994> 23.10.2020

¹⁸⁵ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020

¹⁸⁶ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/25c529d0cbcd11e4aaa0e90fce879681> 23.10.2020

¹⁸⁷ For example Ministry of culture: <https://lrkm.lrv.lt/lt/administracine-informacija/korupcijos-prevencija/lietuvos-respublikos-kulturos-ministerijos-korupcijos-prevencijos-komisija> 23.10.2020

¹⁸⁸ :STT Lithuania <https://www.stt.lt/pateikti-pranesima-apie-korupcija/7425>

¹⁸⁹ OLAF Fraud reporting form https://ec.europa.eu/anti-fraud/contacts/fraud-reporting-form_lt

¹⁹⁰ High Authority for Transparency in Public Life France: <https://www.hatvp.fr/en> 10.10.2020. It was created on the proposal of the committee of reflection for the prevention of conflicts of interest in public life (Sauvé Committee) and the committee for the renovation and ethic of public life (Jospin Committee). They recommended to introduce in French legislation a specific definition of conflicts of interests and to develop mechanisms to prevent them in public life. They also proposed the creation of an independent authority entrusted with this mission. These reports highlighted the flaws of the existing schemes / Houchard, Béatrice (2012) The Jospin commission on the rails ", Le Figaro ,July 25, 2012 : <https://www.lefigaro.fr/politique/2012/07/25/01002-20120725ARTFIG00572-la-commission-jospin-sur-les-rails.php> 10.10.2020. The commission was created as a reaction to poor ethics of public officials and PEP's. Its aim was to make proposals to renovate the political field of French public and political life. They formulated proposals on reducing the accumulation of mandates and conflicts of interest; as well as the methods of electing the President of the Republic and members of Parliament. : <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#the-creation-of-the-high-authority> 10.10.2020.

¹⁹¹ High Authority for Transparency in Public Life France (2019) An independent administrative authority : <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#an-independent-administrative-authority> 2.10.2020

¹⁹² Ibid.: it is a permanent body in the administrative structure responsible for guaranteeing integrity amongst French public officials, but it cannot be instructed nor ordered to take specific actions by the Government. The High Authority is affiliated to the Government for budget matters but has financial autonomy. The institution is thus not answerable to the executive power and is solely subject to audit by the Supreme Court of auditors and the Parliament (e.g. auditions, parliamentary investigation committees) and control of administrative and judicial courts. To guarantee its independence, the High Authority is composed of a collegial body of nine members responsible for taking the main decisions of the institution. In addition to its President, appointed by the President of the French Republic following a procedure entrenched in the Constitution, six members of France's highest judicial bodies (Supreme Court of auditors, Court of cassation, Council of State) sit, along with two members appointed by the speakers of each House of Parliament. The High Authority's members are appointed through collegial votes to avoid individual considerations, and according to the principle of gender parity. They serve a non-renewable and non-revocable mandate and can neither receive nor seek orders or instructions from the Government. The collegial body of the High Authority is submitted to strict rules of deontology and to professional secrecy, provided by the institution rules of procedure. As all members of boards of independent administrative authorities, they have to submit declarations to the High Authority with strict rules of deport as they are checked within the institution and to avoid any bias in the control and decision. Yet, unlike other members of boards of independent administrative authorities, their declarations are made public and available online. The rules of procedure of the High Authority, published in the Official Gazette, detail every working process. The common point of those processes lies in the will to create the conditions, whenever it is deemed necessary, of a contradictory discussion with the public officials, by offering them the possibility to explain their point of view to the person in charge their file and by guaranteeing the possibility to provide observations at all stages of the process.

¹⁹³ High Authority for Transparency in Public Life France (2019) An independent administrative authority : <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#an-independent-administrative-authority> 2.10.2020

¹⁹⁴ It is composed of a collegial body of nine members responsible for taking the main decisions of the institution. In addition to its President, appointed by the President of the French Republic following a procedure entrenched in the Constitution, six members of France's highest judicial bodies (Supreme Court of auditors, Court of cassation, Council of State) sit, along with two members appointed by the speakers of each House of Parliament. The High Authority's members are appointed through collegial votes to avoid individual considerations, and according to the principle of gender parity. They serve a non-renewable and non-revocable mandate and can neither receive nor seek orders or instructions from the Government. The collegial body of the High Authority is submitted to strict rules of deontology and to professional secrecy, provided by the institution rules of procedure. As all members of boards of independent administrative authorities, they have to submit declarations to the High Authority with strict rules of deport as they are checked within the institution and to avoid any bias in the control and decision. Yet, unlike other members of boards of independent administrative authorities, their declarations are made public and available online. The rules of procedure of the High Authority, published in the Official Gazette, detail every working process. The common point of those processes lies in the will to create the conditions, whenever it is deemed necessary, of a contradictory

discussion with the public officials, by offering them the possibility to explain their point of view to the person in charge their file and by guaranteeing the possibility to provide observations at all stages of the process.

¹⁹⁵ High Authority for Transparency in Public Life France (2020) Institution <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/> 10.10.2020.

¹⁹⁶ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

¹⁹⁷ European Commission (2014) EU Anti-Corruption report France. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final

¹⁹⁸ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

¹⁹⁹ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

²⁰⁰ High Authority for Transparency in Public Life France : <https://www.hatvp.fr/en> 10.10.2020. It was created on the proposal of the committee of reflection for the prevention of conflicts of interest in public life (Sauvé Committee) and the committee for the renovation and ethic of public life (Jospin Committee). They recommended to introduce in French legislation a specific definition of conflicts of interests and to develop mechanisms to prevent them in public life. They also proposed the creation of an independent authority entrusted with this mission. These reports highlighted the flaws of the existing schemes / Houchard, Béatrice (2012) The Jospin commission on the rails ", Le Figaro ,July 25, 2012 : <https://www.lefigaro.fr/politique/2012/07/25/01002-20120725ARTFIG00572-la-commission-jospin-sur-les-rails.php> 10.10.2020. The commission was created as a reaction to poor ethics of public officials and PEP's. Its aim was to make proposals to renovate the political field of French public and political life. They formulated proposals on reducing the accumulation of mandates and conflicts of interest; as well as the methods of electing the President of the Republic and members of Parliament: <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#the-creation-of-the-high-authority> 10.10.2020.

²⁰¹ High Authority for Transparency in Public Life France (2019) Six années à la Haute Autorité pour la transparence de la vie publique. Paris. 2019. : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2019/12/BilanMandat_version-finale.pdf 2.10.2020

²⁰² European Commission (2014) EU Anti-Corruption report France. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption report

²⁰³Évolution du cadre déontologique dans la fonction publique (2019) https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/carrieres_et_parcours_professionnel/com_deontologie/20200121-fiche-entree-en-vigueur-reforme-deontologie.pdf 23.10.2020

²⁰⁴ Directorate General for Administration and the Civil Service https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/publications/reperes_dgaftp/DGAFTP-plaquetteGB.pdf 23.10.2020

²⁰⁵ Decree of 30 January 2012

²⁰⁶ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020: The AFA is headed by a magistrate appointed by decree of the President of the Republic for a non-renewable term of six years. His functions may only be terminated at his request or in the event of incapacity or serious misconduct. In the exercise of his control functions, the Director of the AFA may not receive or request instructions from any administrative or Government authority.

²⁰⁷ France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019):<https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/> 23.10.2020

²⁰⁸ The Central Service for Prevention of Corruption (SCPC) established in 1993 Loi n° 93-122 du 29 janvier 1993 relative à la prévention de la corruption et à la transparence de la vie économique et des procédures publiques, dont les modalités d'application ont été fixées par le décret n° 93-232 du 22 février 1993. which analysed data on corruption in France and coordinated prevention policies (it was attached to the Minister of Justice and led by a magistrate) was by 2017 the main institution against corruption and provided recommendations and highlights on integrity and anti-corruption issues. Before Sapin II was also responsible for investigating criminal offences together with the public prosecutor.

²⁰⁹ Including the power to: require the company to adapt its internal compliance procedures within a specified period, which may not exceed three years; order the company to pay a financial penalty to an amount proportionate to the seriousness of the breach and the financial situation of the company or individual – such penalty may not exceed €200,000 for individuals and € 1 million for companies; and order the publication or posting of the decision at the expense of the convicted company. : <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0c71067e-04b1-4a57-8731-fc141be57c2d> 10.10.2020.

²¹⁰ France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019):<https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>10.10.2020.

²¹¹ France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019):<https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>10.10.2020.

²¹² France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019):<https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>10.10.2020.

- ²¹³ Reed Smith LLP (2020) Anti-corruption & Bribery in France: Including the power to: require the company to adapt its internal compliance procedures within a specified period, which may not exceed three years; order the company to pay a financial penalty to an amount proportionate to the seriousness of the breach and the financial situation of the company or individual – such penalty may not exceed €200,000 for individuals and € 1 million for companies; and order the publication or posting of the decision at the expense of the convicted company. : <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0c71067e-04b1-4a57-8731-fc141be57c2d> 10.10.2020.
- ²¹⁴ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the AFA guidelines – New features and first impressions <https://sites-herbertsmithfreehills.vuturvevx.com/126/23927/landing-pages/e-bulletin-l-publication-of-the-draft-update-of-the-afa-guidelines-l-october-2020.pdf>
- ²¹⁵ *The term “public sector entities” means: - central government (central administrations, devolved central government administrations, departments with national scope, independent administrative authorities, etc.); - local governments and groups of local governments; - public establishments (other than EPICs with more than 500 employees and turnover in excess of €100 million, which are covered by article 17 of French Act 2016-1691 of 9 December 2016); - public interest groups; - publicly owned companies (including local publicly owned companies and semi-public companies); - non-profit organisations with a public service role. The Agency’s Guidelines – a unified, indivisible policy framework – should be applied by all public sector entities, in a manner consistent with each organisation’s size and risk exposures.*
- ²¹⁶ Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the AFA guidelines New features and first impressions: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a> 23.10.2020
- ²¹⁷ Guideliness: French decree 2011-775 of 28 June 2011 on internal audit in the administration, accounting rules
- ²¹⁸ Ministere de la Transformation et la Fonction Publiques (2016, 2019) Launch of the network of ethics referents of the State civil service: <https://www.fonction-publique.gouv.fr/lancement-reseau-des-referents-deontologues-de-la-fonction-publique-detat> 2.10.2020
- ²¹⁹ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) Annual report 2019: https://www.kpk-rs.si/en/wp-content/uploads/sites/3/2020/06/Porocilo2019_za-prevod-lektoriran-prevod.pdf 23.10.2020
- ²²⁰ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) Mission statement (*This Mission Statement was adopted by the Senate of the Commission for the Prevention of Corruption at the 5th session of the Senate, on 21st May 2020.*): <https://www.kpk-rs.si/en/commission/mission-statement/> 23.10.2020
- ²²¹ CPC (2020) Competencies The structure of its competences and tasks are further defined in the Document on the Internal Organisation and Job Classification in the Commission for the Prevention of Corruption <https://www.kpk-rs.si/en/commission/competences-and-tasks/>
- ²²² Ministry of Public Administration (2015) *Public Administration Development Strategy 2015–2020.* http://www.mju.gov.si/en/areas_of_work/public_administration_2020/ <https://www.ip-rs.si/en/legislation/access-to-public-information-act/>
- ²²³ Ministry of public administration and the Government (2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015 2020: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf 23.10.2020
- ²²⁴ Transparency, Integrity and Political System Office (2020): <https://www.gov.si/en/state-authorities/ministries/ministry-of-public-administration/about-the-ministry/transparency-integrity-and-political-system-service/>
- ²²⁵ SDH (2018) Učinkovita implementacija protikorupcijskih mehanizmov in integritete (deset proti-korupcijskih načel za podjetja v državni lasti) in upravljanje z nasprotji interesov: <https://sdh.si/sl-si/izobrazevalni-dogodki/72/5-2018-ucinkovita-implementacija-protikorupcijskih-mehanizmov-in-integritete-deset-proti-korupcijskih-nacel-za-podjetja-v-drzavni-lasti-in-upravljanje-z-nasprotji-interesov> 23.10.2020
- ²²⁶ Slovenian Sovereign Holding Act (2020) www.sdh.si 15.10.2020
- ²²⁷ State Prosecutorial Council (2020): <https://www.drzavnotozilski-svet.si/en> 23.10.2020
- ²²⁸ Here is the link to mentioned new draft of Law on Corruption prevention (only in Lithuanian) in Art. 6.: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/74ea6d80bb5b11ea9a12d0dada3ca61b?jfwid=nq76mxzi5> 23.10.2020
- ²²⁹ The Parliament Seimas Lithuania (2019) Law on Corruption prevention (only in Lithuanian) : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/74ea6d80bb5b11ea9a12d0dada3ca61b?jfwid=nq76mxzi5> 25.10.2020 Art 10.
- ²³⁰ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiąjų tyrimų tarnyba- STT (2020) Anti-corruption Education. <https://www.stt.lt/en/anti-corruption-education/7491> 26.10.2020
- ²³¹ OSCE (20) <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 23.10.2020
- ²³² Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiąjų tyrimų tarnyba- STT (2006) ANTI-CORRUPTION EDUCATION AT SCHOOL Methodical material for general and higher education schools MODERN DIDACTICS CENTRE. Garnelis Publishing, Klaipėdos St. 6, LT-01117 Vilnius: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_anti-corruption_education_at_school.pdf 25.10.2020
- ²³³ European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020

- ²³⁴ Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania (2005) Methodological recommendations on how to implement the Anti-Corruption education <http://www.stt.lt/lt/menu/antikorupecinis-svietimas/mokomoji-medziaga> 23.10.2020 . Comments for development and implementation of integrated program <https://duomenys.ugdome.lt/?/mm/socialinis/med=11/258> 23.10.2020. Corruption in higher education institutions: approaches, problems and solution. – V.: Garnelis, 2005. Methodological tool for high school teachers and students. This publication presents taught curriculum and extended lecture plans, reflecting the opportunities for Anti-Corruption education.
- ²³⁵ Comments for development and implementation of integrated program: <https://duomenys.ugdome.lt/?/mm/socialinis/med=11/258> 23.10.2020
- ²³⁶ Methodological recommendations on how to implement the Anti-Corruption education (education), can be found here: Anti-Corruption education opportunities for secondary school: a methodological tool. - Education Supply Centre of the Ministry of Education and Science of the Republic of Lithuania, 2005. Electronic version is available at Special Investigation Service web page <http://www.stt.lt/lt/menu/antikorupecinis-svietimas/mokomoji-medziaga> . Comments for development and implementation of integrated program <https://duomenys.ugdome.lt/?/mm/socialinis/med=11/258> . Corruption in higher education institutions: approaches, problems and solution. – V.: Garnelis, 2005. Methodological tool for high school teachers and students. This publication presents taught curriculum and extended lecture plans, reflecting the opportunities for Anti-Corruption education.
- ²³⁷ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT strives to integrate anti-corruption components into study programmes so that students have the opportunity to enrol on the specific optional courses, such as corruption and prevention, anti-corruption policy, corruption studies, etc. Since 2005, a course of anti-corruption education has been taught at Vilnius Pedagogical University; in 2006, Mykolas Romeris University supplemented the syllabus for a course in criminology with anti-corruption subject. Cooperation is also ongoing with Klaipeda University with respect to implementing anti-corruption education programmes. Kaunas University of Technology yearly invites STT representatives to meet the students.
- ²³⁸ The High Authority for Transparency in Public Life : <https://www.hatvp.fr/en> 10.10.2020. It was created on the proposal of the committee of reflection for the prevention of conflicts of interest in public life (Sauvé Committee) and the committee for the renovation and ethic of public life (Jospin Committee). They recommended to introduce in French legislation a specific definition of conflicts of interests and to develop mechanisms to prevent them in public life. They also proposed the creation of an independent authority entrusted with this mission. These reports highlighted the flaws of the existing schemes / Houchard, Béatrice (2012) The Jospin commission on the rails ", Le Figaro , July 25, 2012 : <https://www.lefigaro.fr/politique/2012/07/25/01002-20120725ARTFIG00572-la-commission-jospin-sur-les-rails.php> 10.10.2020. The commission was created as a reaction to poor ethics of public officials and PEP's. Its aim was to make proposals to renovate the political field of French public and political life. They formulated proposals on reducing the accumulation of mandates and conflicts of interest; as well as the methods of electing the President of the Republic and members of Parliament.. : <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#the-creation-of-the-high-authority> 10.10.2020.
- ²³⁹ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2020) Annual report 2019 and 2020, https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/RA%20Annuel%20AFA_web.pdf 23.10.2020
- ²⁴⁰ France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- ²⁴¹ Created by Law No. 2013-1117 of 6 December 2013 (Law on the Fight against Financial Fraud and Serious Economic and Financial Acts), the National Financial Prosecutor's Office (Parquet National Financier) ("PNF") <https://www.ropesgray.com/en/newsroom/alerts/2019/08/France-National-Financial-Prosecutor-Anti-Corruption-Agency-Corporate-Settlement-Mechanisms>
- ²⁴² Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT Central Anti-Corruption Bureau's training platform <https://szkolonia-antykorupcyjne.edu.pl/>
- ²⁴³ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020
- ²⁴⁴ GRECO (2019) 4th evaluation round Lithuania <https://rm.coe.int/grecorc4-2019-18-fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-resp/168096d994> 22.10.2020
- ²⁴⁵ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2020) Annual report 2019 and 2020, https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/RA%20Annuel%20AFA_web.pdf 23.10.2020
- ²⁴⁶ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) (2017) Guidelines to help private and public sector entities prevent and detect corruption, influence peddling, extortion by public officials, unlawful taking of interest, misappropriation of public funds and favouritism https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/2018-10/French_Anticorruption_Agency_Guidelines.pdf 5.10.2020
- ²⁴⁷ Évolution du cadre déontologique dans la fonction publique (2019) https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/carrieres_et_parcours_professionnel/com_deontologie/20200121-fiche-entree-en-vigueur-reforme-deontologie.pdf 7.10.2020
- ²⁴⁸ Directorate General for Administration and the Civil Service https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/publications/reperes_dgafp/DGAFP-plaquetteGB.pdf 7.10.2020
- ²⁴⁹ <https://www.fonction-publique.gouv.fr/manager-public-a-lepreuve-webinaire-vendredi-19-juin-2020>
- ²⁵⁰ L'ÉCOLE DE RÉFÉRENCE EN RESSOURCES HUMAINES (2020): <https://www.esgrh.fr/> 7.10.2020
- ²⁵¹ Directorate General for Administration and the Civil Service https://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/publications/reperes_dgafp/DGAFP-plaquetteGB.pdf 7.10.2020

- 252 Loi n° 83-634 du 13 juillet 1983 portant droits et obligations des fonctionnaires: Loi dite loi Le Pors. [law n ° 83-634 of 13 July 1983](#) and for different systems: State civil service Officials- the Décret n°2007-1470 du 15 octobre 2007 relatif à la formation professionnelle tout au long de la vie des fonctionnaires de l'Etat: [decree n ° 2007-1470 of 15 October 2007](#) on vocational training throughout the life of state officials. Contract agents and state workers
Decree n ° 2007-1942 of December 26, 2007 relating to the professional training of non-tenured employees of the State and its public establishments and workers affiliated to the pension scheme resulting from decree n ° 2004-1056 of October 5, 2004. Territorial civil service- Law n ° 84-594 of 12 July 1984 relating to the training of agents of the territorial public service. The [decree n ° 2007-1845 of 26 December 2007](#) on vocational training throughout the life of the agents of the territorial government. The Hospital public service The [decree n ° 2008-824 of 21 August 2008](#) on vocational training throughout the life of the agents of the public hospital. 7.10.2020
- 253 Ministry of public administration and the Government (2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015 2020
http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf 7.10.2020
- 254 COMMISSION FOR THE PREVENTION OF CORRUPTION SLOVENIA (2020) <https://www.kpk-rs.si/preventiva-in-integriteta/resolucija-o-preprecevanju-korupcije-v-rs/porocanje-in-aktivnosti-v-letu-2018/> 15.10.2020
- 255 OSCE POLIS (2020) Lithuania- country profile: <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 22.10.2020
- 256 Transparency International Lithuania <https://www.transparency.lt/en> 24.10.2020
- 257 Transparency International Lithuania (2019) TI LITHUANIA: INTEGRITY PLEDGES AND DISCUSSIONS PROMOTE ACADEMIC INTEGRITY <https://www.transparency.lt/en/academic-integrity/> 24.10.2020
- 258 Transparency International Lithuania Strategy 2016-2020 (2016) <https://www.transparency.lt/wp-content/uploads/2017/04/TI-Lithuania-Strategy-ENG.pdf> 24.10.2020
- 259 Transparency International Lithuania (2019) TI LITHUANIA: INTEGRITY PLEDGES AND DISCUSSIONS PROMOTE ACADEMIC INTEGRITY. <https://www.transparency.lt/en/academic-integrity/> 24.10.2020
- 260 OD (2020) TI School on integrity 2020 <https://opportunitydesk.org/2020/01/09/transparency-international-school-on-integrity-2020/> 24.10.2020
- 261 ETICO (2017) Cheating at schools: integrity pledges experiment in Lithuania
<https://etico.iiep.unesco.org/en/cheating-schools-integrity-pledges-experiment-lithuania> 24.10.2020
- 262 Clear Wave www.baltojibanga.lt/en.html 22.10.2020
- 263 TI Lithuania, The largest companies in Lithuania have become more transparent (31 October 2017)
<http://www.transparency.lt/en/20171031/> 22.10.2020
- 264 <http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/Lithuania-Phase-2-Report-ENG.pdf> 22.10.2020
- 265 <http://www.transparency.si/>
- 266 <https://www.cnvos.si/en/>
- 267 Pod Črto (2020) WEB page. <http://podcrto.si/>
- 268 Freedomhouse (2020) Nations in transit https://freedomhouse.org/sites/default/files/NiT2018_Slovenia.pdf
- 269 OSCE POLIS (2020) Lithuania- country profile : <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 22.10.2020
- 270 Guideliness.
- 271 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>
- 272 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>
- 273 Law on Operational Activities.
- 274 OSCE POLIS (2020) Lithuania- country profile : <https://polis.osce.org/country-profiles/lithuania> 22.10.2020
- 275 Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT Corruption investigation <https://www.stt.lt/en/other/corruption-investigation/4971>
- 276 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 277 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 278 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 279 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 280 Including the power to: require the company to adapt its internal compliance procedures within a specified period, which may not exceed three years; order the company to pay a financial penalty to an amount proportionate to the seriousness of the breach and the financial situation of the company or individual – such penalty may not exceed €200,000 for individuals and € 1 million for companies; and order the publication or posting of the decision at the expense of the convicted company. : <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0c71067e-04b1-4a57-8731-fc141be57c2d> 10.10.2020.
- 281 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>
- 282 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>

²⁸³ Including the power to: require the company to adapt its internal compliance procedures within a specified period, which may not exceed three years; order the company to pay a financial penalty to an amount proportionate to the seriousness of the breach and the financial situation of the company or individual – such penalty may not exceed €200,000 for individuals and € 1 million for companies; and order the publication or posting of the decision at the expense of the convicted company. : <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0c71067e-04b1-4a57-8731-fc141be57c2d> 10.10.2020.

²⁸⁴ French Anti-Corruption Agency L'Agence française anticorruption (AFA) Decision no. 2019-01 of the AFA Sanctions Committee, 4 July 2019; Decision 2019-02 of the AFA Sanctions Committee, 7 February 2020.

²⁸⁵ Created by Law No. 2013-1117 of 6 December 2013 (Law on the Fight against Financial Fraud and Serious Economic and Financial Acts), the National Financial Prosecutor's Office (*Parquet National Financier*) ("PNF") <https://www.ropesgray.com/en/newsroom/alerts/2019/08/France-National-Financial-Prosecutor-Anti-Corruption-Agency-Corporate-Settlement-Mechanisms>

²⁸⁶ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

²⁸⁷ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

²⁸⁸ European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020

²⁸⁹ European Commission (2014) EU Anti-Corruption report France. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption report

²⁹⁰ Created by Law No. 2013-1117 of 6 December 2013 (Law on the Fight against Financial Fraud and Serious Economic and Financial Acts), the National Financial Prosecutor's Office (Parquet National Financier) ("PNF") <https://www.ropesgray.com/en/newsroom/alerts/2019/08/France-National-Financial-Prosecutor-Anti-Corruption-Agency-Corporate-Settlement-Mechanisms>

²⁹¹ The Sapin II Act France empowers public prosecutors to propose that a company which is subject to an investigation for corruption or related offences enter into a settlement agreement ('*Convention Judiciaire d'Intérêt Public*' – CJIP), inspired by the US and UK deferred prosecution agreements. he settlement agreement is not regarded as a conviction and, consequently, is not registered in the *Criminal Record Bulletin No 1*. However, the settlement agreement is published on the AFA's website. France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>

²⁹² Where the prosecution is conducted by the PNF, the 32nd Chamber of the Paris Court of First Instance has exclusive jurisdiction over these cases at first instance.

²⁹³ France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>

²⁹⁴ *A new sanction was introduced under the Sapin II Act for any legal entities found responsible for corruption and influence peddling offences. Criminal courts may sanction such entities with a 'compliance programme penalty' ('Peine de Programme de Mise en Conformité'), requiring them to comply, for up to five years, with the obligation to implement an anti-corruption compliance programme, under the AFA's supervision. This penalty can be imposed on all legal entities, private and public, regardless of size, form, sector of activity and whether they are French or foreign registered.* France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>

²⁹⁵ The Sapin II Act empowers public prosecutors to propose that a company which is subject to an investigation for corruption or related offences enter into a settlement agreement ('*Convention Judiciaire d'Intérêt Public*' – CJIP), inspired by the US and UK deferred prosecution agreements. he settlement agreement is not regarded as a conviction and, consequently, is not registered in the *Criminal Record Bulletin No 1*. However, the settlement agreement is published on the AFA's website France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/>

²⁹⁶ PISRS (2015) Uredba o darilih. Decree on restrictions and duties of public employees as regards acceptance of gifts <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2822>

²⁹⁷ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>

²⁹⁸ About the Public Sector Inspectorate: <https://www.gov.si/en/state-authorities/bodies-within-ministries/public-sector-inspectorate/o-inspektoratu-za-javni-sektor/>

²⁹⁹ SPPO Annual report, *Vrhovno Državno tožilstvo. Letno poročilo za leto 2019*.

³⁰⁰ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323>

³⁰¹ Lithuania Protection of whistleblowers (2017) <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2986b360db3611e7910a89ac20768b0f/LkUuyHnlnl>

³⁰² Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiujų tyrimų tarnyba- STT Corruption investigation <https://www.stt.lt/en/other/corruption-investigation/4971>

³⁰³ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiujų tyrimų tarnyba- STT Corruption investigation <https://www.stt.lt/praneskite-apie-korupcija/praneskite-apie-korupcija>

- ³⁰⁴ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT Corruption investigation <https://www.stt.lt/pateikti-pranesima-apie-korupcija/stt-vidinis-kanalas/7428>
- ³⁰⁵ The exception are close relatives or family members which concepts shall be understood as they are defined in Chapter XXXIV of the Criminal Code.
- ³⁰⁶ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) Report corruption <https://www.kpk-rs.si/prijava-suma-korupcije-in-drugih-nepravilnosti/obrazec-za-prijavo-korupcije/>
- ³⁰⁷ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT (2020) Probability of Corruption Manifestation <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/probability-of-corruption-manifestation/4982> 20.10.2020, Last updated: 2020-04-20 17:47
- ³⁰⁸ The Parliament (Seimas) Lithuania (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> 25.10.2020: **State or municipal institutions, state and municipal enterprises operating in accordance with the Law on State and Municipal Enterprises of the Republic of Lithuania, public limited companies, private limited companies whose state-owned shares give more than 1/2 of the votes at the general meeting, as well as public limited companies, private limited companies, the shares of which owned by one or more municipalities give more than 1/2 of the votes at the general meeting of shareholders. Heads of state or municipal institutions, structural units or persons authorized by the head of a state or municipal institution to carry out corruption prevention and control shall determine the areas of activity of the state or municipal institution in which there is a high probability of corruption.**
- ³⁰⁹ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT Procedure for the analysis of corruption risk : https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_procedure_for_the_analysis_of_corruption_risk.docx 25.10.2020
- ³¹⁰ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT (2020) : <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/corruption-risk-analysis/4983> 20.10.2020
- ³¹¹ The Parliament (Seimas) Lithuania (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> 25.10.2020
- ³¹² Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT Anti-Corruption Assessment of Legislation: https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_assesment_procedure_2017-10.docx 20.10.2020
- ³¹³ **Special Investigation Service** (2020) : <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/corruption-risk-analysis/4983> 20.10.2020
- ³¹⁴ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT (2020) Procedure for the analysis of corruption risk : https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_procedure_for_the_analysis_of_corruption_risk.docx 20.10.2020
- ³¹⁵ Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba- STT (2020) Anti-Corruption Assessment of Legislation : <https://www.stt.lt/en/corruption-prevention/anti-corruption-assessment-of-legislation/4984> 25.10.2020
- ³¹⁶ https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_assesment_procedure_2017-10.docx
- ³¹⁷ Examples of A-C assesment https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/d1_examples_of_anti-corruption_assessment.docx
- ³¹⁸ Sapin Law II (2016) But in regard to the whole A-C system the board members of a limited company are not referred to in article 17(I) of the Sapin II Law and therefore cannot be liable before the Sanctions Committee for the implementation of an anticorruption programme. <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a>
- ³¹⁹ "A combined reading of the provisions of article 17, and in particular its subsection I, brings us to conclude that companies subject to the article must complete a risk map that covers influence-peddling risks as well as the corruption risks specified in article 17. Any other interpretation based on a literal reading of subsection II, paragraph 3, would preclude the overall system of its effectiveness, since the other measures, all of which ensue from the risk map, are either implicitly (code of conduct, accounting control procedures, training programme) or explicitly (whistleblowing procedure, third party due diligence, etc.) intended to prevent and detect influence peddling". Draft Guidelines on the anticorruption policy framework for the private sector, § 46.
- ³²⁰ Draft Guidelines on the anticorruption policy framework for the private sector.
- ³²¹ Draft Guidelines on the anticorruption policy framework for the private sector.
- ³²² Draft Guidelines on the anticorruption policy framework for the private sector.
- ³²³ OECD (2015) *Prevention of Corruption in the Public Sector in Eastern Europe and Central Asia*. <http://www.oecd.org/corruption/acn/ACN-Prevention-Corruption-Report.pdf>
- ³²⁴ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2011) The integrity plan www.kpk-rs.si
- ³²⁵ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) CPC annual reports and news : www.kpk-rs.si
- ³²⁶ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) CPC annual reports and news www.kpk-rs.si

- ³²⁷ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2015) *Okrogla miza ob dnevu boja proti korupciji: »Premoženje občin – stičišče korupcijskih tveganj«* <https://www.kpk-rs.si/sl/komisija/medijsko-sredisce/novice/12/2015/okrogla-miza-ob-dnevu-boja-proti-korupciji-premozenje-obcinsticisce-korupcijskih-tveganj>
- ³²⁸ The Parliament (Seimas) Lithuania (2019) The Law on the Prevention of Corruption, No. IX-904, 2019 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.168154/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=a899da2a-53d0-474b-98e8-ffe9f8f0658e> 25.10.2020 see also, Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba- STT. Integrity Checks: www.stt.lt/en/menu/integritychecks 20.10.2020
- ³²⁹: <http://www.oecd.org/corruption/anti-bribery/Lithuania-Phase-2-Report-ENG.pdf> 20.10.2020
- ³³⁰ Arts. 22 and 26 of the Law on the amendment of the law on the prosecutor's office, No. I-599, of 13 October 1994.
- ³³¹ Before president of the Republic selected judicial and lay members, now the Judicial Council has three judges in the Commission and for lay members selected by the President : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 22.10.2020
- ³³² Council of Europe (2010) Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, paras 47 and 48 and GRECO, Fourth evaluation round – Corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors, Recommendation vii. <https://rm.coe.int/grecoec4-2019-18-fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-resp/168096d994> 22.10.2020
- ³³³ Law No. XIII, of 16 July 2019. Art. 55, Law on Courts, of 31 May 1994, No. I-480, as amended. 22.10.2020
- ³³⁴ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020
- ³³⁵ General jurisdiction: The Supreme Court, the Court of Appeal, regional courts and district courts and courts of special jurisdiction: the Supreme Administrative Court and two regional administrative courts. The district court judges are appointed by the President of the Republic, upon the advice of a Selection Commission. The Supreme Court judges are appointed by Parliament (Seimas), on the nomination by the President of the Republic, following the advice of the Judicial Council. The Judicial Council is entirely composed of judges appointed by their peers and is the executive body of judicial self-governance. It ensures the independence of courts and judges. The Constitutional Court is composed of nine judges, appointed by Parliament, from among candidates presented by the President of the Republic, the Speaker of the Parliament, and the President of the Supreme Court; it adjudicates on the constitutionality of legislation and of the acts of the President and the Government. Prosecutors are independent; the Prosecutor General is appointed and dismissed by the President of the Republic upon the assent of the Parliament. Deputy Prosecutors General are appointed and dismissed by the President of the Republic on the proposal of the Prosecutor General. Lower ranked prosecutors are appointed by the Prosecutor General, on the recommendation of a Selection Commission. The Bar is an independent part of the legal system and is financed from contributions paid by advocates and from other sources. : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314>
- ³³⁶ The Global Competitiveness Report 2015-2016: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/> 22.10.2020
- ³³⁷ LRT (2020), Vote on Supreme Court candidate “negates” rule of law in Lithuania – Judicial Council 22.10.2020
- ³³⁸ Ministry of public administration and the Government (2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015 2020 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf
- ³³⁹ Ministry of public administration (2018) Akcijski načrt izvedbe Strategije razvoja javne uprave 2015–2020 za leti 2018 in 2019 / action plan for the Strategy of public administration 2015-2020 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/SOJ/2018/spremljanje_strategije_JU_jan_2018/Dvoletni_akcijski_nactr_SJU_18-19.pdf
- ³⁴⁰ Ministry of public administration and the Government of Slovenia(2015) Public administration 2020, Public administration development strategy 2015 2020 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IAVNA_UPRAVA/Kakovost/Strategija_razvoja_ANG_final_web.pdf 25.10.2020
- ³⁴¹ Ministry of public administration Slovenia (2017) Inovativen.si http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/projekti_mju/projekti_sofinancirani_iz_eu_sredstev/inovativensi/ 25.10.2020
- ³⁴² EC (2016) Public procurement – Study on administrative capacity in the EU Slovenia Country Profile http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/improving-investment/public-procurement/study/country_profile/si.pdf 25.10.2020
- ³⁴³ Ministry of public administration (2018) Letno poročilo o izvedbi ukrepov iz Dvoletnega akcijskega načrta izvedbe Strategije razvoja javne uprave 2015–2020 za leti 2016 in 2017 Stanje na dan 31. 12. 2017 . Report Številka: 010-378/2017/38 / Annual report on implementation of the measures from biannual action plan on implementation of the Strategy Datum: 14. 2. 2018 http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/SOJ/2018/spremljanje_strategije_JU_jan_2018/Porocilo_i_zvedbe_ukrepov_SJU_2017.pdf 25.10.2020

- ³⁴⁴ Worldbank (2006) EU-8- Administrative Capacity in the New Member States: The Limits of Innovation? Report Number: 36930-GLB http://siteresources.worldbank.org/INTECA/Resources/EU8_AdminCapacity_Dec06.pdf 25.10.2020
- ³⁴⁵ Ministry of public administration (2018) Letno poročilo o izvedbi ukrepov iz Dvoletnega akcijskega načrta izvedbe Strategije razvoja javne uprave 2015–2020 za leti 2016 in 2017 Stanje na dan 31. 12. 2017 . Report Številka: 010-378/2017/38 / Annual report on implementation of the measures from biannual action plan on implementation of the Strategy Datum: http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/SOJ/2018/spremljanje_strategije_IU_jan_2018/Porocilo_i_zvedbe_ukrepov_SJU_2017.pdf 25.10.2020
- ³⁴⁶ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 25.10.2020
- ³⁴⁷ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020
- ³⁴⁸ : <http://www.vmi.lt> 25.10.2020
- ³⁴⁹ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 20.10.2020
- 350 The law expanded the obliged persons (procurement experts, members of boards in State and municipal enterprises.
- ³⁵¹ See Article 2, paragraph 1, The Law on the Adjustment of Interests: It at least includes state politicians, state officials, civil servants, judges, intelligence officers, servicemen of professional military service officers, persons working in state or municipal undertakings- heads and deputy heads of state and municipal enterprises, budgetary institutions and structural units of such legal persons, budgetary institutions and organizations if they have administrative powers vested in them, persons who are employed at public establishments which are financed from the Lithuanian national or municipal budget or funds and who have administrative powers vested in them, heads and deputy heads of the public institutions at least one of the incorporators, venturers of which is the state or a municipality (municipalities) and structural units thereof; employees of the Bank of Lithuania vested with public administration powers (fulfilling the functions of supervision of the financial market, resolution of disputes between consumers and financial market participants under out-of-court procedure and other public administration functions); the heads and deputy heads of public limited liability companies and private limited liability companies the shares of which granting more than 1/2 votes at the general meeting of shareholders are owned by the state or a municipality (municipalities) as well as heads and deputy heads of the subsidiaries (public limited liability companies and private limited liability companies) of such companies and heads and deputy heads of the subsidiaries (public limited liability companies and private limited liability companies) of such companies; 11) other persons vested with public administration powers.
- ³⁵² See Article 6, The Law on the Adjustment of Interests. 1) the name, surname, personal number (ID), number of the social insurance certificate, place of employment (places of employment) and position; 2) a legal person whose participant he/she or his/her spouse (cohabitee, partner) is; 3) individual activity as it defined in the Law on Personal Income Tax; 4) membership in and position in undertakings, establishments, associations or foundations, except of membership in political parties or trade unions; 5) gifts received within last twelve calendar months (except gifts received from close persons), if the value of this gift exceeds 150 euros; 6) information about the transactions concluded during the last twelve calendar months or other transaction which is valid, if the value thereof exceeds 3000 euros; 7) close persons or other persons or information who/which may cause the conflict of interest.
- ³⁵³ In the new form the person employed in public service can disclose contacts with individual person or legal entity, if these contacts appeared because of person's (employed in public service) official activity and if these contacts can raise suspicions that conflict of interest exists.
- ³⁵⁴ The Parliament (Seimas) Law on Declaration of Property and Income of Residents supervised by State Tax Inspectorate. Declarations are submitted via EDS system: : https://deklaravimas.vmi.lt/lt/Pradinis_Prisijungimo_puslapis/Prisijungimasperisorinessistemas.aspx
- ³⁵⁵ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020
- ³⁵⁶ COEC Electronic information system of declarations of private interest : <http://vtek.lt/IDIS> 25.10.2020
- ³⁵⁷ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020
- ³⁵⁸ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020

- 359 UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : [https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art 8 Financial disclosure declaration of assets/Lithuania.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art%208%20Financial%20disclosure%20declaration%20of%20assets/Lithuania.pdf) 25.10.2020
- 360 Articles LO. 135-1 to LO. 135-6 of the Electoral Code interests and activities <https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Articles-LO-135-1-to-135-6.pdf> 2.10.2020
Amended by Organic Law no. 2013-906 dated 11 October 2013 - Art. 1 Amended by Ordinance no. 2016-307 dated 17 March 2016- Art. 4
- 361 High Authority for Transparency in Public Life France (2016)Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of assets and liabilities : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_sample-disclosure-statement-of-assets-and-liabilities.docx 2.10.2020
- 362 High Authority for Transparency in Public Life France (2016)Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of interests and statement of interests and activities : [https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN Updated-feb-2018-Sample-disclosure-statement-of-interests-or-interests-and-activities.docx](https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_Updated-feb-2018-Sample-disclosure-statement-of-interests-or-interests-and-activities.docx)
- 363 Decree No. 2020-69 of January 30, 2020 relating to ethical controls in the public service <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000041540142&dateTexte=20200211> 2.10.2020
- 364 Decree No. 2020-37 of January 22, 2020 <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000041450962/2020-02-12/> 16.10.2020
- 365 The decree of February 4, 2020 relating to ethical controls <https://www.fonction-publique.gouv.fr/reforme-cadre-de-controle-deontologique-dans-la-fonction-publique-0>
- 366 <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/france/> 2.10.2020
- 367 <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/france/> 2.10.2020
- 368 GRECO has recommended ensuring timely publication of ministers and state secretaries' asset declarations and that substantive checks be carried out by the CPC. GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, recommendation viii.
- 369 GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, recommendation vii.
- 370 UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : [https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art 8 Financial disclosure declaration of assets/Lithuania.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art%208%20Financial%20disclosure%20declaration%20of%20assets/Lithuania.pdf) 25.10.2020
- 371 44 article 1 part 15 point
- 372 UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : [https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art 8 Financial disclosure declaration of assets/Lithuania.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art%208%20Financial%20disclosure%20declaration%20of%20assets/Lithuania.pdf) 25.10.2020
- 373 As stated in Article 15, the mentioned Law.
- 374 according to Article 29, the Law on Civil Service.
- 375 UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : [https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art 8 Financial disclosure declaration of assets/Lithuania.pdf](https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art%208%20Financial%20disclosure%20declaration%20of%20assets/Lithuania.pdf) 25.10.2020
- 376 Ethique du sport : certaines « exigences » de la loi « insuffisamment mises en pratique ». *Le Monde*, 2020, https://www.lemonde.fr/sport/article/2020/07/22/ethique-du-sport-certaines-exigences-de-la-loi-insuffisamment-mises-en-pratique_6046899_3242.html 16.10.2020
- 377 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) Integrity and prevention of corruption Act <https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/ZintPK-ENG.pdf> 16.10.2020
- 378 PISRS (2015) Uredba o darilih. Decree on restrictions and duties of public employees as regards acceptance of gifts <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2822> 16.10.2020
- 379 PISRS (2001) Code of conduct for public officials <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG1022> 16.10.2020
- 380 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 16.10.2020
- 381 GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8> 16.10.2020
- 382 GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public 08/03/2018; **Adoption** (in plenary / en plénière): GRECO 78 [WWW] <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8> 16.10.2020
- 383 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) CPC annual reports and news www.kpk.si 16.10.2020
- 384 GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8> 16.10.2020

- 385 Ministry of public administration (2017) Note of inspection procedures http://www.mju.gov.si/si/o_ministrstvu/inspektorat_za_javni_sektor_organ_v_sestavi/zapisniki_najpogosteje_ugotovljene_krsitve_v_inspekcijskih_nadzorih/zapisniki_o_opravljenih_inspekcijskih_nadzorih/ 16.10.2020
- 386 GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8> 16.10.2020
- 387 Lithuanian courts (2020) <http://www.teismai.lt/lt/teismu-savivalda/teiseju-etikos-ir-drausmes-komisija/apie-komisija/182>. 16.10.2020
- 388 Special Investigation Service of the Republic of Lithuania / Lietuvos Respublikos specialiuju tyrimu tarnyba-STT: http://www.stt.lt/files/mokmedziaga/CD3/CD3_3/files_teises_aktai/lietuvos/Lietuvos%20nacionalines%20kovos%20su%20korupcija%20programos%20perziura/II.%20Elgesio%20kodeksai.pdf 10.10.2020
- 389 Useful information on the corruption concept in Lithuania: <https://www.elektrenai.lt/go.php/lit/Antikorupcine-politika>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FAF0BCB5BA53/UbsEoHhxLe>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1d077a40d02a11e3a8ded1a0f5aff0a9>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/SAV.518532>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ae695160e82111e4a4809231b4b55019/qfLGIKH0Wv>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.6CF026D90C58/jnlmwmTqQG>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4B72374986EC/UYQsCyBEI>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2f9b1270dcff11e39a43a3f57c05722e>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A7CF1B5E0C39>; <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.AB1BDCE6F6F9>. 10.10.2020
- 390 The Code of ethics of judges of the Republic of Lithuania https://www.stt.lt/data/public/uploads/2019/11/aav_viesajam_2018_09_05_viesinimui_pdf_en_2.pdf
- 391 : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 22.10.2020
- 392 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020
- 393 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 22.10.2020 16.10.2020
- 394 Art. 119 of the Law on Courts. 22.10.2020
- 395 GRECO (2019) 4th evaluation round Lithuania <https://rm.coe.int/greccor4-2019-18-fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-resp/168096d994> 22.10.2020
- 396 PISRS (2015) Uredba o darilih. Decree on restrictions and duties of public employees as regards acceptance of gifts <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=URED2822>
- 397 PISRS (2001) Code of conduct for public officials <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG1022> 16.10.2020
- 398 PISRS (2001) Code of conduct for public officials <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG1022> 16.10.2020
- 399 National Assembly (2020) **Eticni kodeks za poslanke in poslance Drzavnega zbora Republike Slovenije** https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks/lut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfljo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KKC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjLGBM0w_Hgui8BtfkBsacgDc20TO/dz/d5/L2dBISevZ0FBIS9nQSEh/ 15.10.2020
- 400 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 16.10.2020
- 401 TI Slovenia (2017) Ali je bil kodeks etike zaveza s figo v žepu? / was the code of conduct the commitment which was never planned to be achieved <http://www.transparency.si/8-novice/335-ali-je-bil-kodeks-etike-zaveza-s-figo-v-zepu> 16.10.2020
- 402 TI Slovenia (2018) Tudi ta sklic drzavnega zbora ne vidi potrebe po vzpostavitvi eticnih standardov? / a new NA does not see the need to adopt code of conduct for deputies [WWW] <http://www.transparency.si/8-novice/385-tudi-ta-sklic-drzavnega-zbora-ne-vidi-potrebe-po-vzpostavitvi-eticnih-standardov> 16.10.2020
- 403 GRECO Fourth Evaluation Round – Interim report..
- 404 Judicial Council (20) Code of Judicial Ethics and Integrity <http://www.sodni-svet.si/#/english>
- 405 Code of ethics of State Prosecutors Slovenia(2017) <https://www.drzavnotozilski-svet.si/code-of-ethics-of-state-prosecutors> 16.10.2020
- 406 POJASNILA KODEKSA DRZAVNOTOZILSKE ETIKE https://www.drzavnotozilski-svet.si/files/Komisija%20za%20etiko%20in%20integriteto/Pojasnila_Kodeksa_drzavnotozilske_etike.pdf 16.10.2020
- 407 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020 Arts. 7 and 17(5) of the Law on Legislative Framework, 18 September 2012, No XI-2220. Any interested person can submit comments and proposals to the draft legal acts published on the legal acts information system of the Chancellor's office of Parliament. 22.10.2020
- 408 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020

Art. 8 of the Law on Legislative Framework. In certain cases, it is also mandatory to carry out an anti-corruption assessment of draft legal acts intended to regulate public relations (Art. 8 of the Law on the Prevention of Corruption).

⁴⁰⁹ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Lithuania : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 23.10.2020

⁴¹⁰ Arts. 57 and 60(2) of the Law on the Bar, 18 March 2004, No IX-2066.

⁴¹¹ Rating by CIVICUS; ratings are on a five-category scale defined as: open, narrowed, obstructed, repressed and closed.

⁴¹² European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 16.10.2020

⁴¹³ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Poročanje in aktivnosti v letu 2018 <https://www.kpk-rs.si/preventiva-in-integriteta/resolucija-o-preprečevanju-korupcije-v-rs/porocanje-in-aktivnosti-v-letu-2018/> 16.10.2020

⁴¹⁴ IC (2018) Public Information Access Act ZDIJZ <https://www.ip-rs.si/en/legislation/access-to-public-information-act/> 16.10.2020

⁴¹⁵ PISRS (2017) ZDIJZ-E.

http://www.mju.gov.si/si/novinarsko_sredisce/novica/article/12447/6511/43ef7cc83987a0869a1d2e134f5b0a98 16.10.2020

⁴¹⁶ Ministry of Public Administration (2020) Transparency of public administration and open data

http://www.mju.gov.si/en/areas_of_work/transparency_and_open_data/ 16.10.2020

⁴¹⁷ Ministry of Public Administration (2015) *Public Administration Development Strategy 2015–2020*.

http://www.mju.gov.si/en/areas_of_work/public_administration_2020/ <https://www.ip-rs.si/en/legislation/access-to-public-information-act/> 16.10.2020

⁴¹⁸ The Government (2016) Statist - eJN <http://www.ejn.gov.si/statist> 15.10.2020

⁴¹⁹ TI Slovenia (2012) National integrity system; pillar executive branch of power

https://www.transparency.si/images/publikacije/nis_integriteta_2012.pdf 15.10.2020

⁴²⁰ Access info (2017) Mapping transparency in decision making around Europe <https://www.access-info.org/decision-making-transparency/slovenia> 15.10.2020

⁴²¹ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) KPK/CPC www.kpk-rs.si 15.10.2020

⁴²² Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Poročanje in aktivnosti v letu 2018 <https://www.kpk-rs.si/preventiva-in-integriteta/resolucija-o-preprečevanju-korupcije-v-rs/porocanje-in-aktivnosti-v-letu-2018/> 15.10.2020

⁴²³ PIRSS (2015) Resolution on Legislative Regulation Uradni list RS, št. 95/09).

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5516> 15.10.2020

⁴²⁴ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 15.10.2020

⁴²⁵ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Poročanje in aktivnosti v letu 2018 <https://www.kpk-rs.si/preventiva-in-integriteta/resolucija-o-preprečevanju-korupcije-v-rs/porocanje-in-aktivnosti-v-letu-2018/> 15.10.2020

⁴²⁶ European Network of National Human Right Institutions (2020), The rule of law in the European Union: Reports from National Human Rights Institutions. Information received in the context of the consultation process for the preparation of the 2020 Rule of Law Report.

⁴²⁷ CNVOS (2020) Resolution violations counter: <http://www.stevce-krsitev.si/> 15.10.2020

⁴²⁸ PIRSS (2015) Resolution on Legislative Regulation Uradni list RS, št. 95/09).

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5516> 15.10.2020

⁴²⁹ CNVOS (2018) Resolution violations counter <http://www.stevce-krsitev.si/> 15.10.2020

⁴³⁰ Ministry of public administration (2016) MOPE: <http://www.svz.gov.si/projekti/moped/> 15.10.2020

⁴³¹ Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Poročanje in aktivnosti v letu 2018 <https://www.kpk-rs.si/preventiva-in-integriteta/resolucija-o-preprečevanju-korupcije-v-rs/porocanje-in-aktivnosti-v-letu-2018/> 15.10.2020

⁴³² TI Slovenia (2014) Lifting the lid on lobbying - call for transparent and ethical lobbying [WWW]

<https://www.transparency.si/odkrivanje-lobiranja-odstiranje-tancic-v-politiki/77-report-lobbying> 15.10.2020

⁴³³ TI Slovenia (2015) Disordered lobbying opens doors to misuse and corruption April 2015.

<http://transparency.si/8-novice/108-neurejeno-odrocje-lobiranja-odpira-vrata-zlorabam-in-korupciji> 15.10.2020

⁴³⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314>

⁴³⁵ High Authority for Transparency in Public Life France (2019) Six années à la Haute Autorité pour la transparence de la vie publique. Paris. 2019. : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2019/12/BilanMandat_version-finale.pdf 2.10.2020

⁴³⁶ Décret n° 2020-69 du 30 janvier 2020 relatif aux contrôles déontologiques dans la fonction publique

<https://www.legifrance.gouv.fr/eli/decret/2020/1/30/CPAF1931922D/jo/texte> 15.10.2020 for the application of Article 34 of Law no. 2019-828 of 6 August 2019 on the transformation of the civil service.

⁴³⁷ Law 2019-828 of 6 August 2019.

⁴³⁸ *Commission de déontologie de la fonction publique.*

- 439 High Authority for Transparency in Public Life France (2019) Six années à la Haute Autorité pour la transparence de la vie publique. Paris. 2019. : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2019/12/BilanMandat_version-finale.pdf 2.10.2020
- 440 Greco Fifth Evaluation Round – Preventing Corruption and Promoting Integrity. SLOVENIA.
- 441 GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report SLOVENIA.
- 442 Such as a 5% participation in the founders' rights, management or capital, either by direct participation or through the participation of other legal persons.
- 443 IPCA (2010, 2011) Integrity and prevention of corruption act o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) <https://www.kpk-rs.si/en/wp-content/uploads/sites/3/2020/04/EN-2011-01-3056-2010-01-2226-npb3.pdf> 15.10.2020
- 444 <https://www.kpk-rs.si/en/wp-content/uploads/sites/3/2020/04/EN-2011-01-3056-2010-01-2226-npb3.pdf>
- 445 Herbert Smith Freehills LLP (2020) Publication of the draft update of the AFA guidelines New features and first impressions <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=fd311d36-c1b5-4f0d-a8ae-ec5061e7613a> 31.10.2020
- 446 France: Anti-Corruption & Bribery Comparative Guide (2019): <https://fced.com/france-anti-corruption-bribery-guide/> 15.10.2020
- 447 European Commission (2020) Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 314 final COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT 2020 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in Lithuania Accompanying the document COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS 2020 Rule of Law Report: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0314> 15.10.2020
- 448 Viešųjų pirkimų tarnyba (2012), *2011 m. veiklos ataskaita*, p.5 <http://www.vpt.lt/vpt/uploaded/2012/VP%20Ataskaita%202012.pdf> 15.10.2020
- 449 Viešųjų pirkimų įstatymas [Law on Public Procurement] (1996), Nr. 84-2000. http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=421381
- 450 Transparency International Lietuvos skyrius (2012), *Lietuvos Respublikos ministerijų 2011 metais vykdytų neskelbiamų viešųjų pirkimų tendencijos* http://transparency.lt/media/filer_public/2013/01/24/tils_neskelbiami_ministeriju_pirkimai_analize_2011m.pdf 15.10.2020
- 451 Transparency International Lietuvos skyrius (2012), *Viešieji pirkimai: viešieji pinigai ir skaidrumas*, p. 3, http://transparency.lt/media/filer_public/2013/03/15/lt_viesieji_pinigai_ir_skaidrumas.pdf
- 452 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 453 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 454 European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020
- 455 Direction des achats de l'Etat.
- 456 Government of France (2020) *Guide de l'achat public – Maîtriser le risque de corruption dans le cycle de l'achat public* https://www.agence-francaise-anticorruption.gouv.fr/files/files/Guide_maitrise_risque_corruption-Hyperlien.pdf 15.10.2020
- 457 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) Annual report 2017, 2018, 2019 <https://www.kpk-rs.si/sl/komisija/letna-porocila> 6.10.2020
- 458 EC (2020) Businesses' attitudes towards corruption in the EU -Flash Eurobarometer <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2176> 6.10.2020
- 459 Directorate for public procurement (2020) Analysis and pools/Analiza in ankete http://www.djn.mju.gov.si/resources/files/Letna_porocila/ANALIZA_ANKETE_P.pdf 6.10.2020
- 460 Directorate for public procurement (2017) Statistično poročilo o javnih naročilih, oddanih v letu 2016 http://www.djn.mju.gov.si/resources/files/Letna_porocila/Stat_por_JN_2016.pdf 6.10.2020
- 461 Directorate for PP (2018) Annual statistical report 2017 http://www.djn.mju.gov.si/resources/files/Letna_porocila/Stat_por_JN_2016.pdf
- 462 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) Načelno mnenje glede nezakonitega ravnanja naročnika v fazi pogajanj / opinion on the illegal acting of the public contract authority in negotiation phase <https://www.kpk-rs.si/2017/12/21/nacelno-mnenje-glede-nezakonitega-ravnanja-narocnika-v-fazi-pogajanj-2/>
- 463 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2020) KPK. <https://www.kpk-rs.si/> 13.10.2020

- 465 Law on lobbying activities No. VIII-1749. The list of lobbyists is available on the website of the Chief Official Ethics Commission: http://www.vtek.lt/vtek/index.php?option=com_content&view=article&id=371&Itemid=41
- 466 For example, the reported declarations of the meetings of MP's has significantly increased. More than 2/3 already reported contacts in 2020 and the number is still increasing.
- 467 High Authority for Transparency in Public Life France (2020) La Haute Autorité publie le code source du répertoire des représentants d'intérêts <https://www.hatvp.fr/en/high-authority/institution/list/#an-open-institution> 10.10.2020
- 468 High Authority for Transparency in Public Life France (2020) La Haute Autorité publie le code source du répertoire des représentants d'intérêts <https://www.hatvp.fr/presse/la-haute-autorite-publie-le-code-source-du-repertoire-des-representants-dinterets/> 10.10.2020
- 469 European Union (2020) 2020 Rule of Law Report The rule of law situation in the European Union Brussels, 30.9.2020 SWD(2020) 309 final. Country Chapter on the rule of law situation in France: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0309> 30.10.2020.
- 470 Greco Fifth Evaluation Round – Preventing Corruption and Promoting Integrity *Slovenia*
- 471 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2017) Integrity and prevention of corruption Act <https://www.kpk-rs.si/upload/datoteke/ZintPK-ENG.pdf> 6.10.2020
- 472 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 6.10.2020
- 473 European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 6.10.2020
- 474 TI Slovenia (2014) TI Slovenia Lifting the lid on lobbying -Call for Transparent and Ethical Lobbying (2014) 2.Dec. https://www.transparency.si/images/publikacije/lobiranje/report_lobbyinginslovenia.pdf 6.10.2020
- 475 CoE (2017) Fourth evaluation round -Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors <https://rm.coe.int/16806f333e> 4.10.2020
- 476 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Novi elektronski obrazci za področje lobiranja/new electronic templates for lobbying <https://www.kpk-rs.si/2018/01/29/novi-elektronski-obrazci-za-podrocje-lobiranja-2/> 4.10.2020
- 477 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) Lobbying records, contacts for 2017 https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2018/06/Lob_stiki_letno_2017-spletKPK-19-4-2018.xlsx.xlsx 4.10.2020
- 478 Commission for the prevention of corruption Slovenia/ Komisija za preprečevanje korupcije Slovenia (2018) ERAR- lobbying contacts [WWW] <https://erar.si/lobiranje/>
- 479 CoE (2017) Fifth evaluation round -Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors <https://rm.coe.int/16806f333e> 4.10.2020
- 480 Such as a 5% participation in the founders' rights, management or capital, either by direct participation or through the participation of other legal persons.
- 481 AJPES (2018) Beneficial ownership register https://www.ajpes.si/Registri/Drugi_registri/Register_dejanskih_lastnikov/Splosno 15.10.2020
- 482 TI Slovenia (2018) DELAVNICA: UPORABA REGISTRA DEJANSKIH LASTNIKOV IN LETNIH POROČIL PODJETIJ V RAZISKOVALNE NAMENE www.transparency.si/8-novice/370-delavnica-uporaba-registra-dejanskih-lastnikov-in-letnih-porocil-podjetij-v-raziskovalne-namene 6.10.2020
- 483 The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Chief Official Ethics Commission : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_the_Chief_Official_Ethics_Commission_2020.docx : 20.10.2020
- 484 The Parliament Seimas Lithuania (2020) Law on the Adjustment of Public and Private Interests : https://www.vtek.lt/images/Duomenys/The_Law_on_Adjusting_Public_and_Private_Interests_2020.docx : 20.10.2020
- 485 The Parliament Seimas Lithuania (2017) Law on Lobbying Activities : <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9473b770a2a311e7a65c90dfe4655c64?positionInSearchResults=0&searchModelUID=cef19f38-6553-43eb-8a01-21cbc7fc773e> : 20.10.2020
- 486 High Authority for Transparency in Public Life France Act no. 2013-907 dated 11 October 2013 : <https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Act-no.-2013-907-dated-11-October-2013-on-transparency-in-public-life.pdf> 2.10.2020
- 487 LAW n ° 2013-907 of October 11, 2013 relating to the transparency of public life (1) : <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/IORFTEXT000028056315/2020-10-30/> 2.10.2020
- 488 Articles LO. 135-1 to LO. 135-6 of the Electoral Code interests and activities <https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/01/Articles-LO-135-1-to-135-6.pdf> 4.10.2020
Amended by Organic Law no. 2013-906 dated 11 October 2013 - Art. 1 Amended by Ordinance no. 2016-307 dated 17 March 2016- Art. 4
- 489 High Authority for Transparency in Public Life France (2016) Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of assets and liabilities : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_sample-disclosure-statement-of-assets-and-liabilities.docx 5.10.2020
- 490 High Authority for Transparency in Public Life France (2016) Disclosure statement forms - Sample disclosure statement of interests and statement of interests and activities : https://www.hatvp.fr/wordpress/wp-content/uploads/2018/02/EN_Updated-feb-2018-Sample-disclosure-statement-of-interests-or-interests-and-activities.docx 4.10.2020
- 491 The decree of February 4, 2020 relating to ethical controls

- ⁴⁹² The Charter for Local Elected Representatives created by article 2 of French Act 2015-366 of 31 March 2015 to help them carry out their duties, and codified in article L.1111-1-1 of the French Local Authority Code), or French Act 2016-483 of 20 April 2016 on the ethical duties, rights and obligations of civil servants [https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do;jsessionid=002C8131CF0B72EC427C30E1D7179D4C.tplgfr21s_3?idArticle=LEGIARTI000030424099&cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20171020&categorieLien=id&oldAction=&nbResultRech=](https://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do;jsessionid=002C8131CF0B72EC427C30E1D7179D4C.tplgfr21s_3?idArticle=LEGIARTI000030424099&cidTexte=LEGITEXT000006070633&dateTexte=20171020&categorieLien=id&oldAction=&nbResultRech=4.10.2020) 4.10.2020
- ⁴⁹³ Projet de loi relatif à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires Ministère de la fonction publique. http://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/statut_et_remunerations/statut_general/pdf/deontologie-projet-de-loi.pdf 4.10.2020 and Les points clés de la loi relative à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires - 29/06/2016 available here: <https://www.fonction-publique.gouv.fr/points-cles-de-la-loi-relative-a-la-deontologie-et-aux-droits-et-obligations-des-fonctionnaires> : 2.10.2020
- ⁴⁹⁴ Projet de loi relatif à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires Ministère de la fonction publique. http://www.fonction-publique.gouv.fr/files/files/statut_et_remunerations/statut_general/pdf/deontologie-projet-de-loi.pdf 4.10.2020 and Les points clés de la loi relative à la déontologie et aux droits et obligations des fonctionnaires - 29/06/2016 available here: <https://www.fonction-publique.gouv.fr/points-cles-de-la-loi-relative-a-la-deontologie-et-aux-droits-et-obligations-des-fonctionnaires> 2.10.2020
- ⁴⁹⁵ Assemblée nationale. Liste de députés. 2020, <http://www.assemblee-nationale.fr/dyn/deputes> (28 April 2020).
- ⁴⁹⁶ National Assembly France (2019) A new enthusiasm for parliamentary ethics: Annual report submitted to the President and to the Office of the National Assembly on 14 and 30 January 2019, in accordance with article 80-3 of the Rules of the National Assembly.
- ⁴⁹⁷ Un nouvel élan pour la déontologie parlementaire (2019) http://www2.assemblee-nationale.fr/static/15/deontologie/rapport_activite_300119.pdf 4.10.2020
- ⁴⁹⁸ Le Comité de déontologie parlementaire du Sénat https://www.senat.fr/role/comite_deontologie.html 4.10.2020
- ⁴⁹⁹ Ordinance No. 58-1100 of November 17, 1958
- ⁵⁰⁰ It is governed by articles 91 sexies et seq. Of the Rules of the Senate and Chapter XX ter of the General Instructions of the Bureau. After each triennial renewal of the Senate, the President of the Senate appoints the members of the Committee as well as its president. The Committee reflects the political pluralism of the Senate: in addition to its President, it includes a senator from each political group, regardless of its size. In order to consolidate its transpartisan character, its President is chosen from the main majority group, while the Vice-President is the member from the main opposition group.
- ⁵⁰¹ Commission for the prevention of corruption/ Komisija za preprečevanje korupcije (2020) <https://www.kpk-rs.si/en/investigating-corruption/conflicts-of-interest/> 14.10.2020
- ⁵⁰² Transparency International Slovenia (2020) SPREJEM NOVELE JE LE PRVI KORAK K CELOVITI PRENOVI PROTIKORUPCIJSKEGA OKVIRJA : <http://www.transparency.si/8-novice/455-sprejem-novele-je-le-prvi-korak-k-celoviti-prenovi-protikorupcijskega-okvirja> Accessed 3.10.2020
- ⁵⁰³ National Assembly (2020) **Etični kodeks za poslanke in poslance Državnega zbora Republike Slovenije** https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/ODrzavnemZboru/EticniKodeks/lut/p/z1/04_Si9CPykyssy0xPLMnMz0vMAfIjo8zinfyCTD293Q0N_F2DTA0CLR393QyMLI29jUz0w8EKDHAARwP9KKC0t6d_sKWToaOBv7-7m4Gnh5NrmKNjqlGBM0w_Hgui8BtfkBsacGdc20TO/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/ 15.10.2020
- ⁵⁰⁴ European Commission (2020) 2020 Rule of Law Report. Country chapter on the rule of law situation in Slovenia <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1602579986149&uri=CELEX%3A52020SC0323> 15.10.2020
- ⁵⁰⁵ Commission for the prevention of corruption/ Komisija za preprečevanje korupcije (2020) Sprejem etičnega kodeksa poslancev korak v pravo smer. <https://www.kpk-rs.si/2020/06/12/sprejem-eticnega-kodeksa-poslancev-korak-v-pravo-smer/> 15.10.2020
- ⁵⁰⁶ Transparency International Slovenia (2020) Sprejetje kodeksa je korak v pravo smer, potrebna bodo tudi dejanja. <http://transparency.si/8-novice/442-sprejetje-kodeksa-je-korak-v-pravo-smer-potrebna-bodo-tudi-dejanja> 15.10.2020
- ⁵⁰⁷ National Assembly Slovenia (2020) Poslovnik Državnega zbora, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=POSL34> 15.10.2020
- ⁵⁰⁸ GRECO (2017) Fifth evaluation round, Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies public 08/03/2018; **Adoption** (in plenary / en plénière): GRECO 78 <https://rm.coe.int/fifth-evaluation-round-preventing-corruption-and-promoting-integrity-i/16807912a8> 15.10.2020
- ⁵⁰⁹ State Council Slovenia (2015) *Etični kodeks državnih svetnikov Državnega sveta RS*. http://www.ds-rs.si/sites/default/files/dokumenti/eticni_kodeks_drzavnega_sveta_republike_slovenije.pdf , <http://www.ds-rs.si/en> 15.10.2020
- ⁵¹⁰ Slovenian Press Agency STA (2016) *STA: Slovenija zadovoljivo izpolnila štiri od 19 priporočil Greca* <https://www.sta.si/2222798/slovenija-zadovoljivo-izpolnila-stiri-od-19-priporocil-greca?q=korup> 15.10.2020
- ⁵¹¹ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020

---

⁵¹² European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020

⁵¹³ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020

⁵¹⁴ European Commission (2014) EU Anti-Corruption report Lithuania. Brussels, 3.2.2014 COM(2014) 38 final ANNEX 15 ANNEX LITHUANIA to the EU Anti-Corruption Report : https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf 23.10.2020

⁵¹⁵ UNDOC Effective anti-corruption system in Lithuania : <https://www.unodc.org/documents/corruption/Best%20Practices/Lithuania.pdf> : 20.10.2020

⁵¹⁶ UNDOC (2018) Open-Ended Intergovernmental Working Group On The Prevention Of Corruption Thematic Compilation Of Relevant Information Submitted. By Lithuania Article 8, Paragraph 5 Asset And Interest Disclosure Systems Lithuania (Ninth Session) : https://www.unodc.org/documents/corruption/WG-Prevention/Art_8_Financial_disclosure_declaration_of_assets/Lithuania.pdf 25.10.2020